

***Manna
pro každý den
III.***

Obsah	Stránka
Druhá Mojžíšova kniha, kapitoly 8–40	3
Epištola Židům	83
Prorok Ozeáš	117
Žalmy 42–72	139
Evangelium podle Jana	185
Kniha Soudců	282
Kniha Rut	338
Epištola Filipským	350
Třetí Mojžíšova kniha, kapitoly 1–4	360

Citace z Bible jsou uváděny podle Kralického překladu, v případě potřeby jsou přeloženy z předlohy, kde je použit Elberfeldský překlad. V tom případě je připojena poznámka „Elb.“ nebo „přel.“.

Před čtením textu je třeba přečíst si oddíl z Bible, ke kterému se tento text vztahuje.

Přeloženo z „Tägliche Manna“, Band 3, Beröa-Verlag, Zürich 1984.

© 2000 **IGBV**
GUTE BOTSCHAFT Verlag
P. O. B. 80
D – 35673 Dillenburg
Germany

Druhá rána, žáby, udělaly na Faraona přechodný dojem, takže prosil Mojžíše a Arona: „Modlíte se Hospodinu, ať odejme žáby ode mne a od lidu mého; a propustím ten lid, aby obětovali Hospodinu.“ (8. verš) Mojžíš souhlasí a stanoví chvíli pro konec rány, aby i v tom král poznal Boží ruku.

Takové jsou cesty Boží milosti i s velmi zatvrdelým hříšníkem. Bůh je hotov dbát i toho nejmenšího hnutí srdce vůči sobě, i když je jen povrchní. Je to důrazné svědectví o tom, že Bůh nechce, aby kteří zahynuli, ale aby se všichni k pokání obrátili (2. Petra 3,9).

Bůh vyslyšel Mojžíšovo volání. Žáby vymřely z domů, ze vsí i z polí. A jaký byl výsledek? „Vida pak Farao, že by dáno bylo oddechnutí, více zatvrdil se v srdci svém.“ To je obraz zlého lidského srdce. Kolik lidí se už nemocí nebo nehodou dostalo na pokraj smrti, a volalo potom k Bohu o milosrdenství. Bůh vyslyšel jejich modlitbu a zdraví jim navrátil. Poněvadž ale svědomí nebylo zasaženo, nedošlo k hlubokému poznání hříchu, a proto také nepřišla zachraňující milost Pána Ježíše. Život potom probíhal opět ve starých kolejích. Přečti si k tomu Ep. Římanům 2,4.5!

Kouzelníci třikrát odporovali Božímu působení (kap. 7,11.22; 8, 7). U rány komárů (Kral. překlad: „stěnice“), když šlo o vyvedení života z prachu země, byli se svým kouzelnictvím bezmocní. Museli vyznat: „Prst Boží toto jest.“ Život náleží jen Bohu, On je jeho jediným zdrojem. A tak snahy satana byly zmařeny. O dalších snahách těchto mužů bránit síle Božích znamení už nečteme. Naopak je v kap. 9,11 nalézáme pod Boží trestající rukou. Smíme tedy s důvěrou vzhlížet k Bohu i tváří v tvář přibývajícímu zlu ve všech oblastech. „Bůh pak pokoje potře satana pod nohy vaše brzo.“ (Římanům 16,20)

Ani svědectví kouzelníků o zjevném Božím působení nezměnilo nic na Faraonově postoji. Zatvrdil své srdce znovu, takže mu Mojžíš musel oznámit novou ránu. I tento soud spojil Bůh se zvláštním znamením, aby každému ukázal, že On je zde nejvyšší autoritou: Část země Gesen, kde žil izraelský lid, zůstala zachována od komárů.

Zdá se, že čtvrtá rána učinila na Faraona hlubší dojem. Pokouší se Izraelské získat rafinovanou nabídkou: „Oběťujte Bohu svému tu v zemi.“ Satan nemá nic proti nábožensky založeným lidem, dokud zůstávají pod jeho vlivem. Říká vlastně: Služte mně a Bohu. Avšak na tuto argumentaci dávají jasnou odpověď slova našeho Pána: „Žádný nemůže dvěma pánům sloužiti. Neb zajiště jednoho nenáviděti bude, a druhého milovati, aneb jednoho přidržeti se bude, a druhým pohrdne. Nemůžete Bohu sloužiti i mamonu.“ (Matouš 6,24)

Mojžíšova odpověď je jasná. Egypt – obraz světa, který Krista nenávidí – není místem, kde může Boží lid obětovat (Jan 15, 19.20). Ve 27. verši jsou ukázány dvě zásady, které mají i dnes plnou platnost a měly by být hluboko vryty do našich srdcí: oddělení od světa, vyjádřené třemi dny cesty, a poslušnost vůči Pánu Ježíši („Obětovati budeme Hospodinu Bohu našemu, jakž nám rozkázal.“). Bůh může uznat jen službu, která je v souladu s Jeho Slovem.

Smutný stav, který dnes vidíme v křesťanstvu, úpadek a selhání křesťanského svědectví, mají své skryté kořeny v zanedbávání těchto podstatných zásad.

Když po ráně komárů přišlo ulehčení, zatvrdil Farao své srdce znovu a nenechal lid odejít. Proto následuje v 9. kapitole další soud: těžký mor na všem dobytku. Avšak Farao byl vůči této ráně z Boží strany necitelný. Alespoň nevidíme žádnou vnější známku nějakého porozumění. Učinil jen jedno: poslal své lidi do Gesen, aby se podívali, zda tato rána nebyla jen náhoda, nýbrž zda skutečně přišla od Boha. „A aj, neumřelo z dobytků Izraelských ani jedno.“ Důkaz nemohl být jasnější. „Ale obtíženo jest srdce Faraonovo, a nepropustil lidu.“

Další rána, vředy, vyvolané popelem z peci, který musel Mojžíš před očima Faraonovými sypat k nebi, postihly lidi i dobytek. Faraonovi kouzelníci, kteří se tak dlouho protivili Božímu působení, jsou zasaženi zvlášť tvrdě. A účinek na Faraona? Když Farao tolikrát zatvrdil své srdce, je to nyní Bůh, který zatvrzuje srdce tohoto muže. Člověk nemůže beztrestně natrvalo odporovat Bohu. Jednou Boží milost skončí. V Božím slově nalézáme ještě jiné takové případy: Jidáše Iškariotského, pro kterého už nebyla cesta zpět, když do něho nakonec vstoupil satan (Jan 13, 27); a křesťany podle jména, kteří budou po vtržení věřících muset věřit lži (2. Tesalonickým 2,10–12).

Dříve než přišel na Egypt další soud, mluvil Bůh k Faraonovi vážnou řečí. „Bůh Hebrejský“, Bůh opovrženého a utlačovaného lidu, žádá propuštění Svého lidu. Zároveň ukazuje pyšnému králi, že má moc Své požadavky také prosadit: Byl by ho mohl bez dalšího zničit, ale to ještě nebylo Božím úmyslem. Necháává na Faraona přijít soudy, „abych ukázal na tobě moc svou, a aby vypravovali jméno mé na vsí zemi“. O více než čtyřicet let později byli obyvatelé země Kanán stále ještě pod hlubokým dojmem toho, co Bůh tehdy v Egyptě způsobil (srv. s Jozue 9,9).

Ale Bůh není v prvé řadě soudce, raději by s lidmi jednal v milosti. Tak i zde upozorňuje lidi na přicházející těžké krupobití a říká jim, aby se se svým majetkem uchýlili do bezpečí. Ti Egyptští, kteří se báli Boha a poslechli Jeho slova, zakusili časnou milost. „Ale kdož nepřiložil srdce svého k slovu Hospodinovu, nechal služebníků svých a dobytka svého na poli.“ Ano, takový je člověk! Je lhostejný a bez rozumu jde vstříc soudu. Tak tomu bylo ve dnech Noé a ve dnech Lotových, tak to vidíme zde, a tak to prožíváme i v naší době. Jen málo lidí přijímá nabídku Boží milosti, aby se uchýlili před věčným soudem do bezpečí.

Krupobití králem otrásl, takže hledá ulehčení. Dokonce vyznává, že zhřešil, uznává Boží spravedlnost a slibuje ještě jednou, že propustí lid, když přestane krupobití a hřímání. Jeho nepravost tím přichází jasně na světlo. Vidí a doznává svou vinu, ale setrvává na svých zlých cestách v otevřeném nepřátelství vůči Bohu. Přes své vyznání se vrací k zatvrzení svého srdce ihned, jakmile Bůh odpověděl na Mojžíšovu prosbu.

Stále znovu jsme poučováni o tom, že pro Boha to nebylo nic překvapujícího. Vše se dělo „tak, jakž byl mluvil Hospodin skrze Mojžíše“. Viděl konec od začátku. A přece na Mojžíšovu modlitbu stáhl trestající ruku od Egypta zpět. Bůh nikdy není netrpělivý, ani v přítomnosti otevřené vzpoury. Vyčkává na Svůj čas a snáší špatnost a bezbožnost lidí v trpělivosti a milosti. Když On je tak shovívavý, měli bychom se jistě snažit být také takovými, obracet své zraky k Němu a důvěřovat, že On se ve Svůj čas chopí Své spravedlivé vlády před vším světem. „Mlčelivě se měj k Hospodinu, a očekávej na něj pečlivě.“ (Žalm 37,7)

Žel že Farao není jediný, kdo svými rty řekl obsažná slova „zhřešil jsem“ bez pravého obratu v srdci. Mysleme jen na krále Saule (1. Samuelova 15,24.30).

Mojžíšova a Aronova slova se stávají vážnějšími. „Dokadvadž nechceš se ponížit před mnou?“ je Boží důrazná otázka k vládci Egypta. Oba Boží poslové nečekají po vyslovení svého varování na králův komentář, nýbrž hned opouštějí palác.

Nyní jsou královi služebníci přece jen znepokojeni. „Zdaž ještě nevíš, že zkažen jest Egypt?“ ptají se. Farao je ochoten povolit, ale chce si ponechat tolik, kolik možno. Chce nyní s Mojžíšem vyjednávat o tom, kdo půjde. Odpověď je jasná: Všichni půjdeme a se vším, co máme. O tom ale Farao nechce slyšet.

Satan operuje i dnes se stejnou taktikou. Je ochoten nechat muže jít, když bude moci zadržet děti ve světě. Jak mnoho křesťanů se dostalo už do této léčky. Někdo vyznává, že je vlastnictvím Pána Ježíše, chtěl by Ho také následovat, ale nechává děti, aby šly se světem. A přece Nový zákon říká: „A vy otcové... vychovávejte dítek svých v cvičení a v napomínání Páně.“ (Efezským 6,4) Satanův záměr je tento: příští generace bude už zase celá ve světě!

Když Mojžíš se vší jasností ukázal, že děti patří k rodičům a nikdy nebudou moci být ponechány samotné v Egyptě, je s Aronem od Faraona vyhnán. Jako následek toho přichází hrozná rána kobylek, jíž se Faraonovi služebníci báli. „I přikryly veškeren svrcek země, tak že pro ně nebylo lze znáti země.“ (15. verš)

Pod tlakem těžké rány povolává Farao Mojžíše a Arona ještě jednou do své přítomnosti. Vyznává svůj hřích proti Bohu a Jeho lidu, prosí o odpuštění a o ulehčení, „ať jen tuto smrt odejme ode mne“. Jak velké je Boží milosrdenství! Ačkoli Bůh věděl, jak povrchní bylo vyznání tohoto zatvrzelého srdce, na Mojžíšovu prosbu nezůstává na celém území Egypta ani jedna kobylka. Ale jak smutný je refrén i tentokrát: „A nepropustil synů Izraelských.“

A tak i dnes je mnoho lidí, kteří v nějaké nouzi volali k Bohu, a přitom snad i řekli: zhřešil jsem. Ale když přišla časná úleva, už se o Boha, Jeho práva a nároky nestarali. Vše zůstalo při starém. A co k tomu řekne Bůh?

Hustá temnota, která přišla, působí, že král ještě jednou volá Mojžíše: „Jděte, služte Hospodinu. Toliko ovce vaše a větší dobytek váš nechat zůstane,“ říká tentokrát. Ale odkud měl lid vzít své oběti? To přece byl důvod, proč měli opustit zemi: aby sloužili svému Bohu. Bůh nechtěl pro sebe jen lid, nýbrž i všechno jeho majetek.

V Mojžíšových slovech spočívá významná zásada: Bůh si nečiní nárok jen na nás, nýbrž také na to, co máme. Měli bychom Mu proto všechno dát k dispozici. Vždyť On je dárce všeho, a proto smí také opět všechno žádat. Ohledně toho máme krásný příklad u krále Davida, když připravoval materiál pro stavbu chrámu: „Od tebeť jest zajisté všecko, a i to z ruky tvé dali jsme tobě.“ (1. Paralipomenon 29,14) Jako takoví, kteří patří k Božímu lidu, bychom neměli od světa přijímat žádné dárky. Abraham odmítl, aby byl zbohacen od krále Sodomy (1. Mojžíšova 14,22.23). Ale smíme také rozhodně odmítnout požadavky světa vzhledem k tomu, co nám Bůh daroval.

„My pak nevíme, čím sloužití máme Hospodinu, dokudž nepřijdeme tam.“ Lid musel být nejprve vykoupěn a oddělen od Egypta. Teprve potom jej Bůh mohl vyučit ohledně způsobu Jemu příjemné bohoslužby.

S ohlášením poslední rány dává Bůh Mojžíšovi přípravné směrnice pro vyjití lidu z Egypta. Ti, kteří byli tak dlouho otroky, neměli zemi opustit bez odpovídající mzdy. Každý si musel od svého egyptského souseda vyžádat stříbrné a zlaté předměty. Jak by mohl lid později v poušti stavět Bohu svatyni bez těchto vzácných materiálů?

Vše je dobře připraveno a Mojžíš přináší Faraonovi poslední poselství – slavnostně vážné sdělení, jaké odpovídá majestátu Toho, jemuž Mojžíš sloužil. Po vykonaném poslání „vyšel od Faraona s velikým hněvem“. Mojžíš je v plném obecenství s Božími myšlenkami, a proto je naplněn svatou nevolí nad Faraonovým hříchem. Pánu Ježíši se v Jeho životě na zemi nevedlo jinak (srovnej s Marek 3,5).

U Mojžíše nenacházíme už nic z jeho dřívější bázlivosti. Stojí před mocným vládcem klidně a bez bázně. Je si vědom, že je oděn Hospodinovou autoritou. Avšak Bůh mu už dříve sdělil, a nyní to opakuje, že Farao neposlechne.

V 11. kapitole byl ohlášen soud nad vším prvorozeným. Bůh nyní vyzvedl otázku hříchu, a proto musel vystoupit jako soudce. Aby v tomto případě mohl stále ještě činit rozdíl mezi Egypťskými a Izraelskými, muselo být nalezeno smíření. Izrael se proti Egypťským nemohl prokázat žádnými přednostmi. Byla to pouze a jedině krev velikonočního beránka, která mohla vyhovět všem Božím nárokům vůči Izraeli. Jaké je to poukázání na Božího Beránka, na Krista, našeho velikonočního Beránka (1. Korintským 5,7)!

Pro Boha jsou roky, které člověk žil bez záštity krve Pána Ježíše, ztracenou dobou. Proto zde čteme o naprosto novém počátku (2. verš).

10. dne museli vzít beránka a 14. dne ho zabít. Pán Ježíš až do 30. roku dostal každé odpovědnosti před Bohem (10 = číslo odpovědnosti). Pak po dobu tří let (což odpovídá době od 10. do 14. dne) vykonával Svou veřejnou službu, aby nakonec zemřel na kříži.

Ne zabitý beránek, nýbrž krev znamenala bezpečí a záchranu před zhoubcem (verše 7, 13, 23). Ze strany Izraelity tu tedy byla nutná poslušnost víry: Musel touto krví natřít své dveře (Římanům 3,25.26). – A hořké byly? Je hořké myslet na to, že Pán Ježíš musel trpět a zemřít za mé hříchy.

Den, ve kterém zůstali Izraelité podivuhodným způsobem zachováni od soudu a vyšli z Egypta, neměl zůstat v zapomenutí. Ve spojení s tím ustanovil Bůh sedmidenční svátek: svátek nekvašených chlebů (3. Mojžíšova 23,5–8). 1. Korintským 5,6–8 nám pomůže, abychom porozuměli duchovnímu významu tohoto svátku. Kvas je obrazem zla. Jíst nekvašenou potravu znamená tedy oddělení od zla – praktickou svatost. Svátek měl trvat sedm dní, tj. plné časové období. Jestliže jsme našli ochranu pod krví Božího Beránka, pak Bůh očekává život oddělení od všeho nás obklopujícího zla – celý náš život by měl být, abychom tak řekli, odpovědí na to, co Bůh je a co pro nás učinil. Pán Ježíš sám se v tomto smyslu za nás modlil: Jan 17,16.17.

Mojžíš předává nyní od Boha obdržené instrukce starším Izraele. Jaká je reakce lidu na toto poselství? Sklonili se a klaněli se Bohu, který chtěl být jejich Zachráncem a Osvoboditelem. Pak šli a učinili podle příkazu.

Ve verších 26 a 27 je učiněno opatření pro to, aby dorůstající děti byly poučovány o významu Fáze, aby zpráva o Božím jednání v milosti a moci byla předávána od jedné generace ke druhé. To je důležitý úkol pro všechny věřící rodiče: mají svým dětem už od jejich útlého věku poukazovat na Pána Ježíše a Jeho dílo na kříži!

Když Izraelité uposlechli Božích směrnic, byl učiněn rozdíl mezi Egypťskými a Izraelskými (kapitola 11,7), a Bůh mohl projít Egypťskou zemí a vykonat oznámený soud. Rána byla hrozná: „nebo žádného nebylo domu, v němž by nebylo něčeho mrtvého“. Faraonovo srdce bylo zasaženo a pro tu chvíli se sklonil před Bohem a Jeho jednáním v soudu. Nekladl už žádnou podmínku, dovolil jim vše, co žádali, a dokonce prosil o požehnání od nich. Na začátku Mojžíšova vystoupení mluvil Bůh o tom, že lid nesmí vyjít z Egypta prázdný (kapitola 3,21.22). Nyní Izraelité uposlechli tehdy vydané Boží směrnice a Bůh se sám staral o to, aby to, co žádali, také dostali.

Zde opět čteme o spěchu, o kterém se Bůh zmiňoval už v kapitole 12,11. Neměl by postoj tam popsaný charakterizovat i nás vzhledem k světu, ve kterém žijeme? Opásaná bedra – hotovi ke službě pro Pána, jakmile jsme opustili satanovo otroctví a svět. Obuv na nohách svých – připraveni pro cestu do vlasti nahoře. Hůl v rukách svých – znamení poutníka, který prochází pouští jako cizinec. Jedení ve spěchu – nevěděli, kdy přijde volání k odchodu; a proto bylo třeba být připraven. A my? Víme my, kdy s konečnou platností opustíme tuto zemi? Proto bychom i my měli bdít a být hotovi.

Tak osvobodil Bůh Svůj lid z otroctví Egypta. První etapa cesty vedla z Ramesses k Sochot a bylo jich okolo šestkrát sto tisíc pěších, mužů toliko kromě dětí. Ale žel, nebyli sami. „Také jiného lidu mnoho vyšlo s nimi“. To bylo zkázou Božího lidu v každé době. Ti, kteří jdou spolu, kteří nemají opravdovou víru v Boha, nýbrž přidrží se jen navenek Božího lidu, jsou často příčinou slabosti a selhání pravých věřících. V Novém zákoně jsou zřetelná varování: 1. Korintským 10,6 (4. Mojžíšova 11,4); 2. Petra 2; Epištola Judy.

Boží oko na tuto chvíli vyjití hledělo již staletí předtím (1. Mojžíšova 15,13.14). Udivuje nás pak, že Bůh přikazuje: „Noc tato pilně ostříhána býti má Hospodinu, v níž vyvedl je z země Egyptské; ta tedy noc Hospodinova ostříhána bude ode všech synů Izraelských po národech jejich.“? Nemáme i my, věřící křesťané, také takovou noc, které bychom měli ostříhat? Pán Ježíš v noci, ve které byl zrazen, ustanovil jídlo na památku Své smrti. „Nebo kolikrát byste koli jedli chléb tento a kalich tento pili, smrt Páně zvěstujete, dokud nepřijde.“ (1. Korintským 11,23–26). – Jak je ale důležité, že ne každý směl z Fáze jíst; jen obřezaný, když patřil k některé domácnosti. A dnes? Účast na večeři Páně je vyhrazena jen Božím dětem, které nemají spojení se zlem.

Vyprávění o vyjití je zde přerušeno určitými závěry, které Bůh předkládá Svému lidu jako následek vykoupení. Vykoupený lid se stává vlastnictvím svého Vykupitele. „Nejste sami svoji, nebo koupeni jste za mzdu.“ (1. Korintským 6,19.29)

Bůh mluví ještě jednou o svátku nekvašených chlebů; o tom, jak má být slaven, až bude lid žít v zemi Kanán. Přitom měli myslet na dvě věci. Nejprve na den svého zachránění. A za druhé nesměli zapomínat na zdroj svého osvobození. Za všechno vděčili Bohu a Jeho silné ruce. Ach, kéž by i naše osvobození z moci sata-na a světa skrze Pána Ježíše bylo vždy velké v naši mysli! A opět stojí v úzké souvislosti se dnem vysvobození nekvašená potrava (srovnej s Titovi 2,14). Svatý, Bohu libý život – o kterém mluví nepřítomnost kvasu – je možný jen tehdy, když se zcela držíme Božího slova (verše 9.10; Žalm 119,9.11).

U zákona prvorozeného je nám nápadné, že osel a člověk mohli být vykoupeni, a to beránkem (lidé zde velikonočním beránkem). Jestliže osel nebyl vykoupen, musela mu být zlomena šíje; kdyby nebyla použita krev velikonočního beránka, musel by býval prvorozený zemřít. Tak zřejmá je božská paralela! Rozumíme tomu, co nám tím Bůh chce říci?

Po vsuvce nařízení ohledně svátku nekvašených chlebů a prvorozených pokračuje zpráva o vyjití lidu. Je to Bůh, který volí cestu pro Svůj lid. Od lidu se očekává jen poslušnost. Bůh věděl o jejich slabosti a jejich strachu, a proto je nevedl cestou země Filistínských, kde by je mohla zmalomyslnět válka. „Jakož se slitovává otec nad dítkami, tak se slitovává Hospodin nad těmi, kteříž se ho bojí. Onť zajisté zná slepení naše, v paměti má, že prach jsme.“ (Žalm 103,13.14)

19. verš náš učí dvěma věcem. Jednak nám připomíná Josefovu neotřesitelnou víru (Židům 11,22); a na druhé straně nám přivádí na mysl věrnost Boha, který nikdy nezahanbí ty Své. Od Josefovy smrti uplynulo téměř 400 let. Ale Bůh se staral o to, aby po tak dlouhé době a přes vzrušující okolnosti vyjití z Egypta nebyla Josefova víra zahanbena a jeho kosti nebyly zanechány v Egyptě.

Poslední verše tohoto oddílu ukazují, že Bůh nejen určoval cestu lidu izraelského, nýbrž že je také po této cestě vedl tím, že před nimi šel v oblakovém sloupu. Tak to zůstalo po celou dobu jejich putování pouští. Bůh neříká: „Jdi!“, nýbrž: „Pojď za mnou!“ Smíme jít ve šlépějích našeho Pána, který řekl: „Já jsem ta cesta.“ (1. Petra 2,21; Jan 14,6) K tomu máme Boží slovo jako světlo pro svou stezku (Žalm 119,105).

Ve 12. kapitole se Bůh zjevil jako soudce; neboť když byla vyzdvížena otázka hříchu, musel jednat podle Svě svatosti. Krev velikonočního beránka, kterého dal On sám, uspokojila Jeho spravedlnost, pravdu a majestát, takže se v této kapitole může zjevit jako Spasitel, jako Osvoboditel. Avšak je důležité poznat, že krev je základem všeho dalšího Božího jednání ve prospěch Izraele.

A co činí Bůh nejdříve? Uzavírá Svůj lid do, lidsky řečeno, beznadějného postavení: před sebou mají moře a jinak jsou obklopeni pouště. Jaké má Bůh přitom úmysly? Farao, který chce pronásledovat lid, je tím přiveden do záhuby a izraelský lid se má naučit opírat se jedině o svého Boha. Obého je dosaženo. Egyptští musejí poznat, kdo skutečně Hospodin je, a Izraelité musejí vyznat, že jen Bůh je jejich záchrana.

Když se Farao a jeho poddaní vzpamatovali z rány, při které zemřeli všichni jejich prvorození, začali litovat, že propustili Izraele, a odvážili se pokusu přivést jej zpět do starého otroctví. Zdánlivě bezcílné bloudění Hebrejských posílilo Egyptské v jejich úmyslu. A Izrael? Chráněn krví, veden oblakovým sloupem by jistě mohl říci: „Když je Bůh pro nás, kdo proti nám?“ (Římanům 8,31) Avšak viditelná beznadějnost jejich situace byla silnější než jejich víra.

Každé slovo, které bázliví Izraelité řekli, je poznamenáno nevěrou, protože usuzovali podle toho, co viděly jejich oči. Jejich velkou chybou bylo, že při svých úvahách vynechali Boha – tak jedná nevěra vždy – a učinili věc otázkou mezi sebou a Egypťskými. Ale Mojžíšova víra obstála, a tak mohl jejich skleslá srdce potěšit a povzbudit.

Je slavnou pravdou, že spasení je výlučnou věcí Páně. Ale žel, my se této pravdě učíme tak pomalu a tak těžce. Jak mnozí byli opět zapleteni do myšlenky, že ještě něco musí učinit. Ale nikoli; Bůh, který sám dal Svého Syna jako Beránka, jehož krev nás očišťuje od našich hříchů, chce učinit všechno. Člověk je naprosto bezmocný, když jde o satana – představovaného Faraonem – a o smrt (Rudé moře). Nemůže těmto nepřátelům ani uniknout, ani je přemoci. Musí stát tiše a hledět na spasení Hospodinovo. Neuklidňuje to naše bázlivá srdce?

Ten, kdo se vírou chápe Hospodinova spasení, smí také vírou jít po cestě, kterou mu Bůh otvírá (16. verš). Navíc se Bůh v oblakovém sloupu staví mezi nepříteli a Svůj lid. Nechtěl tím říci: „Dříve než někdo bude moci napadnout Můj lid, musí přemoci Mne, toho Všemohoucího?“

Bůh je *pro* Svůj lid a *proti* Svým nepřátelům a nepřátelům věřících. To směl později zakusit i bázlivý služebník Elizeův. „Neboj se, nebo mnohem více jich s námi jest, než s nimi,“ byla utěšující slova prorokova, a jeho služebník potom viděl horu plnou ohnivých koní a vozů okolo Elizea (2. Královská 6,15–17).

Mojžíš musel pozvednout svou hůl, symbol Boží moci a autority (kapitola 4,2–5) a vztáhnout svou ruku na moře, aby vznikla cesta pro lid. Tímto způsobem otevřel Bůh Svému lidu cestu skrze smrt. Na jedné straně jej ochránil před satanovou mocí a na druhé straně jej osvobodil skrze smrt (Rudé moře je jejím obrazem) od smrti. O Pánu Ježíši čteme v Epištole Židům 2,14.15, že „skrze smrt zahladil toho, který má vládařství smrti, to jest ďábla, a vysvobodil ty, kteří bázní smrti po všec-kém čas života podrobeni byli v službu.“

Avšak ten, kdo se, jako Egyptští, pokusí vzdorovat smrti a soudu z vlastní síly, ten v něm zahyne (Židům 11,29). Bez Pána Ježíše není úniku a bezpečí. Jen On sám může o sobě říci: „Byl jsem mrtvý, a aj, živý jsem na věky věků. Amen. A mám klíče pekla i smrti.“ (Zjevení 1,18)

Jak krásný je 31. verš. Nejenže Hospodin vyvolil Svůj lid; nyní i oni Ho uznali za svého Boha a Mojžíše za Jeho služebníka na základě toho, co On je a co učinil.

15. kapitola obsahuje píseň, která odpovídala novému postavení Izraelitů. Je to píseň vykoupení a prorocky obsahuje celý Boží úmysl s Jeho lidem Izraelem až do tisíciletého království, kdy „Hospodin kralovati bude na věky věků“ (18. verš).

V Božím slově stojí zpěv vždy ve spojení s vykoupením. Jen vykoupení mohou zpívat. Je to výraz jejich radosti ze spasení (srv. s Jakuba 5,13). Kdy jsi naposledy zpíval píseň k Boží chvále?

Obsahem této písně je Pán sám a to, co učinil. Právě vykoupení nám zvláštním způsobem zjevuje, kdo je Bůh. Mysleme jen na kříž! Kde můžeme lépe poznat Boží charakter než v tom, co se stalo na kříži Golgoty? Tam vidíme jak Jeho svatost a spravedlnost, tak i Jeho lásku a milost.

Tato první píseň vykoupení nám také ukazuje pravdu osvobození. Lid je teprve nyní, když je oddělen od Egypta a osvobozen od Faraonovy moci, opravdu spasen. Proto je pro každého věřícího důležité, aby nejen věděl, že mu jsou odpuštěny hříchy na základě krve Spasitele, nýbrž že skrze smrt a vzkříšení Pána Ježíše byl přiveden ze svého starého postavení do nového – v Kristu – na druhou stranu smrti a soudu. Satan a svět už na něho nemají žádná práva a se starou přirozeností Bůh skoncoval. Věřící je svobodný.

V písni vykoupení nacházíme ještě jednu důležitou myšlenku: Boží příbytek u lidí (verše 13 a 17). Když lid vycházel z Egypta, vedl jej Bůh pomocí oblakového a ohnivého sloupu. Ale dokud se nacházeli na území nepřítelů, nemohl bydlet v jejich středu. Tak tomu je také v křesťanství. Teprve po smrti, vzkříšení a nanebevstoupení Krista zde mohl být v Církvi Boží příbytek v Duchu na zemi (Skutky ap. 2; Efezským 2). I v jednotlivých věřících může Bůh, Duch Svátý, bydlet teprve tehdy, když uvěřili evangeliu spasení, když tedy jsou vpravdě spaseni (Efezským 1, 13).

Nyní začíná putování lidu pouští. Až do konce 18. kapitoly není ještě pod zákonem, nýbrž pod milostí. Proto nacházíme v těchto kapitolách, které končí obrazem tisíciletého království, zvláštní Boží trpělivost vůči reptání lidu. Později musí proti těmto reptáním vystoupit soudem na základě zákona, který si sami zvolili.

V tomto světě není nic, co by novému životu, který jsme obdrželi v Kristu, mohlo něco dát. První zkušeností je tedy, že nenalezli vodu. A když tu je voda, pak je hořká jako v Mara. Teprve když je přivedena do spojení s křížem Pána Ježíše (dřevo), stává se sladkou a je tak k požehnání (Galatským 6,14).

Ale Elim, místo odpočinku a osvěžení, patří k zastávkám na poušti stejně tak jako Mara.

Děti Izraele byly na cestě. Proto osvěžení z Elim mohlo být jen přechodné. Příští etapa je vedla do pouště Sin, mezi Elim a Sinai. Elim a cesta až k Sinai stály pod znamením Boží trpělivosti a milosti vůči nim. Ale od Sinai, kde na vlastní přání obdrželi zákon, byl jejich poměr k Bohu charakterizován tím, co oni byli pro Boha.

Poušť má mezi jiným ten účel, aby nás zkusila. Jak lehko se tu ukáže tělo. Touží zpět po uspokojení, které skýtá svět, ale zapomíná na otroctví, které s tím je spojeno. Avšak Bůh nechce uspokojovat tělo v nás, nýbrž dávat hojně nové přirozenosti ve věřícím. Chtěl by, abychom se učili, že Kristus (manna) stačí pro všechny naše potřeby (5. Mojžíšova 8,3).

Když hledíme na Boží jednání v tomto oddílu, můžeme jen žasnout. S jakou milostí vychází vstříc přáním Svého lidu! Jejich reptání se stává příležitostí ke zjevení Jeho slávy (10. verš). Na druhé straně nesmíme přehlížet, že reptání lidí proti Mojžíšovi a Aronovi bylo v základu reptáním proti Bohu samotnému (8. verš). Každý hřích člověka směřuje ve skutečnosti proti Bohu (Žalm 51,6; Lukáš 15,18–21). Mysleme na to, že naše kritika osob nebo okolností ihned proniká k uchu našeho Pána.

Zmínka o křepelkách je velmi krátká. Bůh je dal lidu na jejich žádost; ale nepřinesly žádné požehnání (Žalm 106,13–15). Když naše srdce touží zpět po Egyptu a Bůh dopustí splnění takových tužeb, vede to jen ke starostem a trápení v pozdější době (1. Timoteovi 6,9.10).

Manna byl od Boha určený pokrm pro lid během celé doby jejich putování pouští (verše 15 a 35). Z Jan 6,31–35 a 48–58 lze jasně poznat, že manna poukazuje na Krista, jak přišel z nebe a žil na této zemi. On je každodenní potravou pro srdce všech, kteří obdrželi věčný život tím, že uvěřili v zemřelého Krista (Jan 6, 53.54).

Manna musela být každého jitra znovu sbírána. Nebylo možné si ji nashromáždit do zásoby na další dny. Tak by nám Bůh chtěl každý den znovu darovat něco z Krista jako potravu pro naše srdce. Izraelité museli sbírat dříve, než „horké bylo slunce“. A my? Jestliže nečteme Bibli nebo kalendář ráno, když ještě je v nás a okolo nás všechno klidné, zabrání nám neklid a vše, co na nás v průběhu dne dolehne, abychom to později dohonili.

Jaký je význam soboty ve spojení s mannou? Sobota mluví o budoucím Božím odpočínutí i odpočínutí lidí. I potom se budeme ještě těšit z Krista a Jím se sytit. Ale doba sbírání už bude pryč.

Džbán tohoto obdivuhodného chleba, který daroval Bůh z nebe Svému lidu, musel být uchován pro budoucí pokolení, „aby viděli pokrm, který jsem vám dával jísti“. Později byl tento džbán uchováván v truhle smlouvy (Židům 9,4).

V našem oddílu jsou naše myšlenky vedeny až ke konci putování lidu pouští, až ke chvíli, kdy manna přestala. I my jednou opustíme zemi s jejími tíživými okolnostmi, abychom duchem, duší a tělem byli v nebi. Ale to, co Pán Ježíš byl ve Svém ponížení jako člověk v okolnostech této země, nebude na věky Jeho lidem zapomenuto. Nedošlo k tomuto ponížení právě pro nás? Jak bychom někdy mohli přestat na to myslet, přestat se z toho radovat a přestat Jemu za to děkovat?

Na tuto mannu ve džbánu zřejmě myslel Duch Svátý, když vítězi v Pergamu zaslíbil: „Tomu, kdož vítězí, dám jísti tu mannu skrytou.“ (Zjevení 2,17) Krista už nelze spatřit v Jeho ponížení. Avšak vítěz bude vědět, že Ten vyvýšený a oslavený byl kdysi na osamělé cestě pokorný a nízký a setkával se s posměchem světa a odporováním hříšníků.

V Rafidim se Izraelité potkávají s jinou těžkostí. Ale „všechny tyto věci se jim staly jako předobrazy a nám byly napsány k našemu napomenutí“ (1. Korintským 10,11 – přel.); a proto mají tyto zkušenosti z putování pouští i pro nás velký význam.

„Kdež nebylo vod, kteréž by lid pítí mohl.“ Budou nyní na základě zkušeností, které učinili, důvěřovat všemohoucnosti svého Boha, který mohl zajistit všechny jejich potřeby? Žel nikoli. Spíše se na Mojžíše dívali jako na původce svého nedostatku, takže jej téměř kamenovali.

Bůh na Mojžíšovo volání odpovídá i přes hřích lidu. „Otevřel skálu, i tekly vody... Nebo pamětliv byl na slovo svatosti své.“ (Žalm 105,41.42) Skála mluví o Kristu (1. Korintským 10,4); ale musela být nejprve udeřena holí Boží moci, dříve než mohla téci voda. Jaký dojemný obraz ukřižovaného Krista! Vody ze skály jsou předobrazem Ducha Svatého jako síly nového života (Jan 4,14; 7, 37–39). Mohly téci, když byl Pán Ježíš po dokonaném díle oslaven.

Tak vycházel Bůh vstříc potřebám Svého reptajícího lidu v milosti a dával mu pít; ale jméno Massah a Meribah (pokušení, svár) zůstaly jako památka jejich hříchu.

Dříve než lid opustil Rafidim, byl zapleten do války s Amalechem. Spojení událostí je přitom velmi poučné, aby nám ukázalo Boží cesty a pravdu. Manna je Kristus, který přišel z nebe, udeřená skála je ukřižovaný Kristus a voda je obraz Ducha Svatého. A jakmile Jej věřící obdrží, vznikají konflikty. Vystupuje proti němu nepřítel a chce věřícího utlačovat.

Co tedy symbolicky představuje Amalech? Jestliže řekneme, že „tělo“, pak to je jen kus pravdy. Pravý charakter Amalecha poznáme z jeho původu (1. Mojžíšova 36,12). Amalech je potomek Ezau, který je v Novém zákoně nazván „bezbožným“. Amalech tedy mluví o moci satana, která působí skrze „tělo“, aby odporovala Duchu Svatému a dalšímu postupu lidu.

Všimněme si nyní pomoci z Boží strany v tomto boji. Jozue se stává vůdcem a bojovníkem. Představuje nám Krista, který vede Své vykoupené v boji v síle Ducha Svatého. Mojžíš, Aron a Hur vystupují na vrchol hory a výsledek boje v údolí nyní závisí na vztyčených rukách Mojžíšových. Je obrazem Krista ve slávě a ceny Jeho přímluvy, Jeho činnosti pro nás. Ve Svých posledních naučeních poučoval Pán Své učedníky o spojení mezi Svou činností v nebi a působením Ducha zde na zemi (Jan 16,7).

Touto kapitolou končí v historii Izraele období milosti. Na Sinai (19. kapitola) se lid sám postavil pod zákon. Jestliže na uvažované verše hledíme z prorocké stránky, pak jsou obrazem budoucích požehnání tisíciletého království.

V Zefoře vidíme Církev. Bude spojena s Pánem Ježíšem, bude zaujímat místo „ženy Beránkovy“ a bude se s Ním radovat z obnovení Izraele a z univerzální vlády Pána.

Jména Mojžíšových synů ukazují na dvě období v Božím jednání s Izraelem. Gerson popisuje období po babylonském zajetí a zvláště po zničení Jeruzaléma. Eliezer mluví o záchraně lidu v době konce, kdy se národy spojí k boji proti Jeruzalému (Zachariáš 14).

V Jetrovi vidíme národy, které jsou vedeny k tomu, aby vyznávaly Boží jméno, vzdávaly Mu všechnu čest a obětovaly Mu (Žalm 18, 44.45). O obecenství mezi Židy a národy, jak je nacházíme obrazně představeno ve 12. verši, čteme také v proroku Izaiáši (kapitola 2,2.3).

Vedle prorocké stránky nechtějme přehlížet stránku praktickou. Nemůžeme my všichni, kteří známe Pána Ježíše jako Spasitele, vyprávět dále jako Mojžíš, co při nás Pán Ježíš učinil? Snad i naši bližní zatouží po tom, aby vlastnili stejné štěstí, které je naším podílem!

V tomto oddílků je třeba jasně rozlišovat dvě věci: Mojžíšovo selhání a ustanovení o různých knížatech k souzení lidu. Ta druhá věc je prorockým ukázáním na vládu, kterou zřídí Mesiáš v tisíciletém království (Žalm 72,2.3).

Vedle toho nesmíme přehlédnout Mojžíšův chybný krok; neboť v tom najdeme důležité napomenutí pro nás samé. Když nám Bůh dává nějaký úkol, jako tomu je zde u Mojžíše, pak bychom měli o problémech, které s tím jsou spojené, mluvit s Bohem, a nikoli naslouchat návrhům lidí, zvláště ne vlastních příbuzných. Bůh nikdy nedává úkol tak, že by přitom chyběla síla a milost k vykonání, takže bychom se museli uchýlit k lidským pomocným prostředkům.

Ve 4. Mojžíšově 11 si Mojžíš stěžuje na velké břemeno, které pro něho představoval reptající lid, téměř stejnými slovy, která zde použil Jetro (18. verš; 4. Mojžíšova 11,14). Tak hluboko se mohou slova chybějící důvěry a žaloby usadit v srdci!

Ačkoli systém vlády, který Jetro doporučil, byl velmi rozumný, je přece velmi nebezpečné, když si člověk myslí, že by mohl zlepšit Boží pořádek. Nebylo tomu tak v křesťanstvu dříve a není tomu tak dnes? Dnešní trosky křesťanství jsou z velké míry následkem nedbání Božích směrnic obsažených v Bibli, které člověk nahradil lidskými idejemi, plány a systémy.

Touto kapitolou začíná nový časový úsek v Božích vztazích k Jeho lidu. Nejprve vystupuje Mojžíš na horu a slyší Boží hlas mluvit o tom, co Bůh učinil pro lid. Jak byla tato slova uzpůsobená k tomu, aby vyvolala v jejich srdcích vděčnost! Pak jim Bůh činí návrh, ve kterém jim podle smyslu předkládá toto: „Až dosud jsem pro vás všechno dělal. Nyní vám navrhuji, abyste nadále žili v mé přízni na základě vlastních skutků.“

Aniž by vyčkali nějaký čas a rozmysleli se, souhlasili s tím a odpověděli: „Cožkoli mluvil Hospodin, budeme činiti.“ Tak zjevili naprostou neznalost Božího charakteru a svých vlastních srdcí a dopustili se krajně osudné chyby. Zásadou zákona je, že činí vše závislým na tom, co člověk chce pro Boha učinit. To platí i dnes. Jak rozmanité jsou snahy získat Boží požehnání na základě vlastních skutků. Ale proč dává člověk přednost zákonu před milostí? Protože milost z člověka nic, ale vůbec nic nedělá, a to uráží jeho pýchu a důležitost, kterou si sám připisuje.

Nyní Bůh vše připravuje pro to, aby vůči lidu jednal na novém základě, na základě zákona. Přitom nejprve ustanovuje Mojžíše za prostředníka (9. verš) a dává mu odpovídající směrnice.

Až do této doby měl Izrael co činit s Bohem milosti. Nyní se musí setkat s Bohem spravedlnosti. To vyžaduje zachování odstupu z Boží strany (neboť má co činit s hříšníky) a oddělení a očištění ze strany lidu. To první vidíme v „oblaku hustém“, v těžkém mraku na hoře, a to druhé poznáváme ve všech nařízeních, která musí Mojžíš přinést lidu. Zůstává jen otázka: Může se člověk sám očistit pro setkání s Bohem? Bible nás učí, že rozhodně ne (Jeremiáš 2,22).

Třetího dne to bylo připraveno. Bůh sestoupil ve Svém bázeň nahánějícím, hrozném majestátu na horu Sinai (Žalm 97,2). Oheň je symbolem svatosti; svatosti, která se musí ukázat v soudu proti hříchu. „Bůh náš jest oheň spalující.“ (Židům 12,29; Žalm 90,7)

Co bylo prvním Božím sdělením Mojžíšovi? Přestože již byly okolo hory vyznačeny hranice, musel ještě jednou se vši jasností varovat lid a kněží, aby se drželi v odstupu. Bez smíření se obě strany – spravedlivý Bůh a hříšný člověk – nikdy nemohly sejít. Avšak smrt Pána Ježíše postačila všem svatým Božím požadavkům, takže se nyní může svatý Bůh a hříšník setkat u kříže Pána Ježíše.

Nyní dává Bůh lidu deset přikázání (deset = číslo odpovědnosti). Vycházejí ze vztahu, do kterého Bůh vstoupil se Svým lidem skrze vykoupení. Čtyři z těchto přikázání stanoví odpovědnost vůči Bohu, šest odpovědnost vůči druhým lidem. Mohou být shrnuta slovy našeho Pána takto: „Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého, a ze vší duše své, a ze vší mysli své. To jest přední a veliké přikázání. Druhé pak jest podobné tomu: Milovati budeš bližního svého jako sebe samého. Na těch dvou přikázáních všecken zákon záleží i proroctví.“ (Matouš 22,37–40)

Opakované zákazy ukazují na účel zákona. Měl přivést na světlo to, co bylo v srdci lidu. Bůh musel zakazovat, protože naše srdce k těmto věcem směřují (Římanům 7,7.8).

Boží zákon tedy neměl za účel být cestou k životu (Galatským 3, 10–12.21). Spíše je seznamem Božích minimálních požadavků na přirozeného člověka, aby ho usvědčil z hříchu. Proto také zákon nemůže být nikdy životním pravidlem pro věřícího. Pro něho je měřítkem jen Kristus (1. Jana 2,6).

V dalších verších je nám ukázán účinek vydání zákona. Lid se chvěje a přeje si, aby se Boží hlas už neobracel přímo k nim, nýbrž přes prostředníka Mojžíše. Nebylo to vyznání viny, která je učinila nevhodnými pro Boží přítomnost? Lid tedy stál zdaleka a jen Mojžíš, jako předobraz toho „jednoho Prostředníka mezi Bohem a lidmi, člověka Krista Ježíše“, se mohl přibližovat k mráкотě, kde byl Bůh.

Kapitola končí směrnicemi ohledně velebení. Jakmile byl stanoven formální vztah mezi Bohem a Jeho lidem, jsou učiněna opatření pro bohoslužbu. Přitom je třeba dbát tří bodů:

1. Člověk se může Bohu blížit jen na základě oběti.
2. Bůh určuje místo („Na kterémžkoli místě rozkáži slavit památku jména svého“), kde se s námi chce setkat a žehnat nám.
3. Charakter oltáře je přesně předepsán. Lidské dílo (pozdvihnout nad ním majzlík) nebo lidské směrnice, jak se má člověk blížit k oltáři (stupně), jsou absolutně zakázány. Pravá bohoslužba, kterou Bůh může uzнат, musí tedy v každém směru odpovídat Božím směrnicím. Jak rozhodně bychom se měli my křesťané stavět proti všemu, co v bohoslužbě a v klanění se Bohu nenese pečeť autority Jeho Slova.

Až do konce 23. kapitoly následují ustanovení a soudy, které Bůh dal, aby upravil různé vztahy uvnitř Svého lidu. Ukazují nám Boží péči o vše, co se týkalo chození Jeho lidu. Tresty odpovídají novému období, období zákona, které právě začalo.

V hebrejském služebníkovi máme krásný a dojemný obraz Krista. Pro tohoto služebníka existovala jen jedna cesta, jak mohl podržet svou ženu a rodinu: zřeknutí se svobody, věčné otroctví. – Pán Ježíš skutečně na sebe vzal způsob služebníka (Filipským 2,7.8). Nepřišel, aby činil Svou vlastní vůli, nýbrž pouze Boží vůli (Židům 10,7; Jan 6,38). Po Svě určité době služby mohl vyjít svobodný. Pokud se Jeho týkalo, nemusel jít na Golgotu. Ale proč se tedy nechal přibít na potupný kříž? Ach, On miloval Svého Boha a chtěl vykonat vše k Jeho oslavení; miloval Svou Církev (Svou ženu) a dal sebe samého za ni; a miloval každého jednotlivého věřícího a dal za něho Svůj drahý život. Ale nejen to! Tak jako hebrejský služebník si nechal způsobit nesmazatelné známky – mysli na stopy po hřebecích v Jeho rukou a nohou a na Jeho proboděný bok – protože tu chtěl být věčně pro Svůj lid (Lukáš 12,37).

Nyní jsou uvedena přestoupení, která musejí být potrestána smrtí. Život patří Bohu. On jej člověku daroval a nestrpí, aby někdo jiný zasahoval do Jeho práv. To, co Bůh prohlásil už u Noé, je zde potvrzeno (srv. s 1. Mojžíšovou 9,6). Pro toho, kdo úmyslně někoho zabil, nebylo osvobození od trestu, i když se utekl k Božímu oltáři (viz 1. Královská 2,28–32). Musel zemřít.

16. verš jedná o kradení lidí a o otroctví, jak je stále ještě praktikováno v mnoha částech světa. I pro to platil trest smrti. Člověk může být hříšníkem, a přesto má v Božích očích takovou cenu, že jeho svoboda musí být od jeho bližních bezpodmínečně repektována.

Bít otce nebo matku či jim zlořečit znamenalo rovněž trest smrti. Tak Bůh Svým zákonem zavedl rodičovskou autoritu a vyžaduje od dětí, aby byla respektována. Neposlušnost vůči rodičům je jedna ze známek těžkých poměrů posledních dnů (2. Timoteovi 3,2), kdy se lidé snaží zbavit každé autority. Jestliže od Boha daná autorita nejedná jasně proti Boží vůli, musí jí být bezpodmínečně uposlechnuto (5. Mojžíšova 21,18–21; Efezským 6,1; Koloským 3, 20).

V posledních verších předchozího oddílu se jasně ukazuje pravý charakter zákona. Není tu milosti. Žádá se tu přesně to, co je člověk povinen. Avšak Pán Ježíš položil pro nás věřící, jimž byly z milosti odpuštěny všechny viny, nový základ (viz Matouš 5, 38.39).

V dnešním oddílu je vlastník činěn odpovědným za to, co činí jeho dobytek. I zde platí stejné zásady spravedlivé protihodnoty. Když např. vlastník věděl o tom, že zvíře je zlé, a nic proti tomu nepodnikl, nemusel být ukamenován jen vůl, který nějakého člověka smrtelně zranil, nýbrž musel zemřít i jeho majitel!

Otrok nebo otrokyně byli oceněni cenou 30 stříbrných šekelů. O tom se zmiňuje prorok Zachariáš, když prorocky o Kristu říká: „Jestliže se vám vidí, dejte mzdu mou; pakli nic, nechte tak. I odvážili mzdu mou třidceti stříbrných.“ (Zachariáš 11,12) Náš Pán byl zrazen za 30 stříbrných (Matouš 26,15). To bylo ocenění, které měl člověk pro Boha zjeveného v těle, pro jednorozeného Syna Otcova!

V předchozí kapitole chránil Bůh život a osoby Svého lidu. Zde jde o ochranu jejich majetku. Zacheus měl jistě na mysli toto nařízení zákona (1. verš), když řekl Pánu Ježíši: „A oklamal-li jsem v čem koho, navracuji to čtvernásob.“ (Lukáš 19,8)

Nyní se ale před naše srdce staví otázka: Jestliže krádež nějakému člověku je tak postihována, jakým způsobem má být jednáno vzhledem k tomu, co jsme uloupili Bohu? Jak mohou takoví, kteří už jsou hříšníci, Bohu něco nahrazovat? To je nemožné. Jestliže zůstaneme přenecháni sami sobě, budeme muset věčně vzdychat pod následky svých přestoupení. Ale v Žalmech čteme o Jednom, který řekl: „Čehož jsem nevydřel, nahrazovati jsem musil.“ (Žalm 69,5) Pán Ježíš byl *obětí za vinu*, tak jako byl i obětí za hřích a zápalnou obětí. Proto plnou měrou zaplatil za všechna naše přestoupení. Pro nás to byl nezaplacitelný dluh; čím jsme ho měli vyrovnat? – A On za nás dobrovolně zaplatil. Ani jediné provinění už nemůže být věřícímu dáno k tíži. Pán Ježíš ve Své obdivuhodné milosti a milosrdenství vše napravil.

Zákony naší země už dávno nesouhlasí s Božími směrnicemi ohledně poměru a soužití muže a ženy. Ale proto Boží slovo neztratilo nic ze své platnosti. Pohlavní spojení je vyhrazeno pouze pro manželství (1. Korintským 6,16; Matouš 19,9).

Kouzelnictví, zvrácené jednání a modlářství jsou další hříchy, které musely být potrestány smrtí.

Různé případy v dalších verších vyžadují zvláštním způsobem dobrotu a soucit. Chování vůči *cizinci* má být určováno vlastními zkušenostmi v Egyptě (21. verš; kapitola 23,9). *Vdovy a sirotci* jsou v celé Bibli zvláštními předměty Boží péče (Žalm 68,5). A jak laskavě myslí Bůh na *chudé*! Chtěl by, aby city Jeho srdce našly vyjádření v chování Jeho lidu.

O uznávání ustanovených autorit (28. verš) mluví také Nový zákon na různých místech (Římanům 13,1–10; 1. Timoteovi 2,2; 1. Petra 2,13–17). Dokud od nás vládá nežádá něco, co je v rozporu s tím, co od nás očekává Bůh, musíme se jí poddat.

Poslední verš ukazuje, že spojení se svatým Bohem od nás vyžaduje praktickou svatost, tj. oddělení od všeho zlého (3. Mojžíšova 11, 45).

Tento oddíl začíná hříchy jazyka. Falešné pověsti způsobily ve všech dobách mnoho zlého. Proto máme také my odkládat „všecka utrhaní (pomluvy)“ (1. Petra 2,1). – Bůh zná svět lépe než my. Ví, že je plný nepravosti. Proto varuje Svůj lid, aby nikdo nebyl žádným způsobem zatažen do takového jednání (verše 1,2,3,6,7,8).

Jak lehce by se mohlo stát, že si člověk vybíjí zlost svého srdce na dobytku svého nepřítele. Varovaní 4. a 5. verše tu nejsou nadarmo.

Verše 10–12 pojednávají o sobotním odpočinku. Nejen lidé, také země má mít podíl na Božím odpočinku. Opět poznáváme, jak chudí, služebníci, cizinci a dokonce i zvířata jsou zvláštními předměty Boží péče.

S plnou znalostí lidského srdce nařizuje Bůh Izraelitům, aby se o cizích bozích ani nezmiňovali. Jak lehce by mohl vyvstat zájem o tyto „jiné bohy“, který by současně způsobil zanedbávání toho jednoho pravého Boha. – Jak tomu je u nás křesťanů? Je nutné, abychom za vším běhali, abychom četli vše o náboženských proudech, které ve světě existují? Nikoli! K cestě tímto světem, která je Bohu příjemná, plně stačí Boží slovo, Bible.

Úplný seznam a popis „slavností Hospodinových“ najdeme ve 3. Mojžíšově 23. Zde jsou z nich vedle soboty jmenovány jen tři: slavnost nekvašených chlebů, slavnost žně a slavnost sklizně. K těmto událostem se měli všichni mužského pohlaví ukázat před Bohem. To byla hlavní myšlenka při slavnostech: shromáždění lidu okolo Boha samého na základě vykoupení, které dal On sám.

Verše 20–33 mluví o tom, co Bůh předzvěděl, aby Svůj lid přivedl bezpečně k tomu místu, které pro ně připravil. V této souvislosti se stále mluví o andělu (kapitola 14,19; 4. Mojžíšova 20,16 atd.). Ve srovnání s jinými místy (např. Izaiáš 63,9) smíme jistě říci, že tímto „andělem Hospodinovým“ není nikdo jiný než Pán Ježíš Nového zákona.

Naučení se týkají vlastně spíše země než pouště. Přitom jsou jmenovány dvě věci, na nichž bude záviset požehnání: oddělení od zlého a služba Hospodinu, jejich Bohu (verše 24,25). V Novém zákoně jsou obě tyto věci řečeny o nedávno obrácených Tesalonických: „Kterak jste se obrátili k Bohu od model, abyste sloužili Bohu živému a pravému.“ (1. Tesalonickým 1,9)

Na závěr je ještě jednou poukázáno na absolutní oddělení mezi lidem země a Božím lidem; neboť „přízeň světa jest nepřátelství proti Bohu“ (Jakuba 4,4 – přel.).

Smlouva, jako základ budoucích Božích vztahů s Izraelem, která byla v předchozích kapitolách ukázána a vyhlášena, je nyní potvrzena a schválena. „Klaněti se budete zdaleka“, to je nyní charakter tohoto vztahu k Bohu. Jen Mojžíš, jako prostředník, se směl přibližovat a mluvit s Bohem. Dnes, kdy už nežijeme v období zákona, platí milost, kterou tehdy zakoušel Mojžíš, všem: „Přistupme“ se směrností (Židům 10,19–22).

K zasvěcení a ratifikaci této smlouvy došlo pokropením krví oltáře, knihy a lidu (verše 6 a 8; Židům 9, 18–20). A jaký byl její význam? Prolitá krev mluví o smrti. Zde to znamená smrt za každou neposlušnost, každé přestoupení Božích přikázání (Galatským 3,10). Jak je tato myšlenka vážná pro všechny, kteří se dnes chtějí stavět pod zákon a činit si z něho pravidlo pro život! Berou tím – možná nevědomky – na sebe zlořečení zákona.

Nakonec vystupuje Mojžíš na horu jen se svým služebníkem Jozue, aby od Boha obdržel kamenné desky zákona. Štěpán nazývá tato předaná přikázání „slova živá“ (Skutky 7,38). V průběhu této doby se Boží sláva zjevovala jako stravující oheň na vrchu hory. To není sláva Jeho milosti, nýbrž sláva Jeho svatosti (srv. s 2. Korintským 3,7–11).

Touto kapitolou začíná nové téma: Boží příbytek neboli svatyně, nazývaná též stánkem úmluvy. Je to poprvé v dějinách lidí, že u nich Bůh chce bydlet. To bylo možné teprve od chvíle, kdy došlo k vykoupení (srovnej s kapitolou 15,13).

Svatyně, ve které může Bůh bydlet, musí být nezbytně místem, kde je zjevena Jeho sláva. Při uvažování o jednotlivých částech a nástrojích svatyně uvidíme, jak vše mluví o Kristových slávách.

Tento Boží příbytek má ještě další aspekt. Je obrazem nebe samotného. Byly tam tři okruhy: nádvoří (předsíní), svatyně a svatyně svatých. Ve velký den smíření (3. Mojžíšova 16) procházel nejvyšší kněz oběma prvními, aby se potom dostal do Boží přítomnosti. V Novém zákoně se mluví o třetím nebi (2. Korintským 12,2). A o Pánu Ježíši čteme, že jako Nejvyšší kněz pronikl nebesa (Židům 4,14), to znamená až do Boží přítomnosti.

Poslední bod, kterého si chceme všimnout, je Boží výzva Jeho lidu, aby obětí pozdvižení pomohli uskutečňovat Jeho dům. Jaká milost! Bůh by chtěl na Svě výslovné přání přebývat uprostřed lidu nalézt odpověď našich srdcí. Ale to nemůžeme sami ze sebe. On musí učinit srdce ochotnými, a On to také činí (Žalm 132,2–5).

Truhla smlouvy nám představuje Krista jako pravého Boha a pravého člověka v jedné Osobě. Akáciové dřevo (Kralický překlad: „dřevo setim“) mluví, jako to, co vyrostlo ze země, o Jeho člověčenství a čisté zlato o Jeho Božství. „Na počátku bylo Slovo, a to Slovo bylo u Boha, a to Slovo byl Bůh... A Slovo to tělo učiněno jest, a přebývalo mezi námi.“ (Jan 1,1.14)

V této souvislosti je třeba se dívat také na obsah truhly: dvě desky svědectví (2. Mojžíšova 34; Židům 9,4). V Žalmu 40,9 slyšíme Pána samého říkat: „Zákon tvůj jest u prostřed vnitřností mých.“ Když Pán Ježíš přišel na tuto zem, byl „narozen pod zákonem“ (Galatským 4,4). A ve Svém životě byl těchto požadavků naprosto poslušný, takže Bůh mohl veřejně dosvědčit Své zalíbení v Něm (Matouš 3,17).

Přikrytí truhly se dvěma cherubíny bylo z čistého zlata. Truhla s přikrytím a cherubíny tvořila Boží trůn (Žalm 80,2; 99,1). Cherubínové představují určité Boží vlastnosti. Ve Starém zákoně stojí vždy v souvislosti s Boží soudcovskou mocí. Toto přikrytí bylo také místem, kde se Bůh setkával s Mojžíšem a mluvil s ním. Dnes, v době milosti, je toto požehnané místo Boží přítomnosti otevřené všem vykoupeným. Tu, v tichosti před Ním, můžeme slyšet Jeho hlas a porozumívat Jeho myšlenkám.

Stůl chlebů předložení se skládal ze stejných materiálů jako truhla: akáciové dřevo a čisté zlato. I on je obrazem Krista. Jednotlivosti, jako lišta na dlaň široká a věnec (Kral. překl.: „okolek“) ukazují na zvláštní charakterové rysy našeho Pána. Lišta se starala o to, aby chleby předložení zůstávaly na svém místě. Tak ručí Pán Ježíš za bezpečnost nejen Svého Izraelského lidu (v obrazu 12 chlebů), nýbrž i každého věřícího. „Aniž jich kdo vytrhne z ruky mé.“ (Jan 10,28) Jaká je to útěcha pro každé skleslé věřící srdce! Věnec nebo koruna ukazuje na božskou slávu, již byl Pán Ježíš po Svém dokonaném díle Bohem samým korunován (Židům 2,9).

Tak jako truhla smlouvy, musel být i stůl opatřen sochory k nošení. Izrael byl na cestě, a také my jsme poutníky v tomto světě. Ale smíme svého Pána mít ve vši Jeho slávě vždy u sebe, dokud nebudeme u cíle. Přesné směrnice, jak měly být zlaté nástroje nošeny pouští, najdeme ve 4. Mojžíšově knize.

Ze 3. Mojžíšovy 24,5–9 se dovídáme další podrobnosti o chlebech předložení, které ležely ve dvou vrstvách po šesti kusech na zlatém stole a každou sobotu byly vyměňovány za nové. Mají dvojí význam: mluví o Kristu, který je potravou kněží, a o vykoupených v jejich postavení před Bohem jako takových, kteří vlastní stejnou přirozenost jako Pán Ježíš.

Jako slitovnice (přikrytí truhly), tak i svícen se skládal z jednoho kusu taženého zlata. Byl tu sloupec (stonek), ze kterého ze dvou stran vycházely vždy tři ramena, takže svícen měl sedm lamp. Zdrojem světla těch sedmi lamp byl olej. Jestliže shrneme tyto tři věci – počet 7, zlato a olej – jako charakteristiku svícnu, pak v tom spočívá i jeho význam: Boží světlo (zlato) ve své dokonalosti (počet sedm) v moci Ducha Svatého (olej). Bůh dává světlo Ducha Svatého, a to se rozvíjí v sedminásobné dokonalosti (srv. se Zjevením 1,4; 3,1; 4,5).

Svícen měl tři úkoly. Měl osvětlovat stůl, který také stál ve svatyni (kapitola 26,35; 40,24). To, co ve světě už nevidíme, je ve svatyni jasně osvětleno: jednota Božího lidu, představená ve dvanácti chlebech. Jednota izraelského lidu je navenek rozbita a jednota věřících od doby Letnic rovněž. Ale před Bohem stále ještě trvá. A my ji smíme skrze víru v síle Ducha také vidět a pevně se jí držet.

Ale světlo mělo osvětlovat i sám svícen (4. Mojžíšova 8,2). Duch Svatý odkrývá krásy nádoby, skrze niž je zjevován. Jak dokonale to vidíme u Pána Ježíše (Jan 1,4; 2,11; Matouš 17,2) a určitou mírou i u Štěpána (Skutky ap. 6,5.15).

Vlastní „střecha“ svatyně se skládala ze čtyř různých pokrývek. Ukazují nám v předobrazu slávy a charakterové rysy našeho Pána, které mají být spatřovány i v každém věřícím. Vnitřní přikrytí, označené jako „příbytek“, se skládalo z deseti čtyřbarevných koberců (Kralický překl.: „čalounů“) s vetkanými postavami cherubínů. Přitom *bílý byssus* (Kralický překl.: „bílé hedbáví soukané“) mluví o čistotě přirozenosti našeho Pána, která neměla poskvrny. *Modrý purpur* (Kralický překl.: „postavec modrý“) ukazuje na Jeho původ, na nebe. *Červený purpur* (Kralický překlad: „šarlat“) je znamením krále nad všemi národy a *karmín* (Kralický překl.: „červenec dvakrát barvený“) je barvou židovského krále. Vetkaní cherubínové ukazují na Kristovu soudcovskou autoritu (Jan 5,27).

Nádherné koberce byly úplně překryty koberci z kozích srstí. Koza, která není stádovým zvířetem, ukazuje na rozhodné oddělení Pána Ježíše od všeho zlého. Nezjevoval Pán Ježíš jako Prorok, jehož plášť ze srstí (Zachariáš 13,4) připomíná *kozí srst*, tyto rysy?

Přikrytí z na červeno barvených skopových kůží (skopec = obraz oddanosti a zasvěcení se Bohu; červená barva = až do smrti) a přikrytí z jezevcích kůží (jezevec se vyznačuje bdělostí a opatrností) pokrývá celek. Z vnějšku neskýtala tato svatyně nic přitažlivého. A tak musel prorok o Pánu říci: „Neměl podoby ani krásy.“ (Izaiáš 53,2) Pravou krásu Pána vidí jen kněz, který vchází do svatyně.

Vlastní příbytek tvořilo 48 stojících desek. Při pomyslení na živé kameny – vykoupené, kteří dnes tvoří Boží duchovní dům (1. Petra 2,5), jistě nechybíme, když v těchto deskách vidíme věřící. Tak jako truhla a stůl chlebě předložení, jsou i ony tvořeny akáciovým dřevem a jsou potaženy zlatem. Každý vykoupený, ačkoli je člověk (dřevo), se při znovuzrození stal účastníkem Boží přirozenosti (zlato) (2. Petra 1,4). Podstavce ze stříbra, na nichž desky stály, mluví o vykoupení, neboť byly vyrobeny ze stříbra, které musel každý Izraelita zaplatit jako výkupné (kapitola 30,11–16; 38,27). Základ našeho spasení je krev Krista, kterou dal jako výkupné za mnohé (Matouš 20,28; 1. Petra 1,18).

Desky tu ale nebyly samy pro sebe. Pět svlaky byly spojeny také navzájem. Tyto svlaky zesilovaly a jistily celý útvar. Tak víme o věčné bezpečnosti jak pro Církev (Shromáždění), tak i pro jednotlivé věřící (Matouš 16,18; Jan 10,27.28). Možná že smíme v těchto tyčích vidět také opatření Pána Ježíše pro vzdělání Jeho Církve: „A on dal některé zajisté apoštoly, některé pak proroky, jiné pak evangelisty, jiné pak pastýře a učitele (= 4 svlaky)“ (Efezským 4,11). A k tomu je On sám tím průběžným, neviditelným svlakem: „Kristus v nás“ (Koloským 1,27).

Ve 30. verši je Mojžíš potřetí vyzván, aby se ve všem držel nebeského vzoru (kapitola 25,9.40; 26,30). V Božím domě má poslušnost a věrnost vůči Jeho Slovu největší důležitost. Tu není místa pro lidské myšlenky a představy.

Prostor vytvořený deskami byl čtyřbarevnou oponou s vetkanými cherubíny, která byla zavěšena na čtyřech sloupech, rozdělen na dvě části: na svatyni svatých, ve které se nacházela truhla se slitovnicí, a na svatyni se stolem, svícnem a zlatým oltářem ke kadění (kapitola 30,6). Epištola Židům 10,19.20 nám dává jasné vysvětlení významu této opony: „... skrze oponu, to jest tělo své.“ Vyjadřuje tedy člověčenství Pána Ježíše.

Tato opona zakrývala bezprostřední přítomnost a zjevení Boží. Žádný z lidí nemůže vidět Boha v Jeho absolutnosti (1. Timoteovi 6,16); ale Filipovi mohl Pán říci: „Kdo viděl mne, viděl Otce.“ Pro každého věřícího je Kristus jedinou cestou k Otci (Jan 14, 6.9). – Dokud dílo vykoupení na kříži nebylo dokonáno, zůstávala tato opona jako rozdělení mezi Bohem a Jeho lidem. Teprve když otázka hříchu byla skrze Krista, Syna, s konečnou platností vyřešena, mohl Bůh tuto oponu roztrhnout (Matouš 27,51), aby hříšníkovi otevřel cestu k sobě a aby mohl Svou lásku nechat bez zábran plynout k lidem.

Nástroje svatyně, o kterých jsme až dosud uvažovali, jsou obrazy Krista a Jeho sláv. Ale žádný člověk, jestliže jeho vztahy k Bohu nejsou urovnány, nemůže poznávat Boží charakterové rysy skrze Pána Ježíše. Proto stojí na cestě z vnějšku dovnitř do svatyně nejdříve oltář oběti zápalné. Mluví o místě setkání Boha a hříšníka.

Tento oltář je charakterizován mědí, která pro něj byla použita, a ta mluví o Boží spravedlnosti, která zkoumá člověka v jeho odpovědnosti. Protože člověk je hříšník, ponese tento test vždy soudcovský charakter. Ovšem na oltáři nebyl stráven Izraelita, nýbrž oběť, kterou přinesl. Dobře rozumíme, že tento oltář je symbolem kříže Pána Ježíše Krista. Tam přejal celou naši odpovědnost před Bohem, snesl Boží soud nad hříchem a naprosto vyhověl všem nárokům Boží slávy.

Bezbožný král Achas zavrhl Boží měděný oltář a nahradil jej syrským, podle svých vlastních myšlenek (2. Královská 16,14). To znamenalo zkázu pro něho i pro celý Izrael (2. Paralipomenon 16, 14). A když dnes je kázání Kristova kříže odmítáno a nahrazováno jinými „cestami spasení“, znamená to pro zvěstovatele i pro posluchače věčné zatracení. Kříž Golgoty je to jediné místo, kde se Bůh a hříšník mohou setkat.

Teď následují ještě směrnice ohledně nádvoří (předsíň) a jeho zastření. Nádvoří tvořilo třetí, vnější oblast Boží svatyně. Bílý závěs byl v první řadě svědectvím navenek. Jeho délka obnášela 280 loket a odpovídala celkové délce deseti vnitřních koberců s cherubíny (každý 28 loket). Nemluví nám to jasnou řečí? Svědectví navenek musí odpovídat vnitřnímu vztahu vůči Bohu. Tak dokonale tomu bylo u Pána Ježíše. Ten mohl říci, že vždy činí to, co se líbí Otci (Jan 8,29). Jaká harmonie s Bohem! A lidé, i Jeho nepřátelé, museli uznat Jeho nevinu, Jeho čistotu, Jeho praktickou spravedlnost. Přes všechny myslitelné snahy nemohli proti Němu nic nalézt. A jaké je naše svědectví? (1. Jana 2,6; 4, 17)

Na východní straně byla v šíři 20 loket čtyřbarevná vstupní opona. Pán Ježíš je jedinými dveřmi, které jsou světu představeny jako dveře k životu a k Bohu. „Já jsem dveře. Skrze mne všel-li by kdo, spasen bude.“ (Jan 10,9) Tak je Pán Ježíš vstupem k různým okruhům slávy: k předsíni, místu setkání hříšníka s Bohem; ke svatyni, místu, kde se zdržovali kněží; a ke svatyni svatých, k Boží přítomnosti.

Celé zastření viselo na sloupech, které spolu byly spojeny stříbrnými tyčemi. Nemluví to o *společném* svědectví vykoupených vůči světu?

Až k tomuto bodu byly všechny věci stánku úmluvy předobrazy určitých Božích zjevení v Kristu. Od nynějška je pořádek opačný. Už nejde o Boha, který vychází a zjevuje se, nýbrž o přístup do Jeho přítomnosti. Proto je o těch dvou nástrojích, které jsou potřebné pro blížení se Bohu – o oltáři ke kadění a o umyvadlu – zmínka teprve ve 30. kapitole.

Nejprve jsou popsáni lidé, kteří jsou povoláni, aby se blížili k Bohu, a také jejich oděv. Přitom je třeba dbát dvou věcí, abychom při duchovním použití na nás nedošli ke špatným závěrům:

1. Když se mluví o Aronovi samotném, je vždy obrazem Krista.

2. Když je zmínka o Aronovi a jeho synech, jsou společně obrazem Církve jako kněžské rodiny. Na půdě Nového zákona jsou všichni věřící kněžími a mají svobodu vstupovat do svatyně (1. Petra 2, 5.9; Židům 10,10.14–22).

Materiály, ze kterých byl vyroben efod, nám jsou známe. Je důležité, že k těm čtyřem barvám přistoupilo ještě zlato. To podtrhuje charakter kněžství našeho Pána v nebi. Vykonává je jako pravý člověk, který byl „zkušěn ve všem nám podobně, kromě hříchu“, ale v Boží spravedlnosti jako Bůh Syn. Proto čteme v Epištole Židům 4,14: „Majíce velikého nejvyššího kněze, kterýž pronikl nebesa, *Ježíše Syna Božího*.“ Opasek (pás) mluví

Už ve verších 9–14 se mluvilo o dvou drahokamech. Zde u náprsníku je jmenováno dalších dvanáct. – Ve dvou onyxech, do nichž byla vyryta jména pokolení Izraele a nejvyšší kněz je nesl na svých ramenou, leží velká útěcha pro nás, kteří se často cítíme slabými. Jsme nesení na silných ramenou Toho, který pro nás kdysi dal Svůj život. Ale nejen to. Nese nás také na Svém milujícím srdci (29. verš). Ramena nám připomínají Jeho věčnou sílu. „Aniž jich kdo vytrhne z ruky mé.“ (Jan 10,28) A vzhledem k Jeho věčné lásce se apoštol mohl ptát: „Kdo nás odloučí od lásky Kristovy?“

Jak kameny na ramenou, tak i na náprsníku jsou nepohnutelně spojeny se svým místem. Ani jako kněz Kristus nikdy neselže. On se ujal našeho případu a nikdy ho neodloží, dokud nebudeme u cíle. Jaké je to povzbuzení!

Ale jsme my skutečně takovými drahokamy? Při této otázce nesmíme zapomenout na to, že takový kámen sám v sobě není nic. Teprve když na něj padne světlo, ukáže se jeho krása v tom, že světlo tisícinásobně vyzařuje zpět. Pán Ježíš nás vnáší do svatyně, kde světlo svícnu působí slávu kamenů. Tu není nic v nás; ale protože jsme učiněni příjemnými v tom Milovaném, smíme k Božímu oslavení vyzařovat něco z Něho.

Vrchní šat (Kral. překl.: „plášť“) byl celý z modrého purpuru, kterým je naznačen nebeský charakter kněžství Pána Ježíše. „Takového zajisté nám slušelo mítí nejvyššího kněze, svatého, nevinného, nepoškvrněného, odděleného od hříšníků, a kterýž by vyšší nad nebesa učiněn byl.“ (Židům 7,26)

Na lemu jeho šatů byla upevněna granátová jablka a zlaté zvonce. Ta mluví o ovoci a o svědectví Ducha Svatého. – „Když vcházeți bude do svatyně.“ Jak mocné bylo svědectví Ducha a ovoce pro Boha o Letnicích, když Pán Ježíš se vrátil do nebe (Skutky ap. 2). „I když vycházeți bude.“ Tak to bude také, když ve slávě opět přijde k požehnání Svého pozemského lidu. Pak dojde k vlastnímu naplnění toho, co je napsáno v Joeli 2,28–32 a co bylo o Letnicích jen naznačeno (Skutky ap. 2,16–21).

Jak důležitý byl zlatý plech se slovy: „Svatost Hospodinu!“ Bůh mohl a může přijmout jen to, co odpovídá Jeho vlastní přirozenosti. Všechno, co Mu je obětováno, musí nést pečeť Jeho svatosti. Tak je také naše velebení Bohu příjemné jen tehdy, když je přinášeno skrze Pána Ježíše, jenž vyhovuje Boží svatosti. Epištola Židům 10,19–21 nám ukazuje tři důležité věci, které potřebujeme, abychom se mohli Bohu blížit: krev, roztrženou oponu a velkého Kněze nad Božím domem. „Skrze něho obětujeme Bohu oběť chvály vždycky.“ (Židům 13,15)

V Aronovi a jeho synech poznáváme věřící jako kněžskou rodinu. Čeho je nyní zapotřebí k tomu, aby na Arona a jeho syny byl použit skopec posvěcení, tj. aby věřící mohl být zasvěcen za kněze (od 19. verše)? V našem oddílu můžeme rozeznat tři věci: umytí vodou, zabití oběti za hřích a zabití zápalné oběti.

Voda je obrazem Božího slova (Efezským 5,26). Jen takoví, kteří jsou znovuzrozeni, kteří jsou použitím Božího slova na své duše odděleni pro Boha, mohou zaujmout postavení kněží.

Aron a jeho synové byli hříšní lidé. Museli obětovat oběti nejen za lid; oni potřebovali oběť za hříchy i sami za sebe. Vložením rukou (10. verš) na oběť byla jejich vina symbolicky přenesena na ni. Tak Pán Ježíš „nesl hříchy na svém těle na dřevě“.

Pak následovala zápalná oběť. Opětovným vložením rukou přešla celá příjemnost oběti „vůně líbezná Hospodinu“ na Arona a jeho syny. Tak smíme my nyní stát před Bohem ve výtečnosti oběti Pána Ježíše, který zemřel jak za naše hříchy, tak i k Božímu zalíbení.

Skopec posvěcení je zabit a krví je kněžím pomazáno pravé ucho, pravý palec na noze i na ruce a krví je křopeno na oltář. Krev, kterou Pán Ježíš obětoval k našemu smíření před Bohem, nás přivádí pod Boží výroky: „Koupeni jste za mzdu. Oslavujte tedy Boha tělem svým.“ (1. Korintským 6,20) Kéž bychom my, kteří jsme vykoupení Páně, *slyšeli* nadále jen Jeho, pro Něho *jednali* a *chodili* jen po Jeho cestách.

Pak následovalo použití oleje, který je obrazem Ducha Svatého (1. Jana 2,20). Duch Svatý, abychom tak řekli, dosvědčuje naše plné očistění skrze krev. Aron, viděný sám jako předobraz Pána Ježíše, byl pomazán bez použití krve (7. verš; Matouš 3,16; Skutky ap. 10,38). Kristus, který byl svatý a bez hříchu, nepotřeboval krev smíření.

Tak jako ruce kněží byly naplněny krvavou obětí a suchou obětí (Elb. překl.: „obětí pokrmů“), musíme i my být naplněni Kristem a vším, co bylo v Jeho životě a v Jeho smrti, abychom mohli Bohu vpravdě sloužit. Ale je to Bůh, který naplňuje naše ruce tím, co by od nás rád obdržel. Je naší výsadou vždy znovu jako velebitelé přinášet před Boha Krista. V požívání těchto věcí vidíme, že jen Kristus může být potravou pro srdce Svého lidu.

V posledním oddílu této kapitoly jsou tři věci, kterých bychom měli zvláště dbát: ustavičná zápalná oběť, místo scházení se Boha a lidu a Boží přebývání v jeho středu.

Zápalná oběť, která musela být přinášena každého jitra a každého večera spolu se svou suchou a mokrou obětí, mluví o Pánu Ježíši v Jeho naprosté oddanosti Bohu. Byl poslušný Svého Boha až do smrti. Celek byl pálen na oltáři jako příjemná vůně Hospodinu. Bůh našel ve smrti Pána Ježíše nekonečné zalíbení, poněvadž On se v dokonalé poslušnosti poddal Boží vůli. Tato stránka oběti Pána Ježíše tvoří základ pro to, že věřící se vůbec může k Bohu blížit (3. Mojžíšova 1,4).

Kde se mohl Bůh setkávat se Svým lidem? U dveří stánku, kde stál oltář oběti zápalné (kapitola 40,6). Neplatí také pro nás, že Kristus a Jeho kříž je jediné místo, kde se člověk může setkat s Bohem? Pán Ježíš je také jediná cesta k Otci (Jan 14,6).

Celý stánek byl postaven za tím účelem, aby Bůh mohl přebývat u Svého lidu (kapitola 25,8). Zde nám ukazuje cíl tohoto přebývání: aby byl lid přiveden do obecenství s Ním a poznal Ho jako Boha – Vykupitele. „Blahoslavený ten lid, jehož Hospodin Bohem jest.“ (Žalm 144,15)

Když byli posvěceni kněží, položen základ pro přijetí lidu u Boha ustavičnou obětí a stánek posvěcen Boží přítomností (kapitola 29, 43), následuje popis zlatého oltáře ke kadění, který mluví o velebení.

Oltář sám je obrazem Krista – pravého Boha a pravého člověka (zlato a dřevo). Tento oltář stál ve svatyni a sloužil výlučně ke kadění vonným kadidlem. Oheň musel být vzat z oltáře oběti zápalné. Oheň – obraz Božího soudu – strávil nejen oběť, nýbrž vyvodil také příjemnou vůni. Tak vidíme v oběti na oltáři oběti zápalné velikost díla Pána Ježíše na kříži – to, *co učinil*; naproti tomu kadidlo na zlatém oltáři mluví více o Jeho osobních slávách – *kdo byl Ten*, jenž toto obdivuhodné dílo vykonal. Obojí, Osoba i dílo Pána, jsou líbeznou vůní pro Boha.

Kadění stojí ve spojení s upravováním lamp. Jestliže v kadění vidíme obraz velebení před Bohem, pak lampy ukazují na naše svícení ve svatyni. Ty věci patří k sobě. Nemůžeme se v neděli opravdu klanět, jestliže jsme v týdně nežili v Boží přítomnosti a nevyzařovali rysy našeho Pána.

Kněžská služba může být vykonávána jen pro vykoupený lid. Tak každý sčítaný Izraelita musel zaplatit půl šekelu stříbra „ke smíření“ (Kral. překl.: „očistění“) za svou duši. Co to znamená, nám vysvětluje apoštol Petr: „Ne porušitelnými věcmi, stříbrem neb zlatem (4. Mojžíšova 31,49.50), vykoupení jste... ale drahou krví Krista, jakožto Beránka nevinného a nepoškozeného.“ (1. Petra 1,18.19) Tato polovina šekelu je jasným poukazem na krev Krista. Když jde o otázku hříchu před Bohem, odpadají všechny vnější rozdíly; „všichni zajisté zhřešili“. Tady může pomoci jen „vykoupení, kteréž se stalo v Kristu Ježíši“ (Římanům 3,23–25). Ale každý je musí osobně přijmout pro sebe. Z tohoto stříbra byly zhotoveny podstavce desek stánku (kapitola 38,27). Vykoupení je tedy základem Božího domu.

Jaký je význam umyvadla, posledního nástroje stánku? Dokud my věřící žijeme na zemi, jsme znečišťováni světem, který nás obklopuje, a osobními chybnými kroky. Tu potřebujeme vodu – je obrazem Božího slova – abychom se stali opět čistými. Na základě Božího slova, které nám ukazuje znečištění, je třeba, abychom se sami odsuzovali a vyznávali hřích. Jen tak bude přerušené obecenství s Bohem napraveno a my budeme moci znovu vykonávat kněžskou službu. Kéž bychom nezanedbávali ustavičné sebeodsuzování!

K porozumění symbolickému významu svatého oleje pomazání nám pomohou slova žalmisty o Mesiáši: „Mirra a aloe, kassia jsou všechna tvá roucha“ a „protož pomazal tě, Bože, Bůh tvůj olejem veselé nad účastníky tvé“ (Žalm 45,9.8 – Elb. překl.). Koření mluví o výtečnostech Krista a olej o Duchu Svatém. Všechno, co stálo ve spojení s Božím domem, muselo být pomazáno touto směsí. Tak se musí dnes v duchovním Božím domě, ve Shromáždění (Církvi), všechno – každá služba a velebení – dít dle pořádku a pod vedením Ducha Svatého, aby Kristova vůně mohla vystupovat z Jeho domu k Bohu. Můžeme se navenek velmi přesně držet nařízení Božího slova, ale jestliže se nestavíme vědomě pod vedení Ducha Svatého, nebude naše konání Bohu příjemné (1. Petra 2,5). Totéž platí pro pomazaného kněze. Nestačí být Božím dítětem, abychom se mohli opravdu klanět. Bohoslužba, která se Bohu líbí, se může dít jen v síle Ducha Svatého, když nic v našem životě nebrání Jeho volnému působení (Jan 4,24; Filipským 3,3).

Jak vážné je varování v 33. verši! Vydávat něco za působení Ducha Svatého, co je jen lidským napodobováním toho, si Bůh oškliví a také to trestá (viz Skutky ap. 5,1–11).

Všechny podrobnosti ohledně stánku shromažďování jsou nyní stanoveny. Zůstává už jen jedna otázka: Kdo může všechna tato nařízení vykonat? Je to Pán, který se v povolání mužů Bezeleeele, Aholiaba a dalších, kteří jsou moudrého srdce, stará i o to.

Tyto verše nám dávají všeobecně platné směrnice ohledně Božích služebníků. Nechtějme je dnes přehlížet. Nejprve to je Bůh, který určuje a povolává Své služebníky. Za druhé je uschopňuje tak, jak to odpovídá danému úkolu. Dále nemůže Bůh ve Své službě používat lidskou moudrost; „neboť to pošetilé Boží je moudřejší než lidé, a slabé Boží je silnější než lidé“ (1. Korintským 1,25 – přel.). Bůh naplňuje Své služebníky Svým Duchem a dává jim Svou moudrost a Svoje porozumění, aby mohli vykonat dílo, které jim svěřil. Kéž bychom na to mysleli, když jsme nakloněni k tomu, abychom užili vlastních přemýšlení a věci brali do ruky a řešili podle svého rozumu.

Ve službě pro Pána není nic přenecháno naší vlastní fantazii. „Všecko tak, jakž jsem přikázal tobě, udělají,“ zní Boží směrnice. Jak důležitá je tato skutečnost dnes, kdy si mnoho křesťanů myslí, že každý má volnost, aby činil, jak se mu vidí za dobré.

Znovu jsou dány směrnice ohledně soboty. Vždy, když je zřizován nějaký vztah mezi Bohem a lidmi (Jeho lidem), nacházíme sobotu (17. verš; 1. Mojžíšova 2,3). Sobota mluví o Božím cíli s Jeho lidem. Chce ho přivést do požehnaného obecenství se sebou, aby s Ním sdílel odpočinutí.

Pro neposlušnost lidu Izrael neprožil v Kanánu pravé Boží odpočinutí. Avšak Epištola Židům 4,9 nám říká: „A tak zůstává ještě uchováno sobotní odpočinutí lidu Božímu.“ (přel.) Pro pozemský lid se toto zaslíbení naplní v tisíciletém království. – A my, věřící doby milosti, jsme také na cestě, jako kdysi Izrael putoval pouští. Naše odpočinutí je nahoře ve slávě u Pána. Avšak nyní máme za vůdce „původce spasení našeho“, a to je záruka, že skutečně dosáhneme cíle.

Z posledního verše této kapitoly poznáváme, že všechna naučení od 24. kapitoly až k tomuto bodu byla dána Mojžíšovi na hoře Sinai během 40 dní, které tam strávil před Hospodinem. Desky samy obsahovaly asi jen deset přikázání (srv. s 5. Mojžíšovou 9,10).

Na hoře bylo světlo a požehnání a u úpatí hory byla tma a zlo. Satan se snažil zkazit Boží dílo. Ale přišel pozdě, tak jako vždycky. Vše bylo zařízeno podle Boží vůle a Mojžíšovi bylo sděleno, že lid upadl do hříchu. Satan nebude nikdy moci zkřížit Boží rady. Chvilkový satanův úspěch povede na konci vždy k tím větší porážce. Kéž je nám tato myšlenka útěchou uprostřed všech rozmanitých satanových útoků. „Bůh pak pokoje potře satana pod nohy vaše brzo.“ (Římanům 16,20)

To, co lid učinil, bylo zjevné odpadnutí. Opustili svého Boha, připsali své osvobození z Egypta Mojžíšovi, a nakonec upadli do modloslužby, kterou se snažili skrýt pod Hospodinovým jménem (5. verš; 1. Korintským 10,7).

Boží reakce na toto konání působí v Mojžíšově srdci přímluvnou prosbu nesrovnatelné krásy a síly. Neoslabuje v ní nikterak hřích lidu, ani neprosí o milosrdenství, pro které na půdě zákona nebylo místa. Připomíná však Bohu Jeho spojení s lidem na základě vykoupení a Jeho bezpodmínečná zaslíbení patriarchům. A Bůh Mojžíše slyší. Jestliže někdy byla nějaká situace, kdy se zdálo nemožné, že modlitba bude vyslyšená, pak to bylo zde. Ale Mojžíšova víra se pozvedla nad těžkosti a jeho prosba byla vyslyšena (Jakuba 5,16b).

Lid smlouvu ze Sinaje naprosto porušil. Zcela se odvrátil od poslušnosti Boha. Izraelité se stali modláři! Mojžíš, jehož ucho bylo vyškolené v Boží přítomnosti, z dálky poznal způsob křiku a jednal v souhlasu s Bohem, když roztříštil kamenné desky. Co by se bylo stalo, kdyby je byl přinesl do tábora! Na hoře horlil před Bohem za lid, nyní horlí pro Boha. Vždy mu šlo o Boží oslavení a o Boží čest.

Pak vede k odpovědnosti Arona, který byl v Mojžíšově nepřítomnosti odpovědným vůdcem. Aronova slova zjevují srdce usvědčeného hříšníka, který, jako kdysi Adam, se pokouší vinu přesunout. Lid byl skutečně „zlému nakloněn“; ale s Aronovou pomocí také zhřešil. Nikdy se neměl podřídit jejich přáním (5. Mojžíšova 9,20).

Lid i Aron byli skrze Mojžíšovu přímluvu ušetřeni od následků svého hříchu, které plynuly ze zákona. Ale vina jejich hříchu vůči Bohu zůstala. Tuto skutečnost musíme mít před očima, jinak se zdá, že soud, který byl potom vykonán, stojí v rozporu se 14. veršem. Bez Mojžíšovy přímluvy by byl lid zničen. Nyní je Bůh prostě trestal pro jejich hřích (35. verš).

Tváří v tvář tomuto odpadnutí od Boha se musí každý rozhodnout. Neexistuje neutralita v konfliktu mezi Bohem a satanem. Ten, kdo se v takové době nepostaví na stranu Pána, je proti Němu. Jediné pokolení následuje volání po pravém oddělení podle Boha: Levíté. Jak vzácná musela být věrnost těchto mužů v Božích očích! Z 5. Mojžíšovy knihy bychom mohli soudit, že Bůh oddělil Levíty pro službu svatyně na základě jejich jednání zde (5. Mojžíšova 10, 8.9).

Avšak jak daleko sahaly důsledky jejich rozhodnutí! Museli vystoupit proti zlému stejným způsobem jako Bůh sám. Nebylo tu místa pro nějaké nároky těla, přirozenosti, rodiny (5. Mojžíšova 33,9). Byla to poslušnost vůči Božímu volání za každou cenu, a tím naprosté oddělení se od zla, do něhož upadl Izrael. – Cesta Levítů je i dnes cestou požehnání uprostřed zmatku křesťanstva: rozhodná, bezpodmínečná poslušnost vůči Bohu a Jeho Slovu. A tak se srdce zpytující otázka obrací ke každému z nás: Kde stojím? Jsem oddělen od všeho, co Pána Ježíše zneucťuje, a jsem poddán Jeho Slovu?

Situace se mění. Bůh už nechce jít uprostřed Svého lidu. Mluví k Mojžíšovi o lidu, „kterýž jsi vyvedl z země Egyptské“. Jeho, Hospodina zavrhlí. Přesto jim zaslibuje zemi. Děje se to na základě bezpodmínečných zaslíbení, která učinil patriarchům (kapitola 32,13). Bůh nikterak nepřehlíží pokoreň a smutek lidu kvůli jeho hřichu. Čeká a přemýšlí, co nyní učiní s tímto lidem.

A pak Bůh skrze jednání vůdce ukazuje východisko. Mojžíš cítí, že Bůh už nemůže bydlet v táboře, který byl znečištěn přítomností zlatého telete. Bere stan, rozbíjí ho vně za táborem a nazývá ho „stánkem setkávání“ (Kral. překl.: „úmluvy“). Jít tam bylo nyní věcí osobního rozhodnutí. „Kdokoli hledal Hospodina, ven choditi musil.“

Bůh se přiznává k tomuto místu: oblakový sloup stojí u vchodu do stanu. Na tomto místě oddělení od znečištěného tábora se Bůh zjevuje zvláštním způsobem, jak to dosud ještě nikdy neučinil (11. verš). Nespočívá v tom pro nás velká útěcha? Tomu, kdo se vědomě oddělí od všeho, co zneuctuje Pána Ježíše, se Pán zjeví obdivuhodným a zvláštním způsobem. Taková je Jeho odpověď na víru a na věrnost.

Mojžíš se vrací do tábora jako uznávaný prostředník. Říká ano k místu, na které jej Pán postavil, a prosí nejprve pokorně za sebe. Chtěl by přesněji vědět, koho s nimi Bůh pošle (2. verš). Pak chce znát Boží cestu, aby poznal Jeho samého. – Není toto právě to, co potřebuje každý věřící dnes? Kéž by to bylo naším přáním, abychom poznávali ne nějakou cestu, nýbrž Boží cestu v tomto světě, a abychom věděli, s jakým Bohem máme co činiti.

Mojžíš jako prostředník je vyslyšen. Jeho pokorná prosba je vyslyšena. Mluví opět směle o „tvém (*Hospodinovu*) lidu“ (13. a 16. verš) a očekává znovu Boží přítomnost v jejich středu. Bůh odpovídá v milosti a dává obnovení. Izrael je opět Božím lidem. Je postaven pod novou smlouvu, jak to uvidíme v následující kapitole – stále ještě sice smlouvu zákona, ale smíšenou s milostí, v souhlasu s Božím charakterem, který Bůh právě zjevil.

Tato Boží slova vzbuzují v Mojžíšovi přání, aby z Boha viděl ještě více! „Ukaž mi, prosím, slávu svou!“ – Nedaří se nám také tak, že čím více poznáváme Pána Ježíše, tím více bychom o Něm chtěli vědět? V Něm vidíme, kdo je Bůh. Všechny Boží charakterové rysy jsou zjeveny v Pánu Ježíši. „Kdo vidí mne, vidí Otce.“

Sinai se ještě jednou stává místem Božího setkání s Mojžíšem. V poslušnosti vůči Božímu nařízení přináší s sebou dvě nové vytesané desky, aby podruhé obdržel zákon. Jméno, které Bůh volá, je vyjádřením Jeho bytosti. Ve Starém zákoně nenalézáme ještě plné zjevení Boha. K tomu mohlo dojít teprve po kříži. Ale nalézáme zde to, čím byl Bůh jako Hospodin ve vztahu k Izraeli ve Svých cestách vlády. Jeho cesty s nimi se vyznačovaly milosrdenstvím, svatostí a trpělivostí, ale nemohl považovat provinilého za nevinného. Teprve když bylo na kříži vykonáno dokonalé smíření, mohl Bůh ve spravedlnosti ospravedlnit hříšníka, který věří v Pána Ježíše (Římanům 3,24–26).

Zvolání jména Hospodin (Jehova) nezůstalo na Mojžíše bez účinku. Sklonil se k zemi a klaněl se. Každé Boží zjevení působí tento výsledek v srdci Jeho lidu (1. Mojžíšova 12,7). A ve svém postavení prostředníka použil Mojžíš Bohem darovanou přízeň k tomu, aby prosil za lid. Spojil se s nimi dokonale, když řekl: uprostřed *nás*, nepravosti *naší*, hříchu *našemu*, měj *nás* (srv. s Daniel 9, 4–19; Nehemiáš 1,5–11). Jako odpověď na tuto modlitbu učinil Bůh s lidem novou smlouvu.

Podmínky této smlouvy nejsou nové, nýbrž znovu přepsané. O těchto věcech jsme uvažovali v kapitolách 13 a 23. Základem této smlouvy je to, co Bůh chtěl pro lid učinit (10. verš). Proto po vejítí do země vyžadoval úplné oddělení od dřívějších obyvatelů Kanánu. Měli se oddělit od lidí, od jejich cest a jejich modloslužby. Ale nejen oddělení od zlého, nýbrž zároveň oddělení se pro Boha. Jenom Jemu samému se měli klaněti.

Svátek nekvašených chlebů stojí v úzkém spojení s tímto oddělením. Po sedm dní – úplné časové období, obrazně to znamená po celý svůj život – měli jíst nekvašený pokrm; nekvašené věci čistoty a pravdy (1. Korintským 5,8).

Po Božím nařízení o všem prvorozeném následovalo Boží opatření pro prvorozené osle a prvorozeného člověka k jejich vykoupení. Člověk od přirozenosti je postaven na stejný stupeň s nečistým oslem. Jak zřetelně nás tato ilustrace učí, že člověk, tak jak se narodil na svět, je ztracen. Jeho vykoupení je nutným požadavkem, jinak jednou v Božím soudu zahyne. „Pakli bys nevyplatil, šíji zlomíš jemu.”

Po sdělení těchto zásadních přikázání uzavírá Bůh s Mojžíšem a s Izraelem smlouvu. Pozoruhodná jsou slova „s tebou“. To nám ukazuje, jak bylo postavení Izraele učiněno závislým na prostředníkovi. Jen na základě Mojžíšova zprostředkování bylo možné, aby lid vůbec přišel do země. Všichni stojí stále ještě pod zákonem. Požadavky druhé smlouvy jsou stejné jako u první smlouvy, ale jsou smíšeny s milostí, dobrotivostí a trpělivostí, které byly oznámeny skrze jméno Hospodin.

Přebývání v Boží přítomnosti mělo na Mojžíše zcela zvláštní účinek. „Kůže tváři jeho se stkvěla.“ Jeho tvář odrážela Boží slávu jako následek jeho obecenství s Bohem. Vidí lidé také na nás něco ze skrytého obecenství, které máme s Pánem Ježíšem? Mojžíš o tom nic nevěděl, neboť obecenství s Bohem má na nás vždy pokořující účinek, takže o sobě už nic nesmýšlíme.

Pro Arona a lid byla tato záře Mojžíšova obličejů výrazem Boží svatosti, jíž se báli. Věděli příliš dobře, že ani tuto smlouvu nebudou moci zachovat. Jakou změnu přinesla milost, pod níž my smíme žít! Smíme s odkrytou tváří spatřovat slávu Pána na pravici Boží; neboť každý paprsek tu mluví o vykonaném smíření našich hříchů.

Začátek 35. kapitoly je pokračováním 31. kapitoly; ale pokračováním, které se zakládá pouze na Boží milosti, když pomyslíme na to, co se stalo v kapitolách 32–34! Kdyby byl Bůh jednal s Izraelem podle jeho hříchu na základě první smlouvy, pak by to byl konec historie Izraele. Ale skrze Boží milost, prostřednictví a přímluvu Mojžíše směl být Izrael znovu Božím lidem, v jehož středu chtěl Bůh přebývat.

A znovu je na začátku nového nebo obnoveného vztahu mezi Bohem a Jeho lidem zmínka o sobotě; neboť odpočinutí je konečným cílem Božích cest. Vždy znovu to Svému lidu připomíná.

Mojžíš přináší lidu Boží přání, aby sebrali oběť pozdvižení ve formě rozličných materiálů, které byly potřebné pro stavbu svatyně. Ukazuje jim, co mohou přinést, a ačkoli vše, co měli, byl vlastně dar od Něho (1. Paralipomenon 29,14), považuje to, co přinesli, za jejich oběť. – Každý dobrý skutek věřícího je ovocem Ducha Svatého a byl připraven Bohem (Efezským 2,10); ale když je učiněn, označuje ho Bůh za „spravedlnosti svatých“ (srv. se Zjevením 19,8).

Oběť pozdvižení pro Boha byla absolutně dobrovolná. Avšak Boží přání, aby všichni, kteří jsou ochotní, pomohli na stavbě Jeho svatyně, se dotklo mnoha srdcí a otevřelo je. Potom následuje čin. „A přišli, každý muž, kteréhož ponuklo srdce jeho, a každý, v němž duch jeho byl dobrovolný, a přinesli oběť pozdvižení Hospodinu.” Muži i ženy směli pomáhat, a přitom ženy nepracovaly na veřejnosti, nýbrž přinášely to, co zhotovily doma. Něco z takových činností sester vidíme v 1. Timoteovi 5,10.

Novozákonní paralelu k veršům 20–29 nacházíme ve 2. Korintským 9, kde jde o materiální dary ve shromáždění: „Jeden každý jakž uložil v srdci, ne s neochotnou myslí anebo z musení. Neboť ochotného dárce miluje Bůh.” (7. verš)

K provedení práce bylo zapotřebí *moudrého* srdce, které však svou moudrost a porozumění obdrželo od Boha. Tak tomu bylo jak u mužů, které Bůh povolal k této práci, tak i u žen, které předly doma svými rukama (verše 10,25,26,31,35).

Bezeleel a Aholiab byli nejen uschopněni konat svou práci způsobem, který se líbil Bohu, nýbrž Bůh je také obdařil schopností, aby uměli práci vyučovat i jiné. Tak slyšíme apoštola Pavla říci Timoteovi: „Co jsi slyšel ode mne před mnohými svědky, svěřuj to lidem věrným, kteříž by způsobilí byli i jiné učit.” (2. Timoteovi 2,2)

Nyní se Bezeleel, Aholiab a všichni muži, které Bůh uschopnil k tomuto dílu, dali do práce. Nejsou tito dělníci předobrazem pravých služebníků Pána ve všech časových obdobích? Bůh je povolal a vystrojil Svou moudrostí. Všechno, co potom činili, bylo ovocem Ducha Božího, který skrze ně působil. Sami v sobě neměli nic, čím by se mohli chlubit (2. Korintským 3,5). Lidská zdatnost by Boží dílo jen zkazila. Tito dělníci byli tedy nádobami nebo nástroji, skrze které byla ukázána Boží moudrost a Boží rozumnost. Kéž bychom na to nikdy nezapomínali: jsme jen nástroje.

Štědrost byla tak velká, že nakonec muselo být táborem svoláno: Dosti! I pro nás může přijít chvíle, kdy naše práce na duchovním Božím domě, na Církvi, přestane – buď když tuto zemi opustíme skrze smrt, nebo když Pán Ježíš přijde, aby nás všechny vzal do slávy. Proto budme ještě nyní ochotní věrně plnit pro Pána úkol, který nám byl svěřen!

Nyní se všichni, kteří měli moudré srdce, dali do práce. Začali různými koberci a příkrývkami. Ohledně významu těchto látek poukazujeme na úvahy o 2. Mojžíšově 26,1–14.

Při praktickém zhotovení svatyně se začalo s příbytkem. Nejprve různé koberce, pak desky a opony a k nim sloupy. Teprve v další kapitole následují různé nástroje. – Církev, která je tvořena všemi vykoupenými (desky), je sloup a základ pravdy (1. Timoteovi 3,15). Bez praktického místního představení Církve neboli Shromáždění Božího bude také pravda o Osobě Pána Ježíše, o Jeho díle na kříži a o věčné Boží radě s vykoupenými zatemněna a ztratí se. Bude chybět místo, kde tyto pravdy mohou být učeny, ostříhány a prakticky prováděny. Žádné pořadí v Božím slově není bezvýznamné!

Čtyřbarevné opony musely být zavěšeny na sloupech, které byly z akáciového dřeva a byly potaženy zlatem. Jsou obrazem Krista: pravého Boha a pravého člověka. Ohledně vykoupení, které Bohu umožnilo roztrhnout oponu oddělení (Matouš 27,51), závisí tedy všechno na Osobě Pána Ježíše. Kdyby nebyl pravým člověkem, nemohl by zemřít za naše hříchy (Židům 2,14). A kdyby byl jen člověkem, aniž by zároveň byl i Bůh, jak by mohl vyhovět požadavkům Boha? Takto se ale stal smířením za naše hříchy (1. Jana 2,2).

Abychom se neopakovali, zmíníme se nyní při popisu zhotovení různých nástrojů jen o určitých podrobnostech, které musely být při dřívějších úvahách z důvodů místa vynechány.

Okolo truhly byl upevněn zlatý věnec, který mluví o vznešené slávě Krista. Ale tvoří také jakousi ochranu proti neuctivému vnikání do tajemství Jeho Osoby. „Žádný nezná Syna, jedině Otec.” (Matouš 11,27) Muži z Betsemes, kteří chtěli nahlédnout do truhly, zemřeli (1. Samuelova 6,19); a Uza byl zabit, protože se dotkl truhly (2. Samuelova 6,7).

Víko truhly smlouvy se vlastně nazývalo „slitovnice”. Ve Starém zákoně „smíření hříchů” znamenalo, že jsou *přikryty* (Žalm 32,1). Ale po Kristově vykonaném díle vykoupení to znamená, že jsou *odjaty* (Židům 10,4.11–18). Jaká obdivuhodná skutečnost!

Zmínka o různých nádobách na stole nám bezděčně připomíná 2. Timoteovi 2,20.21. Ach, kéž bychom všichni chtěli být nejen věřícími, tedy zlatou nádobou, nýbrž také „nádobou ke cti, posvěcenou, a užitečnou Pánu”. To je možné jen tehdy, když se vědomě oddělíme ode všeho zlého a dáme se k dispozici Pánu Ježíši.

Svícen byl vyroben z čistého zlata „taženého“. Kolik úderů kladivem museli asi umělečtí řemeslníci vykonat, aby dosáhli všech těchto tvarů? Nevede to naše myšlenky k tomu, „že měl Kristus trpěti a z mrtvých vstana první, zvěstovati světlo“? (Skutky ap. 26,23) – Jak laciný produkt lidské fantazie bylo ve srovnání s tím Aronovo slité tele.

Utěradla nebo nůžky potřeboval kněz k upravování lamp, aby stále šířily jasné, klidné světlo. Jak je to s naším světlem? Může skrze nás Duch Svatý bez zábran působit, aby „světlo padalo na svícen“ (přel.), tj. aby slávy našeho Pána zářily a nebyly zatemňovány? Možná že náš Kněz také musí někdy použít nůžky, aby odstříhl něco, co zuhelnatělo a co ovlivňuje světlo. To je pro tělo nepříjemné, ale je to nutné pro nás a důležité pro našeho Pána.

Třetím předmětem svatyně je oltář ke kadění. Na tomto oltáři obětoval kněz kadidlo, zatímco se lid venku modlil (Lukáš 1, 9.10). To je krásný obraz Pána Ježíše, který přináší Bohu modlitby Jeho lidu, ať už se jedná o přímluvné prosby nebo o velebení (Zjevení 8,3.4).

Měděný oltář zápalné oběti byl místem, kde se přinášela oběť a vylévala krev. Všechno na tomto oltáři ukazuje na kříž. Tam byla prolita krev Pána Ježíše, protože jen tímto způsobem mohl být před Bohem odstraněn hřích (Židům 9,22). Tam vidíme také pravdu o zastupování. Za provinilé mohla být přinesena oběť bez vady (1. Mojžíšova 22,13; 1. Petra 3,18; 2. Korintským 5,21).

Na umyvadlo byl použit zvláštní druh mědi: zrcadla žen, které v houfech přicházely ke vchodu stánku setkávání. V tom leží dvojí poučení:

- a)** Zrcadla jsou poukazem na Boží slovo, které působí, že si uvědomujeme znečištění, tj. provinění;
- b)** Tyto ženy, které přicházely do Boží přítomnosti, měly pro Něho otevřené srdce. Daly Pánu s radostí to, co až do té doby podporovalo jejich marnivost.

Všimni si výšky závěsů nádvoří: 5 loket, tedy vyšší než člověk. Nebylo možné z vnějšku sledovat to, co se dělo v nádvoří. Lidé mohli vidět jen jezevčí kůže stánku a dým vystupující z oltáře. Kdo je Pán Ježíš a co je křesťanství, může člověk správně poznat teprve tehdy, když vírou přijme Spasitele, když tedy vstupní oponou vejde do nádvoří.

Dobrovolná srdce a ruce daly materiál ke stavbě svatyně. Moudří, Bohem povolání a obdaření muži a ženy zhotovili uměleckou prací všechny předměty a jednotlivé části příbytku svědectví. Nade vším bylo vedeno přesné „stavební účetnictví“. To byl úkol Levitů pod rukou kněze Itamara.

Jak důležité je to i dnes, aby dobrovolné dary věřících na podporu díla Páně a Jeho lidu byly spravovány věrnými lidmi. Apoštol Pavel věnoval těmto věcem velkou vážnost (1. Korintským 16,3; 2. Korintským 8,18–22). Je zvláště důležité, aby odpovědnost za takovou správu nepřebíral jeden člověk (srv. s 2. Paralipomenon 31,12).

O stříbru těch, kteří byli sečteni, a o jeho použití je zvláštní zmínka. Čemu se z toho můžeme učit? Máme co činit s vykoupeným lidem; neboť každý, kdo chtěl patřit k těm sečteným, musel zaplatit půl šekelu a zdá se, že jej také všichni zaplatili. Všech 600 000 mužů muselo zaplatit stejný obnos. Pomysleme na rozdílnost těchto lidí, co se týká věku, moudrosti, nadání, materiálního vlastnictví a sociálního postavení! Tak jako tehdy to před Bohem neznamenal žádný rozdíl, tak i dnes neexistuje vzhledem k vykoupení žádný rozdíl. Všichni zhřešili; a proto se všichni musejí utéci ke krvi Ježíše Krista.

Při zhotovování oděvu pro nejvyššího kněze jsou nám nápadné některé podrobnosti, které ukazují na Pána Ježíše; tak např. zapracování zlata mezi textilní vlákna (3. verš). Tato zlatá vlákna jsou obrazem božské slávy Syna, na kterého Epištola Židům ustavičně obrací naše zraky. Ve dnech Jeho člověčenství, představeného opo-
nou, která oddělovala svatyni svatých, byla Jeho sláva jako Božího Syna do jisté míry zastřena (bez zlatých nitek). Ale ve Svém úřadu nejvyššího kněze v nebi, kde zachovává všechny podstatnosti jako Syn člověka, září Jeho božská sláva nezastřeně. Bůh, který Mu dává svědectví: „Ty jsi kněz na věky podle řádu Melchisede-
chova,” předtím prohlásil: „Syn můj jsi ty.” (Židům 5,5.6)

Zvláštní váha byla položena na připevnění náprsníku se dvanácti drahokamy, aby „neodevstával náprsník od efodu” (21. verš – přel.) Naštěstí se nemusíme starat o to, abychom neztratili místo na milujícím srdci Pána Ježíše. Bůh sám se o to postaral, aby žádný z Jeho lidu nikdy nemohl být oddělen od Kristovy lásky – ani svou vlastní nevěrností. Chtějme Bohu vždy znovu za tuto péči a bezpečnost děkovat!

K úplnému oblečení nejvyššího kněze patřil také svatý diadém s vyrytými slovy: „Svatost Hospodinu!“ Aron tím měl nést „nepravosti posvěcených věcí, kterýchž by posvětili synové Izraelští“ (kapitola 28,38). Nepřipomíná nám to slabost a nedostatečnost, rozptýlenost a nepřesný způsob vyjadřování, které se často přidrží naší chvály, našich modliteb a všeho vyjádření našeho velení? Jakou námahu nám to často působí, abychom vyslovili to, co máme na srdci. Tu je vzácné myslet na našeho Nejvyššího kněze, který umí toto nedokonalé předložit Bohu jako příjemné.

Z veršů 32 a 43 se učíme, že celá práce byla dokonána, a to tak, „jakž přikázal Hospodin Mojžíšovi“. Podstatou každé služby Bohu je poslušnost a zkouškou každé vykonané práce je otázka, zda souhlasí s Božími zjevenými myšlenkami. V této kapitole dává Duch Svatý odpověď na tuto otázku tím, že ne méně než desetkrát opakuje: „Vedle všeho, což přikázal Hospodin Mojžíšovi, tak udělali synové Izraelští všecko to dílo.“ (verše 1,5,7,21,26,29,31,32,42,43) Celá ta práce se vyznačovala poslušností. Kéž bychom tuto důležitou zásadu nikdy nespouštěli z očí: Vše, co si činí nárok na to, že je Boží věcí, musí snést test Božího slova.

V den výročí vyjití z Egypta byl postaven příbytek – prvního dne prvního měsíce (kapitola 12,2). Tak jako osvození z otroctví tvořilo začátek duchovních dějin Izraele, začalo Božím přebýváním v jejich středu mravně nové časové období. V křesťanství jsou obě věci spolu úzce spojeny. Když nějaký člověk dosáhne skrze víru odpuštění svých hříchů a pokoje s Bohem, zapečetuje jej Bůh Svým Duchem Svatým (Efezským 1,13). Jeho tělo se stává chrámem Ducha Svatého (1. Korintským 6,19).

Tak jako v případě Bezeleeele, Aholiaba a ostatních pracovníků, tak Duch Svatý klade i na Mojžíšovo konání pečeť: „Všecko, jakž mu rozkázal Hospodin, tak učinil.“ Osmkrát je v této kapitole opakováno, že se vše dělo v poslušnosti vůči Božím směrnicím (verše 16,19,21,23,25,27,29,32). Kéž bychom z toho poznali, jak vysokou cenu má poslušnost v očích Pána. „Poslouchati lépe jest, nežli obětovati, a ku poslušenství státi, nežli tuk skopců přinášeti“, tak to musel kdysi říci Samuel neposlušnému králi Saulovi. A Pán Ježíš ukazuje, že pravá láska k Němu se vyjadřuje poslušností: „Milujete-li mne, přikázání mých ostříhejte.“ (Jan 14,15) Chybějící poslušnost nemůže být nikdy nahrazena větší oddaností a větší aktivitou.

Když vše bylo zřízeno a posvěceno, ujal se Bůh svatyně. „Tedy přikryl oblak stánek úmluvy, a sláva Hospodina naplnila příbytek.“ To bylo z Boží strany více než jen uznání díla. Bůh před očima všech Izraelitů se ujal Svého domu. Oblak, symbol Jeho přítomnosti, přikryl stánek setkávání z venku a Jeho sláva jej naplnila zevnitř. Podobným, ještě působivějším způsobem se to stalo u Šalomounova chrámu (2. Paralipomenon 5,13.14). Obě scény jsou předobrazy toho, co se stalo o Letnicích, když byl vytvořen duchovní Boží dům, Církve (Shromáždění), a naplněn Duchem Svatým (Skutky ap. 2,1–4).

Oblak Boží přítomnosti se navíc stal vůdcem lidu pouští. Bůh chtěl být Svému lidu vším. Tím, že Bůh přebýval v jejich středu, byla naplněna Jeho tužba, být obklopen Svým vykoupeným lidem, a k požehnání Izraele nebylo možné už nic přidat. Tato doba čistých požehnání trvala žel jen krátce; ale dává nám prorocký pohled na věčný stav, kdy Bůh bude bydlet s lidmi a kdy už nebude ani slz, ani smrti, ani smutku, ani křiku, ani bolesti (Zjevení 31,3.4).

Dopis Židům (Hebrejcům) je psán Židům, kteří věřili v Pána Ježíše. Duch Svatý se snaží upevnit tyto věřící v pravdě křesťanství a osvobodit je od židovského systému, ke kterému svým narozením patřili. Národní náboženství Židů a Mojžíšův zákon byly nařízeny Bohem a obracely se k přirozenému člověku. Avšak člověk bez nového života z Boha se Bohu nemůže líbit. Zkaženost člověka dosáhla svého vrcholu, když Židé pod tímto systémem zavrhli a zabili svého Mesiáše, Krista.

Bůh nařídil tyto vnější věci, jako chrám, nástroje, oběti, oděvy, ceremonie atd., aby byly předobrazy budoucích duchovních věcí. Příchodem Krista došly tyto stíny svého naplnění, a tím židovství dosáhlo svého cíle.

Nyní je cílem této Epištoly upevnit věřící v nebeském charakteru křesťanství a osvobodit je od pozemského náboženství vnějších forem. V křesťanství závisí všechno na Osobě a díle Pána Ježíše. Jako Syn je univerzálním dědicem; je stvořitel a udržovatel všech věcí. Syn, který se stal člověkem, je viditelné zjevení Boží podstaty a Jeho slávy. Ale On je nejen Stvořitel; stal se také Spasitelem padlých lidí.

Kristus, který je zároveň Bůh i člověk, zaujímá nyní jako člověk místo cti ve slávě po pravici Majestátu. Bůh Mu ve spojení s tím, že se stal člověkem, dal jméno, které vyzvedá Jeho prvotnost před všemi stvořenými bytostmi a věcmi. Celou řadou míst ze Starého zákona je pečlivě vyzvižena sláva Syna, ačkoli se stal člověkem.

1. Kristus má místo a jméno vysoko nad *anděly*. Také jako člověk se těšil vztahu Syna ke Svému Otci. Jeho příchod na tuto zem je pro anděly důvodem, aby se Mu klaněli.

2. Jeho *trůn* je od věčnosti až na věčnost. Stojí nad všemi pomíjitelnými trůny lidí, protože je to Boží trůn.

3. I když se sebou spojuje druhé – nepatříme i my věřící k těm, kteří se stali Jeho *spoluúčastníky*? – tu přece zaujímá místo nad nimi.

4. *Stvoření* samo musí před touto slavnou Osobou ustoupit.

5. Časy se mění a pomíjejí. V Osobě Pána Ježíše není žádná změna. „Ale ty jsi tentýž.“

6. *Žádný nepřítel* před Ním nebude moci obstát. Kdysi Ho přibili na kříž; v budoucnosti je Bůh položí za podnože Jeho nohou.

7. Kristus zaujme trůn, aby *vládl*, zatím co andělé jsou služební duchové.

Když byla v první kapitole představena sláva Toho, skrze kterého k nám Bůh mluvil, jsou posluchači vyzváni, aby proto tím více dbali na mluvená slova. Přestoupit zákon bylo zlé a bylo to trestáno; nedbat na zvěstování milosti je horší. V celé Epištole se pisatel obrací k Židům, kteří vyznali, že jsou křesťané, a on má za to, že to vyznání bylo pravé. Odvrátit se potom opět od toho, co člověk vyznal, by bylo odpadnutí, pro které v Písmu už není naděje.

V první kapitole jsme viděli slávy *Božího Syna* ve věčnosti i zjeveného jako člověka. Od 5. verše poznáváme Jeho slávy jako *Syna člověka*. Budoucí okršlek země je tisícileté království, ve kterém bude rozvinuta sláva Syna člověka.

Duch Boží cituje 8. Žalm, aby nám poukázal na Pána Ježíše. „Ale toho Ježíše... vidíme.“ – Vidíme Jeho minulé, přítomné i budoucí slávy jako Syna člověka. V minulosti okusil z Boží milosti za všechny smrti; nyní je korunován slávou a ctí a v budoucnosti bude pod Jeho vládou přiveden celý vesmír a vše Mu bude poddáno.

Tyto verše nám ukazují Krista ve vztahu k „mnoha synům“, kteří mají být přivedeni ke slávě. Aby mohl být vůdcem našeho spasení, prošel všemi našimi situacemi a utrpeními. Tak je dokonale schopný vést nás pouští a bezpečně nás přivést k cíli.

Když Pán Ježíš za nás vykonal Své dílo na kříži a třetího dne vstal z mrtvých, mohl říci: „Vstupuji k Otci svému, a k Otci vašemu, k Bohu svému, a k Bohu vašemu.“ Poprvé nazývá Své učedníky „moji bratři“. Ten, který posvěcuje, a ti, kteří jsou posvěcováni, zaujímají nyní před Bohem stejné postavení. Jak vysoko jsme byli vyzdviženi!

Ale Kristus se s námi učinil před Bohem zajedno také v našem postavení slabosti a smrti. Svou smrtí, která u Něho neznamenalala, tak jako u nás, odplatu za hříchy (neboť On neměl hříchu), vzal nepříteli moc a osvobodil nás.

Neujímá se andělů, nýbrž semene Abrahamova. K tomu vstoupil do našeho postavení, aniž by však měl jakkoli podíl na našem stavu. Zůstal vždy člověkem bez hříchu.

Utrpení v 18. verši vznikají tehdy, když nepovolíme pokušení. Pán Ježíš se nikdy ani na okamžik nepoddal pokušení, a to s sebou neslo utrpení. Jeho to však uschopnilo, aby se pro nás stal milosrdným a věrným Nejvyšším knězem.

Na konci minulé kapitoly byl Pán Ježíš představen jako Nejvyšší kněz. V našem oddílu je, abychom tak řekli, ukázán okruh působení Jeho služby. Je jím Boží dům.

V obou prvních kapitolách stály před našimi zraky Kristovy slávy. Nyní jsme napomínáni: „*Spatřujte* apoštola a nejvyššího kněze vyznání našeho, Krista Ježíše.“ Titul *apoštol* stojí zvláště ve spojení s pravdou, že On je *Boží Syn*, která nám byla představena v první kapitole. Tam jsme viděli Syna, který přišel na zem a mluvil k lidem v Božím jménu. Titul *Nejvyšší kněz* stojí v souvislosti se *Synem člověka* (2. kapitola), který ze země vešel do nebe, aby před Bohem sloužil ve prospěch lidí. A cíl všeho naučení je, aby naše oči a srdce zůstávaly upřeny k Němu, Pánu Ježíši: „Spatřujte Je!“

Kristus je větší než Mojžíš ve Své apoštolské službě. Stánek na poušti byl jen svědectvím o věcech, které měly být později zjeveny. Tehdy stavěl Mojžíš jako služebník podle Boží směrnice. Dnes tvoří všichni vykoupení duchovní Boží dům, který staví Bůh sám, ve kterém přebývá a ve kterém Kristus vykonává Své kněžství. Proto čteme v 10. kapitole, že máme „kněze velikeho nad domem Božím“ (21. verš).

Cesta Izraele pouští je obrazem cesty Božího lidu tímto přítomným zlým světem se všemi jejími nebezpečími. Tu potřebujeme kněžskou milost. V poušti tohoto světa je zkoumána i pravost našeho vyznání. Jak mnohý člověk se v dobách nebezpečí vzdal svého křesťanského vyznání, protože za tím nestál vpravdě nový život. Pravý věřící ale přes mnohé selhání bezpečně dosáhne cíle. Bůh jej pevně drží na základě Kristovy kněžské milosti.

„Oklamání hřícha“ je nebezpečí pro nás pro všechny. Zde nejde o jednotlivé hříchy, které mohou zatvrdit naše srdce, nýbrž o princip hříchu, bezzákonnost (1. Jana 3,4). Často málo myslíme na to, že svévolný život může zatvrdit naše srdce. Proto jsme napomínáni, abychom dbali sami na sebe a měli starost jeden o druhého. Pravá láska nemůže zůstat lhostejnou, když vidí spolukřesťana, který sklouzává, protože koná svou vlastní vůli.

Ve verších 16–19 klade pisatel tři srdce zpytující otázky, které ukazují na zatvrzení, hřích a nevěru Izraele. Učíme se z toho, že základním zlem, hlubokým kořenem všeho zlého, byla nevěra. Jejich nevěřící srdce byla otevřena pro každý hřích a hříchy zatvrzovaly jejich srdce. A kde stojí mé srdce?

Tak jako kdysi Izrael, tak jsou dnes věřící na cestě k odpočinku v budoucí slávě. *Odpočinek* je velkým tématem našeho oddílu. Přitom je třeba dbát na to, že toto Boží odpočinutí leží ještě úplně v budoucnosti. Není to *odpočinutí svědomí*, které obdrží každý, kdo jako pracující a obtížený přijde s vírou k Pánu Ježíši. Také to není *odpočinutí srdce*, tento každodenní podíl těch, kteří jdou v poslušnosti a poddávají se vůli Páně, jak je zjevena v Jeho Slově (Matouš 11,28.29). Také to není časné *odpočinutí* a uvolnění unaveného dělníka, o čemž čteme v Marku 6, 31.

Bůh může odpočívat jen v tom, co uspokojuje Jeho lásku a svatost. Tento odpočinek bude dosažen, když láska přivede k dokonání všechno, co On má se Svým lidem na mysli. Ale tu, kde je ještě hřích, nemůže svatost odpočinout, a jak by mohla odpočinout láska tam, kde ještě vzniká trápení, bol a starosti?

Pisatel Epištoly Židům ukazuje na příkladu izraelského národa na dvě nebezpečí vzhledem k tomuto budoucímu odpočinutí. Můžeme tento odpočinek ztratit ze zřetele a necenit si ho. Toho se bojme (1. verš)! Můžeme se ale také unavit skutky lásky, které nám na cestě k odpočinku Bůh dává činit. Proto napomenutí v 11. verši: „Snažme se tedy!“ („Buďme pilní!“)

Dva velké Boží pomocné prostředky, jimiž jsou věřící na cestě pouští k Božímu odpočínutí ostříhání, jsou *Boží slovo* a *Kristova kněžská služba*.

Boží slovo není mrtvá litera. Je živé a proniká srdce lidí a působí tam dvě věci. Zjevuje myšlenky a smýšlení srdce a přivádí duši do přítomnosti Boha, s nímž máme co činit. Ten by chtěl, abychom tímto způsobem poznali sami sebe a viděli se tak, jak nás vidí On. To nás ostříhá před mnohým sebeklamem a povede nás k tomu, abychom svou důvěru upřeli jen na Boha.

Ale máme co činit nejen se skrytými kořeny v našem srdci, jsme také obklopeni slabostmi a konfrontováni s pokušeními. V tom potřebujeme pomoc a podporu živé osoby. Takového Nejvyššího kněze máme v Pánu Ježíši, Božím Synu, který šel před námi cestou, jež vede k Božímu odpočínutí.

Pokušení, která zde jsou zmíněna, k nám přicházejí z venku. Chtějí nás odvést od stezky poslušnosti vůči Božímu slovu, která vede k věčnému odpočínutí. Ve všech slabostech a pokušeních máme zdroj pomoci: trůn milosti, kde je dostatek milosrdenství a milosti, abychom ve zkoušce nepadli.

První čtyři verše se vztahují na Aronovo kněžství. Pisatel vypočítává různé všeobecné zásady této kněžské služby, aby v protikladu k tomu ukázal vyvýšenost kněžství Krista nad kněžstvím Arona. Není „vzatý z lidí“, nýbrž jako věčný Boží Syn se *stal* člověkem a v protikladu k Aronovi byl bez hříchu (1. Jana 3,5).

V 7. a 8. verši čteme o zkušenostech, jimiž musel procházet Pán Ježíš, aby nyní mohl vykonávat Svou kněžskou službu. Když pisatel myslí na „dny jeho těla“, vidí zvláště ona poslední utrpení Pána, když se nepřítel ještě jednou snažil odvést Jej z cesty poslušnosti. Učinil to tím, že Mu představil celou hrůzu Jeho smrti na kříži. Při takovém útoku jednal Pán jako dokonalý, závislý člověk, který našel Svou pomoc v modlitbě.

Ačkoli Syn, učil se z toho, co strpěl, poslušnosti. Jak tomu máme rozumět? Od věčnosti byl Bůh nade vším a jen přikazoval. Pán přišel dobrovolně do postavení závislosti. V něm se ze zkušenosti učil, co to znamená poslouchat. Jak jinak tomu je u nás! Musíme se učit poslušnosti, protože naše svévole nechce poslouchat a nechce se poddat. Ale Pán Ježíš se poddal ve všem, poslechl ve všem a zůstal ve všem závislý na Bohu.

Zde je popis požehnaných charakterových rysů Kristova kněžství přerušen. Teprve v 7. kapitole se pisatel k tomuto tématu opět vrací. Od kapitoly 5,11 máme vsuvku, v níž se mluví o duchovním stavu adresátů Epištoly.

Jejich lenivý stav vyvolal určité těžkosti; neboť už nebyli v stavu rozeznávat předobrazy Starého zákona. Kvůli jejich nízkému duchovnímu stavu tu bylo nebezpečí, že někteří se vzdají křesťanského vyznání a vrátí se k židovství (kapitola 6,4–8).

Židé nebyli nevědomí v pravdě ani ještě mladí ve víře, ale zastavili se ve svém duchovním růstu. Podle času měli být již duchovně vyrostlími křesťany, a namísto toho byli stále ještě dětmi, které musejí být krmeny mlékem.

Co bylo překážkou jejich duchovního růstu? U Korintských to byla lidská moudrost, u Koloských světská filozofie; u Židů to bylo držení se tradic jejich náboženství. Je tomu dnes jinak? Nikde v křesťanstvu není tma a nevědomost o Božím slově větší než tam, kde se lidé drží tradic a náboženských zvyků. Jsou zaslepeni mnoha věcmi, které podněcují city, ale zůstávají slepými vůči evangeliu Boží milosti, tak jak je ukazuje Bible.

V těchto verších nejde o znovuzrození a věčný život, nýbrž o vnější výsady křesťanství, jichž mohou být účastni i takoví, kteří nemají pravý život z Boha. Pisatel tedy nemluví o selhání pravého věřícího, nýbrž o odpadnutí pouhých vyznavačů. Ti se navenek přidali ke křesťanství, ale nyní se hodlali vrátit k židovství, k systému, který před Bohem skončil ukřižováním Mesiáše. V tomto smyslu křižovali ti odpadlíci Božího Syna sami pro sebe. Svým činem doznávali, že sice Krista a křesťanství okusili, ale shledali, že židovství je lepší.

Jakmile poznáme, že se na tomto místě nemluví o vlastnictví věčného života, nýbrž o vnějších přednostech křesťanství, mizí těžkosti, které tyto verše dělají mnohým věřícím. Ilustrace, kterou Duch Svatý používá, jasně podtrhuje tento smysl. Jak užitečná bylina, tak i trní a bodláky mají účast na požehnání deště z nebe. Ale jen bylina přinese použitelné ovoce, zatím co trní a bodláčí bývá spáleno.

Závěrečné verše této vsuvky od kapitoly 5,11 obsahují útěchu a povzbuzení pro všechny, kteří se odloučili od židovství a postavili se na stranu opovrženého Ježíše. Ty lepší věci, které stojí ve spojení se spasením nebo blažeností, jsou láska, naděje, víra.

Bůh nezapomene ani nepřehlédne žádnou službu, jejíž pohnutkou byla *láska* k Pánu Ježíši. Plná mzda za takovou službu je ještě v budoucnosti. To vede pisatele k tomu, aby mluvil o před námi ležící *naději*. Výhled na odměnu nemá být pohnutkou služby; ale smí nám být k povzbuzení, abychom se předčasně nevzdávali, když jsme konfrontováni s těžkostmi.

Víra potřebuje absolutní autoritu, na níž může spočívat. U příkladu Abrahama je jasné, že touto autoritou je Boží slovo, které bylo dokonce zesíleno Boží přísahou. To, co platilo Abrahamovi, platí také nám – každému, kdo se před soudem utekl ke Kristu – „abychom skrze ty dvě věci nepohnutelné ... měli přepevné potěšení“.

Ale my máme nejen Boží slovo, na kterém spočívá naše víra, nýbrž také Pána Ježíše, živou Osobu ve slávě, záruku toho, že i my tam přijdeme.

Na konci předchozí kapitoly je Kristus, tak jako v kapitole 5, 6.10, viděn jako kněz podle řádu Melchisedechova. V přečtených verších je nyní ukázána nadřazenost kněžství podle řádu Melchisedechova nad aronským kněžstvím. Ale je důležité činit rozdíl mezi *řádem* a *vykonáváním* kněžství. Když jde o postavení, je Melchisedech předobrazem Kristova kněžství; když se ale jedná o vykonávání kněžství pro věřící, kteří jdou na zemi vstříc nebeskému cíli, představuje předobraz Kristova působení Aron.

Melchisedech je tajemná osobnost. Boží slovo mlčí o podrobnostech jeho života, aby tím jasněji mohl být „připodobněn Synu Božímu“. Událost z 1. Mojžíšovy 14, kde se poprvé setkáváme s tímto mužem, je typická pro budoucí tisícileté království. Melchisedech, který vykonává královské kněžství, stojí mezi Abrahamem a Bohem. Jako Boží zástupce žehná patriarchovi a jako zástupce lidí před Bohem chválí Boha Nejvyššího v Abrahamově jménu. Podle tohoto předobrazu bude postavení Pána Ježíše v tisíciletém království: Král spravedlnosti, Král pokoje a Kněz Boha Nejvyššího (Zachariáš 6,13).

Včerejší verše nám daly poznat, jak vysoko stojí Melchisedechovo kněžství nad Aronovým kněžstvím. Levítké kněžství je ve svém charakteru skutečně přechodné a ve službě nedokonalé. Nemohlo obětujícímu dát skutečně osvobozené svědomí a přistupujícího učinit dokonalého (kapitola 10,1.2). Proto musel být uveden nový kněz, Kristus, jenž jediný je dokonalý.

To ale vyžadovalo změnu zákona, neboť Pán Ježíš přece pocházel z pokolení Juda, z něhož podle Mojžíšova zákona nebyl nikdo připuštěn ke kněžské službě. A dále, když byl Pán Ježíš povolán, aby byl knězem, nemohlo to být podle nařízení daných vzhledem k Aronovi. Tam vždy po smrti jednoho nejvyššího kněze následoval nový z kněžské rodiny. V protikladu k tomu je kněžství Pána Ježíše jedinečnou věcí. Jeho jedinečná hodnota je vyjádřena slovy 16. verše: „podle moci života neporušitelného“. Jako vzkříšený, v moci, která jde za smrt, je Pán Ježíš povolán, aby byl knězem, a proto není omezen na dobu života, nýbrž „na věky“.

S Kristovým kněžstvím je spojena naděje. Zákon nepřivedl nic k dokonalosti. Ale Kristus přivede všechny věřící do slávy. A už během doby, kdy jsme na cestě, se skrze Něho smíme blížit Bohu. Ano, takový Nejvyšší kněz nám přísluší. Ve všem vyhovuje Božím svatým nárokům a pomáhá nám ve vši naší slabosti.

Pro zapamatování shrneme naučení této kapitoly do několika hesel:

- Verše 1–3: Vznešenost řádu Kristova kněžství, představená v Melchisedechovi.
- Verše 4–10: Velikost Kristova kněžství, dokázaná nadřazeností Melchisedechova kněžství levítskému.
- Verš 11: Nedokonalost levítského kněžství, která učinila změnu nezbytnou.
- Verše 12–19: Změna kněžství vyžadovala změnu zákona ve vztahu k pozemskému kněžství.
- Verše 20–22: Kristovo kněžství je potvrzeno přísahou.
- Verše 23 a 24: Kristovo kněžství je trvalé a neproměnné.
- Verš 25: Dokonalá schopnost Krista pro Jeho kněžskou službu.
- Verše 26–28: Osobní vhodnost Krista pro Jeho kněžský úřad.

V této kapitole před námi stojí dvě velká témata. Předně skutečnost, že Kristus vykonává Svou kněžskou službu ve spojení s nebem (1. až 5. verš), a za druhé nová smlouva (6. až 13. verš).

Pán Ježíš je ve 2. verši nazván „služebník svatyně“. To ukazuje na jinou část Jeho kněžské služby, než o které jsme dosud uvažovali. V kapitolách 2 až 7 šlo o Jeho pomoc v pokušeních pouště, o Jeho soucit v našich trápeních a o Jeho podporu v naší slabosti. V kapitolách 8 až 10 nás Jeho služba vede jako velebitele do Boží přítomnosti ve svatyni. „*Skrze něho* obětujeme Bohu oběť chvály vždycky.“ (kapitola 13,15)

Vedle Svého kněžství je Pán Ježíš také Prostředníkem nové smlouvy. Stará smlouva byla smlouva ze Sinaje, u které Boží požehnání záviselo na jednání člověka. Nová smlouva je založena na milosti. Zde je požehnání zajištěno bezpodmínečnými Božími zaslíbeními. Pán Ježíš jako Prostředník mezi Bohem a lidmi a Jeho dílo na Golgotě jsou spravedlivým základem pro Boha, aby každému věřícímu v neomezené milosti žehnal. Citované místo z proroka Jeremiáše nám ukazuje požehnání nové smlouvy:

1. Boží dílo na srdcích Jeho lidu;
2. nezkalený vztah lidu k jeho Bohu;
3. vědomá známost Pána;
4. milosrdenství Pána, ve kterém jednal s jejich nepravostmi a hříchy.

Pisatel nejprve odkazuje na stánek smlouvy, Boží svatyni v poušti. Nazývá ji „světskou“; neboť její krása, bohoslužebné pořádky a působivé ceremonie měly účinek na přirozeného člověka, a tak byly vhodné pro tento svět. Pak mluví o kněžích a obětech ve spojení se stánkem a lidem. Celek tvořil „tábor“, o kterém čteme v kapitole 13,13.

Ale čemu se ze všech těchto věcí máme naučit? Nic není přenecháno našemu vlastnímu vysvětlení. Duch Svatý nás sám poučuje o pravém významu. Nejprve je řečeno, že pod zákonem nebyla ještě zjevena cesta do Boží přítomnosti. Za druhé je tento uzavřený přístup ke svatyni svatých důkazem nedostatečnosti obětí. Za třetí jsou tyto věci předobrazy vztahující se na Krista. Předobrazy ale nemohou ani uspokojit Boha, ani vyjít vstříc potřebám lidí. Židovský systém nám nemohl ani otevřít nebe, ani nás pro ně učinit vhodnými.

Přidržel se křesťanství těchto naučení Ducha Svatého? Žel nikoli. Jak brzy lidé začali stavět krásné budovy (kostely, katedrály) a v nich vymezovat obzvlášť „svatá“ místa, rozlišovat duchovní a laiky a zavádět mnoho vnějších ceremonií. Nebylo a není to vracení se k židovství? Jak je to pro Boha smutné!

Kristus je Nejvyšší kněz „*budoucího dobrého*“. Duch Svátý má v této Epištole vždy před očima konec naší cesty pouští (kapitola 2,5 „okršlek světa budoucího“; 2,19 „k slávě přiveda“; 6,5 „budoucí věk“). A tak tím dokonalým stánkem je nebe samo (24. verš).

Od 12. verše se mluví o velké oběti Ježíše Krista, který vešel se Svou vlastní krví do svatyně svatých, do nebe samého. Toto všechno se stalo jednou provždy, aniž by kdy bylo třeba nějakého opakování.

Skrze Ducha Svatého se Pán Ježíš stal člověkem (Lukáš 1,35); v moci Ducha žil dokonalým životem (Skutky ap. 10,38) a skrze věčného Ducha se na konci Svého života bez poskvrny obětoval Bohu. Z druhé kapitoly víme, že toto se stalo „*za nás*“ (9. verš, pozn. k Elb. překladu).

Oběť Pána Ježíše učinila zadost Boží svatosti i potřebám hříšníka. Proto může být Prostředníkem nové smlouvy, Tím, v němž jsou povoláním zajištěna zaslíbení věčného života. Pisatel se snaží na jedné straně vyzvednout důležitost smrti, bez níž závěť nemůže nabýt právní moci, a na druhé straně nutnost vylití krve jako jediného základu, na kterém Bůh může nabízet odpuštění všem a darovat je těm, kteří věří.

Nyní jsou naše zraky vedeny k nové svatyni. Je jí nebe samo. Kristus, který tam vešel, aby se zjevoval před Boží tváří za nás, je věčný svědek toho, že nebe je otevřeno a zajištěno každému věřícímu.

Na jedinečnost oběti Ježíše Krista ukazuje její plná platnost. Levítské oběti byly naprosto nedostačující k tomu, aby skutečně mohly odstranit hříchy, a proto musely být stále opakovány. Ne tak oběť našeho Pána. On nesl naše hříchy a odstranil hřích, takže věřící se už nemusí bát soudu.

Šťastným výsledkem pro věřícího je to, že když se Kristus podruhé zjeví, nebude to už v žádném spojení s hříchem. Jeho druhý příchod bude jen pro spasení Jeho lidu ze světa hříchu a od útoků nepřítele, aby jej uvedl do odpočinutí, které „zůstává“ zachováno.

Tyto verše jednají tedy o třech zjeveních Pána Ježíše: o Jeho zjevení v minulosti, kdy na kříži odstranil hřích, kdy nesl hříchy a odstranil soud, o Jeho přítomné činnosti, kdy se zjevuje před Boží tváří jako Nejvyšší kněz ve prospěch Svého lidu, a o Jeho budoucím příchodu ke konečnému spasení Jeho lidu z tohoto světa, ze všech jeho pokušení a slabostí.

Z deváté kapitoly víme, že místo v nebi je pro každého věřícího zajištěno; ale ne tím, co činil, nýbrž jedině a pouze dílem Krista a postavením, které před Bohem zaujímá. V naší kapitole je to samé dílo použito na svědomí věřícího, aby se už nyní radoval z toho, že jeho domov je u Pána Ježíše v nebi.

Dříve než budeme mluvit o přečtených verších, které ukazují, jakým způsobem se dosáhne očištěného svědomí, bychom chtěli ukázat na rozdíl mezi *očištěným* a *dobrym* svědomím. Očištěné svědomí znamená, že všechna bázeň před nějakým budoucím soudem kvůli našim hříchům je úplně odjata. Dobré svědomí máme tehdy, když si vzhledem ke svému praktickému životu a jednání nejsme vědomi žádného prohřešku.

Boží vůle je, aby naše svědomí bylo očištěno (10. verš). Proto je zbytečné, abychom hleděli sami do sebe ve snaze nalézt ve své víře, svém pokání a lítosti, svých zkušenostech nebo pocitech to, co by mohlo našemu obtíženému svědomí přinést ulehčení a pokoj. Tyto verše vedou naše myšlenky zcela pryč od nás a směřují je k Boží vůli, která je obsažena v knize věčných Božích rad, a k dílu Pána Ježíše Krista.

Očištění našeho svědomí se zakládá na Boží vůli, ale je uskutečněno dílem Pána Ježíše. – Jeden verš zahrnuje časové období 1500 let, ve kterém byly přineseny nespočetné oběti a tekly proudy krve, aby končil slovy: „..., kteréž nikdy nemohou odjít hříchů“. Pak je ve 12. verši v protikladu k tomu představeno Kristovo dílo: „Ale tento“, v protikladu ke všem židovským kněžím; „jednu oběť obětovav za hřích“, v protikladu k mnoha obětem Izraelitů; „vždycky sedí“, v protikladu ke kněžím, kteří tam denně stáli, poněvadž jejich dílo nebylo nikdy u konce.

Nyní je dílo Pána Ježíše dokonáno a Bohem přijato. To má své důsledky jak pro Jeho nepřátele, tak i pro věřící. Pro nepřátele to znamená soud, který bude svým časem vykonán. A pro nás čteme: „dokonalé učinil na věky“, i když dnes ještě čekáme na spasení svého těla.

Skrze svědectví Ducha Svatého jsme ještě ujištěni o účinnosti Kristova díla. Když Bůh už nechce *vzpomenout* na naše hříchů a nepravosti, tu je prostě nepřehlédl. Ne, ty všechny byly před Ním, když Pán Ježíš tam na kříži nesl na Svém těle naše hříchů a musel strpět soud svatého Boha. Jen proto, že tam Bůh jednal ve spravedlnosti s našimi hříchů, nechce už na ně vzpomínat.

Nyní už není nic, co by nám mohlo bránit, abychom se Bohu blížili jako velebitelé. Ani hříchy, které učinili, ani slabosti, jimiž jsou obklopeni, nemohou věřícím bránit v tom, aby v duchu prošli oponou do samého nebe.

Zde se jistě můžeme ptát: Známe toto přistupování? Snad je nám běžnější místo ze 4. kapitoly, kde jde o přistupování k trůnu milosti. To je útěk k útočišti, abychom unikli bouřím života. Vstup do svatyně svatých je však jako návrat domů, abychom se hřáli ve světle Boží lásky.

Ještě jsme ale prakticky na cestě pouští, která přináší mnohá nebezpečí. Abychom nebyli odvedeni od cíle, od naděje, máme zapotřebí jeden druhého. Pán by nechtěl, abychom šli jako jednotlivci. Spíše je tomu tak, že pokaždé, když se vzdálíme shromáždění věřících, utrpíme ztrátu.

Ale je tu ještě jedno horší nebezpečí. Je to vzdávání se toho, co jsme jednou vyznali, že věříme. To je odpadnutí. Boží slovo to zde nazývá „dobrovolně hřešit“. Kdo se takto vzdá křesťanství, musí být zcela přenechán Bohu, který s ním bude jednat ve spravedlnosti.

Vedle nebezpečí, že se vzdáme naděje, že budeme zanedbávat obecenství s věřícími a nebudeme chodit do shromáždění, ukazuje apoštol v našich verších ještě jiné věci, které nás mohou zmalomyslnět a odvést ze správné cesty. Je to pohanění a utrpení. Tito věřící dobře začali. Když byli osvíceni pravdou, museli snést mnoho těžkostí. Snesli dokonce s *radostí* uloupení svých pozemských statků, poněvadž věděli, že v nebi mají lepší a trvalý majetek.

Taková důvěra bude mít velkou odměnu. Avšak mezi tím je zapotřebí trpělivosti a vytrvání, abychom se podávali Boží vůli, zatím co čekáme na obdržení zaslíbení. Ale doba čekání je krátká, neboť „ten, kterýž přijíti má, přijde a nebude meškati“. Až do té doby je stezka věřícího stezkou víry. Tak tomu bylo už za časů Starého zákona, a tak tomu je i dnes po 20 stoletích. Dokud věřící jsou ještě na cestě k cíli, zachová slovo z proroka Abakuka svou platnost: „Spravedlivý pak z víry živ bude.“

Z takových, kteří odpadnou, nemá Bůh radost; neboť jim to bude k zatracení. Ale pisatel říká o svých adresátech pln důvěry: „Ale my nejsme z těch, kteří se vracejí“ (přel.).

Celá 11. kapitola ilustruje a dokládá citát z proroka Abakuka: „Spravedlivý pak z víry živ bude“, s nímž jsme se setkali včera.

O prvním verši nelze říci, že je definicí víry. Spíše popisuje působení víry. Říká nám více, co víra činí, než co je. Víra považuje věci, v něž člověk doufá, za skutečnost. Svědectví předků nespočívalo na jejich skutcích, nýbrž na víře, která se ukazovala v jejich životě (Jakuba 2,18).

Přirozený člověk, který žije bez Boha, hledá vysvětlení pro vznik vesmíru s vyloučením Boha. Rád by nalezl původ světa ve věcech a silách přírody, aby tak zcela vyřadil Stvořitele. Ale Bůh nám sděluje, že nic z viditelných věcí nemá původ ve hmotě. Víra ví, že Bůh stvořil světy *Svým slovem*.

O mužích víry: Abelovi, Enochovi a Noé se učíme třem důležitým věcem:

1. Abelova víra mu ukázala jedinou cestu, po které se hříšník může blížit Bohu: se zástupnou obětí. Přijetí oběti Pána Ježíše je ještě dnes jedinou cestou, jak se můžeme blížit Bohu.

2. Víra osvobodila Enocha od smrti. Tak i my s vírou vyhlížíme událost, která je jedinečná v historii křesťanstva: naše vtržení.

3. U Noé vidíme, jak víra uniká Božímu soudu: stavbou korábu.

V seznamu hrdinů víry následuje nyní pět lidí, kteří v přítomném světě byli na cestě jako cizinci a poutníci. Abraham, Sára, Izák, Jákob a Josef čerpali svou sílu pro takovou cestu z toho, co před nimi leželo: z budoucí slávy.

Abraham je hlavním svědkem pro víru, pevně se držící Božích zaslíbení a rad, které vedly jeho zraky k jinému světu, zatím co byl cizincem v tomto světě. Není to pravé postavení každého křesťana dnes? Byli jsme vyvoláni z nás obklopujícího světa; ale ještě jsme nedosáhli „nebeské země“, slávy, ke které putujeme. Zatím žijeme ve světě jako cizinci a jdeme vstříc své vlasti jako takoví, kteří zde nemají občanského práva.

V Sáře je nám ukázána další stránka víry. Víra nejenom hledí na Boha tváří v tvář tísnivým těžkostem, ona Mu také důvěřuje, když se ukazují věci, které jsou pro přirozeného člověka zjevně nemožné; neboť Bůh Své slovo ještě nikdy neporušil.

Patriarchové začali vírou, žili vírou a zemřeli ve víře. Ačkoli byli lidé s chybami tak jako my, Duch Boží zde tyto věci přechází a vidí jen to v jejich životě, co bylo ovocem Jeho milosti. „Protož i sám Bůh nestydí se slouti jejich Bohem.“

Abrahamův život ilustruje ještě jeden stupeň víry. Život víry je na jedné straně zkoušen příležitostmi, které předkládá ďábel, abychom tuto cestu opustili a vrátili se ke světu, ke kterému jsme se předtím obrátili zády (15. verš; 1. Jana 2, 15–17). Na druhé straně je hodnota víry dokazována zkouškami, které přicházejí od Boha. To je způsob „Abrahamova pokušení“ v 17. verši.

Když čteme v 1. Mojžíšově o události, kdy Izák žehnal svým synům, pak bychom asi sotva u patriarchy rozpoznali nějaký náznak víry. Všechno se tam zdá být vedeno jen přirozenými pohnutkami. Zde nám Bůh, který vidí za všechny chyby, dává poznat, že Izák požehnal svým synům vzhledem k budoucím věcem skrze víru.

U Jáкова musí Bůh čekat až na konec jeho života, aby mu mohl dát místo mezi hrdiny víry. Jeho bouřlivý život byl poznamenán především jeho vlastními pletichami a cestami, ale končil jasným západem slunce. Poslední roky jeho života byly ty nejlepší.

Sotva je nějaký věřící, který by zaujímal takové místo moci a slávy jako Josef. Avšak při své smrti nemyslel na slávu, kterou prožil v Egyptě, nýbrž na budoucí slávu Izraele. Byl to čin víry; neboť v oné době asi žádný Izraelita nemyslel na vyjití z Egypta.

U Mojžíše a dalších lidí z historie Izraele nejde o víru, která uschopňuje věřícího, aby procházel tímto světem jako cizinec, nýbrž o víru, která přemáhá přítomný svět. Tato víra bez bázně se ukázala už u Mojžíšových rodičů. Tak přemohli bázeň světa, zatímco víra Mojžíše, jejich syna, později přemohla přízeň tohoto světa. To se může stát i nám, že musíme říci „ne“ nabídkám světa. Proto se chtějme učit od Mojžíše.

To první, co učinil, bylo, že ve chvíli, kdy podle lidského soudu byly jeho vyhlídky ve světě nejpříznivější, *odmítl* dále patřit k faraonově rodině. Zato *vyvolil* patřit k opovrženému a zotročenému Božímu lidu a s ním trpět. Ale víra není krok do tmy. Tak ve 26. verši čteme o skryté síle, která ho uschopnila odmítnout a vyvolit. Ve světle budoucího světa poznal pravou cenu egyptských pokladů, a proto se jich dokázal zříci.

27. verš je povzbuzení nám všem. Nechtějme si stačit s tím, že víme, že nás Pán vidí; pokoušejme se naopak jít dále v energii víry, která vidí toho Neviditelného. Brzy Jej uzříme tváří v tvář.

V klíčových verších poukazuje pisatel na zvláštní skutky víry, aby ukázal její pozoruhodné vlastnosti. Nejprve vypočítává události, které zdůrazňují *moc víry*, v níž věřící dobývali království a poráželi vojska, ze slabosti získávali sílu a triumfovali nad přirozeností. Za druhé vidíme v těch, kteří byli mučeni, posmíváni, bičováni, svazováni a žalářováni, *vytrvání víry*. Za třetí mluví pisatel zvláště o *utrpeních víry*. „Kamenováni jsou, sekáni, pokoušeni, mečem zmordováni.“ Nakonec nacházíme *pohanění* a *opovržení víry*. Svět vyhnal muže a ženy víry ze svého středu a jednal s nimi jako s vyvrženci. Stali se poutníky na této zemi. Ale tím, že takto jednal s těmi, kteří v Božích očích mají vysokou cenu, svět dokázal, že jich není hoden. Svým jednáním odsoudil sama sebe.

Žádný z oněch věřících neobdržel tehdy zaslíbené požehnání. Žili skrze víru, obdrželi dobré svědectví, které dnes smíme číst v Božím slově, a v budoucnosti se budou těšit ze své odměny. To se ale nestane bez nás, věřících Nového zákona.

Naše cesta víry leží mezi světem, ke kterému jsme se obrátili zády, a budoucím světem, ke kterému je upřen náš zrak víry. Na tuto cestu je hleděno jako na „běh“, a to jako na „před námi ležící běh“ (Kral. překl: „uložený nám běh“). Je mnoho křesťanů, kteří jsou přesvědčeni, že je jen *jedna* cesta, jak člověk může být spasen, ale kteří se domnívají, že pro nás existuje mnoho cest tímto světem, které vedou ke slávě. Každý křesťan prý má volnost zvolit cestu, která se mu zamlouvá. Ale Písmo Svaté nám říká, že Bůh má *Svoji* cestu, aby provedl vykoupený lid tímto světem. Mělo by být naší prosbou, abychom tuto stezku poznali a tento běh také běželi.

Při tomto běhu jsou věci, které nám mohou bránit a mohou nás činit skleslými: břemena, zbytečný pozemský balast nebo hřích, tj. touha činit vlastní vůli. Ale Bůh učinil opatření, aby nás na Svě cestě povzbudil a ostříhal. Ukazuje nám mnohé, kteří s věrností šli před námi; vede naše zraky k Pánu Ježíši a k Jeho dokonalé stezce ponížení v tomto světě. Také jednání lásky nebeského Otce v kázni má za cíl, aby naše nohy ostříhalo na Boží stezce. Nikdy přitom nezapomínejme, že ruka, která nás trestá, je vedena srdcem, které nás vroucně miluje.

Také tento oddíl byl napsán k našemu povzbuzení, aby nás ostříhal na cestě víry. Nejsme na cestě sami. Ale ti, s kterými jdeme společně, nejsou, stejně jako my, bez chyb a slabostí, a to může vést ke všelijakým nebezpečím a těžkostem. Zde je nám ukázáno, jak se s těmito věcmi můžeme vyrovnat.

„Opuštěné ruce a zemdlená kolena“; nemůžeme toto použít na nedostatky v našem modlitebném životě? Opuštěné ruce se zřídka pozvedají k modlitbě (1. Timoteovi 2,8). Dále je důležité, aby po modlitbě následovala praxe. Je náš život „přímou dráhou“, která nikomu není na urážku, anebo tu snad jsou věci, které se slabému věřícímu (chromý, zkulhavělý) stávají kamenem úrazu, který ho odvede ze správné cesty?

Pokoj a svatost musí zůstat pospolu; nikdy nesmí být jednomu dávána přednost na úkor druhého. – Ten, kdo trpí nedostatkem Boží milosti, ztratil důvěru v Boží milost. Už se nemůže každý den radovat z toho, čím pro nás je Bůh.

16. verš má vedle svého doslovného použití také duchovní. Jsme varováni před každým nesvatým spojením se světem, a rovněž před nebezpečím, že Boží věci budeme považovat za něco obyčejného, ne zvláště cenného, a budeme tak vůči nim jednat. Nejsme v nebezpečí, že budeme některé věci v Božím slově považovat za méně důležité?

Aby pisatel pozvedl naše srdce nad všechny starosti, pokušení a zkoušky přítomného světa, ukazuje nám požehnání „budoucího světa“. Vše stojí v příkrém protikladu k viditelným věcem, které Židé znali. Velké skutečnosti, ke kterým jsme přišli, nemohou přirození lidé vidět a dotýkat se jich. Ty mohou být uchopeny jen vírou. Je vyjmenováno osm bodů:

- 1. *Hora Sion.*** Je to symbol moci neomezené Boží milosti, která působí k požehnání lidí skrze Krista.
- 2. *Město živého Boha, nebeský Jeruzalém,*** je obrazný výraz pro nebeské svaté a místo jejich přebývání v budoucnosti.
- 3. *Myriády andělů,*** všeobecné shromáždění. Jsou to Boží služební duchové, v jejichž přítomnosti se budeme v nebi nalézat.
- 4. *Shromáždění prvorozených*** ukazuje na všechny vykoupené lidi doby milosti jako na ty, kteří mají svůj domov v nebi.
- 5. *Bůh, soudce všech.*** Pod Jeho vládou bude jednou všechno jen spravedlnost.
- 6. *Duchové dokonaných spravedlivých.*** Budoucí svět by nebyl úplný bez starozákonních svatých.
- 7. *Ježíš, Prostředník nové smlouvy.*** Pán Ježíš je centrum tohoto nekonečného okruhu požehnání. V Něk je všechno zajištěno a On naplní a uspokojí každé věřící srdce.
- 8. *Krev pokropení*** je spravedlivým a věčným základem všeho budoucího požehnání.

Ještě žijeme tělesně na zemi a jsme proto poddáni všelijakým těžkostem. Ještě stojíme v pozemském životě a musíme respektovat všechny jeho vztahy a plnit všechny povinnosti.

„Láska bratrská ať *zůstává*.“ Kolik je v našem denním životě důvodů a příčin, které mohou ochladit vzájemnou lásku, ať je to doma nebo ve styku s věřícími! Budme bdělí! Bratrská láska se může projevit vším možným způsobem: v pohostinnosti, v prokazování pravého soucitu.

Manželství je nejužší přirozené spojení mezi dvěma lidmi. Nemá být uváděno ve zlou pověst, nýbrž má být ctěno a uchováváno čisté. Ten, kdo se provinuje proti těmto Božím směrnicím, i když to zákony státu dovolují, stojí pod Božím soudem!

Máme ve všech časných potřebách jednat podle Boha, přitom se ale vystříhat lakomství.

„Vzpomínejte“, tj. nezapomínejte na ty, kteří vám kdysi mluvili Boží slovo. To není oslavování člověka, nýbrž oceňování darů, které Bůh dal Své Církvi. Mysleme jen na spisy, které nám takoví „vůdci“ zanechali. Kéž bychom je jen chtěli číst! Když jde o následování, nemáme následovat lidi s jejich zvláštnostmi, jejich chováním nebo jejich službou, nýbrž jen jejich víru.

Vůdcové odešli (7. verš), ale Kristus zůstává, s dokonalou láskou ve Svém srdci a s dokonalou mocí ve Své ruce. Není žádná těžkost, kterou by On nemohl přemoci, nebezpečí, před kterým by nás nemohl ochránit, a nevystane žádná otázka, kterou by On nemohl vyřešit. Na konci Epištoly je nám představena táž neproměnitelná Osoba, kterou Epištola začala (kapitola 1,11.12; 13,8).

Další verše nám ukazují, kde Kristus stojí vzhledem k náboženskému světu, abychom mohli zaujmout své místo u Něho. Křesťanský oltář (10. verš) je Kristus a Jeho kříž. Touto obětí a dílem vykoupení splnily všechny židovské předobrazy svůj účel. Ten, kdo se dále drží těchto vnějších věcí, zavrhuje vlastně oběť Pána Ježíše Krista.

Také místo, které Pán Ježíš na zemi zaujal jako oběť, je naplněním starozákonních směrnic. Oběti za hřích byly spalovány vně za táborem. Tak také kříž našeho Pána stál venku za branami Jeruzaléma. Tam, na onom místě soudu, byl jako Nositel hříchů Bohem opuštěn a od lidí zavržen. Nyní smíme my s Ním sdílet to místo opovržení a zároveň skrze Něho přinášet Bohu dík a velebení svých srdcí jako oběti chvály. A nezapomínejme vedle „ovoce rtů“ také na materiální oběti. Bůh se raduje také z nich.

Ještě jednou je zmínka o vůdcích. Bůh dal i mezi věřícími v Církvi autority, jimž se máme poddávat. Úkol, který od Pána obdrželi, není nikterak lehký, poněvadž jsou sice vůdci, ale nikoli neomylní. Kéž bychom se dobrovolně poddávali těm, kteří hledají dobro našich duší, aby svůj úkol mohli plnit s radostí a ne se vzdycháním.

Jak důležitá je modlitba a přímluva za všechny služebníky Páně! Apoštol Pavel si byl vědom, že jeho služba velkou mírou závisela na přímluvné prosbě svatých. „Všelikou modlitbou a prosbou modléce se každého času... v tom bedliví jsouce se vší ustavičností a prošením za všechny svaté, i za mne, aby mi dána byla řeč k otevření úst mých s smělou doufanlivostí, abych oznamoval tajemství evangelium...” (Efezským 6, 18–20)

Epištola končí zmínkou o „Bohu pokoje“ a o Pánu Ježíši jako „velkém pastýři ovcí“. Boha pokoje potřebujeme zvláště tehdy, když těžkosti okolo nás hrozí otrást naši vírou (Filipským 4,6–9). Velký pastýř stojí nade všemi vůdci a pastýři, které ustanovil nad Svým stádem a kteří jsou na Něm závislí. My smíme být Jeho ovce. On nás vykoupil Svou krví. – Poslední pozdrav tvoří přání, aby adresáty Epištoly ostríhala Boží milost, aby je vedla a podpírala ve všech zkouškách. Kéž by tomu tak bylo i u nás!

Ozeáš byl současník Izaiáše a Amosa. Jeho proroctví, o kterém bychom nyní chtěli uvažovat, zahrnuje dosti úplný obrys Božích cest s Jeho pozemským lidem, i když se proroctví týkají v první řadě království deseti pokolení (Izrael nebo Efraim).

Prvními slovy z Boží strany dostává prorok výzvu, která musela být pro jeho přirozené cítění urážlivá. Nebyla to zkouška pro srdce Božího služebníka? Tak jako v případě Izaiáše, tak se musel on a jeho rodina stát v Izraeli znamením (Izaiáš 8,18).

Tato „žena smilnice“ představuje ubohý stav nevěrného izraelského lidu, který přesto vše zůstal předmětem Boží lásky. Zde vidíme, jak milost je nejen nezasloužená přízeň, nýbrž i přízeň vzhledem k zaslouženému soudu. Ale jaký je rozdíl mezi Ozeášem a naším Pánem! Ozeáš musel na sebe vzít za svůj lid pohanění a mít za manželku smilnici; Pán Ježíš musel pro nás jít na smrt.

Se jménem Jezreel jsou spojeny smutné krvavé činy (1. Královská 21,16.19; 2. Královská 9,24–26.30–37). Poněvadž Jéhu a jeho dům, kteří měli provést soud na Achabově domu, se rovněž obrátili k modlářství, museli i oni očekávat soud. Teprve v budoucnosti, když Bůh se ujme Svého lidu na základě smlouvy milosti s Abrahamem (10. verš; 1. Mojžíšova 22,17; 32,12), se bude Jezreel moci stát místem požehnání.

První verš je slovo víry vzhledem k budoucnosti, slavné době tisíciletého království. Tento stav („můj lid“ a „omilostněná“) bude ale dosažen jen na základě opravdového pokání a hluboké lítosti. Proto jsou následující verše Božími slovy, kterými chce vést Izraele k sebeodsuzování poznáním jeho minulých cest odpadnutí od pravého Boha.

Bůh jedná se Svým lidem ve svatosti a spravedlnosti. Dává jim sklízet ovoce jejich vlastních cest. Opustili Boha, a tedy i On od nich odtáhne Svou ruku, aby to bolestně pocítili (srv. s Jeremiáš 2,19). Avšak za vším stojí Boží úmysly lásky vůči Jeho lidu. Chtěl by to přivést tak daleko, že řeknou: „Již se navrátím k manželu svému prvnímu.“ Potom, v den jejich obrácení, bude On hotov přijmout Svůj lid opět do Své náruči (19. verš).

Nevidíme v tom stejnou lásku a milost, kterou poznává každý obtížený hříšník a každý padlý věřící, když s vyznáním svých hříchů a se zármutkem nad svými zlými cestami hledá Boží tvář? Tu není žádné přestoupení příliš velké, aby nemohlo být odpuštěno, a žádný zlý skutek příliš zlý pro Boží milosrdenství, když jen Bůh najde zlomené srdce a pravé sebeodsuzování.

Pro dny, kdy se izraelský lid konečně naučí svým lekcím, má Bůh připravenou obdivuhodnou milost, která je nám odkryta v přečteném oddílu. Hospodin rád vzpomíná na dny první lásky Svého lidu, když si ho zasnoubil. „Připomínám ti náklonnost tvého mládí, tvou lásku jako nevěsty, když jsi za mnou chodila po poušti v zemi, která nebývá osívána.“ (Jeremiáš 2,2.3 – přel.) Tyto šťastné dny první lásky mají znovu přijít a trvat provždy (19. verš).

Údolí Achor bylo místem, kde musel být ukamenován Achan (Jozue 7, 24–26), protože v Jerichu vzal z Bohem zlořečené kořisti. Jak se může toto údolí zarmoucení stát dveřmi naděje? Achanův hřích bylo první odklonění Izraele od jeho Boha, když přišel do země. Tam ztratil Boží požehnání. Když jsme jako věřící padli, je krajně důležité vrátit se až k bodu, kde jsme se nejprve od Pána odklonili. Když to poznáme a vyznáme, Bůh tam opět naváže, napraví obecenství a znovu nám požehná. Údolí Achor – dveře naděje!

Závěrečné verše vykreslují krajně milý obraz tisíciletého království. Ze země bude vzato zlořečení, národy budou bydlet v pokoji a izraelský lid bude pod vládou Pána Ježíše znovu Božím lidem.

Ozeášova žena a jeho jednání s ní se opět stává „značením v Izraeli“. Izrael se odvrátil od svého Boha a obrátil se k modlám. Severní Izraelské království si v tom počínalo zvláště špatně; avšak Juda nebyl příliš daleko za ním. A přesto Bůh miloval Svůj lid. Dílo Pána Ježíše bylo vykonáno i k vykoupení Izraele. Jak bychom jinak mohli rozumět Božím slovům: „Zahladím jako hustý oblak přestoupení tvá, a jako mrákotu hříchy tvé; vrať se ke mně, nebo jsem tě vykoupil.“ (Izaiáš 44,22)? Než tomu tak bude a Izrael se obrátí, uplyne „mnoho dnů“. Tato doba začala u království deseti pokolení už při jejich odvedení do zajetí, a u Židů poté, co ukřižovali svého Mesiáše.

Proč měl Bůh spor s obyvateli země? Protože skrze modloslužbu zcela sešli z Jeho cest. Když zmizí Boží bázeň, získají převahu přirozené pohnutky lidského srdce: násilí, mrzkost, lež. Nevidíme v našich tak zvaných křesťanských zemích, jak se tehdejší historie odvíjí před našimi zraky? S přibývajícím se vzdáváním Boží bázně přibývá hroznou mírou násilí, brutalita a zvrhlost.

Nedostatek známosti u Izraelitů vyplýval z toho, že odmítali poslouchat Boha. Bůh jim dal Svůj zákon, posílal k nim proroky se zvláštními poselstvími, ale oni z toho nic nechtěli. Ten, kdo zavrhuje světlo, tím přichází do ještě temnější noci. To bylo pravda nejen tehdy; dnes tomu není jinak. Jen tehdy, když posloucháme to, co nám říká a čemu nás učí Boží slovo, bude naše stezka zářit stále jasněji (Příslloví 4,18).

Pro dobu, v níž žijeme, se mi zdá zvláště vážným 7. verš. Blahobyť nepřivedl jejich srdce zpět k Bohu, nýbrž způsobil opak, takže Bůh na ně musel přivést hořké věci. Tu nejhorší a nejhořčejší nacházíme v 17. verši: „Efraim stovaryšil se s modlami, *nechej ho*.“ Když Bůh nechá někoho jít, protože všechny snahy o něho neměly úspěch, a takový musí sklízet hořké ovoce svých vlastních cest, je to velmi vážné. V 1. Korintským 5,5 k tomu máme novozákonní paralelu: „... vydali takového satanu k zahubení těla, aby duch spasen byl v den Pána Ježíše.“

Pro Efraima (severní království) už nebylo naděje (6. a 17. verš), pro Judu ještě zbývala malá naděje, když bude chtít poslechnout Božích varování. A pro nás? Kéž tyto věci slouží k našemu napomenutí (1. Korintským 10,11)!

Oznámení soudu se obrací ke všem: ke kněžím, k lidu i ke královské rodině. Když v předchozí kapitole bylo vydáno ještě varování Judovi, které obsahovalo malou jiskřičku naděje, tu nyní vyhasla. Nepadne jen Izrael a Efraim, „padne také i Juda s nimi“. Je zde v 6. verši naznačeno naplnění 5. Mojžíšovy 32,20: „A řekl: Skryji před nimi tvář svou, podívám se posledním věcem jejich; nebo národ převrácený jest, synové, v nichž není žádné víry (věrnosti).“

Nevidíme v těchto verších obraz lidí všeobecně? Bůh nás zná skrz naskrz. Dokonce i naše myšlenky jsou Mu známe dříve, než je sdělíme některému jinému člověku nebo než je převedeme ve skutek. Ale my Boha neznáme. Dokud jsme nepřijali Pána Ježíše jako Spasitele, jsme od Něho daleko vzdáleni. Mnoho lidí se snaží nyní, tak jak je to v 6. verši popsáno, hledat Boha „se stády bravů a skotů svých“ (jako oběťmi) a nenaleznou Ho. Proč ne? Protože Bůh nechce oběť bez pokání a lítosti. „Obětí Boží duch zkroušený, srdcem zkroušeným a potřeným, Bože, nepohrdneš.“ (Žalm 51,19 – přel.)

Zdá se, že prorok ve verších 8–14 před sebou vidí vnikající armády. „Den trestu“ přichází. Izrael troubí poplašeně na trubky a pokouší se bránit. Nadarmo. Proč? Protože se Bůh stal pro Judu a Efraima nepřítelem. Bude jim hubícím lvem, z jehož moci je nikdo nemůže osvobodit.

Ale v tom všem hledá Bůh přesto požehnání Svého lidu. Chce čekat na jejich poznání a pokání, aby se jim pak dal najít (15. verš).

Stejně tomu bylo, když Pán Ježíš žil na této zemi. Modloslužba sice zmizela, ale pýcha a svévole vládly na všech stranách. „Do svého vlastního přišel, ale vlastní jeho nepřijali ho.“ (Jan 1, 11) A tak se po Svém vzkříšení opět vrátil k Tomu, který Jej poslal. Na zemi pro Pána Ježíše nebylo místo, ale ve slávě ano, „na pravici trůnu velebnosti“. Tam čeká, až Židé poznají svůj hřích. Těžká doba soužení je k tomu přivede, a potom se zjeví jako jejich Osvoboditel ve slávě.

Jak často už vedlo soužení v životě věřícího k tomu, že se více ptal po Bohu. „V soužení jim otvírá ucho“ (Job 36,15 – přel.), takže znovu dbají Jeho hlasu.

První tři verše stojí v úzkém spojení s koncem 5. kapitoly. Na konci dnes ještě budoucí doby soužení pro izraelský národ vyjdou tato slova z jejich pokání činících srdcí. Vráť se k Tomu, od kterého se tak dlouho odvraceli a jehož Syna zavrhli. *Třetí* den ukazuje možná na nařízení ohledně očištění nečistého člověka v Izraeli (4. Mojžíšova 19; obzvláště verše 12 a 19).

Žel že tehdy, v Ozeášově době, nebyl stav lidu ještě takový, jako bude v budoucnosti. Závan zbožnosti byl jako jitřní oblak a brzy zmizel jako rosa. – 6. verš platí také nám. Bůh chce skutečnost, nikoli pouhou vnější formu. Oškliví si oběť, která je přinášena se studeným, pasivním srdcem, které je od Něho daleko vzdáleno. – Jak často se v historii církve opakovala pravda 9. verše: Vůdcové vedli lid, své posluchače, od stezky pravdy pryč.

11. verš nám dává vidět něco z Boží milosti pro Judu. „Když zajetí svého lidu odvrátím“ (přel.) – to ukazuje na napravení lidu. Bůh na konci Své cesty se Židy přijde ke Své žni, ke Svému ovoci. V tomu Mu žádné selhání ani nepřátelství lidí nezabrání.

Vykonávat soud je pro Boha udivující skutek, neobyčejná práce (Izaiáš 28,21). Spíše je stále hotov na základě pravého pokání nabídnout napravení a požehnání. Ale u Efraima nenalezl nic, na co by mohl navázat, ani známku po sebeodsuzování. Jeho svaté oko mohlo odkrýt jen nepravost a špatnost.

Ve 4. verši staví prorok před naše zraky velmi působivý obraz. Kvas zlého – zde zvláště modlářství – už dlouho konal v lidu své skryté dílo. Kořeny zla, které se ukázaly u zlatého telete na poušti, nebyly nikdy úplně odsouzeny a odstraněny. A tak mohl kvas působit dále, až tím byl zachvácen celý národ tak plně, že už zbýval jen soud, o kterém mluví rozpálená pec.

V Novém zákoně má týž obraz své použití na království nebes. Když Pán Ježíš žil na zemi, hovořil o kvasu farizeů, saduceů a herodiánů, což mluví o pokrytectví, falešném učení a světáctví. V podobenství v Matouši 13, kde žena skryla kvas mezi tři míry mouky, vidíme potom působení zla: proniklo vším. Konec „křesťanstva podle jména“ bude soud nad velkým Babylonem (Zjevení 17 a 18).

Tento oddíl je charakterizován nedostatkem poznání pravého stavu věcí. Efraim se podobá chlebu, který hospodyně zapomněla obrátit. Strana obrácená k ohni je černá a na druhé straně je ještě syrové těsto. Velké množství Izraelitů neposlouchalo prorokova varování a šlo si lhostejně svou cestou. Proč by se měli obracet k Bohu, když se jim dařilo dobře? (10. verš) – Je tomu dnes jinak? Bůh varuje lidi Svým Slovem, přírodními katastrofami, všeobecným ohrožením základů života na naší planetě; a přece většina lidí žije tak, jako kdyby dnešní stav měl zůstat provždy. I my věřící se můžeme podobat chlebu, který nebyl obrácen. Tehdy, když náš křesťanský život je sice velmi aktivní, ale opírá se o naše city, zkušenosti a názory, namísto o učení Božího slova; nebo obráceně, když se dobře vyznáme v Bibli, ale jsme nedbalí vzhledem ke svému praktickému křesťanství, takže v něm mnoho chybí.

Smíšení Božího lidu se světem (zde jiné národy) vede vždy ke zlému. Věřící, který se spojuje se světem, nikdy nebude moci druhé věřící ovlivnit k dobrému. Spíše, tak jako Samson na klíně Dalily (Soudců 16), ztratí svou duchovní sílu. Konec toho bude posměch ze strany světa, o který se věřící opět chce opírat (16. verš).

Asyrský vládce a jeho armády mají úmysl vrhnout se jako orel na severní království Izraele. Jsou vykonavateli Božího soudu. Chycení v spárech orla, budou lidé volat: „Bože můj, zná tebe Izrael!“ Ale jsou to jen prázdná slova. Skutečnost dokazuje něco jiného: králové byli dosazováni svévolně bez dotazování se Boha. Modloslužba kvetla. Zlatá telata, která zřídil první král po rozdělení království, zůstala po všechny časy. Nyní musí Bůh říci: „Zažhne se prchlivost má na ně.“

Přenesen na nás, je tento výjev zřetelným varováním všem křesťanům, kteří sice znají Boha, ale žijí bez Něho, kteří nemají osobní vztah k Pánu Ježíši jako ke svému Spasiteli. Matouš 25, 1–13 nám ukazuje, že všichni pouzí vyznavači budou jednou stát před zavřenými dveřmi s voláním: „Pane, Pane, otevři nám.“ Pak jim Pán Ježíš odpoví: „Amen, pravím vám, neznám vás.“ Rozsévali vítr, budou sklízet bouři.

Zásada v 7. verši platí všem, i tobě a mně. Cesta neposlušnosti vůči Bohu se může na svém začátku zdát neškodná, ale končí velmi smutně. Jak mnohý věřící vešel do manželského spojení s nevěřícím partnerem – všechno vypadalo jako láska – a musel potom sklízet hořké plody (2. Korintským 6,14).

Boží obrazná řeč, popisující nešťastný stav Jeho odpadlého lidu, je velmi rozmanitá: cizoložná žena, tvrdošíjná jalovice, rota lotrů, prokvašené těsto, chléb, který nebyl obracen, hloupá holubice, omylné lučiště. Nyní je Izrael varován, že pro své hříchy bude rozptýlen mezi národy, „jako nádoba, v níž není žádné líbosti“.

8. verš krátce popisuje historii deseti pokolení a v jistém smyslu historii celého národa během všech uplynulých století. V jakém protikladu k tomu stojí Pán Ježíš, který přišel, aby zachránil Svůj lid od jejich hříchů! Otec o Něm mohl z nebe vydat svědectví: „Tento jest ten můj milý Syn, v němž mi se dobře zalíbilo.“ (Matouš 3,17)

Izrael nejen opovrhl ústní službou proroků, nýbrž zavrhl také psané Boží slovo. Nebylo by možné dnes říci o mnoha tak zvaných křesťanech: Neváží sobě Bible rovně jako cizí věci. (12. verš)? Mnozí ji sotva čtou. Jiní nejsou ochotní použít její naučení na sebe. Chápeme nyní 13. verš? Není možné, aby Bůh uznal službu (oběti) takových, kteří se nestarají o Jeho Slovo, anebo se nad ně povyšují.

Když nějaký věřící klopýtne a odvrací se od Pána zase zpět ke světu, nebude se skutečně moci radovat. Můžeme mít „časnou rozkoš hřícha“, vzrušení citů a dočasnou veselost, ale pravý pokoj a pravé štěstí nemůžeme nikdy nalézt bez obecenství s naším Bohem a Otcem. A co následuje potom? Pak tu už není nic pro Pána. Shromáždění věřících, která byla dříve pravidelně navštěvována, jsou stále častěji zanedbávána. Nemáme už radost z osobního čtení Bible a nemáme sílu k modlitbě. Touto cestou zde šel Efraim. Jak smutně skončil v Egyptě, tj. ve světě (6. verš)! Chceme to ve svém životě skutečně nechat dojít tak daleko? Ne! Navraťme se k Pánu a jasně se oddělme od světa a všeho zlého v něm!

Ode „dnů Gabaa“ uplynula staletí (srovnej se Soudců 19). Ale zlo tehdejší doby působilo nyní mezi nimi jako kvas. Hřích nikdy sám od sebe nezemře, musí být rozhodně *odsouzen*. Působení kvasu je ukončeno působností horka pece. Oheň, tj. soud: sebeodsouzení nebo soud z Boží strany je nutný, jinak hřích povede dále k horšímu.

V 10. verši vzpomíná Bůh na dřívější dějiny Izraele, když na poušti byli pro Něho jako ovoce. Ale brzy zmižela tato první svěžest. „Odešli za Belfegor“, nechali se svést zlou Balámovou radou a dopustili se velké „nevěrnosti proti Hospodinu“ (4. Mojžíšova 31,16). – Velmi podobně se zachovala církev ve své odpovědnosti vůči Pánu Ježíši. Lidé nejprve opustili první lásku. Náklonnost srdcí k jejich Pánu ochladla. O něco později musel říci: „Ale mám málo proti tobě, že tam máš ty, kteří drží učení Balámovo, který učil Baláka pohoršení klásti před obličejem synů Izraelských, aby jedli modlám obětované a smilnili.“ (Zjevení 2, 14)

Jak vážná jsou Boží slova: „Já se od nich odvrátím... aniž jich více budu milovati.“ (verše 12 a 15) Efraim, jehož jméno znamená „dvojnásobná plodnost“, nebude už přinášet ovoce, protože Boží ruka musela být proti němu. Čemu nás to učí? Může to i s věřícím dnes dojít tak daleko? Myslím, že ano. I když člověk, který je skutečně spasený, ve kterém přebývá Duch Svatý, už nemůže zahynout, přesto je možné, aby Duch Svatý v něm byl hříchem v jeho životě natolik zarmoucen a bylo Mu takovým způsobem bráněno, že život takového člověka bude pro Boha bez ovoce. Pak musí Bůh často zasáhnout do života kázní. Chceme to nechat dojít tak daleko?

Obraz vinného kmene nalézáme v Božím slovu víckrát: V 80. Žalmu čteme o Izraeli jako o Božím svědectví na zemi podle Jeho myšlenek: „Ty jsi kmen vinný z Egypta přenesl... uprázdnil jsi mu, a učinils, aby se vkořenil, i zemi naplnil... Vypustil ratolesti své až k moři.“ (8. až 11. verš) A jak to vypadalo s ovocem? Bůh „očekával, aby nesla hrozny, ale vydala plané víno“ (Izaiáš 5,2). Totéž čteme v naší kapitole. Všechno, co tento vinný kmen přinesl, byl nespočet modlářských oltářů. Proto bude konečný soud „vinného kmene země“ hrozný (Zjevení 14, 18–20).

Ale v době, kdy Bůh zavrhl prázdný vinný kmen, Izraele, zaujímá ten *vinný kmen pravý*, Pán Ježíš, místo Božího svědectví na zemi (Jan 15). Každý jednotlivec, který na této zemi má křesťanské vyznání, je révou na tomto vinném kmeni. Bůh, Otec, je nebeský vinař, jehož zkoumající oko vidí, zda réva také nese ovoce. Nevěřící vyznavači, kteří nemají život z Boha, nejsou v stavu přinášet ovoce, a proto jsou odřezáni. Ty druhé vinař „čistí“, aby přinášeli hojnější ovoce, mnohé ovoce a zůstávající ovoce (Jan 15,2.5.16).

V čem spočívala *dvojí nepravost* Izraelských, kterou jim Bůh kladl k tíži a za niž je prováděl kázní? Odpověď najdeme na různých místech, např. v Jeremiáši 2,13 a v 1. Královské 12,28: Nejprve se odvrátili od Hospodina, svého Boha. Jaká to byla bolest pro srdce Boha, který tento lid miloval, vykoupil, vedl, nesl a přivedl k sobě (2. Mojžíšova 19,4; 5. Mojžíšova 7,7.8)! Druhý krok byl, že se obrátili k jiným bohům a k jiným zdrojům pomoci. To znamenalo nejen odmítnutí, nýbrž i opovrhování Bohem.

Dříve než je v posledních třech verších popsán nešťastný stav lidu, který bude nutný k tomu, aby je vedl k pokání, máme ve verších 11 a 12 určitou vsuvku. Požehnané výsledky Boží kázně jsou zde uvedeny předem. Ach, Bůh zná konce cest s námi od začátku, a On Svého cíle dosáhne! Co si však z těchto veršů máme vzít k srdci, je Boží zásada, která zůstává pro naše cesty na této zemi vždy pravdivá: „Cožkoli rozsíval by člověk, to bude i žítí.“ (Galatským 6,7) To platí pro věřící i nevěřící stejně. Jestliže tedy chceš sklízet dobrotu a lásku, pak nesmíš rozsévat tvrdá slova a nepřívětivost. Jestliže chceš získat srdce svých dětí, pak vševej důvěru. Jestliže si přeješ porozumění od svého manžela či manželky, pak se cvič v soucitu a pokoušej se přenést do postavení toho druhého. Žeň vždy odpovídá setbě.

Prvním veršem vzpomíná prorok na národní dějiny Izraelského lidu. Bůh jej vykoupil a vyvedl z Egypta. Ale Boží Duch, který tato slova inspiroval, vidí do budoucnosti. Přišla doba, že Boží jediný, milovaný Syn musel se Svými pozemskými rodiči uprchnout do Egypta před vražednými úmysly krále Heródesa. „A byl tam až do smrti Heródesovy, aby se naplnilo povědění Páně skrze proroka, řkoucího: Z Egypta povolal jsem Syna svého.“ (Matouš 2,15)

Slova z 3. a 4. verše uchvacují srdce. Bůh mluví o Svě lásce a snaze vůči Izraeli, když ten byl ještě mladý. Avšak oni se odvrátili jako nevďěčné dítě.

Nevidíme v tom příběh vlastního osvobození z moci satana a hříchu? S jakou láskou nás Spasitel tehdy přitahoval k Sobě! Dal se sám jako výkupné pro nás. Jak šťastné bylo tehdy naše srdce, když jsme šli za Ním! Dnes už tomu tak není? Když naše srdce od té doby ochladlo, pak může být důvod jen u nás a v našem odklonění se od Něho. Přezkoumejme vážně sebe i svůj život! Jsou tu snad věci, které zaujaly místo Pána Ježíše? Radost a svěžest prvních dnů našeho života víry získáme zpět teprve tehdy, když On bude opět mít celé vedení našeho života.

I když jižní, Judské království nebylo v době Ozeášova proroctví v takovém úpadku jako Efraim, měl s ním Bůh přece „soud“. A podle jejich jednání odplatí i jim. Avšak ve spojení se životem praotce Jákoba mu Bůh ukazuje východisko: „Protož ty k Bohu svému se obrať, milosrdenství a soudu ostříhej, a očekávej na Boha svého ustavičně.“ (6. verš)

Čemu se můžeme učit z historie Jákoba, muže, kterému se tak často podobáme? Ten, jenž oklamal svého bratra, se u Fanuel (1. Mojžíšova 32, 22–32) setkal s Bohem a bojoval s Ním, ale ve vlastní síle. Tu se anděl dotkl jeho kyčelního kloubu a zlomil jeho sílu. Proč ale v naší kapitole čteme, že Jákob „přemohl“? „Zvítězil“, protože „plakal a pokorně ho prosil“ a vší silou se držel anděla. Naučil se tomu, čemu se i my musíme naučit: v *pokání* a *modlitbě* vidět vlastní neschopnost, a potom se zcela opřít o sílu Páně, který řekl: „Moc má v nemo-ci dokonává se.“ (2. Korintským 12,9) – Ale pravé obecenství s Bohem nenalezl Jákob ve Fanuel, nýbrž teprve v Bethel, když předtím odstranil modly ze svého domu (4. verš; 1. Mojžíšova 35,1–5).

Žid jako obchodník, který vždycky ví, jak obchody vést k vlastní výhodě, je v celém světě téměř příslovečný. Zde to neříkají lidé, nýbrž Bůh: „Kramářem jest.“ Podle zákonů lidí mu není možné prokázat nespravedlnost. Je sám se sebou spokojen, ale je nevědomý ohledně svého vlastního srdce – na modlářství, tento hřích *proti Bohu*, nemyslí. – Bezděčně si vzpomeneme na křesťanstvo, jak je nám představeno v dopisu Laodicei. „Pravíš: Bohatý jsem, a zbohatl jsem, a žádného nepotřebuji, a nevíš, že jsi bídny, a mizerný, i chudý, i slepý, i nahý.“ (Zjevení 3,17)

Ale Bůh a Jeho milost zůstávají neproměnné. Jaká je to útěcha pro všechny, kteří poznávají pravý stav a koří se, ať to byli Izraelité tehdy nebo křesťané dnes. Bůh vyvedl Svůj lid z Egypta. Chtěl ho přivést k odpočinutí, které je znázorněno svátkem stánků, o kterém je zmínka v 9. verši. A nás vykoupil z moci satana, světa a hříchu, aby nás přivedl do slávy domu Otce. Kdysi vedl Izraele skrze Mojžíše; povede bezpečně i nás, dokud nebudeme u cíle.

Kam vede povyšování se člověka? K pádu. To je nám jasně ukázáno na příkladu Efraima. „Vznešený byl... umřel.“ Ani jako věřící nejsme proti pýše chráněni. Kéž bychom byli na stráži před svým klamajícím srdcem a nedůvěřovali sobě, nýbrž naprosto jen Pánu.

Následek toho, že Efraim zapomněl na svého Boha (6. verš), byl hrozný. Ten jediný pravý Bůh, vedle kterého není jiného Spasitele, se jim stal lvem, leopardem a jako medvědice, které byla vzata mláďata. V Danieli 7 jsou těmito divokými zvířaty charakterizovány různé světové říše. Babylonská říše se podobá lvu, médsko–perská medvědu a řecká říše pod Alexandrem Velikým leopardovi. Bůh se tedy postavil proti Svému odpadlému izraelskému lidu skrze různé národy, které jej utlačovaly a pronásledovaly. Antisemitismus dodnes nevymizel. Mysleme jen na nedávnou minulost! V budoucnosti bude ještě jednou „zvíře“ (Kral. překl.: „šelma“) zle pronásledovat věřící Židy a Jákobovo soužení přivede k vrcholu. – Kéž bychom se učili z dějin Izraele, že je největší pošetilostí stát se Božím nepřítelem. Pak máme proti sobě Toho jediného, který by nám skutečně mohl pomoci.

„Zcela tě to zničilo, Izraeli, že jsi proti mně.“ (9. verš – přel.) Můžeme také my křesťané být proti Bohu? Ano, když zvolíme svět a jeho přátelství, stavíme se jako Boží nepřátelé (Jakuba 4,4).

Poslední verše kapitoly nám podávají obrazný popis Asyrského, který měl v úmyslu zpustošit Samaří a severní Izraelské království. Bez ohledu na věk, pohlaví a stav lidí vykoná hrozný soud.

Avšak dříve než dá zaznít tomuto poslednímu hřmění blížící se bouře, nám Bůh sděluje, co učiní Jeho milost. Spolu s mnoha dalšími místy v proroctví mluví 14. verš o národním vzkříšení Izraele jako Božího lidu (srv. s Ezechiel 37; Daniel 12,1–3; Izaiáš 26,19). – Když apoštol Pavel cituje tento verš v 1. Korintským 15,55, dostává se mu dalšího významu. Se vzkříšením zesnulých věřících a vtržením živých věřících bude smrt pro každého věřícího s konečnou platností poražena. Jak blízko asi je tento okamžik, kdy Pán Ježíš nás všechny provždy vezme k sobě! „Blahoslavený a svatý, kdo má díl v prvním vzkříšení!“ (Zjevení 20,6) Budeš při tom i ty?

Poslední kapitola tohoto proroka nám dává poznat šťastné skončení všech Božích cest s Jeho lidem. S voláním k obrácení vkládá Bůh Svému padlému lidu do úst také správná slova, s nimiž se k Němu mají obrátit. Bohu libá modlitba je pozoruhodná. Poznání učiněné nepravosti a pokání musejí stát na prvním místě (1. Jana 1,9). A jako následek odpuštění smí obnovená duše přinášet oběť chvály a díky. 3. verš zjevuje hloubku a pravost vyznání. Izrael nadále nebude hledat pomoc u cizích vládců, už nebude spoléhat na vlastní sílu (jízdni vojsko), nýbrž bude pevně spoléhat jen na milosrdenství svého Boha.

Obdivuhodná odpověď Pána následuje bezprostředně po takové modlitbě: „Uzdravím odvrácení jejich, budu je milovati dobrovolně.“ Milý obraz tisíciletého království pokoje ve verších 5–7 končí rozmluvou, kterou Bůh uzavírá slovy: „Ze mne ovoce tvé jest.“ Bez Boha a bez Pána Ježíše není myslitelné pravé požehnání a pravé štěstí. Jsme moudří, abychom tomu rozuměli, abychom poznávali Boží cesty, po kterých jde nejen se Svým pozemským lidem, nýbrž také s námi? Kéž nám všem dá tuto milost!

Abychom mohli správně rozumět Žalmům, musíme si připomenout dvě věci:

1. Charakter Žalmů je převážně prorocký a jde v nich o Pána Ježíše v Jeho ponížení a vyvýšení a o budoucnost izraelského národa.

2. Žalmy mluví o zkušenostech věřícího pod Boží rukou, ale ne o Církvi (Shromáždění).

Při čtení této Knihy Žalmů se pokusíme získat vedle příležitostných poukazů na prorocký význam také praktické naučení, protože my, ačkoli žijeme v době milosti, přesto stojíme pod Boží vládou jako věřící tehdy.

První Žalm této Knihy vyjadřuje hlubokou sklíčenost. Ach, tyto pocity nám nejsou neznámé. Jsou zde pro to uvedeny různé důvody. Muž v Žalmu 42 toužil po Božím domě, od kterého byl oddělen (verše 3 a 5). Kolik starých a nemocných věřících je asi sklíčeno, protože už nemohou navštěvovat shromáždění věřících. Dalším důvodem sklíčenosti je posměch: „Kde jest Bůh tvůj?“, a dalším je ztracená radost v Pánu.

Přesto si skladatel Žalmu nezoufá. Povzbuzuje svou duši a říká: „Posečkej na Boha!“ a s nadějí hledí do budoucnosti: „Ještě vyznávati jej budu, i hojné spasení tváři jeho.“

Lidé a okolnosti jsou zde stejné jako v předchozím Žalmu. Ale teď to není všeobecná žízeň a touha po Bohu, který se zdá být tak daleko. Zde slyšíme výslovné přání přijít k Božímu domu a k oltáři a tam chválit a velebit Boha.

Pán Ježíš se raduje, když se k Němu ve své bídě utíkáme a upíráme k Němu svou důvěru. Chtěl by však, abychom nemysleli jen na útěchu a ulehčení pro svou současnou situaci, nýbrž abychom měli přání spočívat v Něm samém a v Bohu a zdržovat se tam, kde je On, v Jeho domě. Ach, když jsme našli „Boha radostného plésání mého“, pak máme více než jen pomocníka v nouzi.

„Sešli světlo své a pravdu svou, to ať mne vodí.“ Je to také stále naše modlitba, když otevíráme Boží slovo? Bible je úplné zjevení Božích myšlenek a rad. Obsahuje vše, co musíme vědět pro svou cestu v tomto světě podle Božích myšlenek. Vystává však otázka: Máme otevřené uši a ochotné srdce, abychom přijímali Jeho naučení a v poslušnosti se skláněli pod autoritu Božího slova? Jestliže chceme znát Jeho cestu, Pán nám ji dá nalézt.

V tomto Žalmu prorocky slyšíme zbožné Židy budoucího ostatku modlit se k Bohu. Jsou utlačováni nepřáteli, kteří se jim posmívají, a stali se příslovím. Zdá se, že je Bůh opustil. Ale ani uprostřed hlubokých zkoušek se Boha nevzdávají. „Ty jsi sám král můj, ó Bože!“ To ukazuje, jak uznávají Jeho absolutní autoritu i v Jeho jednání s nimi, kterému nerozumějí (18. verš). K tomu si vzpomínají na vše, co Bůh učinil pro jejich otce, když je osvobodil z Egypta, vedl je pouští a dal jim zemi Kanán.

Kolik věřících muselo od doby, kdy byl složen tento Žalm, procházet podobnými zkouškami! Zdá se, jako kdyby na ně Bůh zapomněl. Jak těžké tu je říci: „Chválíme tě Boha na každý den, a jméno tvé ustavičně oslavujeme.“ Ale pevně držíme i toto: On je nejen náš Spasitel – Bůh; On je také náš Stvořitel a Přikazatel. Chtějme s důvěrou uznávat Jeho cesty s námi, že On má právo určovat vše v našem životě, ale že to také při všem s námi myslí jen dobře. Jeho cesty vyústí na konci k Jeho oslavení a k našemu požehnání.

V Epištole Římanům 8,36 cituje apoštol Pavel 23. verš našeho Žalmu. Zkoušky a pocity soužených Židů, které nacházíme v našich verších, odpovídají tedy zkouškám a pocitům mučedníka, který je pronásledován pro Krista. A přece existuje mezi věřícím Izraelitou a věřícím křesťanem velký rozdíl. Soužený Žid se drží pevně toho, co Bůh učinil s jeho předky, a volá k Němu o pomoc pro Jeho dobrotivost. My známe Boha jako Otce a smíme se opírat o Jeho *lásku*. Ano, s důvěrou můžeme říci: „Ale v tom všem,“ to znamená i v nejhorších zkouškách a nebezpečích, „jsme více než přemožitelé skrze toho, který nás *zamiloval*.“ Nikdo a nic nás nemůže „odloučiti od lásky Boží, která jest v Kristu Ježíši, Pánu našem“.

Žel že náš život neprobíhá vždy v utišení a v důvěře v Pána. Neznáme otázky z veršů 24 a 25 z vlastní zkušenosti: „Proč spíš, ó Pane?“ – „I pročez tvář svou skrýváš, a zapomínáš se na trápení a soužení naše?“ Ozývají se vždy, když se naše zraky obracejí od Pána k okolnostem a když se necháváme skličovat situací okolo sebe. Proto se chtějme znovu pevně držet Pána a neklamných zaslíbení Jeho milujícího srdce, i když Jeho cestám ohledně naší výchovy nerozumíme.

Jakoby v odpověď na volání soužřeného ostatku Židů v předchozích Žalmech je nyní představen Mesiáš a Jeho příchod ve slávě. Srdce žalmisty je radostně pohnuto, protože, veden Duchem Svatým, smí popisovat slávu Krále.

3. verš stojí ve spojení se službou Pána Ježíše a Jeho zavržením v době, kdy žil jako závislý člověk na zemi. Milost vyznačovala Jeho službu a všechna Jeho slova. V Něm se zjevila „Boží milost, přinášející spasení pro všechny lidi“ (Titovi 2,11 – přel.), a z Jeho úst vycházela slova milosti (Lukáš 4,22).

Verše 4–6 nám Jej ukazují jako *Syna Davidova*, který, tak jako David, vede Boží boje za pravdu, tichost a spravedlnost. Osvobodí zemi od všech nepřátel.

Ve verších 7–10 Jej vidíme více jako *Syna Šalomounova*. Jako Král spravedlnosti a Král pokoje sedí na Svém trůnu slávy, který nemůže být otřesen ničím a nikým. V Epištole Židům 1 jsou tyto verše citovány, aby vyzvedly přednostní postavení Pána Ježíše. Král, který jednou bude vládnout nad Izraelem, není nikdo jiný, než věčný Boží Syn. Proto je Jeho trůn věčně zůstávající a stojí nad všemi pomíjivými trůny lidí.

Kdo je ta královna, která je tu viděna po pravici tohoto slavného Krále? Je to Jeruzalém, který bude v tisíciletém království opět středem země, kam všechny národy „přicházeti budou z roku na rok klaněti se králi Hospodinu zástupů“ (Zachariáš 14,16). Verš 11 nám ukazuje charakter, ve kterém bude Jeruzalém od Pána opět přijat: podoben ztracenému synu, který se vrátil k otci. Má zapomenout na prostředí, kde se tak dlouho zdržovala, vzdálena od Boha (srv. s 5. Mojžíšova 21,10.13). Následek toho je, že král zatouží po její kráse. Bude na ní vidět všechno to, co sám uskutečnil a co jí daroval (srv. s Lukáš 15,22).

V Božím slově nacházíme, že Pán Ježíš má pozemskou a nebeskou nevěstu. Je důležité dbát tohoto rozdílu. Jeruzalém (a pozemský Boží lid), jsou zde viděni jako nevěsta *Krále*. Ke svatbě dojde po Jeho vítězství nad všemi nepřáteli Jeho lidu. Nebeská nevěsta Pána Ježíše jsou všichni vykoupení doby milosti – Shromáždění neboli Církev. Ve Zjevení 21,9.10 je nazvána Jeruzalémem, který sestupuje z nebe, ženou *Beránkovou*. K svatbě Beránkově dojde krátce před tím, než se Pán Ježíš zjeví na této zemi, aby vedl válku ve spravedlnosti (Zjevení 19,7.11).

V Žalmu 42 se posměvači ptali: „Kde jest Bůh tvůj?“ Zde věřící odpovídá s velkou důvěrou: „Bůh jest naše útočiště i síla... A protož nebudeme se báti.“ Dokud žijeme v tomto světě, budou nás obklopotovat nepřátelé. Kde jinde než u svého Boha bychom mohli nalézt útočiště? Avšak jedna věc je teoreticky vědět, že u Pána Ježíše jsme v bezpečí, a druhá věc je, u Něho s vědomím vlastní nemožnosti skutečně útočiště hledat.

Proudy vod jsou v Božím slově často obrazem požehnání (Žalm 36,9; Zjevení 22,1). Ale kde vyvěrají tyto vody, které potěšují město a Boží svatyni? Ve Zjevení 22,1 vychází proud vody života z trůnu Božího a Beránkova. Právě požehnání vyvěrá z Boží přítomnosti. Nenačázíme to potvrzeno, když se shromažďujeme ve jménu Pána Ježíše a On Svým požehnáním přebývá v našem středu (Matouš 18, 20)?

Tento Žalm nám prorocky ukazuje na Boží soudy nad všemi nepřáteli Izraele před zřízením tisíciletého království. Pak následuje slavná doba požehnání, kdy pokoj poteče jako potok (Izaiáš 48,18) a kdy všechny válečné nástroje budou zničeny. „Zkují meče své v motyky, a oštípy své v srpy... a nebudou se více učit boji.“ (Izaiáš 2,4)

Tisícileté království tvoří konečný cíl Božích cest s Jeho pozemským lidem Izraelem. Bude to doba, kdy se naplní všechna Jeho zaslíbení a budou uskutečněny všechny Jeho úmysly. Proto nacházíme v Žalmech tak často náznaky oné doby požehnání, která tu bude nejen pro Izrael, nýbrž i pro celou zemi a všechny na ní žijící národy.

Výzva k chválení Boha a k prozpěvování Jemu vychází od Židů ke všem národům, neboť Bůh „jest král veliký nade vší zemí“. Když jsme Jej v předchozích Žalmech viděli více ve válečném charakteru jako „Hospodina zástupů“, stojí před námi v tomto Žalmu více jako vrchní správce než vládoucí král. „A bude Hospodin králem nade vší zemí; v ten den bude Hospodin jediný, a jméno jeho jedno.“ (Zachariáš 14,9)

4. verš nám připomíná vyvolení Izraele na základě Boží lásky a milosti. „Ne proto, že by vás více bylo nad jiné národy, připojil se k vám Hospodin, a vyvolil vás, (nebo menší váš počet byl nežli jiných národů,) ale proto, že miloval vás Hospodin.“ (5. Mojžíšova 7,7.8) Bylo to něco jiného než nekonečná láska Boha a Pána Ježíše, že nás „neurozené u světa“ učinil Svým vlastnictvím? (1. Korintským 1,28; Římanům 5,6–8; Efezským 2, 4.5).

„Jak jsme slýchali, tak jsme spatřili.“ To bude řeč Židů, kteří vejdou do tisíciletého království. S obdivem vyznají, že všechna Boží zaslíbení se naplnila. Nejen že jsou nepřátelé poraženi (verše 5–8), nýbrž i město Jeruzalém tu opět stojí ve své kráse. Boží chrám a Boží trůn jsou v něm. Je to „město Boha našeho“ a „město krále velikého“.

Boží slovo se však naplní nejen ve vztahu k izraelskému lidu. Bůh uskuteční také zaslíbení, které dal nám, křesťanům. Brzy budeme vidět Toho, ve kterého jsme uvěřili, a přijdeme tam, kde je On! Pán Ježíš „proměnil tělo naše ponížené, aby bylo podobné k tělu slávy jeho“. Budeme Mu „podobni, nebo viděti jej budeme tak, jak jest“. Jeho zaslíbení zní: „Poberu vás k sobě samému, abyste, kde jsem já, i vy byli.“ (Filipským 3,21; 1. Jana 3,2; Jan 14,3)

V důvěře ve splnění Jeho zaslíbení se chtějme připojit ke slovům 15. verše a zcela se opírejme jen o našeho Boha. On bude s námi až do cíle.

Co mají slyšet všechny národy a čemu naslouchat všichni lidé? Jsou to Boží cesty s Izraelem, které žalmista vystavuje, abychom tak řekli, jako podobenství. Mravní závěry a použití platí pro všechny lidi. Ten, kdo se zajímá jen o věci tohoto života a žije jen pro viditelné věci, zanedbává svou duši, která s koncem pozemského života nikterak neumírá (Matouš 16,26).

Jiná důležitá pravda je ta, že my všichni jsme před Bohem ztracení, ale žádný se sám nemůže vykoupit. Všechny ty hříchy, které člověk před Bohem a proti Němu učinil, nemůže sám přikrýt nebo vymazat žádnou vlastní snahou nebo výplatou. Je jen jedno výkupné, které před Bohem stačí i pro nejhoršího hříšníka: „drahá krev Krista, jako Beránka bez poskvrny a vady“. Utekl jsi se už osobně k ceně této krve, anebo se ještě pokoušíš z vlastní síly „dát Bohu své výkupné“? Nikdy se ti to nepodaří.

11. verš nám připomíná bohatého rolníka v Lukáši 12. Bůh ho oslovuje jako „blázna“, a potom pokračuje: „Této noci požádají duše tvé od tebe, a to, cožs připravil, čím bude?“

Mnoho lidí se snaží vybudovat si v tomto světě památník. Může to být solidní dům, který později mohou odkázat dětem, nebo země, kterou dobyli a které dali nové jméno. Ale k čemu to je, když člověk sám tu nezůstává? Když zemře, nic si z toho nevezme s sebou. Jeho sláva nejde za ním. Za člověkem, který žil jen pro tuto zemi a zanedbal spasení své duše, jde něco jiného: množství jeho hříchů. Až jednou vstane k soudu, všechny tyto nesmířené hříchy tu také ještě budou.

Žalmista zná Boha jako svého Vykupitele. Proto může s důvěrou říci: „Ale Bůh vykoupí duši mou z moci pekla, když mne přijme.“ Ačkoli neměl poučení Nového zákona, věděl o vzkříšení života (Jan 5,29). Víme, že k tomuto vzkříšení dojde současně s příchodem Pána ke vtržení všech živých věřících a že je velmi blízko. „Nebo sám ten Pán s zvukem ponoukajícím, s hlasem archanděla a s troubou Boží sstoupí s nebe, a mrtví v Kristu vstanou nejprve. Potom my živí pozůstavení spolu s nimi zachvácení budeme do oblaků.“ (1. Tesalonickým 4,16) Jaké je to povzbuzení!

Mocný Bůh zde vystupuje jako Soudce a Jeho obžaloba zahrnuje dva body, kterých bychom měli dbát i my. Ve verších 7–15 staví před lid nedostatek pravé bohoslužby. Ach, na oltáři bylo dostatečné množství obětí, ale nebyla tam srdce, která by Boha skutečně chválila a viděla v Něm Zachránce (14. a 15. verš). Odkud to, že Bůh musí takto svědčit proti Svému lidu? Ach, oni naprosto nevěděli, kdo Bůh vlastně je. Domnívali se, že Mu mohou navenek sloužit skutky (oběťmi), a tak Ho uspokojit. Když Pavel mluvil na Areopágu k Aténským, musel těmto pohanům říkat velmi podobná slova o Bohu (Skutky ap. 17,24–31).

Bůh ale nemluví jen všeobecně k lidu, On mezi nimi vidí ostatek, „svaté (zbožné)“. Čím se vyznačují? „Smlouvu se mnou učinili při obětech,“ říká o nich. Není to krásné označení pro věřící, kteří se jako hříšníci neopírají o vlastní skutky nebo o náboženská cvičení, nýbrž jedině o krev a oběť Spasitele? Podobným způsobem mluví Pán Ježíš o těch Svých k Otci: „A poznali právě, že jsem od tebe vyšel, a uvěřili, že jsi ty mne poslal.“ (Jan 17,8)

Včera jsme se zmínili o prvním bodu, na který Bůh jako Soudce klade Svůj prst. Od 16. verše přicházíme ke druhému bodu. Týká se praktického života Izraelitů, který byl před Bohem vše ostatní, jen ne spravedlivý. Jak vážně mluví 16. verš ke všem, kteří se nazývají křesťany, vedou zbožné řeči a umějí citovat biblické verše, a přece nemají život z Boha. V Božích očích jsou „bezbožníci“ nebo nevěřící. Bůh dlouho mlčí, ale když nepřijdou v pokání a s lítostí k Pánu Ježíši a nechopí se Ho jako Spasitele, Bůh je jednou za jejich nevěru potrestá.

Poslední verš ještě jednou ukazuje dvě důležité sféry, ve kterých se věřící pohybuje. Smí vstupovat do svatyně před Boha, aby Mu obětoval chválu a přinášel Mu děkování svého srdce. Na druhé straně se nachází také ve světě, kde jde o to, aby šel cestou praktické spravedlnosti a nečinil a neříkal nic, co by mohlo Boha zarmoutit nebo zneuctít. Tato cesta není vždy jednoduchá. Setkáváme se tu s mnoha těžkostmi. Co potom? Pak se smíme přidržet zalíbení 15. verše a v soužení vzývat našeho nebeského Otce. On odpoví podle Své moudrosti tak, jak to je pro nás nejlepší. A cílem této cesty je spasení nebo záchrana ducha, duše a těla při příchodu našeho Pána, aby nás vzal k sobě.

Když David skládal tento Žalm, předcházel tomu jeho hluboký pád: spáchal cizoložství a postaral se o to, aby oklamáný manžel padl ve válce. Dvě otázky nás mohou v této souvislosti zaměstnávat: Může věřící skutečně padnout tak hluboko? Je pro takový hřích plné odpuštění a plné napravení? Odpověď v obou případech zní: Ano.

Že se něco takového může stát, nás musí vést k větší bdělosti ohledně nás samých. Když tělo ve věřícím opět vítězí, je i věřící schopen všeho zla.

Nyní nám ale Bůh tímto Žalmem, když v našem životě došlo k hříchu, ukazuje také cestu zpět do obecnství s Ním. U vědomí Boží milosti a milosrdenství smíme před Ním vyznat svou vinu. Davidova cvičení jdou velmi hluboko. Odsuzuje nejen hřích vůči svému bližnímu, ale také uznává, jak velké je to zlo v Božích očích. A dále odsuzuje kořen, ze kterého hřích vzešel. Poznali jsme už také, že v nás, tj. v našem těle, nepřebývá nic dobrého (Římanům 7,18)? Když podle Davidova způsobu vyznáme své hříchy před Bohem, pak si smíme být jisti, že On nám odpustí a opět nás dokonale očistí (1. Jana 1,9).

Zavrhne Bůh skutečně některé ze Svých dětí, když upadne do hříchu? Nikoli! O Pánu Ježíši čteme, že je naším Přímluvcem, „když by někdo zhřešil“. On se našeho případu prostě nevzdá. Jaká útěcha to je pro každého věřícího, jež je zarmoucen hříchem, který se stal v jeho životě.

I když nás Bůh nezavrhne, přece nám ukazuje, že skrze hřích v našem životě vznikla mezi Ním a námi propast. Obecenství je přerušeno, radost zmizela. Nebeský Otec nám to dá pocítit, abychom tím našli cestu zpátky k Němu. David ji našel: „Srdcem zkroušeným a potřeným, Bože, nepohrdneš.“ Kde je takový postoj srdce, tam může Bůh odpustit.

Žalm končí obětmi jako vyjádřením chvály a díků. To je odpověď srdce, které si je jisté Božím odpuštěním, a proto se může opět bez omezení radovat.

Davidovou hlubokou touhou bylo, aby jeho vztah k Bohu byl opět napraven. Slyšíme to z jeho snažných proseb. Jak reagujeme my, když je porušen vztah mezi námi a naším nebeským Otcem? Pociťujeme tu ztrátu také tak bolestně?

Vždy tu byli lidé, kteří se cítí silní a zlými slovy urážejí a vyzývají Boha. Protože Bůh jejich špatnost ihned nepotrestá, jejich sebevědomí stoupá. Ale Bůh bude se všemi hotov: „I tebe Bůh silný zkazí.“ On nezapomene, že Jeho dobrotou bylo opovrženo, Jeho kázně nebylo dbáno, že se lidé posmívali Jeho prosbám a že byla ignorována Jeho varování. „Strhli jste se všeliké rady mé, a trestání mého jste neoblíbili: pročez i já v bídě vaší smáti se budu, posmívati se budu, když přijde to, čeho se bojíte.“ (Příslaví 1,25.26) To je Boží vážná řeč. Farao a mnoho jiných nepřátel Izraele to už zakusili. Na konci času to bude také podílem antikrista, tohoto bezbožného člověka, který se sám chce učinit Bohem (2. Tesalonickým 2,3–10).

Věřící se ale přes všechno nepřátelství a posměch smí pevně držet Boží dobrotivosti. Kéž by žalmistova slova byla i našimi slovy: „Složil jsem naději v milosrdenství Božím na věky věků,“ i když vyvstávají v životě bouře a naší loďce hrozí, že se potopí (srv. s Marek 4,38). „Milosrdenství Boha silného trvá každého dne.“

„Není Boha!“ Mnoho lidí to říká otevřeně, jiní si to jen myslí. A snahy vědy, podpořit všemi prostředky vývojovou teorii jako vysvětlení vzniku naší země a celé přírody, jasně ukazují, že člověk není ochoten vidět za vším Boha jako Stvořitele a uznávat Ho. S existencí spravedlivého Boha je spojena také odpovědnost člověka, a té se člověk vzpírá. Proto se tvrdí, že není Boha, a člověk se pak cítí svobodný k tomu, aby žil tak, jak se mu to hodí.

Ačkoli Bůh už nezasahuje tak zjevně do života lidí a národů, jako za doby Izraele, přece tu je. Shlíží z nebe na lidi. Nikdo neujde Jeho zrakům. Všichni spadají pod úsudek: „Není, kdo by činil dobré.“ Svým časem pověd k odpovědnosti každého, kdo se neobrátil, nehledal Boha a nepřijal osobně vírou Spasitele, Ježíše Krista. Velkému bílému trůnu Soudce světa se žádný nevěřící nevyhne (Zjevení 20,11–15).

Proč si však blázen musí ve *svém srdci* říkat, že „není Boha“? Protože Jeho svědomí mu nedává pokoje a říká mu opak. Není už stvoření důkazem Boží existence? (Římanům 1,19.20)

Po Žalmech 51 a 52 je po třetí v nadpisu zmínka o okolnostech, v nichž byl Žalm napsán. Zde vidíme Davida na útěku před Saulem, který bez příčiny usiloval o jeho život. Avšak to nestačilo, nyní Zifejští navíc prozrazují jeho úkryt, takže se dostává do velkého soužení.

Nedostali jsme se už také do situací, kdy nám svět ukázal svou pravou tvář a dal nám pocítit svou nenávist vůči Pánu Ježíši? Vše vypadalo beznadějně. Co dělat, co říci? – Co činí David v takové situaci? Připomíná si dvě důležité věci: „Nepředstavují sobě Boha před obličej svůj.“ Svět jedná vždy v nezávislosti na Bohu. Buď popírá Jeho existenci, nebo se domnívá, že Mu není za své jednání odpovědný. David sám ale věděl: „Bůh jest spomocník můj.“ To je velký, rozhodující rozdíl. Svět nemá Boha na své straně, ale věřící ano.

V této důvěře může už chválit, děkovat a mluvit o záchraně ze soužení, ačkoli k ní ještě nedošlo. Ano, naděje věřícího v Boha a jeho důvěra v Jeho pomoc nejsou žádnou mlhavou věcí, nýbrž jsou absolutně jisté. Kéž bychom i my svá trápení s touto důvěrou v srdci přinášeli na modlitbě před Boha.

Tento Žalm je vážnou prosbou k Bohu. Použité výrazy ukazují na dobu těžkého soužení a úzkosti. David by nejraději utekl do pouště. Pociťuje bydlení s lidmi za horší než zdržovat se mezi divokými zvířaty. Boj, klam a násilí způsobily, že blízkost člověka se stala horší než blízkost nezkrocených tvorů.

V tomto prostředí nepravosti a nepřátelství žil kdysi také Pán Ježíš jako člověk. Jak velmi cítil nepřátelství lidí, a přece jim vycházel vstříc jen s láskou. Kde našel útočiště a místo odpočinku pro svou duši? Jen ve Svém Bohu. Proto hledal brzy ráno pusté místo, aby se modlil; nebo setrval celou noc v modlitbě na hoře (Marek 1,35; Lukáš 6,12). Když náš Pán jako člověk potřeboval být sám se Svým Bohem, oddělen od lidí, kteří Jej odmítali a nenáviděli, jak velmi to potřebujeme potom my? Znáš toto útočiště v tichosti v Boží přítomnosti? Vyhledáváš je pravidelně? Tam najdeš odpočinek a pokoj pro své srdce, abys mohl čelit všemu, s čím se v Bohu nepřátelském světě setkáš.

Zvlášť bolestné pro Davida bylo, že se jeho přítel a důvěrník obrátil proti němu. To nám připomíná událost ve 2. Samuelově 15–17, kde se proti Davidovi pozdvihl jeho vlastní syn Absolon a chtěl na sebe strhnout království. Jeden z moudrých Davidových rádců, Achitofel, jehož rada byla, „jako by se kdo doptával na řeč Boží“ (2. Samuelova 16,23), opustil krále a přidržel se jeho vzpurného syna. Jaká to byla bolest pro srdce právo-
platného krále!

A nemusel Pán Ježíš prožít totéž ze strany Svého učedníka Jidáše Iškariotského? Po tři roky se Jidáš těšil z obecenství a přítomnosti Mistra, jemuž nebylo rovného. A pak Jej „prodal“ za třicet stříbrných a zradil Jej polibkem ve tmě Getsemanské zahrady. Jakou bolest a jaké zranění cítilo srdce Pána Ježíše, když mu musel říci: „Příteli, nač jsi přišel?“ (Matouš 26,50) a: „Jidáši, políbením Syna člověka zrazuješ?“ (Lukáš 22, 48).

Konec Achitofele i Jidáše byl hrozný. Oba na sebe vložili vlastní ruku a spáchali sebevraždu.

Skrze Filistínské se David dostal do velkého soužení, a to vedlo ke složení tohoto krásného Žalmu. Strach před zlými lidmi nebo budoucími událostmi se může občas přikrást i k nám. Mnoho věcí, které k nám přicházejí z vnějšku, nás může přivést do úzkosti. Co potom?

David se neopíral o sílu, kterou měl on nebo někdo jiný, nýbrž jedině o Boha a o Jeho slovo, o Pána a Jeho zaslíbení. „To vím, že Bůh při mně stojí.“ David sice neviděl osvobození, ale měl slovo svého Boha a věděl, že jeho „utíkání“ a jeho „slzy“ Mu jsou známé. – Bůh kdysi pamatoval na Noé (1. Mojžíšova 8,1). Pozoroval a slyšel věrné, kteří zůstali v Jeho lidu (Malachiáš 3, 16). Mohl by dnes zapomenout na někoho ze Svých vykoupených? To je nemožné! Smíme s apoštolem Pavlem říci: „Vím, komu jsem uvěřil.“ (2. Timoteovi 1,12)

„Schovej slzy mé do láhvice své, a což bys jich v počtu neměl?“ Jak dobře nám dělají tato slova! Pán zná všechny slzy, které tečou v skrytu. Dbá na trápení, které žádný člověk nevidí, a dává potřebnou útěchu.

Z prorockého hlediska budou slova tohoto Žalmu jednou vyslovena věřícím ostatkem Židů. Když soužení bude největší a nepřátelé si budou myslet, že zvítězili, přijde z nebe Boží odpověď (4. verš): Pán Ježíš sám sestoupí z nebe jako „Král králů a Pán pánů“, aby zničil nepřátele a zachránil Židy (Zjevení 19,11–21).

Tento Žalm obsahuje ale také slova povzbuzení pro každého věřícího, který stojí v těžkostech a zkouškách. Bůh je útočiště „až (dokud ne) přejde soužení“. Ale ještě více než to! Když věc, která nás zaměstnává a působí nám trápení, zcela přenecháme v důvěře Bohu, zakusíme, že on „za nás dokoná“. Ale jak často nám chybí důvěra k tomu, abychom Mu věc cele předali. Většinou se pokoušíme alespoň vyčerpat všechny své možnosti a zbytek přenechat Bohu. Tak ale nikdy nenalezneme vnitřní pokoj v těžkých okolnostech. Sotva potom budeme moci zpívat: „Hotovo (Elb. překl.: Upevněno) jest srdce mé, Bože, hotovo jest srdce mé!“ – Závěrečné verše jsou výrazem věřícího srdce, které odpočívá v důvěře k Bohu, a proto může zpívat a chválit, dříve než přijde odpověď na prosbu.

Kde je na tomto světě pravá spravedlnost? Otázky prvního verše se obracejí podobně jako v Žalmu 82 na soudce, tj. na takové, jejichž úlohou je starat se o spravedlnost. Ale člověk, který žije v nezávislosti na Bohu, nemůže Božím měřítkům nikdy vyhovět. Proto Bůh sám, v Osobě Pána Ježíše jako Syna člověka, vystoupí jednou jako Soudce a uvede na tuto zem opravdovou spravedlnost (Jan 5,22.27).

Dnes se tyto verše týkají ještě budoucnosti, zvláště vzhledem k pomstě spravedlivého. Nyní žijeme v době *milosti*, kdy by se Pán Ježíš chtěl s každým člověkem setkat jako Spasitel a Vykupitel. Boží přání a vůle je, aby všichni lidé byli spaseni, a to skrze jednoho prostředníka, Ježíše Krista, který vydal sebe samého jako výkupné (1. Timoteovi 2,3–6). Ale zachraňující náruč Pána Ježíše nezůstane provždy rozpjata. Až uplyne doba milosti, vyjde se spravedlivým soudem vůči těm, kteří odmítli Jeho nabídku milosti.

11. verš mluví o odplatě věřícího. Ta stojí vždy ve spojení se zemí. Bůh jednou odmění každou věrnost v životě Svého lidu. A toto uznání je spojeno s vládou v tisíciletém království (Lukáš 19,16–19).

Nadpis Žalmu nám ukazuje na 1. Samuelovu 19, kde Saul po marných pokusech zabít Davida nasadil vše, aby se ho zmocnil. Situace byla tak vážná, že David se mohl zachránit jen za pomoci své ženy a nadále byl pronásledovaným uprchlíkem. Proč to vše, když si nebyl vědom žádné viny? (5. verš) Protože král Saul – od kterého se Bůh pro jeho neposlušnost odvrátil – viděl v Davidovi Bohem vyvoleného nástupce trůnu. V této těžké době byl David od Boha připravován pro důležitý úřad soudce a krále v Izraeli. Můžeme se jistě ptát, zda by se David bez těchto těžkých zkoušek naučil obracet se s celou důvěrou ke svému Bohu, očekávat od Něho všechnu pomoc a hledat jen u Něho útočiště v soužení.

8. verš nám připomíná 2. Žalm, kde národy vystupují proti Hospodinu a proti Pomazanému Jeho a chtějí se od Boha odvrátit. První Boží reakcí na toto povyšování se člověka je smích a posměch. Ach, člověk se ve svých vlastních očích považuje za velkého a mocného a je tak mizivě malý v očích Stvořitele. Přečtěme si opět Izaiáše 40,12–17, abychom neztráceli ze zřetele správné poměry velikosti mezi Bohem a člověkem a abychom zůstávali pokornými.

Známe i my takový osobní poměr k Bohu jako David? Bůh *můj*, *moje* síla, *můj* vysoký hrad. Byly to praktické zkušenosti s Boží pomocí, které způsobily, že mohl promlouvat taková slova. A my? Když jsme v nebezpečí, je snad pomoc někde jinde, než u našeho Boha? Kéž bychom se i my, tak jako David, zcela opírali o svého Boha.

„Hřích úst svých, slova úst svých... vypravují.“ Jak rychle zhřešíme slovy! Jak rychle přejde přes naše rty takové slovo, které nikdy nemělo být řečeno, které druhého zranilo nebo rozhněvalo, které bylo zlé nebo druhého pomlouvalo, a potom stojí jako hřích mezi námi a naším nebeským Otcem. Musí být vyznáno a musíme ho litovat, aby Bůh mohl odpustit. Jak potřebná je modlitba žalmisty: „Polož, Hospodine, stráž ústům mým, ostříhej dveří rtů mých.“ (Žalm 141,3)

Říká se, že děkování chrání před pádem a chválení táhne vzhůru. David to prakticky činil. Přes soužení mohl plésat a zpívat. Měl Boha, jehož sílu a dobrotu mohl chválit. My máme přece stejného Boha; proč chválíme tak málo, když jsme v těžkostech? Zapomněli jsme snad na všechnu dobrotu a pomoc v dřívějších dnech a vidíme už jen přítomné soužení? Chtějme činit to, co David!

Zkušenosti, které napsal David v tomto Žalmu, mohou být také našimi zkušenostmi na cestě víry. Chtěli bychom se zastat Pána, bojovat Jeho boje; ale naší vinou nebo naším selháním utrpí věc Páně porážku. To je velmi smutná zkušenost. Připomíná nám události v 7. kapitole Knihy Jozue. Bůh byl sice korouhví Svého lidu (2. Mojžíšova 17,15), ale dokud Achan a jeho hřích byli v táboru, Bůh nevycházel se Svým lidem.

Co je v takovém případě nutné učinit? Hledět na Boha a odsoudit zlo. „Bůh mluvil skrze svatost svou.“ Jeho svatost nestrpí žádné zlo; ale dává také jistotu, že Bůh naplní Své slovo ve prospěch Svého lidu. To je to, na co víra hledí a s čím počítá. Jak je krásné, když otázka: Kdo mne povede? může být zodpovězena 12. veršem: „Zdali ne ty, ó Bože, který jsi nás byl zavrhl?“ Ten, který provedl Svůj lid kázní, bude jeho bezpečným a věrným Zachráncem a jeho silou. Skrze Něho a s Ním budeme my, kteří jsme byli bez síly, konat statečné činy. Kéž bychom se z tohoto Žalmu učili přijímat Boží kázeň, přivádět do pořádku věci, na které On musí vkládat Svůj prst, a přes všechno vzhlížet vírou k Němu.

Pokusíme se uvažovat o tomto Žalmu z prorockého hlediska. Vyjadřuje pocity Pána Ježíše, který kdysi žil jako pravý člověk na této zemi – zavržen Svým lidem, ačkoli byl jejich právoplatný Král. Jako cizinec, který je naprosto opuštěn a cítí se na „konci země“, tak se modlil k Svému Bohu. Skála, na kterou myslel, ukazuje možná na Jeho vzkříšení (srv. s Žalm 40,2).

Během celé doby Svého zavržení přebýval v přítomnosti a pod ochranou Svého Boha. Ale právě v této době hleděl kupředu přes zavržení a utrpení. Byl si vědom Boží přízně jako Král a věděl, že brzy „věčně“, tj. po celou dobu království, bude v něm Králem. Podobnou myšlenku nacházíme v Epištole Židům 1,8, kde Bůh vzhledem k Synu a Svému trůnu říká: „Stolice tvá, ó Bože, na věky věků.“

Vedle této prorocké stránky obsahuje Žalm také praktická povzbuzení pro každého věřícího. Bůh je naše útočiště, silná věž před nepřítelem. Toho, kdo v Něho důvěřuje, povede na skálu, která je *příliš* vysoká, tj. vyzdvihuje ho nad okolnosti, takže od nich není rozdrčen; skálu, která je vyšší než my, která je tajemstvím veškerého pokoje v soužení. Proto více hledme na Boha a méně na okolnosti!

Jen Bůh! Jak často si snažíme pomoci svou vlastní silou nebo se opíráme o viditelné věci, o lidi a jejich pomocné prostředky. Pro Davida tu byl jen Jeden, o kterého se chtěl opírat a od kterého chtěl očekávat záchranu: Bůh.

Verše 2 a 6 nám ukazují rostoucí důvěru v Davidově srdci. Na začátku ještě říkal: „...nepohnu se škodlivě.“ I apoštol Pavel se vyjadřuje podobně: „Všecko mohu v Kristu, který mne posiluje.“ (Filipským 4,13) A k nám volá: „Dále pak, bratří moji, posilňte se v Pánu a v moci síly jeho.“ (Efezským 6,10) Ať to jsou spravedliví ve Starém zákoně nebo věřící v dnešní době – v Pánu se nepohneme. – Důvěra a závislost na Bohu jsou vyjadřovány zvláště v modlitbě (9. verš). Na kolenou smíme Bohu říci vše, co máme na srdci, a vše ostatní Mu pak s důvěrou můžeme přenechat.

11. verš je varováním nám všem, kteří žijeme v zemích s vnějším blahobytem. „Statku přibývalo-li by, nepřikládejte srdce.“ Podobnými slovy píše Pavel Timoteovi: „... ať nedoufají v nejistém zboží, ale v Bohu živém, který dává nám hojnost všeho ku požívání.“ Spíše máme činit dobře, být bohatí v dobrých skutcích, být štědrí a sdílet se (1. Timoteovi 6,17–19).

Tak jako David, nacházíme se i my „v zemi žíznivé a vyprahlé, v níž není vody“. Svět, který nás obklopuje, se, pokud jde o duchovní potřeby vykoupené duše, podobá poušti. Zevně nevypadá nijak vyprahle. Vše je velmi dobře organizováno; je postaráno o vnější blaho, o povyražení, rozptýlení a zábavu. Ale to všechno je bez Boha a bez utišení hluboké touhy lidského srdce po vnitřním pokoji, po odpočinku, radosti a štěstí.

Věřící má však uprostřed takového okolí svého Boha, po kterém je celá jeho tužba. Už v jitře, dříve než na něho dolehne všední den se svými četnými povinnostmi, hledá obecenství se svým Bohem. – A když v noci nemůže spát, je to opět jeho Bůh, o kterém přemýšlí. Je nápadné, jak často se tu vyskytují ve vztahu k Bohu slova „ty“ a „tobě“. Zdá se, že tento věřící je přes nepřívětivé okolí (poušť) tím nejšťastnějším člověkem. Za mnohé věci může děkovat, chválit a velebit!

Jaký je recept k takovému šťastnému životu v obecenství s Bohem a Pánem Ježíšem? „Přilnula duše má k tobě“, nebo jak to lze také přeložit: „Moje duše tě bezprostředně následuje.“ Spojení mezi námi a Pánem Ježíšem musí být tak úzké, že se nic nemůže vsunout mezi, aby odvedlo naši pozornost od Něho, a tím zkali-lo šťastné obecenství s Ním.

V předchozím Žalmu byl věřící sám, izolován; ale měl svého Boha. V tomto Žalmu nás obklopuje mnoho nepřátel. Jejich slova, jejich útoky, jejich léčky, jejich šípy směřují výlučně na spravedlivého. Bezděčně se naše myšlenky obracejí k Pánu Ježíši a ke všemu, co musel vytrpět od lidí. „I radili se spolu, jak by Ježíše Istivě jali a zamordovali.“ (Matouš 26,4) A jak často ostřili svůj jazyk Istivými otázkami proti Němu, aby Jej nalákali do léčky a našli proti Němu důvod k obžalobě. A jak reagoval na všechno toto nepřátelství? Ach, On věděl, že šípy nevlastní jen nespravedliví lidé, nýbrž i Bůh (8. verš). „Kristus..., když mu zlořčili, nezlořčil zase; trpěv, nehrozil, ale poroučel tomu, který spravedlivě soudí.“ (1. Petra 2,23)

Jednou se budou muset před Pánem Ježíšem sklonit všichni lidé a uznat Boží jednání. Až se Bohu dostane slávy, která Mu náleží, bude to radost pro všechny upřímné. Ale až do té doby se chtějme vážně ptát, zda uprostřed takových, kteří jsou proti nám, se chováme také tak jako Pán Ježíš. Umíme přenechat odpověď na jejich útoky Bohu, nebo si myslíme, že se musíme sami bránit? Myslím, že jsme v tom ještě neskončili učení.

Když Židé zabili Pána Ježíše, svého Mesiáše, a o něco později, po zkažení Jeruzaléma, byli vyhnáni, nevystupoval už k Bohu od židovského národa jako celku ze Siona (Jeruzalém) žádný chvalozpěv. Přejde doba, kdy u tohoto národa dojde k národnímu obrácení, to znamená, že věřící ostatek pozná svou vinu, že zavrhlí Krista, bude činit pokání a obdrží odpuštění. Blahoslavenými budou ti, kteří vejdou do požitku tisíciletého království Pána Ježíše na této zemi (verše 5–13).

Jak krásné jméno dává David svému Bohu: Modlitbu vyslyšající! Takový je také pro nás. I když naše modlitby jsou velmi vážné, nejisté a nedokonalé; On nepřeslechne žádný projev, který k Němu přijde z upřímného srdce, a odpoví na něj jako milující Otec, který má na mysli jen to nejlepší pro Své děti.

„Blahoslavený, kterého vyvoluješ a přivodíš, aby obýval v síncích tvých.“ I každý věřící křesťan je vyvolený, ale k mnohem vyššímu a slavnějšímu určení než Izraelité. My jsme vyvoleni v Kristu před ustanovením světa, abychom byli synové nebeského Otce (Efezským 1,3–7). Jako takoví budeme jednou přebývat u Něho v Jeho domě, tam, kde je sám Pán Ježíš (Jan 14,2.3; 17,24). Těšíš se z tohoto slavného postavení? Přebýváš v myšlenkách v nebi, kde budeme brzy i tělesně?

„Jest-li kdo z vás zkormoucen? Modli se. Pakli jest kdo myslí dobré? Prozpěvuj.“ (Jakuba 5,13) V Žalmech 65 a 66 nalézáme tato slova uskutečněná v praxi. V souzeních se věřící Židé obrátí na „Vyslychajícího modlitby“ (Žalm 65,3); a když je vyslyšel, z celého srdce se radují. Je takové pořadí také při nás, anebo jsme snad zapomněli na chválení a děkování, když Bůh vyslyšel naše pokorné prosby?

Žalm je jasně rozdělen výrazem „Sélah“, který znamená tolik, co „pomlka“, a to ve verších 4, 7 a 15. Ve verších 1–4 vyzývá žalmista všechny, aby plésali Bohu pro Jeho *skutky*, a ve verších 5–7 je zve, aby hleděli na tyto *velké skutky*. Od 8. do 15. verše vyzývá lid, aby chválil Boha za Jeho *milosrdenství*, a v posledním oddílu (verše 16–20) prosí lidi, aby slyšeli, co toto *milosrdenství* při něm učinilo.

V 5. verši čteme: „Pojďte a vizte!“ Jde o zjevené Boží skutky na zemi. Bůh mluví ještě dnes skrze velké skutky, které jsou všem viditelné. Mysleme jen na zemětřesení. Otázkou je, zda za tím lidé poznávají Boha. V 16. verši jde o skryté Boží dílo v duši člověka. Tu říká žalmista: „Pojďte, slyšte!“ To, co Bůh způsobil v srdci, které věří v Pána Ježíše, mohou druzí zjistit teprve skrze ústní svědectví a změněný život.

„Nebo jsi nás zpruboval.“ Není to cesta, po které musí Bůh jít s každým věřícím? My všichni jsme vychováváni v Boží škole. Avšak nebeský Otec má s námi jen úmysly lásky. Chtěl by nás osvobodit od vší nečistoty. „Přečistil jsi nás, tak jako přečištěno bývá stříbro.“ Ale při všem nepříjemném, co s sebou přinášejí zkoušky, neztrácejme ze zřetele Boží cíl a skončení: Chce nás vyvést „do (hojného) rozvlažení (osvěžení)“.

„Srdcem se zajisté věří k spravedlnosti, ale ústy vyznání se děje k spasení,“ čteme v Epištole Římanům 10,10. Kéž bychom nemlčeli o tom, co Pán učinil při naší duši, jak nám daroval nový, věčný život a my smíme nyní patřit Jemu. Můžeme si to ponechat pro sebe a spokojeně jít svou cestou, když ještě tak mnozí potřebují tuto milost a milosrdenství?

18. verš obsahuje důležité naučení. Bůh hledí na pohnutky našeho srdce, když se k Němu modlíme. Když jsme před Ním neupřímní, když si vyprošujeme něco nesprávného, možná uspokojení svých vlastních sobeckých přání, pak On nemůže naši modlitbu vyslyšet. Ale upřímnou modlitbu Bůh nikdy neodmítne, ani ji nepřeslechne. Dokonce vyzývá, abychom směle přistupovali k trůnu milosti, kde je nevyčerpatelná milost a milosrdenství pro každou těžkost (Židům 4,16).

Jak slavná bude doba tisíciletého království, o které mluví tento Žalm, kdy všechny národy budou slavit Boha! Jaký protiklad k dnešní době, kdy tak zvané křesťanské národy se stále více vzdávají Boží bázně a ostatní národy se buď klanějí falešnému bohu nebo falešným bohům, nebo úplně zamítají myšlenku na Stvořitele–Boha.

Než stav, popsáný v těchto verších, přijde, musí se svět naučit ještě dvěma důležitým lekcím. První je *spravedlnost*. Bůh zlo prostě nepřehlédne. „Nebo když soudové tvoji dějí se na zemi, obyvatelé okršlku zemského učí se spravedlnosti.“ (Izaiáš 26,9) Druhou je *milost*. Proto se žalmista modlil: „Bože, smiluj se nad námi..., tak aby poznali na zemi cestu tvou.“ (verše 1 a 2) Boží jednání s Jeho izraelským lidem bude demonstrací Jeho božské dobrotivosti. „A to mi bude k jménu, k radosti, k chvále, a k zvelebení mezi všemi národy země, kteří uslyší o všem tom dobrém, které já jim učiním.“ (Jeremiáš 33,9)

Bezděčně si vzpomeneme také na Římanům 11,15. Znovupřijetí izraelského národa, který byl pro zavržení svého Mesiáše tak dlouhou dobu dán stranou, bude pro celý svět znamenat „život z mrtvých“.

I když je výhled tohoto Žalmu velmi slavný, přece nepřesahuje tehdejší poznání *Boha*. My Jej však smíme znát jako *Otce* a jsme jako Jeho děti přivedeni do Jeho bezprostřední blízkosti.

Zde hledí David na jedné straně zpět na Boží cesty s Jeho lidem, a na druhé straně kupředu do ještě budoucí doby. Začíná píseň týmiž slovy, která kdysi vyslovil Mojžíš, když truhla smlouvy odcházela od Sinaje, aby šla dále pouští (4. Mojžíšova 10,35). Když Bůh převezme vedení, ať to je u celého národa, tak jako zde, nebo v našem osobním životě, pak na konci při ohlédnutí může být jen jedno: „Bůh buď chválený.“ (35. verš – přel.)

Boží charakterové rysy, které se v těchto verších ukazují, se až dodnes nezměnily. Pro sirotky, kteří tu stojí sami a bez pomoci, chce být milujícím a starostlivým Otcem. Přebírá na sebe právní spory vdov, které, poněvadž jsou bez ochrany, mohou být lehce oklamány. A i když se v naší době sociální postavení sirotek a vdov vlivem pojištění a rent vůči tehdejší době zlepšilo, tu přece zbývají ještě mnohé hodiny osamělosti a mnoho otázek a problémů, s kterými si musejí poradit sami. Ale tu smějí vzhlížet k Bohu, „Otcí sirotek“ a „Soudci vdov“.

Jak důležitá je myšlenka v 7. verši! Vnitřně osamělí a uzavření jsou lidé, kteří neznají Pána Ježíše jako svého Spasitele. Avšak ten, kdo k Němu přišel s vírou a jde za Ním, nalezl velkou rodinu, Boží rodinu, ke které nyní patří. Prožívá štěstí a svobodu Božích dětí.

Hora Sinai tu stojí jako symbol Boží svatosti. Tam se izraelský lid dobrovolně postavil pod všechny Boží požadavky, a musel potom prožít, jak hrozná a hrůzu nahánějící je Boží svatost pro přirozeného, neznovuzrozeného člověka. Naštěstí zjevil Bůh nejen Svoji svatost, nýbrž našel také cestu milosti, dokonce i pro „nejvzpornější“; a o tom mluví 19. verš. Kristus na kříži porazil úhlavního nepřítele Boha a lidí, satana, a „jaté vedl vězní“ (přel.). Odzbrojil toho, který držel lidi spoutané ve svých řetězech. Svou smrtí „vysvobodil ty, kteří bázní smrti po všecken čas života podrobeni byli v službu“ (Židům 2,15). Tu nemůžeme jinak než s žalmistou zvolat: „Požehnaný Pán... Bůh silný k hojnému spasení.“

Ten, kdo se stal vlastnictvím Pána Ježíše, ví, že není spasen jen pro věčnost, nýbrž že smí každý den zakoušet Boží pomoc a záchranu: „Každého dne nás osypá dary svými. Bůh silný spasení našeho.“ Nikdy nezemdlí, nikdy nenechá to, co na nás vložil, jen nám samým. Každý den je tu se Svou silou a Svou milostí. Buď za to chválen!

Je možné, že při popisu slavnostního průvodu (25. až 28. verš) myslel David na vnesení truhly smlouvy do Jeruzaléma (1. Paralipomenon 15). Až Pán Ježíš sám – naplnění toho, čeho byla truhla smlouvy předobrazem – bude vcházet do Jeruzaléma, bude Mu vstříc plésat nejen Jeho lid, nýbrž i všechny národy se Mu poddají (Žalm 66,3). Budou Mu přinášet dary a vzdávat Mu čest, která Mu náleží. Království země nebudou už kout a provádět své vlastní sobecké plány, tak jak se to děje dnes k neštěstí světa. Zraky všech budou obráceny k Jeruzalému; neboť toto město bude v Kristově království sídlem ústřední vlády celé země.

32. verš nám připomíná zvláštní Izaiášovo proroctví o Egyptu a Asýrii (Izaiáš 19,23–25).

Vidíme tu však nejen otrockou poddanost, protože národy nebudou mít jiné volby než poslouchat (Zachariáš 14,16–19); slyšíme také o všeobecné radosti. Požehnání, ve kterém budou potom stát všichni obyvatelé země, by mělo vyvolávat dík a chválu v srdcích vůči Dárci: „Království země zpívejte Bohu, žalmy zpívejte Pánu... Bůh (bud') požehnaný.“

Davidova slova, vycházející ze soužení, se v tomto Žalmu stávají vyjádřením pocitů Syna člověka, Pána Ježíše Krista, na Jeho cestě utrpení z Getsemane na Golgotu. Co všechno musel vytrpět od lidí, než ve třech hodinách tmy trpěl od Boha pro smíření našich hříchů (Žalm 22)!

Evangelia nám na různých místech podávají zprávu o nespravedlivém nepřátelství lidí proti Pánu Ježíši, ale mlčí o vnitřních pocitech, které přitom měl. Jak ostré bylo toto nepřátelství a jak velkou bolest působilo Jeho srdci nepochopení od Jeho tělesných bratrů i od Jeho učedníků, to nalézáme zde.

Dva první verše vyjadřují úzkost Jeho duše vzhledem k přicházející tíži kříže. Co to znamenalo pro Něho, Toho čistého, který byl bez hříchu, být obtížen našimi hříchy a být učiněn hříchem (Matouš 26,37–39)!

11. verš se vztahuje na slzy Pána Ježíše během Jeho života na zemi. Čteme sice jen o dvou událostech, při kterých plakal (Lukáš 19,41; Jan 11,35), ale další místa v Žalmech, např. v Žalmu 102,10, nám dávají tušit, že životní cesta našeho Pána byla doprovázena slzami. Lkání stvoření, špatnost lidí, jejich nenávisť, jejich zatvrzelost a jejich nevěra vůči Němu musely jistě vyvolávat zármutek v Jeho srdci.

Pro Pána Ježíše bylo jen jedno místo, kde mohl nalézt ulehčení a soucit: v modlitbě ke Svému Bohu (14. verš; Žalm 109,4). I my možná někdy přicházíme do těžkostí a trápení, kde máme pocit, že ztrácíme půdu pod nohama. Ale náš Bůh, ke kterému smíme volat, nás dovede vytáhnout z bahna a zachovat před utonutím, jako kdysi Petra (Matouš 14,30.31).

Hodiny od Getsemane až ke kříži přinesly našemu Spasiteli vrcholnou míru posměchu, pohanění a hanby. Od Heroda, krále, a knížat lidu až dolů k římským vojákům a ukřižovaným zločincům Jej všichni zasypávali posměchem a opovržením. Nebyl tu nikdo, kdo by s Ním měl soucit. Nadarmo čekal na utěšitele. Ti jediní, jejichž srdce pro Něho tlouklo, přihlíželi „zdaleka“ (Matouš 27, 55).

Verše 23–29 už nejsou slova Pána Ježíše na Jeho cestě ke kříži. Náš Vykupitel se modlil: „Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí.“ (Lukáš 23,34) Slovy těchto veršů se jednou v duchu zákona obrátí na Boha Židé, kteří od svých nepřátel budou zakoušet podobné věci jako Pán Ježíš. Ten jim přijde v Osobě oslaveného Mesiáše na pomoc a skutečně zničí jejich nepřátele.

Vypadá to, jako by 29. verš podporoval žel dosti rozšířený názor, že opravdový věřící by mohl za určitých podmínek opět zahynout. Nuže, verš nesmíme jen tak vytrhnout ze souvislosti, jinak vznikne nebezpečí, že mu budeme špatně rozumět. Kniha života zde stojí ve spojení s vnějším náboženským postavením. Lidé, o které zde jde, jsou nepřátelé Pána Ježíše, kteří ale patřili k Židům, ba dokonce byli jejich náboženskými vůdci. Tito lidé patřili k Božímu lidu, dobře znali Starý zákon a všechny poukazy na Mesiáše a měli navenek místo v Boží knize. Avšak ačkoli obdařeni výsadami, byli v srdci bezbožní, a tu rozumíme žalmistovi, když nechce vidět jejich jména vedle jmen pravých věřících (spravedlivých) v knize života.

Závěrečné verše se podobají závěrečným veršům 22. Žalmu. Pán Ježíš dokončil své dílo na kříži, a tím pro Něho skončila *všechna* utrpení. Pro radost, která ležela před Ním, strpěl kříž (Židům 12,2). Zde slyšíme a cítíme něco z této radosti. A „tiší“, to jsou Jeho vykoupení, vstoupí do radosti Toho, který pro ně tolik vytrpěl. Vzhledem k požehnáním tisíciletého království, která se zakládají jen na díle Pána Ježíše na kříži, jsou nebe a země a moře vyzvány, aby vzdaly chválu.

Tyto verše v podstatě odpovídají posledním veršům 40. Žalmu. Proč Bůh opakuje určité oddíly ve Své knize téměř doslovně? Vždy k tomu má Své důvody. Zde čteme v nadpisu Žalmu: „K připomínání.“ Nemusel David tyto řádky opakovat proto, aby těm, kteří jsou zkoušeni podobným způsobem jako on, ukázal, na koho se ve své prosbě o pomoc a záchranu obracel? Zcela se přidržel svého Boha. Činíme to také tak?

Smích posměvačů velmi hluboce zraňuje věřícího, který je v neštěstí. I duše Pána Ježíše byla tímto způsobem zraňována (Marek 15,29). Kéž bychom se my věřící chtěli nechat varovat, abychom nečinili rychlý úsudek, když se někomu druhému daří špatně. Často se domníváme, že známe důvod zkoušky; mluvíme o tom otevřeně a nepozorujeme, jak hluboce tím druhého zraňujeme.

5. verš zjevuje zvláštní stav srdce. Tento zkoušený muž nemyslí na sebe, nýbrž na blaho druhých: „Ať se radují a veselí v tobě všichni ti, kteří tě hledají!“ Jaký je to zisk pro duši, když se ve zkoušce nestará jen o sebe, ale myslí i na druhé! Pán Ježíš je nám v tomto směru obdivuhodným příkladem. I v největších utrpeních měl vždy starost o druhé (např. Jan 19,26.27).

Žalmista zestaral. Učinil s Bohem své zkušenosti. Od mládí se o Něho opíral a nebyl zahanben. Ale ještě není u cíle. Nepřátelé jsou stále ještě zde. I ve stáří potřebuje věřící útočiště. „Budiž mi skalou obydlí, na niž bych ustavičně utíkal!“

I my pocítujeme, že jsou nepřátelé přítomni. Z vnějšku nás napadá satan a svět. U mladých může být „žádost očí a žádost těla“ největším nebezpečím ze strany světa, u starých možná více „pýcha života“ (1. Jana 2,15.16). A jak to je s nepřítelem z vnitřku, s tělem? Jak je známo, tělo se nezlepší ani tehdy, když jsme zestárlí na cestě víry. Za tu dobu jsme ho nanejvýš lépe poznali. Ale před výstřelky těla se musejí mít krajně na pozoru staří i mladí. V každém stáří je třeba považovat se za mrtvé hříchu, abychom nedávali tělu prostor.

„Jako zázrak byl jsem mnohým.“ Není zázrakem každý věřící? Kdysi byl v nepřátelství a v odporu proti Bohu, a nyní smí být Jeho milovaným dítětem. Je zázrakem, ke kterému jsme my nepřidali nic, ale vůbec nic, a u kterého za vše vděčíme Pánu Ježíši. A tak žalmista týmž dechem dodává: „Avšak ty jsi mé silné doufání.“

Nesčetné důkazy Boží dobroty (15. verš) prohloubily důvěru zestárlého žalmisty k jeho Bohu tak, že může říci: „Já pak ustavičně čekati, a vždy víc a víc tě chváliti budu.“

Boží cesty výchovy v životě tohoto muže přinesly své ovoce. Zpozoroval, že Bůh jej chtěl učit od mládí. Nepřecházel nepozorně všechny snahy výchovy z Boží strany. A tak zvěstuje dále to, co prožil.

Jak je krásné, když věřící dědečkové a babičky nebo jiní starší věřící nevyprávějí dětem a dorůstajícím o sobě, nýbrž o lásce a moci Pána, jak ji směli prožít. Je přece přáním nás všech, aby už děti a mladí upřeli svou důvěru na Pána a aby On se stal jejich nadějí (5. verš).

Každá zkouška v našem životě by měla na svém konci způsobit dvě určité věci: větší poznání Boha („Bože, kdo jest podobný tobě?“) a chválu a děkování za to, že všechno tak obdivuhodně vykonal (verše 2,16,19,24). U Boha není nic závislé na nějaké náhodné náladě. Všechno, co On činí, je v souladu s tím, co On je: spravedlivý, všemohoucí a věrný. Skutečně si zaslouží naši celou důvěru.

Tento Žalm, který se podle svého nadpisu obrací k Šalomounovi, mluví vlastně o větším, než byl Šalomoun: o Kristu jako Králi králů. Oblečen vši královskou hodností, bude po celou dobu tisíciletého království vládnout ve spravedlnosti nad celým světem. Bude to doba, o které čteme: „A bude Hospodin králem nade vši zemí; v ten den bude Hospodin *jediný*, a jméno jeho *jedno*.“ (Zachariáš 14,9)

Pán Ježíš jako Král převýší všechny soudce země; neboť Jeho soud bude vždy spravedlivý a božsky moudrý, tak jak to nacházíme naznačeno u Šalomouna v jeho rozsudku v případě dvou žen (1. Královská 3,16–28). A následkem této spravedlnosti, která potom bude vládnout, bude pokoj po celém světě: Boží pokoj. Až bude vládnout ten pravý Melchisedech – Král spravedlnosti a Král pokoje (Židům 7,2), bude každý odpor proti této vládě potrestán soudem.

V oné době se naplní také 7. verš. Žádný věřící už nebude utiskován, pronásledován nebo umlčován, jak se to dnes ještě často děje. Dnes je podílem věřících často utrpení, jak to nalézáme zvláště v 1. epištole Petra. Víme však, že naše požehnání jsou nebeské povahy. Brzy vyměníme všechny pozemské těžkosti za slávu nebe.

Vždy bylo snahou lidí učinit si jméno a stát se velkými. Už první lidský pár se nechal svést slibem hada: „Bude-
te jako Bůh.“ Kain vystavěl město a nazval je jménem
svého syna Enoch. Později začali lidé stavět věž, jejíž
špička měla dosahovat nebe, aby si udělali jméno (1.
Mojžíšova 3,5; 4,17; 11,4; srovnej též s Žalmem 49,12
a Daniel 4,30).

Avšak jen jedno jméno bude trvat věčně. Je to jméno
Pána Ježíše, které obdržel od Boha: jméno, které je
nad každé jméno (17. verš; Filipským 2,9). Pod Jeho
vládou se stane pravdou zaslíbení dané Abrahamovi
(17. verš; 1. Mojžíšova 12,3). Požehnání Páně zasáhne
všechny národy. A s jakým výsledkem? K oslavení
Boha, Otce. Co to bude, až budou všechny národy
chválit Boha – jen Jeho samého!

Se zřízením Kristova království budou naplněna
všechna přání, prosby i tužby izraelského národa. Proto
Žalm končí slovy: „Skonávají se modlitby Davidovy,
syna Izai.“ Všechny naleznou v království a jeho pože-
hnáních svou odpověď.

Poznámky

Evangelium Jana má zcela jiný charakter než ostatní tři Evangelia. Jedná se v něm o *zjevení Boha* v Osobě Jeho Syna, který se stal pravým člověkem, zatím co v ostatních třech Evangelích vidíme Pána Ježíše především jako člověka ve spojení s potřebami lidí. Evangelium podle Jana bychom mohli tedy dát nadpis, který by byl shrnutím veršů 1 a 14 první kapitoly: *Bůh zjevený v těle*.

Nejprve je Pán Ježíš představen jako *Slovo*. Je dokonalým vyjádřením Božích myšlenek. Toto Slovo tu *bylo* dříve, než existoval nějaký počátek; bylo *u* Boha, tedy jako samostatná Osoba, a přece Bůh. Ano, Pán Ježíš je *věčný Boží Syn*.

3. verš nám Jej ukazuje jako Stvořitele a verše 4 a 5 ukazují, jak přišel k lidem, aby jim přinesl život. Ale oni Jej nechtěli. Dali přednost tmě před Božím světlem. Ani Jeho vlastní národ Jej nepřijal (11. verš).

Jestliže byl Pán Ježíš všeobecně odmítnut, zůstává zde Boží milost pro jednotlivce, který v Něho věří. Kdo Jej přijme, vyjde ze stavu tmy a smrti do srdečného vztahu k Bohu jako Jeho dítě. „Kdo má Syna, má život.“ (1. Jana 5,12)

Věčné Slovo – Boží Syn – se stal člověkem a žil uprostřed Svých stvoření. Pro nevěřící nemá „žádné podoby ani krásy“; ale tomu, kdo Jej vírou přijme, září vstříc sláva vroucně milovaného, jediného Otcova Syna. Nacházíme v Něm plnost toho, co Bůh v milosti je, takže ti, kteří v Něho věří, dostávají milost za milostí.

Milost připravuje srdce člověka k tomu, aby přijal pravdu o svém ztraceném stavu. A pak vychází vstříc celé bídě, kterou pravda odkryla.

Milost je odpovědí na naše slabosti, všechnu nevěrnost a na potřeby věřících. Z čisté milosti dostáváme všechna požehnání, která vlastníme v Pánu Ježíši. Neskládá se náš život z nepřetržitého řetězu milosti? Milost za milostí! Každý věřící je předmětem této milosti, jejíž plnost byla zde na zemi v Kristu. Kéž bychom z ní denně bohatě čerpali.

„Boha žádný nikdy neviděl“, protože přebývá v nepřístupném světle, před kterým by nemohl obstát žádný smrtelník (1. Timoteovi 6,16). Ale Jeho jednorozený Syn se stal člověkem, abychom v Něm mohli vidět „odlesk Boží slávy“ a „otisk Jeho bytosti“ (Židům 1,3 – přel.). Tak mohl Kristus říci: „Kdo vidí mne, vidí Otce.“ (Jan 14,9)

Vystoupení Jana Křtitele upoutalo pozornost Židů, neboť už po čtyři století nepovstal v jejich středu Boží prorok. Bezvadnost jeho života a svědectví, které vydával, je dokonce přivádělo k myšlence, že mají před sebou Mesiáše (Lukáš 3,15).

Otázka kněží a Levitů dala Janovi příležitost, aby mohl promluvit o Tom, jehož byl předchůdcem. On sám chtěl před velikostí přicházejícího Krista zcela ustoupit do pozadí, a proto řekl: „Já jsem jen hlas.“ Jak velmi se můžeme učit z pokory tohoto velkého proroka, abychom nestavěli do popředí sami sebe, nýbrž vždy našeho Pána.

Ti, které poslali farizeové, nerozuměli těmto Janovým slovům. Protože nedbali na jeho kázání vyzývající k pokání, nepoznali také božskou autoritu, kterou měl, aby křtil. Když byl dotázán, kdo je, vede svou odpověď posluchače k Pánu Ježíši, který už dlel mezi lidem, kterého ale oni ještě neznali; neboť On se ještě nedal poznat.

Jan Křtitel se necítil ani hodným toho, aby Tomu, který po něm přicházel, prokázal nejmenší službu, totiž aby rozvázal řemínek Jeho obuvi. Tak vysoko si Ho cenil. Jeho srdce bylo hluboce proniknuto velikostí a slávou Pána Ježíše. Když Jej potom viděl, mohl říci: „Ta radost má naplněna jest.“ (Jan 3,29)

Nyní přišla chvíle, kdy Jan mohl všem svým posluchačům ukázat na Krista slovy: „Aj, Beránek Boží, který snímá hřích světa.“ Tento Beránek, předzvěděný před ustanovením světa, byl nyní, na konci časů, zjeven (1. Petra 1,19.20).

Výraz „který snímá hřích světa“ zahrnuje celé dílo Pána Ježíše na kříži a jeho dalekosáhlé následky. Na základě Jeho krve vylité na kříži budou jednou *všechny* věci s Bohem smířeny (Koloským 1,20). Ano, v novém nebi a na nové zemi už nebude žádný hřích, ale bude tam přebývat spravedlnost (2. Petra 3,13).

Jan obdržel od Boha znamení, aby mohl poznat Božího Syna, který se stal člověkem: Duch Svatý sestoupil na Pána Ježíše jako holubice, symbol tichosti, milosti a mírnosti, a zůstal na Něm. S touto skutečností je spojena druhá část díla Pána Ježíše: křest Duchem Svatým. K tomuto křtu došlo o Letnicích (Skutky ap. 2, 1–4), když Duch Svatý přišel osobně na tuto zem, aby přebýval ve věřících a v Církvi (Shromáždění). Avšak k tomu mohlo dojít teprve *poté*, co Pán Ježíš vykonal dílo vykoupení k očištění hříchů. Od té doby obdrží každý hříšník, který činí pokání a věří v evangelium, Ducha Svatého.

Při druhém poukazu Jana Křtitele na Pána Ježíše nešlo o jeho slova, nýbrž o Toho, který „se procházel“. Jako pravý Boží služebník mohl Jan odkázat srdce svých posluchačů na Krista tak, že dva z jeho učedníků se cítili Kristem přitahováni a šli za Ním.

Otázka Pána Ježíše se obrací ke všem Jeho následovníkům: „Co hledáte?“ Hledáme nějakou vnější výhodu nebo přízeň u Boha, když chceme následovat Pána Ježíše? Anebo hledáme skutečně jen Jeho a obecnství s Ním jako tito dva Janovi učedníci? Nalezli, po čem toužilo jejich srdce. Směli přijít, vidět a zůstat u Něho. – Dnes Pán Ježíš zaslíbil, že bude uprostřed dvou nebo tří, kteří se shromáždí k Jeho jménu (Matouš 18,20). Jestliže si to ve vší jednoduchosti budeme připomínat, nikdy Ho nebudeme nadarmo hledat. Uprostřed těch, kteří se shromažďují jen okolo Něho, Jej nalezneme ve vší Jeho kráse, Jeho slitování a Jeho milosti.

Ondřej by chtěl, aby Pána Ježíše poznala ještě jiná srdce a aby k Němu přišla. A my? Chceme si podržet své spasení pro sebe, anebo chceme být svým bližním ukazateli na Pána Ježíše jako Ondřej? On začal se svým svědectvím v nejbližším okolí, ve své rodině, a přivedl k Ježíšovi svého vlastního bratra Šimona, který se později stal jako apoštol Petr požehnaným nástrojem v Boží ruce.

Ne všichni lidé se nechají tak snadno získat a vést k Pánu Ježíši jako Šimon Petr (verše 41 a 42). Mnozí odpovídají na svědectví věřících otázkami plnými pochybností. Co mi má co říci tento Ježíš? Je skutečně Božím Synem? Tak a podobně lidé pochybují. Jak krátká, ale jak následování hodná je Filipova odpověď: „Pojď a viz.“ Od oné události, kdy Natanael přišel k Pánu Ježíši a poznal Jej jako Božího Syna a jako izraelského Krále, nepřišel k Němu žádný člověk nadarmo. „Toho, kdo ke mně přijde, nevyvrhu ven.“ (Jan 6,37)

V posledních oddílech první kapitoly a na začátku druhé kapitoly nám Duch Svatý vykresluje souvislý prorocký obraz. Verše 29–42 představují příchod Pána Ježíše na tuto zem a na to navazující dobu milosti, kdy On sám není na zemi přítomen. Příběh svatby v Káni líčí požehnání tisíciletého království. Dnešní oddíl leží mezi tím a má za téma dobu, kdy Pán opět naváže Své vztahy k izraelskému národu. Bude to doba velkého soužení Jákobova, kdy Bůh skrze Své posly, znázorněné Filipem, dá zvěstovat evangelium království. Židé, kteří v oné době uvěří – bude to jen ostatek lidu – budou muset poznat, že ten jimi opovrhovaný Ježíš z Nazaretu byl skutečně jejich Mesiáš. „Uzří jej všeliké oko, i ti, kteří ho bodli.“

Tímto oddílem je zakončen prorocký úsek, o kterém jsme mluvili včera. Zde jde o radost, která bude charakterizovat tisíciletou vládu pokoje Pána Ježíše Krista na této zemi. Zmínka o „Jeho hodině“ (4. verš), s kterou se v tomto Evangelii setkáme ještě často (kapitola 7,30; 8,20; 12,23.27; 13,1) a která ukazuje na Jeho smrt, naznačuje, že všechna požehnání oné budoucí slavné doby se zakládají na Jeho díle na kříži a na Jeho vzkříšení (třetí den).

Víno je obrazem radosti (Soudců 9,13). Hříchem bylo zkaženo všechno, co Bůh měl pro člověka připraveno jako radost. „Vína nemají.“ Neznovuzrozený člověk nezná pravou radost. Ale Pán Ježíš může darovat něco lepšího než to, co člověk ztratil hříchem. Když hříšník pozná, že je neschopen něco přinést, co by Bůh mohl přijmout, a vyzná to před Ním, vystoupí na jeviště v milosti Pán Ježíš. Ten, kdo v Něho věří, obdrží na základě Jeho smrti na kříži věčný život. „Jest-li kdo v Kristu, nové stvoření jest. Staré věci pominuly, aj, nové všecko učiněno jest.“ (2. Korintským 5,17)

„Zjevil slávu svou“, a to skrze to, čím je. Zde před námi stojí jako původce požehnání a radosti.

Dříve byly svátky Izraelitů „slavnostmi Hospodinovými“ (3. Mojžíšova 23,4). Tento charakter však ztratily, protože se Židé přidrželi jen vnější formy, ale Boha samého v Osobě Pána Ježíše Krista zavrhl. Proto Duch Boží mluví v tomto Evangeliu o „svátcích židovských“ (kapitola 5,1; 6,4; 7,2).

Proč v tomto Evangeliu stojí očištění chrámu od všech těch, kteří učinili Boží dům kupeckým domem, za svatbou v Káni a ne za Jeho vjezdem do Jeruzaléma (srv. s Matouš 21, Marek 11 a Lukáš 19)? Duch Svatý by nám v tomto Evangeliu chtěl ukázat, že když Pán Ježíš znovu přijde ve slávě, aby věřícímu židovskému ostatku přinesl radost, očistí také chrám od každé modloslužby, aby se opět stal svatým místem služby Hospodinu (Malachiáš 3,1.2).

Na otázku ohledně autority k činění takových věcí odpovídá Pán Ježíš Svou smrtí a Svým vzkříšením. On je to, který má moc položit Svůj život, ale také jej opět vzít (Jan 10,17.18). Před námi stojí Boží Syn, který má moc a autoritu k tomu, aby se zasadil o čistotu a svatost „domu Otce Svého“.

Jeho znamení učinila na mnohé dojem, ale chyběla jim pravá, osobní víra v Pána Ježíše. Dojmy bez víry jsou jen přechodné (srv. s kapitolou 6,66).

Nikodém byl muž, který přišel k Pánu Ježíši s opravdovými potřebami. Báł se přijít k Němu veřejně, a proto přišel v noci. Avšak je lépe přijít v noci a slyšet Jeho slova, než nepřijít vůbec. U Pána Ježíše najdeme sílu k tomu, abychom o Něm vydali svědectví i ve dne (viz kap. 7,50; 19,39).

Dvojnásobné „amen“ je charakteristické pro Janovo Evangelium. Podtrhuje neomezenou pravdu slov Pána Ježíše. V tomto oddílu jde o nové narození, narození ze zcela nového, duchovního zdroje (kapitola 1,13). Narození shůry potřebuje každý člověk, aby mohl vidět Boží království v Ježíšově Osobě a aby mohl vejít do tohoto okruhu. Jak se to může stát? Působením Božího slova a Ducha Svatého. Slovo člověku přibližuje Boží myšlenky a očišťuje ho od jeho vlastních myšlenek. A skrze činnost Ducha Svatého působí Slovo v člověku nový život z Boha a zároveň používá smrt na vše, co patří k přirozenému člověku, pocházejícímu z Adama.

Výčitka 10. verše se zakládá na Ezechieli 36,24–28 a 37,9, místech ze Starého zákona, která Nikodém měl znát. Když už nepochopil to pozemské (to, co se týkalo Kristova království na zemi), jak by s ním mohl Pán Ježíš, který byl plně jedno s Otcem (proto je v 11. verši použito *my*), mluvit o nebeských věcech?

Kristus je „Syn člověka, který je v nebi“. Ale jako člověk přišel na tuto zem, aby nám sdělil věci nebe, v nichž ustavičně žije. Abychom se však my, hříšní lidé, mohli těšit z toho, co pro nás Bůh připravil, musíme vlastnit věčný život. Jak ho však získáme? Bůh musel, podobně jako u izraelského lidu na poušti, sám darovat prostředek záchrany. Je jím Jeho milovaný Syn, který, jako kdysi měděný had, byl vyvýšen na kříž. Měď je obrazem Boží spravedlnosti v soudu proti hříchu. Na kříži učinil Pán Ježíš zadost všem požadavkům neoblomné spravedlnosti svatého Boha, proti kterému jsme zhřešili. Tam byl za nás učiněn hříchem. Nyní Bůh zve hříšníka, aby s vírou pohleděl na Toho ukřižovaného, aby byl uzdraven od uštknutí „starého hada“ a obdržel věčný život.

Ačkoli je Božím úmyslem, aby všichni lidé byli spase-ni, většina z nich dává přednost *tmě* a *vzdálení od Boha*. Jejich svědomí bylo sice osvětleno Božím světlem (skrže Božího Syna), ale oni nejsou ochotni změnit svůj život podle toho světla. Proto zůstávají ve tmě. Ne tak věřící. Ten si přeje stále lépe poznávat Boží myšlenky o sobě samém a o všem, co činí, aby mohl být na své cestě stále podobnější Pánu Ježíši (Příslaví 4,18).

Poznámka jeho učedníků vedla Jana Křtitele k tomu, aby jasně ukázal svou službu v porovnání ke službě Pána Ježíše. Přirovnává Krista k ženichovi. Sám sebe označuje za ženichova přítele, který je šťastný, když může slyšet Jeho hlas. Když Jan viděl a slyšel samého Mesiáše, dosáhl vrcholu štěstí, které dosud nebylo dopráno žádnému proroku. Všichni dřívější proroci zvěstovali příchod Mesiáše; ale Jan Křtitel byl mezi nimi jediný, který také viděl zaslíbeného Krista. Proto jej Pán nazývá největším prorokem (Matouš 11,9–14).

Veřejným vystoupením Pána Ježíše byla prorocká služba Jeho předchůdce ukončena. Období zákona končilo, aby učinilo místo zcela nové domácnosti. A tak ve verších 35 a 36 se nyní ujímá slova evangelista Jan, aby v návaznosti na Janovo svědectví mluvil o pojmech, které byly starozákonnímu věřícímu ještě skryty: o zjevení Otce a o *věčném životě*, které tvoří obsah Janova Evangelia (kapitola 20,31). Jestliže tedy chce někdo poznat Boha, aniž by přijal Pána Ježíše a v Něho uvěřil, pokouší se o nemožnou věc.

Pán Ježíš je na cestě z Judstva do Galileje, aby tam konal službu uprostřed malých v lidu (Matouš 4,12–17). Cesta na sever Jej vedla skrze Samaří, jehož obyvateli Židé opovrhovali, protože se drželi smíšené bohoslužby (2. Královská 17,25–41) a nepovažovali chrám v Jeruzalémě za jediné místo klanění se Bohu (20. verš). *Musil* tudy jít nejen proto, že nebylo možné jít jinou cestou, aniž by bylo třeba udělat velkou okliku, nýbrž i proto, že to pro Pána Ježíše byla Boží cesta lásky k tomu, aby dosáhl srdce ztracených hříšníků, jimž chtěl prokázat milost. Nejedná se už jen o ztracené ovce domu izraelského – vždyť ti, kteří byli Jeho vlastní, Ho nepřijali (kapitola 1,11) – nýbrž o každého hříšníka, který Pána Ježíše přijme vírou. Je to milost v celé její kráse, kterou toto Evangelium představuje. Milost, která se rozlévá jako široký proud přes svět, aby se jí mohl chopit každý člověk (Zjevení 22,17).

U studny před městem Sichar odpočívá unavený poutník. Je sám. Jeho učedníci šli do města, aby nakoupili potravu. Se ženou, která touto dobou šla pro vodu, začíná rozhovor. On, který mohl dát vodu života, ji nejprve žádá, aby Mu dala napít, aby tak získal její srdce pro to, co jí chtěl říci.

V pokračování rozmluvy s touto ženou jí Pán Ježíš ukazuje na dvě důležité věci: na Boží dar a na Svou Osobu. Až do té doby – v období zákona – Bůh žádal a člověk měl dávat. Ale nikdo nemohl vyhovět Božím nárokům. Nyní se Bůh dává poznat jako *Dárce*. Dává Ducha Svatého, milost, život. Chtěl by zachránit hříšníka a učinit jej naprosto šťastným. Ale k tomu je zapotřebí *prostředníka*. Tím je Pán Ježíš sám: Bůh zjevený v těle, Stvořitel, který přišel jako pravý člověk na tuto zem.

Pán Ježíš vede rozmluvu s touto prostou ženou s velkou trpělivostí. Pokouší se získat její srdce. Jsou to slova milosti, která přecházejí přes rty Božího Syna. Vytvářejí cestu pravdě, která musí odhalit smutný stav člověka. Ale bez této milosti by hříšník z Boží přítomnosti utekl.

„Milost a pravda skrze Ježíše Krista stala se.“ Aby přišel k pravdě, žádá ji Pán Ježíš náhle: „Jdi, zavolej muže svého.“ A další slova Toho, který všechno ví, staví ženu do plného Božího světla. Pod působením Božího světla poznává hříšník svou vinu, svůj ztracený stav; a nyní může milost vést započaté dílo ke slavnému skončení.

Tak jako každý člověk, má i tato padlá žena náboženské potřeby. Nyní, když pozoruje, že před ní stojí prorok, ptá se Ho na správnou bohoslužbu. To dává Pánu Ježíši příležitost, aby mluvil o pravém velebení na půdě milosti a o plném zjevení Boha jako Otce. – Samaritáni se svou smíšenou bohoslužbou nevěděli, čemu se klaní; nebyl to ani Bůh a vlastně ani modly. Židé se naproti tomu klaněli pravému Bohu. Ale ani oni, ani Samaritáni Jej neznali jako Otce. Bůh je Duch; nemá žádnou tvářnost. Ale ve Svém Synu se zjevil jako Otec, a jako takový chce být znám a veleben. „V duchu“ se klanět znamená klanět se podle Jeho přirozenosti, a „v pravdě“ podle vyjádření všeho, co On je. Takové velebení není podmíněno žádnými vnějšími formami, nýbrž spojením srdce s Bohem.

Jakou změnu vyvolalo v životě této ženy setkání s Pánem Ježíšem! Dříve se asi svým bližním vyhýbala; nyní jde a vypráví jim, že našla člověka, který jí ukázal více hříchů v jejím životě, než oni mohli pozorovat. Ale také směla zakusit odpouštějící milost. – Dokud trvá doba milosti, jdou milost a pravda spolu. V den konečného soudu tu bude už jen pravda, která přivede vše na světlo. Milost bude chybět; neboť všichni, kteří tam budou shromážděni, ji kdysi odmítli.

Jestliže žena na počátku rozhovoru s Pánem Ježíšem znala jen vodu ze studny, tu učedníci znali jen pokrm, který bylo možno nakoupit. Avšak jejich Mistr byl nasycen něčím jiným. Jeho duše byla osvěžena tím, že mohl podle vůle Svého Boha a Otce dát poznat Boží milost a lásku hříšnici, která Jej poslouchala a uvěřila v Něho. Ach, jakého obdivuhodného Spasitele máme! Nalézá Svou radost v tom, že zjevuje lásku, která zachraňuje, odpouští a hříšníka vede k Bohu jako Jeho milované dítě a činí jej velebitelem Otce.

Verše 36–38 obsahují zásadu, která se ukázala pravdivou asi při většině obrácení. Někdo je veden k pokání zvěstováním evangelia nebo osobním rozhovorem, jiný čtením Bible nebo nějakého traktátu. Zvěstovatelé evangelia nebo ti, kteří rozdávají traktáty, jsou přitom nástrojem, který sklízí tam, kde druzí už dlouho pracovali; neboť Boží dílo v duši není všeobecně vykonáno během jednoho dne. Bůh si používá více lidí a četné okolnosti, aby přivedl hříšníka k pokání a k obrácení. Jestliže ale došlo k obrácení, pak se oba radují ze slavného výsledku: ten, který rozséal, i ten, který sklízel.

Není třeba být obdařeným evangelistou, abychom mohli druhé vést k Pánu Ježíši. Stačí, když jsme osobně prožili obrácení, abychom mohli druhým vyprávět o Tom, jehož jsme poznali a přijali jako osobního Spasitele. To učinila tato žena a lidé přišli k Němu. Pomocí poselství ženy sami našli zdroj štěstí – ne Mesiáše, na kterého jako ti, kteří nebyli Židy, neměli žádný nárok, nýbrž *Spasitele světa*. Spasení je sice ze Židů (22. verš), ale je tu pro všechny, kteří je přijímají vírou (viz výskyt slova „svět“ ve verších: 1,29; 3,17; 6,33.51; 8,12).

Pán Ježíš věděl, že v Galileji nemůže očekávat stejné přijetí jako v Samaří. Nezapomínejme přitom však, že „čest“, kterou člověk může Pánu Ježíši prokázat, nespočívá v komplimentech nebo v nádherném uvítání, tak jako se to dělá vysoce postaveným osobnostem, nýbrž v přijetí Jeho slova s vírou a poslušností.

Galilejští přijali Pána Ježíše na základě divů, které viděli. Divy a zázraky mohou způsobit okamžité přesvědčení, které však pod tlakem okolností opět rychle mizí. Jen víra v Boží slovo dává nový život, který trvá věčně.

Slova Pána Ježíše v 48. verši se neobracejí osobně k otci, který Jej prosil o pomoc pro své těžce nemocné dítě, nýbrž k lidu, ke kterému tento otec patřil. Věřili divům a ne slovům Pána Ježíše.

Zkoušený muž se nenechává zmást. Prosí dále a není zahanben. Aniž by něco viděl nebo cítil, věří slovům Pána Ježíše a s důvěrou se vydává na cestu domů. A Bůh posiluje tuto víru tím, že muži posílá vstříc jeho služebníky, kteří mu podávají zprávu o uzdravení jeho dítěte. Divy posilují víru, ale Boží slovo ji působí (Římanům 10,17).

Z tohoto krátkého příběhu se můžeme tedy naučit třem důležitým věcem ohledně víry:

- 1.** Víra není kolektivní záležitost, nýbrž krajně osobní. Nikdo nemůže věřit za někoho druhého a nikdo nemůže svou nevěru omlouvat nevěrou svého okolí.
- 2.** Pravá víra se ukazuje neomylnou vytrvalostí.
- 3.** Víra bere Boha za slovo, aniž by čekala na znamení, divy nebo pocity.

Postoj víry tohoto muže přinesl v jeho vlastní rodině ovoce pro Boha: „I uvěřil on i dům jeho všecken.“ Působí naše víra také tak „nakažlivě“?

Zástup nemocných lidí je obrazem stavu padlého člověka před Bohem. Člověk je neschopný udělat něco, co se Bohu líbí. Ubohý muž, ke kterému se Pán Ježíš obrací, nám zvláštním způsobem představuje člověka pod zákonem, který ho vyzývá: „To čiň, a živ budeš.“ (Galatským 3,12; Římanům 10,5) Ale hřích učinil člověka neschopným činit dobré. A tak zůstává pro hříšníka tento Boží prostředek uzdravení nedosažitelným, protože od něho vyžaduje sílu, kterou nemá.

„Pane, nemám člověka...“ To je smutné shrnutí života plného zklamání. Ale nyní před tím ubohým mužem stojí Kristus. O Něm čteme v Římanům 5,6: „Kristus zajisté, když jsme my ještě mdlí (*bez síly*) byli, v čas příhodný za bezbožné umřel.“ Nebyl to nějaký další člověk, který se snažil tomuto nemocnému pomoci, aby se uzdravil. Ne, zde před ním stál Boží Syn, který Svým slovem mohl v jednom okamžiku změnit život tohoto muže. Všechno přišlo od Něho, aniž by ten člověk mohl něčím pomoci.

Tak tomu je také při obrácení hříšníka. Je to výlučně Boží dílo. „Kdo věří v Syna, má život věčný.“ Proč? Protože to Bůh říká. Věřící obdrží, stejně jako tento chromý, sílu, aby vstal, vzal své lůžko a chodil.

Sobota byla uvedena jako znamení smlouvy mezi Hospodinem a Jeho pozemským lidem (2. Mojžíšova 31, 12–17) a zakládala se na Božím odpočnutí po dokončení stvoření. Lid mohl mít podíl na tomto Božím odpočinku jen na základě své poslušnosti vůči Jeho příkázáním. Avšak neposlušnost a hřích uloupily člověku pravý odpočinek. Co bylo farizeům platné, že navenek dodržovali sobotu, když zároveň zavrhovali Božího Syna? Jejich slova zjevovala smutný stav jejich srdce. Neptají se: „*Kdo tě uzdravil?*“ Pro ně je mnohem důležitější nalézt toho, kdo si dovolil nedbat vnějších nařízení o sobotě.

14. verš ukazuje, jak Pán tohoto muže po jeho uzdravení ponechává pod přímou Boží vládou, kde musel očekávat kázeň za své hříchy. Toto uzdravení v sobě tedy nezahrnovalo věčné odpuštění hříchů. Ale chceme mít za to, že je ten muž později dosáhl, když směl Pána Ježíše poznat takovým obdivuhodným způsobem.

Jak hrozné byly následky, které vyvolalo u Židů jeho sdělení o Osobě svého dobrodince! Smrtná nenávist ze strany těch, kteří se velmi přidržovali vnějších náboženských forem, ale svým srdcem byli od Boha daleko vzdáleni.

Když Bůh v šesti dnech učinil dokonalé stvoření, sedmého dne odpočinul. Žel že přitom nezůstalo. Přišel hřích, a tím bylo vše zkaženo. Bůh ve Své lásce k padlému člověku opět začal pracovat. Chtěl člověka vykoupit z jeho smutného stavu a učinit ho šťastným. Jak by Bůh, Syn, mohl v sobotu zůstat nečinným ve světě hříchu a utrpení!

Odpověď Pána Ježíše si Židé vyložili jako rouhání se Bohu a domnívali se, že tím mají další důvod k tomu, aby Mu usilovali o život. Jak na to reagoval Pán Ježíš? Vyložil Židům celou pravdu o tom, že On a Otec jsou jedno, a pravdu ohledně díla, které konal. Otec a Syn jsou dvě samostatné Osoby, a přece naprosto jedno. Bylo tedy nemožné ctít Otce a Syna zavrňovat. „Kdo nectí Syna, nectí ani Otce.“ Jak vážně musela tato slova mluvit k Židům, kteří ctili Boha jen svými rty, ale svým srdcem, které nenávidělo Jeho Syna, byli od Něho daleko vzdáleni. A jak to stojí dnes s mnoha lidmi, kteří uznávají Boha v Jeho všemohoucnosti a vševedoucnosti, ale odmítají Pánu Ježíši Kristu přiznat Božství?

Jsou dva způsoby, jak ctít Syna: buď nyní v době milosti tím, že Ho člověk přijme za svého Spasitele, nebo v budoucnosti, kdy bude člověk přinucen v den soudu před Ním sklonit svá kolena (Filipským 2, 10.11).

„Hodina“, ve které duchovně mrtví lidé, k nimž všichni od narození patří (Efezským 2,1–3), uslyší hlas Syna Božího, trvá ještě dnes. Je to doba milosti, která začala tehdy, když byl Pán Ježíš na zemi, a bude trvat až do vtržení všech věřících. Kdo v této době poslechne evangelia Boží lásky a milosti a přijme vírou Pána Ježíše, obdrží věčný život od Něho, jenž je zdrojem tohoto života (26. verš).

Ne všichni Ho poslechnou. Tak jako Jej tehdy mnozí lidé zavrhli, odmítá Ho většina lidí i dnes. Budou se s Ním muset v budoucnosti setkat jako se Soudcem; neboť až uplyne doba milosti, přijde jiná doba: doba vzkříšení. Pro nevěřící je spojena se soudem, neboť při jejich vzkříšení je budou doprovázet všechny jejich neodpuštěné hříchy (Zjevení 20,11–15).

Pro všechny však, kteří zemřeli v živé víře v Pána Ježíše, začne se vzkříšením věčná sláva, ve které ponesou tělo slávy, jež bude podobné tělu našeho Spasitele (Filipským 3,20.21).

K zde popsanému vzkříšení všech lidí dojde v různých časových okamžicích. Věřící, kteří zesnuli, budou vzkříšeni při příchodu Pána pro Církev, a nevěřící teprve po tisíciletém království (1. Korintským 15,22–24).

Slova „nemohu já sám od sebe nic činiti“ neznamenají omezení všemohoucnosti věčného Božího Syna a Stvořitele nebe a země; jsou jen dojemným vyjádřením závislosti dokonalého Člověka na Bohu.

Tváří v tvář jasnému úmyslu Židů neuznat Ho jako Božího Syna, nebrání Svou Osobu sám, nýbrž odvolává se na čtyři svědectví o sobě. První je svědectví Jeho předchůdce Jana Křtitele (kapitola 1,8.15.19.32). Ten na Něho jasně poukazoval, a to nejen jako na Mesiáše, nýbrž jako na Božího Beránka a Božího Syna (kapitola 1,29.34). Druhé svědectví je svědectví Jeho skutků. Divy, které Pán Ježíš konal, o Něm svědčily jako o Tom, kterého Otec poslal. Žádný člověk by nemohl něco takového učinit. Třetí svědectví přišlo od Otce samého: „Tento jest ten můj milý Syn, v němž mi se dobře zalíbilo.“ (Matouš 3,17) Čtvrté svědectví představovala Písma Starého zákona. Hlavním obsahem Božího slova je Pán Ježíš. Kéž bychom pro to měli více otevřené oči, uši a srdce (Lukáš 24,27.31.32).

Žel, Židé se těmito Písmy, která zkoumali, nechtěli nechat vést k Tomu, který je sám věčný život a mohl jim ho dát. Dělají to kritikové Bible dnes jinak? Čtou Bibli a zpochybňují Toho, o kterém Bible mluví. Jak čteme Písmo svaté my?

Židé se vzpěchovali přijmout Pána Ježíše jako od Boha přišlého. V budoucnosti povstane kdosi jiný: antikrist. Bude odpovídat představám nevěřících Židů. Bude vyzbrojen mocí od samého satana, bude dělat velké divy a přivede všechny k tomu, aby jej přijali. Tentýž hrozný los postihne v oné době všechny ty, kteří si říkají křesťané, ale nepřijali Pána Ježíše jako osobního Spasitele. Bůh jim pošle působivou moc bludu, aby museli uvěřit lži (2. Tesalonickým 2,9–12). Jak hrozný to bude soud nad nevěrou!

Pán Ježíš nenechává Svě posluchače v nejasnosti ohledně důvodu jejich nevěry. Hledali svoji čest. Chtěli před ostatními lidmi pěkně vypadat. Proto se jim zdálo být nemožné, aby přijali to, co Bůh musel o jejich pravém stavu zjevit. Ano, ten, kdo činí pokání a obrátí se, se nestává u světa právě oblíbeným.

Poslední verše kladou zvláštní důraz na *Boží psané slovo*. Ne všechno, co proroci mluvili ve jménu Páně, a ne všechna slova Pána Ježíše nám jsou zapsána. Ústní poselství byla právě tak od Boha, ale byla určena jen pro tu chvíli. To, co Bůh dal zapsat, platí pro všechny časy a pro všechny okolnosti. Proto je odmítnutí Bible tak závažné.

Proč se v úvodu této kapitoly náhle mluví o svátku Fáze? Odpověď leží ve druhé části této kapitoly, kde nalézáme Pána Ježíše jako Boží chléb, který sestoupil z nebe, aby dal život světu (33. verš). Aby mohl tento chléb dát druhým, musel vejít ve smrt (Fáze).

Nejprve ale vidíme Pána Ježíše, jak vychází vstříc tělesným potřebám svých posluchačů. Je to příběh, který je i pro nás plný praktického poučení! Jestliže se nalézáme v nějaké těžkosti, děláme to často jako uředníci. Filip se domníval, že obnos peněz, který je pro to nutný, přesahuje jejich možnosti. A Ondřej se díval na to, co měli, a viděl, že to je zcela nedostačující. Naše vlastní zdroje pomoci budou vždy nedostačující – ať se na to díváme z kterékoli strany.

Ale je tu ještě jiná možnost. Můžeme jít k Pánu Ježíši a otevřeně Mu říci: „Já nemohu nic, ale Ty můžeš vše.“ Taková důvěra Její ctí a On na ni jistě odpoví. Kéž bychom jen v každé těžkosti počítali s Ním! I dnes ví On předem, co chce činit (6. verš); nic pro Něho není nemožné. – Jak obdivuhodně byli nasyceni ti hladoví lidé tím, co bylo k dispozici, protože to málo bylo přineseno k Němu, a On to rozmnožil.

Na základě takových zázraků se mohl stát králem, avšak bez toho, že by byla získána srdce. To nechtěl.

Tento oddíl nám obrazně představuje dobu, kdy je Pán Ježíš pryč, nepřítomen na této zemi. Protože doba Jeho vlády jako Krále ještě nepřišla, ušel sám na horu. Tak se po Svém zavržení a ukřižování vrátil do nebe. Od té doby se na této zemi setmělo. Většina lidí dává přednost mravní noci před světlem v Osobě Pána Ježíše (kapitola 3,19). Svět se stále více vzdaluje od Boha. Bouří zvlněné moře je obrazem moci satana, pod jehož vlivem se svět pozvedá proti učedníkům. Ale Pán bdí nad Svým lidem až do Svého návratu. Počítá dny a v pravý okamžik se jim zjeví a vysvobodí je. To platí zvláště pro věřící Židy na konci dnů, jejichž obrazem jsou učedníci v lodi.

Ale proč se Ho báli? Nedůvěřovali, že má moc chodit po vodě? Kéž bychom vírou pevně drželi, že když Pán chce Svému lidu pomoci, nic Mu nemůže zabránit, aby k nim nepřišel se Svým potěšujícím: „Já jsem, nebojte se.“ Jestliže v učednících vidíme budoucí ostatek, je tu ještě jiný důvod k jejich obavám. Ve svém osvoboditeli budou muset poznat Toho, s nímž kdysi zle naložili a kterého zavrhl, podobně jako Josefovi bratři, kteří ve vládci Egypta poznali svého prodaného bratra (1. Mojžíšova 45, 3–5; 50, 20).

Je to dobrá věc, hledat Pána. Ale Bůh posuzuje také pohnutky, z nichž tato tužba vychází. Zde lidé hledali Ježíše, protože jim Jeho přítomnost přinesla vnější výhody. Sotva se jich ale dotýkalo, že tyto zázraky jim dokazovaly, že Pán Ježíš je ten od Boha Poslaný. – Dnes by tomu nebylo jinak. Kdyby lidé od Boha obdrželi materiální výhody, byli by s Ním také spokojeni a hledali by Ho. Poněvadž jim ale představuje Pána Ježíše jako Spasitele kvůli jejich zahynulému stavu, nechtějí o Něm nic vědět. Většina lidí žije jen pro přítomnost, aniž by se starali o věčnou budoucnost.

Pokrm, který zůstává do věčného života, je Pán Ježíš sám (35. verš). Ale jak člověk přijde k tomuto „pokrmu“? Ne na zásadě zákona a vlastních skutků, nýbrž jedine skrze víru v Krista jako svého Spasitele. Pro mnoho lidí je tato cesta příliš pokořující. Vždyť kdyby měli uvěřit, museli by připustit vlastní nemohoucnost a nicotnost; a to nechtějí. Proto hledají – tak jako zde Židé – záminku, aby nemuseli věřit. Verše 30 a 31 zcela zjevují, že nechtěli věřit (srv. s kap. 5,40).

Takový je člověk! Boží zázraky, které mu momentálně dávají pomoc a výhody, přijímá. Ale nemyslí na to, aby za těmi znameními poznal Osobu Božího Syna. A věřit v Něho k věčnému spasení, to nechce!

Pán Ježíš používá zmínku Židů o manně, aby mluvil o sobě jako o pravém Božím chlebu, který sestoupil z nebe a dává světu život. Ale Židé Jeho slovům nerozuměli. Chtěli chléb, který je nic nestál. Mysleli jen na materiální život. Ale Pán Ježíš dává všem, kteří v Něho věří, pokrm pro duši, takže už nemusejí mít hlad po věcech tohoto světa. Petr píše ve své Druhé epištole, že skrze obdrženou přirozenost z Boha jsme unikli zkažení, které je ve světě skrze žádost (2. Petra 1,4). Je důležité, aby věřící tento nový život ustavičně sytil pokrmem nebe, aby přirozené sklony a žádosti opět nenabýly vrchu.

Jaká milost, že Bůh má o lidi zájem, že se snaží je vést ke Svému Synu, Spasiteli. A Syn, v plném souladu s Otcem, nevyvrhne nikoho, kdo k Němu přijde, ani toho nejhoršího hříšníka ne.

Ten, kdo jedl chléb života, může sice tělesně zemřít, ale dílo vykoupení Pána Ježíše je tak dokonalé a obsažné, že zahrnuje také spasení těla. Pán Ježíš neztratí ani jednoho z těch, kteří v Něho kdy uvěřili, ale museli projít smrtí, nýbrž vzkřísí je do slávy, aby duchem, duší a tělem byli na věky v nebi.

Lidé, kteří dnes v Pánu Ježíši vidí jen neobyčejného, příkladného člověka, jsou následovníky Židů, kteří v Něm viděli jen syna Josefova. Toto poznání nikoho nezachrání. Pravá, spasitelná víra je víra v Božího Syna, který přišel z nebe, aby hříšné spasil tím, že za ně zemřel. Každá jiná víra nechává člověka v jeho ztraceném stavu.

Verše 44–46 znovu ukazují nutnost Božího působení a zásahu, aby člověk vůbec dospěl ke spasení v Pánu Ježíši. Mysleli jsme už na to, jak se o nás Bůh velmi namáhal, než jsme konečně se svou vinou přišli v pokání a víře k Pánu Ježíši? Asi jsme z toho sotva co pocítili; a přece, kde bychom byli, kdyby nás Otec nepřitahoval!

Věčná bezpečnost našeho spasení je podtržena čtyřnásobnou zmínkou o vzkříšení v poslední den (verše 39,40,44,54). Tělesná smrt není důvodem k pochybnostem o platnosti věčného života. Je pro všechny zesnulé cestou k nebeské slávě našeho Pána. Toto místo přesahuje slávou to nejvyšší, o čem kterýkoli Žid až do té doby věděl: mít podíl na Kristově vládě na této zemi.

Pán Ježíš ještě jednou ujišťuje, že ten, kdo v Něho věří, má věčný život. Není jiné cesty, jak jej získat. A není to nějaké budoucí vlastnictví, nýbrž už nyní.

V tomto oddílu mění Pán Ježíš způsob Svého vyjadřování. Už neříká: „přijít ke mně“ nebo „věřit ve mne“; zde čteme: „*jíst*“. On byl chléb, který člověk musel jíst. Jak se to má stát, vysvětluje v dalších verších. Mluví o jedné Svého těla a ukazuje tím na Svou smrt, která byla nutná, aby mohl lidem ve světě darovat věčný život. Člověk od přirozenosti si kvůli svému zkaženému stavu a kvůli mnohým hříchům zasloužil Boží soud. Vykonat tento soud na provinilém znamená věčnou smrt. Aby jej před ní zachránil, byl Pán Ježíš na kříži učiněn hříchem, nesl naše hříchy a vytrpěl soud, který jsme zasloužili my.

Židé nerozuměli myšlence jíst tělo. Místo aby to vysvětloval, potvrzuje Pán Ježíš pravdu, že k získání věčného života je nutné uznat Jeho smrt jako nutnost a použít ji pro sebe. Ale jak to je pro člověka těžké, aby připustil, že všechno, co od přirozenosti je a co učinil, díváme-li se na to z Božího hlediska, zasloužilo jen smrt.

56. verš se neobrací k nevěřícím. Spíše ukazuje, že zemřelý Kristus je také potravou pro věřícího. Podobně se musel Izraelita sytit velikonočním beránkem, jehož krev ho uchránila před soudem.

Lidé mohou jít za Pánem Ježíšem, obdivovat Jeho slova, nechat na sebe působit dojem z Jeho zázraků, aniž by v Něho opravdově věřili a měli věčný život. To se ukazuje v těchto verších. Tito učedníci si sice přáli Krista, který poučoval, sytil zástup, činil divy a byl příkladným člověkem, avšak jakmile se Jeho naučení dotklo stavu přirozeného člověka a On musel ukázat, že koncem takového života může být jen smrt, ano, že On sám proto musí jít na kříž, aby zemřel na místě hříšníků, tu byla pýcha člověka uražena. Pociťovali tuto řeč jako tvrdou. Většina z nich se odvrátila a tím opovrhli milostí, kterou jim Bůh nabídl.

„Slova, která já mluvím vám, Duch jsou a život jsou.“ Posluchači neměli tedy to, co jim řekl, chápat hmotně, ani to neměli zvažovat lidským přemýšlením, nýbrž měli to přijmout vírou. Pro věřící znamenají Jeho slova život.

Praví učedníci byli přesvědčeni, že jejich Mistr není jen nějaký člověk, nýbrž Božská Osoba, Svatý Boží. Jen pravá víra srdce dává takovou jistotu. Bez ní si vytváříme názory, které pod vlivem dalšího přemýšlení opět opouštíme. Jak často slyšíme při rozhovorech o Božím slově říkat: „To je můj názor.“ – „Tomu nevěřím.“ – „Vidím věc jinak.“ – namísto abychom se sklonili pod Boží slovo a věřili mu.

Pán Ježíš se Židů nebál, i když se Ho snažili zabít. Věděl, že dokud nepřijde Jeho hodina, nikdo na Něho nebude moci vložit ruku (srv. s 30. veršem). Svůj život vydá dobrovolně. Ale vražedným úmyslům se vyhýbal přirozeným způsobem. Nikdy nechtěl provokovat nebo vykonat nějaký zázrak ve Svůj prospěch.

Svátek stánků byl poslední v řadě izraelských svátků (3. Mojžíšova 23). Ukazoval na požehnání a radost tisíciletého království. Ale jak málo byla srdce lidí pro to připravena! Kristus nemohl vystavět Své království na lidech, kteří sice měli formu pobožnosti, ale nebyli znovuzrozeni a ještě byli Božími nepřáteli. „Čas můj ještě nepřišel.“

Jeho tělesní bratři by rádi viděli, kdyby zjevil Svou moc a byl světem přijat s pochvalou. Jako bratři krále by byli ctěni i oni. Takto ale byli jako příbuzní opovrženého člověka tupeni. Teprve později v Něho uvěřili (Skutky ap. 1,14; 1. Korintským 9, 5; Galatským 1,19).

Zvláště smutný je 13. verš. Nenávist Židů byla tak veliká, že se lidé z bázně před potupou neodvažovali o Pánu Ježíši veřejně mluvit. Je tomu dnes jinak? Jak často se lidé, kteří si říkají křesťané, vysmívají těm, kdo o Pánu Ježíši mluví!

Pán nešel ke svátku na výzvu Svých ještě nevěřících bratrů, neboť tehdy ještě nemohl zjevit Svou moc ve prospěch pokání činícího lidu, tak jak tomu bude v budoucnosti. Do Jeruzaléma šel skrytě, aby v poslední, velký den svátku zvěstoval výsady věřících, které jim budou dány po Jeho návratu do nebe (37. až 39. verš).

Porozumění Božímu slovu a Božím myšlenkám nelze získat na žádné lidské vysoké škole, ačkoli i dnes, stejně jako tehdy, si to mnoho lidí myslí. Pravou známost podle Boha lze získat vírou, četbou Božího slova a praktickou poslušností („bude-li kdo chtít vůli jeho činiti...“). Jestliže chceme činit vlastní vůli, pak Bibli neporozumíme; neboť vůle člověka se staví proti Božímu slovu.

Židé považovali Pána Ježíše za přestupníka zákona, protože uzdravil člověka v sobotu (kapitola 5,18). Nyní jim ukázal, jak jsou převrácení. Obřezávali člověka, což je obraz Božího rozsudku nad vším, co pochází z těla, tj. z přirozeného člověka, ale nechávali ho v jeho hříšném stavu. Pán Ježíš přišel, aby člověka uzdravil úplně, tj. aby ho vyvedl z tohoto hříšného stavu. Pro Židy však byly vnější ceremonie důležitější, a proto Pána Ježíše pronásledovali, neboť jim říkal pravdu.

Dnes žijeme v době, která se velmi podobná době tehdejší. Tehdy hleděli lidé na své vůdce, aby za ně rozhodli, zda mají Pána Ježíše přijmout nebo zavrhnout. Své odpovědnosti se snažili uniknout všelijakými námitkami vůči Jeho Osobě a Jeho původu. A dnes? Kolik námitek lidé najdou, aby omluvili svou nevěru! Pochybují o Božství Pána Ježíše a o inspiraci Písem. Hledí na své vůdce, kteří studovali teologii. Tvrdí, že rozum, kterým je Bůh obdařil, jim nedovoluje věřit věcem, jimž nemohou rozumět (srovnej k tomu 1. Korintským 2,14). Jiní se opět urážejí nad nedůsledným životem křesťanů. V podstatě však nechtějí věřit.

Na přibývajícím odpor proti Svě Osobě Pán odpovídá slovy 33. a 34. verše. Je to, jako kdyby jim říkal: „Nemůžete spěchat se mne zbavit. Až přijde čas, půjdu sám.“ Vráť se do nebe, kam žádný nevěřící nemůže přijít. Jeho odchod bude ale také znamenat pro nevěřící soud. „Hledati mne budete, ale nenaleznete.“ Pak se naplní slova proroka Amose: „Toulati se budou od moře až k moři, a od půlnoci až na východ běhati, hledající slova Hospodinova, však nenajdou.“ (Amos 8,12)

Jestliže je svátek stánků předobrazem tisíciletého království, tu ten poslední, 8. den svátku, je poukazem na věčný stav, který bude následovat. Od toho okamžiku nebude už počítání času. Věčnost bude dnem bez konce.

Ale tento 8. den má ještě jiný význam. Ukazuje na vzkříšení našeho Pána a tím na začátek nového časového období. Proto křesťané slaví první den týdne a už ne sedmý den, sobotu.

Každé žíznící srdce je vyzváno, aby přišlo k Pánu Ježíši. Jen On může utišit potřeby srdce, vzdychajícího pod břemenem hříchů. A ten, kdo k Němu přijde, bude nejen sám osvěžen, nýbrž bude také nástrojem k osvěžení druhých. Aby však bylo možné dát dál to, co jsme sami u Pána Ježíše pro své srdce obdrželi, je zapotřebí síly, kterou bez Ducha Svatého nemáme. Ten mohl přijít, aby přebýval ve věřících, teprve poté, co bylo vykonáno dílo vykoupení a Pán vešel do Své slávy.

Po těchto slovech se znovu rozprádá neplodná diskuse o Jeho Osobě. Neplodná, protože chyběla víra. Tak tomu bude vždy. Když chybí víra, je argumentace a diskutování o duchovních a Božích věcech, a především o Osobě Pána Ježíše, nekonečné a bez užitku. Jakmile však působí víra, diskuse přestává.

Náboženští vůdci lidu pověřili své služebníky, aby se zmocnili Pána Ježíše (32. verš). Chtěli zamezit Jeho vlivu na lid. Ale služebníci se vracejí s prázdnýma rukama. Sami jsou přemoženi slovy Pána: „Nikdy tak člověk nemluvil, jako tento člověk.“ (Srovnej s Marek 1,22.)

Odpověď farizeů charakterizuje ducha kléru za všech časů. Tito lidé se stavěli mezi Boha a lidi a chtěli, aby se přicházelo k nim, když člověk má co činit s Bohem. Domýšleli se, že jen oni mají správné mínění o Bohu a Jeho věcech. Poněvadž zástup myslel o Pánu Ježíši jinak než farizeové, označili tito lid za „zlořečený“!

Nikodém se pokouší moudrou radou tlumit výbuchy nenávisti. Ale stojí na ztracené vartě. Ve svém opovržení vůči Galileji a jejím obyvatelům farizeové dokonce přehlížejí, že i prorok Jonáš byl z Gethofer v Galileji, města v pokolení Zabulon (2. Královská 14, 25; Jozue 19,13)!

Pak šli všichni domů, kromě Toho, který musel říci: „Lišky doupata mají, a ptactvo nebeské hnízda, ale Syn člověka nemá, kde by hlavu sklonil.“ (Matouš 8,20) Na zemi neměl domov. Byl pravým cizincem z nebe. Tato země, poznamenaná následky hříchu, nemohla pro Něho, toho Čistého, být místem odpočinku a domovem.

Druhého dne přivedli farizeové k Pánu Ježíši ženu, která byla přistižena při cizoložství. To byl hřích „se zdviženou rukou“, pro který podle zákona neexistovala oběť, nýbrž jen smrt ukamenováním. Doufali, že tímto případem přivedou Pána Ježíše k rozporu buď s Mojžíšovým zákonem nebo s milostí, kterou zvěstoval. Avšak tento Člověk, před kterým stáli, je také Bohem, „který lapá moudré v chytrosti jejich“ (Job 5,13).

Pán nejprve neřekl vůbec nic, jako kdyby myslel na něco jiného. Ticho bylo partnerům v rozhovoru nepřijemné. Chtěli dosáhnout cíle. Pro Svou odpověď použil Pán Ježíš zákon, který tuto ženu odsuzoval, v jeho celé síle i na svědomí žalobců. Byl k tomu oprávněn, neboť On sám jej na Sinai dal.

A znovu píše na zemi, aby dal světlu Svého slova čas vniknout do svědomí přítomných. Ale ti „jeden po druhém odcházeli“, protože milovali tmu více než světlo, neboť jejich skutky byly zlé (kapitola 3,19.20). Zůstává jen ten Jediný, jenž je bez hříchu, a žena. Neodsuzuje ji, nýbrž zjevuje jí Svou milost, v protikladu k zákonu. Přitom nikterak nezkrášluje ani neomlouvá její hřích. Ne, On přišel, aby Sám nesl trest, který zasloužili provinilci.

Naučení v tomto Evangelii stojí vždy ve spojení s událostmi, které tu jsou vylíčeny. Tak mluví Pán Ježíš nyní o sobě jako o světlu světa, které svítilo ve výjevu, o němž jsme uvažovali včera. Toto světlo se neomezuje na Židy, nýbrž svítí všem lidem, kteří se nacházejí ve světě smrti. On přišel pro všechny; ale jen ti, kteří se pro Něho rozhodnou, budou mít světlo života. Přijetí spasení a věčného života je zcela *osobní věc*.

Jako věřící máme Pána Ježíše následovat s celou rozhodností, abychom našli správnou stezku. Na cestě polovičatosti a kompromisů se světem není ani pokoj ani radost ani světlo.

Jako člověk nesvědčil Pán sám o sobě. (V 5. kapitole jsme viděli, jak Mu bylo vydáno čtyřnásobné svědectví.) Ale zde, jako Boží Syn, jako Světlo světa, svědčí o tom, čím je. Není třeba vysvětlovat, že slunce svítí; jakmile vzešlo, je o tom každý přesvědčen. Takovým světlem je Pán Ježíš.

Otázka ohledně Jeho Otce svědčí, jak Židé „soudili podle těla“. Dokud je člověk ve svém přirozeném, ztraceném stavu, nemůže rozumět ani chápat nic, co se týká Boha (kapitola 1,5.10.11; 1. Korintským 2,14).

Mezi Božím Synem a lidmi, kteří Jej zde obklopovali, byla hluboká propast. On byl ten od Boha Poslaný; oni se od Boha daleko vzdálili. Avšak Pán Ježíš přišel, aby tuto propast překlenul a vyvedl lidi z jejich ztraceného stavu. Přinesl jim Boží milost. To jediné, co člověk musí učinit, je věřit. Ale právě to se tehdy i dnes většina lidí zdráhá učinit. A tak člověk ke svým mnohým už spáchaným hříchům připojuje ještě hřích odmítnutí Spasitele.

Předtím se Židé ptali po Otci Pána Ježíše. Nyní Mu kladou přímou otázku: „Kdo jsi ty?“ Nevěra se stále ptá, aby měla nějakou záminku, aby nemusela věřit. Jako odpověď poukazuje Pán opět na to, co nechtěli přijmout. Celý Jeho život, Jeho skutky, Jeho slova zjevovaly dokonale, kdo On je. Nemuseli služebníci nejvyšších kněží vyznat: „Nikdy tak člověk nemluvil, jako tento člověk!“? Jindy slyšíme zástup, když byl svědkem zázraku, říkat: „Nikdy jsme toho neviděli!“ (Marek 2,12) Ach, tito tazatelé by byli mohli vědět, koho mají před sebou.

29. verš obsahuje povzbuzení pro každého věřícího, který snad jde jako osamělý, zneuznaný a nepochopený od světa, ale chce činit jen Boží vůli. Bůh bude s ním a on se smí těšit Jeho přítomnosti. To je více než všechna společnost tohoto světa.

Vírou v Pána Ježíše začíná cesta Jeho následování. On je Mistr, my jsme učedníci, kteří smějí odrážet Jeho charakterové rysy. Jsme k tomu uschopněni novým životem, který nám byl darován. Nyní je důležité, abychom tento život sytili Božím slovem. Jen v Bibli se dovídáme pravdu, to znamená jaké jsou Boží myšlenky o všech věcech, jako např. o nás samých, o dobrém a zlém, o světě, o přítomnosti, minulosti a budoucnosti. Ten, kdo v ní setrvává, nese charakterové znaky Ježíšova učedníka. A pravda osvobodí od všeho, co není podle Boha: od jha zákona, od hříchu, od soudu a od myšlenek vlastního přirozeného srdce.

Když Pán Ježíš mluvil o osvobození, tvrdili Židé, zaslepení nesmiřitelnou nenávistí: „Žádnému jsme nesloužili nikdy.“ Nebyla to pravda v dvojím smyslu. Předně každý věděl, že v té chvíli byli pod římskou nadvládou a už po staletí byli pod mocí národů. Ale byli ještě pod jiným otroctvím, jehož to prvně jmenované bylo následkem: pod otroctvím satana a hříchu.

Odpověď Pána Ježíše odkrývá smutný stav každého člověka od přirozenosti. Avšak Pán Ježíš přišel, aby osvobodil, aby ze satanových otroků učinil „syny Boží“. Znáš svobodu Božích dětí? (Římanům 8,2.14–16; Galatským 5,1.13)

Bůh dělí lidi ve Svém Slově na dvě rodiny. Každý svými skutky ukazuje, ke které z nich patří. Buď to jsou skutky dobré nebo zlé. Dobro může pocházet jen od Boha, zlo jen od satana. Tak je pravda veršů 42 a 44 podtržena verši v 1. Jana 3,8.9.

Židé se pyšnili svým původem od Abrahama. Ale ukazovali něco z charakterových rysů Abrahama, otce věřících (Římanům 4,16)? Jeho skutky dokazovaly, že patřil k Boží rodině, když předtím uvěřil. To, co chtěli Židé učinit – zabít Toho, který jim mluvil pravdu – „toho Abraham nečinil“.

Slova Židů jsou stále domýšlivější. Avšak tou měrou, jak Pánu Ježíši vrhají do tváře zlé věci, ba urážky, zjevuje jim On se vši jasností jejich stav, takže „nyní výmluvy nemají z hříchu svého“ (kapitola 15, 22).

Slova 41. verše se zdají být narážkou na narození Pána Ježíše z panny, čemuž také nevěřili (kapitola 6,42).

V této kapitole zdůrazňuje Pán Ježíš vždy znovu, že je ten od Boha *Poslaný*, aby *mluvil* Boží slova (*poslaný*: verše 16,18, 26, 29, 42; *mluvené* slovo: verše 26, 28, 38, 40, 45, 47). Jaká odpovědnost tím ležela na Židech, ale také na každém, kdo vlastní psané svědectví o Kristu, Bibli!

Pán Ježíš nejen ukázal Židům jejich pravý stav, ale jejich odpor a jejich slova rouhání Jej vedly k tomu, aby je upozornil na Svou věčnou jsoucnost.

Nejprve jim představuje věčné důsledky ostříhání Jeho slova. Podílem hříšníka je věčná smrt. Ale Bůh mu ve Své milosti nabízí věčný život, a sice skrze Slovo, které v Osobě Pána Ježíše přišlo z nebe. Židé mysleli jen na tělesnou smrt a použili také tato slova Pána, aby Jej napadli.

On, který nikdy nehledal Svou čest, musel nyní se vši jasností říci, kdo je. Nejprve mluvil o Abrahamovi, který nezůstal stát u viditelného, jako Židé zde, nýbrž vírou hleděl do budoucnosti a radoval se z přicházejícího slavného dne vlády Pána Ježíše (Židům 11,10). Ale Židé Pánu Ježíši nerozuměli, protože nepoznali, kdo před nimi stojí. Proto zdůraznil s dvojím „amen“: „Prvé nežli Abraham byl, já jsem.“ Hospodin se dal Mojžíšovi a lidu Izraelskému kdysi poznat pod jménem „Já jsem“ (2. Mojžíšova 3, 14). Zde nyní stál Ten věčně jsoucí před nimi. Neměl počátku. Byl vždy, tedy dříve než počal Abraham své bytí. A oni se Ho snažili zabít! Jaká domýšlivost, ale také jaká pošetilost!

V této kapitole nespočívá důraz na slovech Pána Ježíše, jako v předchozí kapitole, nýbrž na *skutku*, který jako Světlo světa vykonal ve prospěch člověka od narození slepého. Ale i skutek byl zavrhnut, tak jako předtím Jeho slovo.

Když byl ohrožován Židy a vypuzen z chrámu, našel Pán muže slepého od narození, kterému chtěl ve Svě lásce pomoci. Byla slepota tohoto člověka odůvodněna nějakým zvláštním hříchem, který jej pod Boží vládou přivedl do tohoto postavení? Ne! Tento člověk spíše představuje stav, ve kterém se každý člověk od narození nalézá: v duchovní tmě, oddělen od Boha, který je světlo. Zde mohl pomoci jen Bůh. Poslal Svého Syna, aby vykonal Boží dílo.

Žel, většina lidí nepoznala Toho, který zde byl v ponížení jako ten, jenž „neměl podoby ani krásy“, kterého nikdo nebyl žádostivý. Neviděli v Něm od Boha Poslaného, a proto Ho neposlouchali, ani v Něho nevěřili. Jinak tomu bylo s tímto slepým. Ke slovu Pána odešel a vrací se zpět uzdraven. To je ještě dnes způsob, jak duchovně prohlédnout: s vírou poslechnout Boží slovo.

Dřívější žebrák se stal někým jiným. To viděli všichni v jeho okolí. Je tvá víra v Pána Ježíše také tak viditelná?

Pán Ježíš i tento zázrak učinil v sobotu (srovnej s kapi-
tolou 5, 9), a to dalo farizeům důvod k tomu, aby zakro-
čili proti Jeho Osobě. Nejprve tvrdili: „Ten člověk není
z Boha.“ Když bylo jejich tvrzení zvikláno protiotázkou,
zpochybňují celý zázrak (18. verš). Jak velmi se může
lidské srdce zatvrdit, když nechce věřit!

Ten, který byl od narození slepý, není necitlivý k dota-
zování se farizeů a roste v poznání svého dobrodince.
V 11. verši Mu dal označení „člověk ten, který slove
Ježíš“. Nyní odpovídá na otázku farizeů: „Prorok jest.“
Tak tomu je vždy: Upřímnému srdci Bůh zjevuje Svého
Syna v celé slávě (viz verše 35–38).

A rodiče? Strach před Židy a obavy, že se už nebu-
dou moci účastnit židovského náboženství, mají na ně
větší vliv než milost a moc Pána Ježíše vůči jejich synu.
V protikladu k Mojžíšovi, který „větší sobě pokládal
zboží nad Egyptské poklady pohanění Kristovo“ (Židům
11,26), raději zůstali na straně nepřátel Pána Ježíše.
Není dnes mnoho lidí, kteří se podobným způsobem
bojí a ke své věčné škodě se nechtějí postavit na stru-
nu opovrženého Ježíše? (Přečti si Lukáš 12,4.5.)

Farizeové berou toho, který se narodil slepý, ještě jednou do křížového výslechu. Zázrak nemohou popřít. Nyní se pokoušejí nepříznivě ovlivnit tohoto muže vzhledem k Osobě Pána Ježíše. Ale ten uzdravený cítí, že všechny jejich dotazy pocházejí ze zlé pohnutky. Pod působením nenávisti Židů roste víra a známost tohoto člověka takovým způsobem, že Jeho slova a Jeho postoj jej charakterizují jako Ježíšova učedníka. Je mu naprosto jasné, že tento Ježíš nikdy nemůže být hříšník (31. verš), nýbrž že musel přijít od Boha.

A co na to říkají učení, domýšliví a zatvrzelí farizeové? Chápou se otázky učedníků ve 2. verši a jednoduše tvrdí, že jeho slepota je následkem hříchů. „Ty jsi všec-ken se v hříších narodil.“ A tím ho vyvrhují ven. Nyní je vyvržený jako Pán Ježíš, jehož také zavrhli.

V odporu proti Pánu Ježíši je farizeům každý prostředek dobrý. Zde o Něm tvrdí, ve srovnání s Mojžíšem: „Tento pak nevíme, odkud jest.“ (29. verš) Při jedné dřívější příležitosti říkají přesně opak: „Ale o tomto víme, odkud jest.“ (kapitola 7,27)! Tak je lidské srdce převrácené, když nechce věřit.

Pozornost Pána Ježíše vůči lidem se nevyčerpává obrácením. Právě tehdy, když kvůli jasnému svědectví pro Něho tu jsou těžkosti v rodině a v blízkém kruhu známých, je tu, aby pomohl, aby povzbudil a dal Sám sebe poznat. – Předtím viděl Pán Ježíš tohoto člověka, který byl od narození slepý, v jeho bídě (1. verš) a uzdravil ho. Nyní slyšel, že jej vyvrhli, a vyhledal ho, aby se mu zjevil jako Boží Syn. Ano, Jeho, Božího Syna musíme mít, abychom mohli být v Bohu nepřátelském světě přemožiteli (1. Jana 5,5).

Jak obsažná je odpověď a postoj uzdraveného: „Věřím, Pane, a klaněl se jemu.“ V tom nalézáme vše, co vyznačuje život z Boha: nejprve víru v Pána Ježíše jako Božího Syna; potom uznání Jeho práv jako Pána a poslušnosti, kterou jsme Mu povinni. – Kéž by nikdo nezapomněl, že my, vykoupení, máme nejen Spasitele, nýbrž i Pána! – A nakonec následuje klanění, které se Božímu Synu náleží.

V těchto posledních verších nejde o vykonání soudu. Kristus, jako světlo na této zemi, spíše ukázal stav duchovní slepoty lidí. Ale jen pro toho, kdo to pozná a vyzná, tu je naděje. Hřích toho, kdo tento stav popírá a vzpírá se proti tomu, zůstává.

Ovčinec představuje Izrael. Zákon a všechny předpisy, které mu Bůh dal skrze Mojžíše, oddělovaly tento lid ode všech ostatních národů. Dveřmi jsou míněna všechna zaslíbení vzhledem k přicházejícímu Mesiáši. Je jen jedna Osoba, ve které se všechna tato zaslíbení naplní, a tou je Pán Ježíš. On je pravým Pastýřem ovcí, který vchází dveřmi. Jan Křtitel byl, abychom tak řekli, vrátným, který na Něho ukazoval jako na Krista a Božího Beránka.

A co činí Pastýř? Nepřichází, aby předělal a zlepšil židovský „ovčinec“. Ne, *On Svě vlastní* ovce volá *ven*. Židovství už není místem, kde mohou pravé ovce zůstat. Začíná nové časové období, období křesťanství. Dříve tu byl vyvolený národ; nyní je všechno naprosto osobní. Pastýř volá Svě vlastní ovce *jménem*. Mezi každým vykoupeným a jeho Spasitelem a Pánem existuje zcela osobní poměr.

Jaký je zde charakteristický znak ovcí? Umějí rozeznat hlas svého Pastýře od hlasů cizích, a když slyší známý hlas, jdou za ním. Vše ostatní přebírá Pastýř. Stará se o zelené pastvy a tiché vody a o bezpečnost stáda. Ovce, která jde za svým Pastýřem, se nemusí bát ani starat.

Také do nového stavu věcí, do křesťanství, je nutné vejít dveřmi. Těmito dveřmi je Kristus sám. Jen osobní víra v Něho zachraňuje pro věčnost. Nic neprospěje být pokřtěn a podle jména být křesťanem. Aby se člověk mohl stát ovčí Jeho stáda, je nutný osobní vztah k Pastýři. A ten, kdo k Němu přijde, najde u Něho nejen spasení, nýbrž i pravou křesťanskou svobodu (vejde i vyjde), kterou zákon nemohl dát (Galatským 5,1.13), a dobrou pastvu (Žalm 23,2.3).

V Bibli vidíme Pána Ježíše jako Pastýře z různých hledisek. On je ten *dobrý* Pastýř, který dává Svůj život za ovce. Jako *velký* Pastýř vede Své stádo bezpečně až k cíli (Židům 13,20) a jako *Kníže pastýřů* odmění věrnost ve službě pro Něho (1. Petra 5,4).

Pravý Pastýř tu stojí v protikladu k těm, kteří stádu škodí. Zloději a lupiči si berou to, co jim nepatří. Jsou to lidé, kteří táhnou lidi pryč od Pána Ježíše (Skutky ap. 20,30). Nájemník v době nebezpečí myslí nejprve na svou vlastní bezpečnost a ty, kteří mu jsou svěřeni, přenechává bez ochrany jejich osudu. Vlk je obrazem sata-na, který se vším způsobem – i skrze lidi – snaží způsobit zkázu stáda Pána Ježíše (Skutky ap. 20,29).

Nové časové období, období Církve, už nemá charakter ovčince, nýbrž jednoho stáda a jednoho Pastýře. Stádo se neskládá jen z věřících Židů, které sám Pán vyvedl z ovčince, nýbrž ze všech lidí z nejrůznějších národů, kteří až dodnes uvěřili skrze službu apoštolů, evangelistů a služebníků Páně. Žel že se viditelná jednota tohoto stáda ztratila. Proč? Protože my, ovce, jsme neposlouchali výlučně jen hlasu dobrého Pastýře a opustili jsme cestu poslušnosti vůči Božímu slovu.

Dobrovolným obětováním Svého života dal Pán Ježíš Svému Otci novou pohnutku k tomu, aby Ho miloval. Na základě Kristovy smrti dostal Bůh možnost naplnit Své věčné rady s lidmi, ačkoli se stali hříšníky a Božími nepřáteli. Dílem smíření na kříži byly nároky Boží svatosti a spravedlnosti dokonale uspokojeny, takže Bůh může omilostnit hříšníka, který k Němu přijde s pokáním a vírou, a učinit Ho Svým dítětem. Rozumíme nyní této Boží lásce k Jeho Synu, který Mu umožnil uskutečnit Jeho věčné myšlenky lásky?

Pouze Boží Syn mohl říci slova 18. verše. A přece byl zároveň Tím, jenž byl „poslušný až do smrti, a to smrti kříže“ (Filipským 2,8).

Zde je Pán Ježíš ještě zavržen. Ale přijde doba, kdy vejde do Jeruzaléma jako pravý Šalomoun, král pokoje. Pak bude chrám zasvěcen Jemu (Ezechiel 43,7; Malachiáš 3,1). Svátek zasvěcení chrámu nebyl svátek, který nařídil Bůh skrze Mojžíše, nýbrž byl vzpomínkou na očištění chrámu v době Makabejských, kdy jej znevsvětil Antiochus Epifanes, král Sýrie a krutý pronásledovatel Židů.

„Jestliže jsi ty Kristus, pověz nám zjevně.“ Jen nevěra, kterou Pán Ježíš vědomě nechce uznat, může tak mluvit, když slova kapitoly 8 a skutky v kapitole 5 a 9 tak jasně svědčily o Jeho Osobě.

Avšak nevěra lidu dává Pánu Ježíši ještě jednou příležitost, aby vyzvedl charakterové znaky ovcí a jejich vztah k Němu, Pastýři. Ovce nejsou všeobecně Židé, nýbrž *jednotlivci*, kteří Jej přijmou a v Něho uvěří. Ten, kdo Ho poslouchá a následuje Ho, je provždy v bezpečí. Žádnou mocí z vnějšku a žádným selháním ze své strany nemůžeme nikdy věčný život opět ztratit. Ruka, která věřícího pevně drží, vede, a když je to nutné, také nese, je silnější než všechno.

„Tedy zchápali Židé opět kamení, aby jej kamenovali.“ Toto Evangelium nám podává zprávu o tom, že se Židé sedmkrát pokoušeli Ježíše zabít (kapitola 5,16.18; 7,1.30; 8,59; 10,31.39). Jak dokonalá byla jejich vytrvalost! Zde odůvodňovali svou smrtelnou nenávist tím, že se jako člověk činil Bohem. Pán Ježíš odpovídá na tento útok místem ze Starého zákona. V Žalmu 82,6 jsou lidé, které Bůh ustanovil uprostřed Svého lidu jako soudce, nazváni „bohové“. Jestliže nyní Bůh nazval „bohy“ lidi, jimž svěřil autoritu, jak by mohl odepřít Tomu, „kterého Otec posvětil“, titul „Boží Syn“? Cožpak Bůh neprohlásil dvakrát, že On je Jeho milovaný Syn? (Matouš 3,17; 17,5) Také Jeho skutky byly důkazem, že nemohl být nikdo jiný, než Boží Syn.

Ale namísto aby věřili, „opět hledali ho jíti, ale vyšel z rukou jejich“. Pán Ježíš opustil chrám, překročil Jordán a přenechal Židy hrozným následkům jejich nevěry. S koncem 10. kapitoly jsme, podle rozdělení tohoto Evangelia, dosáhli konce veřejné služby Pána Ježíše, jíž Židům dokázal, kdo On je. V kapitolách 11 a 12 dává Bůh Svému Synu trojnásobné svědectví: jako *Božímu Synu*, jako *Mesiáši* a jako *Synu člověka*. Potom se Pán zaměstnává už jen Svými učedníky.

S rodinou v Betánii byl Pán Ježíš velmi úzce spjat. Láska, kterou pociťoval od Marty, Marie a jejich bratra Lazara, osvěžovala Jeho srdce, které bylo ustavičně zarmucováno a obtíženo nevěrou a nenávistí Židů.

Nyní dostal od sester zprávu, že Lazar, Jeho přítel, je nemocen. Očekávali bychom, že bude co nejrychleji spěchat zkoušené rodině na pomoc. Ale On zůstal na tom místě v úkolu, ve kterém Ho vůle Otce chtěla mít. Cožpak neměl se sestrami žádný soucit? Byl Mu snad Lazar lhostejný? Ne! Ale Lazarovy sestry, stejně jako my, se musely naučit, že pohnutkou pro Pána Ježíše v Jeho službě není v první řadě láska k Jeho lidu, nýbrž poslušnost vůči Otci. Bůh měl na mysli něco většího než Lazarovo uzdravení. Chtěl tímto vzkříšením zjevit Svou slávu a oslavit tím Božího Syna. A tak zůstalo první a nejvyšší tužbou našeho Pána: „abych činil, ó Bože, vůli tvou“.

Jak daleko byly vzdáleny myšlenky učedníků od myšlenek a citů jejich Mistra! Bez soucitu k rodině v Betánii se pokoušeli odvrátit Ho od návratu do Judstva. Když mluvil o Lazarově smrti, nepochopili, že pro Toho, který měl moc křísit mrtvé, znamená smrt jen spánek. Ale měli Jej poznat jako vzkříšení a život.

Smrt vykonala své dílo. Lazarovo tělo leželo už čtyři dny v hrobě. Nyní přišel Pán Ježíš, aby vykonal Své dílo. Mnoho lidí přišlo z blízko ležícího Jeruzaléma jako utěšitelé do domu smutku. Měli se stát svědky mocného díla Pána Ježíše, který, jako vzkříšení a život, má moc i nad smrtí.

Vždy aktivní Marta se setkává s Pánem Ježíšem nejdříve. Avšak v rozmluvě s Ním pozoruje, že jí chybí to, co mohla získat seděním u Jeho nohou. Z nedostatku známosti o Jeho Osobě nedokáže sledovat, co On jí říká. Proto volá svou sestru, aby ta vedla rozhovor dále.

A přece byla slova Pána určena také Martě, ano všem lidem, kteří v Něho uvěří. Skutečnost, že Pán Ježíš je vzkříšení a život, se potvrdí při Jeho příchodu pro Jeho lid: všichni zesnulí věřící vstanou a v té době žijící věřící budou vtrženi, aniž by museli projít smrtí (verše 25,26). A totéž se stane při Jeho příchodu ve slávě ke zřízení tisíciletého království: svědkové, kteří budou muset položit svůj život v době soužení, vstanou a všichni, kteří přežijí to hrozné období, nezemrou, nýbrž vejdou přímo do požitku Kristovy vlády na zemi.

Marie říká Pánu při setkání stejná slova jako Marta. I když Marie znala Pána lépe než její sestra, byla pro ni bolest rozdělení, které způsobila smrt, stejně hluboká. Tato bolest neušla Tomu, který je plný vnitřního soucitu se zarmoucenými. „Zastonal duchem a zkormoutil se.“

To, co Pán cítil tváří v tvář smrti, šlo dále, než byl jen soucit k těm dvěma sestrám. Stál zde jako Stvořitel člověka a musel vidět, jak hřích, který přišel na svět, a skrze hřích smrt, zničil všechno, co mělo být pro člověka radostí a štěstím. Člověk, koruna stvoření, se skrze hřích dostal pod moc smrti, z které se už sám nemohl osvobodit.

Nyní zde stál Ten, který jediný mohl člověka vytrhnout této moci. Avšak aby učinil všem věřícím přístupnou moc života, která triumfuje nad smrtí, musel sám strpět soud nad hříchem a smrtí (čti Židům 2,14.15).

„I zaplakal Ježíš.“ Spasitel nejedná pouze v moci (43. verš), aniž by ve Svém srdci nepocítil celou bolest, kterou smrt způsobila. Pán Ježíš přišel na tuto zem, aby spolu cítil, aby plakal a osvobozoval, protože se všichni lidé od přirozenosti nalézali pod vládou smrti.

Pán Ježíš neodpovídá přímo na námitku Marty, nýbrž ještě jednou ji povzbuzuje, aby věřila, aby viděla Boží slávu. Pro Něho, jenž je Kníže života, nebylo nesnadnější vzkřísit už částečně porušené tělo, než tělo právě zemřelého člověka (Lukáš 8,54.55). Tato myšlenka je jak povzbuzením pro všechny věřící, tak i vážné varování nevěřícím, kteří popírají vzkříšení. Jakým ukázáním Boží moci a slávy bude vzkříšení všech zesnulých svatých! Žádný nebude chybět, všichni uslyší příkazující volání Pána Ježíše a troubu Boží a vstanou, „aby byli vždy s Pánem“ (1. Tesalonickým 4, 16.17). Jestliže porušení lidského těla neznamená pro Boha žádnou překážku k uskutečnění vzkříšení, je jasné, že také všichni, kteří zemřeli jako nevěřící, vstanou k soudu – ačkoli se tomu mnoho lidí směje.

I u Lazarova hrobu zůstává Pán Ježíš v dokonalé závislosti na Otci. On je ten Poslaný, který nečiní nic sám od sebe; ale chtěl by, aby to také lidé poznali.

V tomto Evangeliu jsme před sebou viděli přirozený stav člověka ve třech obrazech: neschopný plnit Boží zákon (5. kapitola), duchovně slepý (9. kapitola) a mravně mrtvý (11. kapitola). Pán Ježíš je odpovědí milosti na tuto bídu, do které se člověk hříchem dostal.

Nyní se schází synedrium, nejvyšší židovský soudní dvůr, aby zabránilo působení Pána Ježíše. Rozmluva začíná výrazem bezradnosti: „Co činíme?“ a končí názorem, který je naprosto proti Božím myšlenkám. Tito vůdcové považovali za největší neštěstí, kdyby všichni uvěřili v Ježíše. A Bůh přece Svého Syna poslal na svět „aby všichni uvěřili skrze něho“ (kapitola 1,7) a aby všichni, kteří uvěří, byli spaseni!

Bůh stojí daleko nad člověkem, a tak může použít Kai-fáše, protože byl nejvyšším knězem, aby zvěstoval velkou pravdu. Jednota Božích dětí se zakládá na smrti Pána Ježíše na kříži. Bůh nechce, aby ti, kteří věří v Pána Ježíše, stáli v tomto světě izolováni. Jeho vůle je, aby všichni, kteří obdrželi nový život, byli sjednoceni mocí Ducha Svatého – zcela nezávisle na tom, ke kterému národu nebo ke které rase náleží. Duch Svatý přišel po smrti a vzkříšení Pána Ježíše na tuto zem, aby nadále bydlel v každém jednotlivém věřícím a v Církvi neboli Shromáždění. Skutky apoštolů nám ukazují něco z této *jedné* rodiny (Skutky 4, 32), a spisy apoštola Pavla nás poučují o *jednotě* všech vykoupených (1. Korinským 10,17; 12,12.13).

Zatím co se lidé v Jeruzalémě rozhodují, že Pána Ježíše zabijí, je v Betánii pozván k jídlu a zaujímá tam centrální místo. Tímto způsobem se už Pán těší z výsledků Svého díla vykoupení, když vidí, jak lidé, kteří žili dříve jen pro sebe, tu jsou nyní zcela pro Něho.

Tento výjev nám obrazně staví před oči charakterové znaky křesťanství. Stůl je vyjádřením *obecenství*. Všichni věřící by měli znát a požívat radost takového obecenství s Pánem Ježíšem, protože zemřeli světu a nyní patří Jemu. – V Martě máme obraz *služby*, tj. všeho toho, co v denním životě děláme, abychom ctili Pána Ježíše. Marta se naučila nenechávat se, jako dříve, odvádět službou od Osoby, které sloužila (Lukáš 10,40). – Marie nám představuje nejvyšší výsadu křesťanského života: *velebení, pravou bohoslužbu*. Svým činem vyjádřila, co její srdce pro Pána Ježíše pociťovalo. Lidé, jimž byla láska Pána cizí, to považovali za plýtvání. Ale Pán nikoli!

Marie využila vhodný čas. O několik dní později byl Pán ukřižován. Ostatní ženy, které chtěly Pána také pomazat, přišly pozdě (Marek 16,1–6). Dnes je doba k tomu, aby ve světě, který Pána Ježíše odmítá, bylo o Něm vydáváno svědectví. Brzy už k tomu nebudeme mít příležitost (Kazatel 3,1–8).

Pán Ježíš nemohl zůstat v Betánii. Podle Boží vůle vedla Jeho cesta dále, a to do Jeruzaléma, města, které zabíjí proroky a kde i On měl zemřít. Ale bylo to město, kam podle Boží vůle měl vejít jako Král, aby se naplnila Písma Starého zákona na svědectví Židům o tom, že On je skutečně jejich Mesiáš, Davidův Syn.

Lidé brali palmové větve jako při svátku stánků (3. Mojžíšova 23,40) a plésali vstříc Ježíšovi jako Králi, který podle Žalmu 118, 26.27 přichází ve jménu Hospodínovu, ale který podle Zachariáše 9,9 se ukazuje jako Mesiáš, jenž přišel v pokoře. – Až Syn člověka přijde, aby vládl, zjeví se ve slávě na oblacích nebeských a ne na oslátku. Ach, jak mohli Židé podle Písem, která vlastnili, Pána Ježíše poznat! Avšak jejich nenávist je zaslepila. Sami učedníci porozuměli těmto věcem teprve později.

Přibývajících popularita Pána Ježíše na základě vzkříšení Lazara šla paralelně s ubýváním vlivu farizeů. „Aj, svět postoupil po něm!“ říkají ve své bezmocné nenávisti. Ale cožpak nebyl On *Spasitel světa*, u kterého mohou lidé najít jedinou pravou pomoc? (kapitola 4,42) Jak hrozný bude soud nad těmi, kteří lidi odváděli od Pána Ježíše!

Nejen Židé, také „někteří Řekové“, tedy pohané, si přáli vidět Pána Ježíše. Avšak neměli žádná práva na Mesiáše Židů. Proto mluví Pán Ježíš sám o sobě jako o *Synu člověka*, a sice v Jeho oslavení. Při budoucí vládě Syna člověka nad celým vesmírem budou mít na Jeho požehnání podíl i všechny národy. Aby se ale toto mohlo uskutečnit, musel Pán Ježíš vejít ve smrt. Jeho smířčí smrt byla absolutní nutností, jestliže lidé – hříšníci, kteří byli vzdáleni od Boha a zasloužili Jeho spravedlivý soud – měli vejít do okruhu Božího požehnání, ba do nebe samého.

Ve verších 25 a 26 mluví Pán o praktických účincích Své smrti na ty, kteří s Ním budou sdílet slávu. Pán Ježíš zemřel za to, co jsme od přirozenosti. Proto je třeba, abychom se prakticky vzdávali starého života, jeho přání a žádostí tím, že na sebe vždy a všude uplatňujeme smrt, vlastně kříž (Římanům 6, 5.6.10.11). – Jak důležitá je zásada 26. verše, a přece ji tak snadno ztrácíme z očí! Bez pravého následování ve stopách Pána Ježíše Mu nemůžeme sloužit. Je nemožné chtít Mu sloužit, a přitom vést svévolný život!

Myšlenka na smrt působila, že duše Pána Ježíše byla zkormoucena. Přitom před sebou neměl jen utrpení, která Mu způsobí lidé, když Ho zajmou, budou potupně vyslýchat a nakonec Ho nevinného odsoudí k smrti na kříži. Byl to Boží soud, který Jím tak otrásl. Myslel na smrt jako na odplatu za hřích a pociťoval předem hrůzu temných chvil, kdy kvůli našim hříchům bude muset být opuštěn. Nikdy nemohlo být Jeho přáním, aby přišel do této hodiny. „Otče, vysvobod mne z této hodiny!“

Jak obdivuhodná je Otcova odpověď! Jeho jméno bylo už oslaveno celou pozemskou Ježíšovou cestou a vzkříšením Lazara. Měl být „ještě“ oslaven smrtí a vzkříšením Svého Syna.

Smrt Pána Ježíše přinesla ještě dva důležité výsledky: soud tohoto světa, to znamená, že pro svět jako pro celek už není naděje; ta je už jen pro jednotlivce, který použije milosti; a vítězství nad satanem, které se už nyní prokazuje vysvobozením všech, kteří přijdou k Pánu Ježíši.

Pán neodpovídá na otázku ohledně Syna člověka přímo. Jistě to byl On, který jako zavržený Kristus (hebrejsky: Mesiáš) přijal tento nový titul. Co tito lidé nutně potřebovali, nebylo vědění, nýbrž víra v Něho, jenž je světlo (kapitola 1,9).

Zázraky a znamení, které Pán Ježíš činil, měly vést lid k víře v Něho. Avšak jejich tvrdošíjná nevěra se stala *jejich* hříchem (kapitola 15,22–24) a naplněním Izaiášova proroctví.

Nyní ten či onen namítne: „Židé přece vůbec nemohli věřit, když je Bůh zatvrdil a zaslepil.“ Jak to lze vysvětlit? Nuže, k Izaiášovu proroctví došlo téměř osm set let před jeho naplněním zde. V době mezi tím dělal Bůh všechno možné, aby mluvil k jejich srdci. Jak velká byla Jeho trpělivost s nimi. Jak mnoho proroků se snažilo navrátit lid k jejich Bohu. Nakonec byli Židé odvedeni do Babylona do zajetí a po sedmdesáti letech odtud byli navraceni, aby mohli přijmout Mesiáše. Avšak všechno to bylo nadarmo! Tak se jejich nevěra stala Božím soudem.

„Ačkoli mnozí i z knížat uvěřili v něho.“ Co však znamenala víra těchto lidí? Nestačila na to, aby následovali zavrženého Krista. Stačila na to, aby byli spaseni? Bůh sám ví. Pro nás ale platí: Kristus nebo svět. Nemůžeme kulhat na obě strany. Kéž bychom, jako kdysi Mojžíš, hleděli přes přítomnost ke dni slávy (Židům 11,26) a v přítomné době se jasně stavěli za našeho zavrženého Spasitele a Pána.

Touto kapitolou končí všeobecná veřejná služba Pána Ježíše. Od 13. kapitoly až ke Svému zajetí se zabývá už jen Svými učedníky a poučuje je o Svém návratu k Otci a o následcích, které jsou s tím spojeny pro ty, kteří zůstanou. Naše verše obsahují tedy poslední výzvu Pána k zástupu. Ještě jednou zní Jeho hlas zvlášť hlasitě („zvolal“) a obrací se ke každému jednotlivému posluchači.

V tomto Evangeliu čteme čtyřikrát, že Pán *volal*.

1. V kapitole 7,28, kde jde o Něho samého, o Jeho Osobu.
2. V téže kapitole v 37. verši se představuje jako jediný zdroj pomoci pro hříšníka.
3. U Lazarova hrobu (kapitola 11,43) proniká Jeho hlas do okruhu smrti.
4. Zde naposledy potvrzuje, proč přišel na tento svět a jaké budou následky Jeho zavržení.

Jak hrozné to jednou bude pro všechny, kteří Ho zavrhlí, a budou proto muset v *nejposlednější* den před Ním stát jako před Soudcem. Slova, která Pán Ježíš jako Boží poselství mluvil k lidem a která my dnes máme v rukou jako Bibli, tam vystoupí jako žalobci proti všem nevěřícím. Bude to totéž Slovo, které nyní, v době milosti, se může každému pokání činícímu hříšníkovi stát věčným životem! (49. verš)

Tváří v tvář hodině návratu do Své slávy u Otce myslí Pán Ježíš zvláštním způsobem na ty, kteří Mu patří, které však musí zanechat ve světě, jenž je Bohu nepřátelský. Nikdy nepřestane milovat ty Své. Naše srdce mohou, žel, vůči Němu ochladnout, naše ruce mohou zemřít při činění dobra, naše nohy sklouznout; ale On nás nikdy nezanedbá. Jeho láska nás ponese a bude se o nás starat „až do konce“ a na konci nás Pán vezme do Své věčné vlasti, kde už nebudou chladná srdce, zemřelé ruce a bloudící nohy.

Výjev umývání nohou nám ukazuje, jak je láska Pána v době Jeho nepřítomnosti na této zemi činná, abychom, dokud jsme na cestě, mohli mít obecenství s Ním, který je ve slávě. V tomto světě, jemuž vládne satan a kde se naše tělo stále znovu ozývá, může být mnoho věcí, které brání nebo znemožňují obecenství duše s Pánem. Tyto věci vyžadují různé služby Pána v nebi (jako nejvyššího Kněze a Přímluvce). U umývání nohou se nejedná jen o naše slabosti nebo o určité hříchy, nýbrž o ochladlou lásku k Němu, která znamená závažnou překážku pro obecenství s Kristem. Použitím Božího slova (voda) by Pán chtěl dosáhnout naše svědomí a odejmout to, co nás oloupilo o radost a o obecenství s Ním.

Když nám Pán Ježíš dává jasný úkol „jeden druhému nohy umývatí“ podle Jeho příkladu, pak u mnohého může vyvstat otázka: Jak to prakticky vypadá? Jednak může být zapotřebí usvědčit některého bratra pomocí Božího slova z nějakého chybného kroku nebo hříchu, aby to tak viděl, vyznal a mohl být plně napraven v obecnství se svým Pánem. Ale umývání nohou obsahuje především myšlenku osvěžení, které máme přinést zemdlené duši. A to se může stát jen jedním způsobem: tím, že jeden druhému *představujeme před srdce Krista*.

Při umývání nohou se jedná o očišťování od *všeho*, co poškozuje obecnství mezi námi a naším Pánem. Jsme např. zatíženi zlými, hrubými a nemravnými řečmi, které musíme na svém pracovišti ustavičně poslouchat. Možná že v naší rodině došlo k hříchu, který nás pokořuje tak hluboce, že si téměř zoufáme. Snad máme problémy se svými přirozenými sklony, když se např. snadno kvůli všemu zlobíme nebo často bez rozmyslu říkáme své mínění. Z těchto, ale i z jiných důvodů potřebujeme umývání nohou.

Ještě tu byl jeden, jemuž všechna tato slova Pána Ježíše neplatila: Jidáš Iškariotský. Ten nebyl „čistý“, protože neprožil „celkové umytí“ (srovnej s verši 10 a 11), tj. obrácení. Nyní má Pán v úmyslu tohoto zrádce odhalit. Protože však věděl o šoku, který Jeho odhalení způsobí mezi učedníky, varuje je předem. Měli Jidášovou zradou obdržet nový důkaz o tom, že Ježíš Kristus je skutečně ten velký JÁ JSEM, jenž všechno ví.

Jak hluboce byl otřesen duch Pána, když musel učedníkům říci: „*Jeden z vás mne zradí.*“ V Žalmu 55,13.14 čteme: „Nebo ne nějaký nepřítel útržky mi činil, sic jinak snesl bych to... Ale ty, člověk mně podobný, můj přítel a důvěrník.“ (část přel.)

To, co Pán řekl, se dotklo srdcí všech přítomných. V Marku 14,19 slyšíme, jak říkají: „Zdali já jsem?“ – Ano, podle svého přirozeného srdce bychom všichni byli takového skutku schopni (Jeremiáš 17,9.10)! Proto je třeba, abychom zůstávali blízko Pána a sami odsoudili každé hnutí srdce, které by nás chtělo od Něho odvrátit.

Na přímou Janovu otázku Pán odhaluje zrádce. A Jidáš? Touha po penězích a majetku otevřela srdce tohoto učedníka našeptávání ďábla; nyní se Jidáše zmocňuje sám satan. Od nynějška už není vlastním pánem (2. Petra 2,19). Už není cesty zpět. – Vstává a vychází ven, neboť přítomnost Pána Ježíše se pro tohoto ďáblem posedlého člověka stala nesnesitelnou.

„A byla noc“ – poukaz na ještě hlubší noc, do které se nešťastník za krátkou dobu ponořil (Matouš 27,3–5), po které nebude nikdy následovat jitro. Pomysleme na to, že bez Boží milosti a drahé Kristovy krve by musel každý z nás následovat Jidáše do věčné noci.

Abychom mohli dobře rozumět veršům 31 a 32, ptejme se nejprve: Co to vlastně znamená „být oslaven“? Oslavovat znamená ukázat na všechny přednosti, které někoho ctí. – Dokonalosti Syna člověka byly ve své nejvyšší míře rozvinuty na kříži. Ten, který byl poslušný na každém kroku Své cesty, byl naposledy zkušěn smrtí a byl nalezen poslušný „až do smrti, a to smrti kříže“. – Dílem, které Pán Ježíš vykonal, byl Bůh dokonale oslaven. Křížem je potvrzen Boží majestát, Boží pravda je zachována, Boží spravedlnost je zjevena v soudu nad hříchem. – Udivuje nás, že Bůh jako odpověď na Kristovo dílo vyjádřil Své uspokojení tím, že Ho oslavil jako Člověka v nebi?

Pán měl nyní Své učedníky opustit. Jak ale učedníci mohli zůstat pospolu, když Pán Ježíš už mezi nimi nebude? Uskutečňováním nového přikázání: „abyste se milovali vespolek, *jako já miloval jsem vás*.“ Kristus miloval láskou, která nikdy nebyla lhostejná vůči zlu, a nakonec nad vší mocí zla triumfovala. Taková láska nás povede k tomu, abychom jednali proti zlu u druhých, aniž bychom je přitom přestali milovat. Nic jiného než jen pouto takové lásky může udržet pohromadě skupinu věřících, kteří jsou svou povahou a temperamentem tak různí.

Byly tu věci, které mohly způsobit zděšení v srdcích učedníků: odchod jejich milovaného Mistra, který je opustí, aniž by zřídil Svě království ve slávě; odchod zrádce, který vyšel v noci z jejich středu; a oznámení Petrova zapření. Pán je nyní uklidňuje a povzbuzuje poukazem na Svou Osobu, na dům Svého Otce a na Svůj návrat, kdy vezme všechn Svůj lid k sobě do slávy.

„Věřte ve mne.“ Pán zmizí jejich zrakům a nadále bude předmětem víry. Až do té doby důvěřovali Bohu, kterého nikdy neviděli. Nyní se měl pro ně Kristus sám, jako člověk ve slávě, vírou stát zdrojem síly a oporou pro jejich srdce (1. Petra 1,8).

Dům Otce je pojem vyjadřující nejvnitřnější a nejvzácnější radosti pro srdce Syna. A právě tam je *mnoho* příbytků pro lidi, kteří jsou sami o sobě slabí, ale skrze víru v dílo vykoupení Pána Ježíše byli učiněni vhodnými pro onu slavnou atmosféru. Pán Ježíš se vrátil do tohoto vzácného místa, a to jako člověk. To je záruka, že i my tam přijdeme.

„Abyste, kde jsem já, i vy byli.“ Jeho příchod nás vytrhne ze všech zkoušek a starostí časného života; ale především nás přivede do Jeho přítomnosti. To je naše velké štěstí.

Učedníci stále ještě nepochopili a neporozuměli, že Pán Ježíš je zjevením Boha Otce (a to je hlavní téma tohoto Evangelia). Nejde zde o nějaké místo, jak se domníval Tomáš, ne o cestu k nebi, nýbrž o přístup k Osobě: k Otci. Pán Ježíš je tou jedinou cestou, po níž je možné přijít k Otci; je také Ten, v němž lze poznat pravdu o Otci. Kromě toho je životem, ve kterém se můžeme těšit ze svého vztahu k Otci.

Také Filipovi činilo potíže porozumět tomu, co Pán řekl. Pán Ježíš se pokouší mu objasnit, že jde o pohled víry. Ten, kdo vidí Božího Syna vírou a nehledí na Jeho vnější tvářnost, ten ve skutečnosti vidí Otce; neboť Syn – zde před nimi jako člověk – je dokonalým zjevením Otce. Mezi Otcem a Synem vládne plná harmonie. Proto vše, co Syn ve Svém životě, ve slovech a skutcích zjevoval, odpovídalo Otci. „Já a Otec jedno jsme.“ (kapitola 10, 30)

Prosby „ve jménu Páně“ předpokládají Kristovu nepřítomnost. Až tu nebude, budou si smět učedníci, a všichni věřící po nich, přivlastnit nároky, zásluhy a právo svého Pána na vyslyšení, a tak vyjadřovat své prosby před Bohem. Je jasné, že tímto způsobem nemůžeme přednášet žádné sobecké prosby; neboť ty nikdy neslouží k oslavení Otce, a proto nemohou být vyslyšeny.

Pán cítí úzkost, která se šíří v srdcích učedníků vzhledem k Jeho nastávajícímu odchodu. Má pro ně připravenou obdivuhodnou útěchu: oznamuje příchod Ducha Svatého. Nazývá Ho „*jiným Utěшитelem*“. Funkce Ducha Svatého jsou rozličné a velké; ale co učedníci v tomto okamžiku zvláště potřebovali, byla útěcha. Utěšitel je blízko, posiluje a povzbuzuje. Když Pán Ježíš mluví o jiném Utěшитeli, srovnává tohoto přicházejícího se sebou samým. Ten zůstane provždy u Jeho lidu.

Verše 21 a 23 nám ukazují, jakým způsobem můžeme dát odpověď na velkou lásku, kterou k nám má Pán Ježíš: poslušností vůči Jeho Slovu, zachováváním Jeho přikázání. Znamená to, že bychom měli učinit starozákonní přikázání vůdčí linií svého života? Nikoli; neboť ačkoli je Mojžíšův zákon svatý, spravedlivý a dobrý (Římanům 7, 12), neobrací se k věřícímu, který vlastní věčný život, nýbrž k přirozenému člověku, kterému zaslibuje život, když neklopýtně v žádném přikázání. Jenže toho není schopen nikdo! – Směrnicí pro věřícího je Pán Ježíš sám. Jeho přikázání nalézáme vyjádřená v Jeho celém životě, ve všem, co řekl a učinil. A síla k následování v Jeho šlépějích spočívá v hledění na Jeho život, Jeho utrpení a Jeho oddanost Bohu až do smrti.

Bez pomoci Ducha Svatého bylo pro učedníky nemožné sledovat to, co jejich Mistr říkal. Avšak přišel čas, kdy se 26. verš naplnil. Poznáváme to zvláště dobře v Epištolách apoštola Petra, kde je zmínka o mnohém, co viděl a slyšel od Pána. Jaké světlo do jeho srdce přinesl Duch o výjevu na hoře proměnění! (Srovnej Lukáš 9, 33 s 2. Petra 1,16–18.)

V 27. verši je řeč o dvojím pokoji. První je následkem jistoty ohledně odpuštěné viny na základě výkupného díla Pána Ježíše. Cožpak On neučinil „pokoj skrze krev kříže svého“ (Koloským 1, 20)? Druhý pokoj je osobní, vnitřní pokoj, kterému se Pán Ježíš těšil během Svého života zde. Nic ze všech nepříjemných věcí, které musel zakusit, se nemohlo vsunout mezi Něho a Jeho Boha a také Ho to nemohlo znepokojit. A tento slavný díl chce darovat i nám. Tu se skutečně nemusíme „rmoutit“ a „strachovat“.

„Jde kníže tohoto světa, ale nemá nic na mně.“ Dokud Pán Ježíš žil jako člověk na této zemi, snažil se satan Božího Syna odstranit. Ale Pán Ježíš obstál při všech útocích nepřítele. Na konci Svého života byl přesně tak vhodný pro slávu jako na začátku. A jako Ten, který byl bez hříchu, šel za nás na kříž. Zemřel z lásky a z poslušnosti ke Svému Otci, a tak porazil nepřítele s konečnou platností.

Jaký je úkol učedníků, kteří jsou po odchodu svého Mistra ponecháni sami ve světě, který je vůči Kristu nepřátelský? Přinášet ovoce pro Otce a vydávat svědectví Kristu! Pán Ježíš vysvětluje přinášení ovoce pomocí příkladu vinného kmene, obrazu, který se již dříve hodil pro Izrael (Žalm 80,9 a dále). Bůh od Svého lidu marně očekával ovoce. Nyní je Pán Ježíš ten pravý vinný kmen. Ovoce pro Boha může být dnes přineseno jen ve spojení s Kristem. Přitom jde o vztah ke Kristu na zemi skrze vyznání a učednictví. Každý, kdo se nějakým způsobem přiznává ke křesťanství, je ratolestí na Kristu. Ale jen ty ratolesti, které mají pravý život z Boha, mohou přinášet ovoce. Pouzí vyznavači, kteří nemají živé spojení s Pánem Ježíšem, jsou ratolesti, které budou vyvrženy a spáleny.

Co je míněno ovocem a jak může pravý věřící přinášet ovoce? Ovocem je to, co věřící zjevuje z Krista. A není ovoce Ducha: láska, radost, pokoj, trpělivost, přívětivost, dobrotivost, věrnost, tichost, zdrženlivost (Galatským 5,22) vzácným popisem Krista, jak v pokorě chodil tímto světem? Bůh Otec se sám stará o každého jednotlivce, aby přinášel více ovoce. Jeho kázeň a výchova chce vzdálit vše, co brání, aby se Kristus ukazoval v našem životě. Naše odpovědnost však je, abychom zůstávali zcela blízko u Pána Ježíše.

Včera jsme četli: „Zůstaňte ve mně.“ (4. verš); dnes nás Pán vybízí: „Zůstaňte v mé lásce.“ (9. verš). Abychom zůstávali v požitku takové lásky, musíme zachovávat Jeho přikázání, tak jako Pán Ježíš zachovával přikázání Svého Otce. Jen když chodíme v poslušnosti vůči zjevené Boží vůli, zůstane nám radost z lásky Pána Ježíše.

Vedle lásky je charakteristikou učedníků také radost. Radost, která vyvěrá z lásky nebeského Otce, je radost, která přebývá v srdcích (Žalm 4,8). Není závislá na vnějších okolnostech, tak jako tomu je u pozemských radostí.

Jak krásné je označení „přátelé“, které Pán dává Svým učedníkům. Nejedná se Svým lidem jako se služebníky, jimž dává směrnice, nýbrž jako s přáteli, jimž sděluje tajemství. To neznamená, že už nejsme služebníky Ježíše Krista (2. Petra 1,1; Judy 1; Římanům 1, 1). Spíše smíme být služebníky, s nimiž je jednáno jako s přáteli, když nám Mistr dává nejen potřebná naučení pro práci, nýbrž sděluje nám také Své úmysly, proč takové dílo podniká. Dále je přítel někdo, s nímž projednáváme své záležitosti a víme, že jej velmi zajímají, ačkoli se ho přímo nedotýkají. Jaké vzácné místo mají následovníci Pána Ježíše v Jeho srdci!

To, co učedníky obklopuje, stojí v příkrém protikladu k okruhu jejich vzájemné lásky. Je to svět, rozsáhlý systém, zahrnující každou rasu a sociální třídu i falešné náboženství a který ovládá společná nenávist vůči Bohu. Svět nenáviděl našeho Spasitele a Pána a nakonec Ho ukřižoval. Jestliže se chováme jako věrní služebníci Pána Ježíše, bude odmítat i nás.

Příchod Pána Ježíše byl posledním prostředkem v tisíciletém období rozmanitých zkoušek, kterými Bůh člověka zkoušel. Jak zákon, tak i milost ukázaly jen nenávist lidského srdce vůči Bohu. Život Pána Ježíše na této zemi, Jeho slova a zázraky zjevily vinu světa. Lidé bez příčiny nenáviděli Boha a Jeho Syna, kterého poslal. To, co tehdy platilo o náboženských Židech, platí dnes obdobně o širokých masách křesťanstva.

Jestliže si svět po ukřižování Pána Ježíše myslel, že je s Ním hotov, těžce se přepočítal. Mělo následovat dvojnásobné svědectví: svědectví Ducha Svatého a svědectví učedníků, kteří s Pánem Ježíšem od začátku chodili. O tomto dvojnásobném svědectví čteme ve Skutcích apoštolů (kapitola 5,32). A tak zde bude svědectví pro Krista, dokud bude Duch Svatý na zemi přebývat ve vykoupených.

Jasně svědectví učedníků pro Pána Ježíše vyvolá ze strany náboženského světa zlé pronásledování, syčené *náboženskými motivy*, a „všeliký, kdo vás mordovati bude, domnívati se bude, že tím Bohu slouží“. Totéž se později opakovalo v křesťanství. Křesťané dle jména pronásledovali pravé věřící, protože ti vyznávali Ježíše jako svého Spasitele a pevně se drželi pravdy Božího slova.

Pán Ježíš těší učedníky vzhledem k rozdělení, které před nimi stálo, tím, že mluví o požehnání, které je spojeno s příchodem Ducha Svatého (verše 7 a 13 až 15). Ale Duch Svatý ukáže také pravý charakter světa. Přitom výraz „obviňovat (usvědčovat)“ znamená odhalování nezměnitelného stavu, pro který už není žádná záchrana. V protikladu k tomu jednotlivý hříšník, který je vnitřně přesvědčen o svém hříšném stavu, najde u Spasitele spasení a záchranu.

Přítomnost Ducha jako následek vítězství z Golgoty a návratu Syna k Otci jasně ukazuje tři věci:

1. Svět je pod hříchem. Když byl Kristus ukřižován, dosáhl hřích člověka svého vrcholu.
2. Svět je bez spravedlnosti. Spravedlnost je v nebi, kde Otec oslavením Svého Syna dokázal Boží spravedlnost.
3. Svět jde vstříc soudu. Na kříži byl jeho vůdce poražen a vykonání soudu nad satanem a světem je před námi.

Duch Svatý nedává světlo jen na pravý stav světa; přivádí na světlo také slávy, které stojí ve spojení s novým, nebeským postavením učedníků, do kterého budou přivedeni na základě Kristova díla a Jeho návratu k Otci. Toto světlo z okruhu slávy je podílem všech věřících. Osvětluje nám stezku tímto temným světem, dokud sami nedosáhneme nebeského cíle.

„Uvede vás ve všelikou pravdu.“ Plný okruh pravdy – ohledně Božích rad, Kristovy slávy v Církvi, požehnání Církve s Kristem a požehnání lidí v tisíciletém království až ke slávám nového nebe a nové země – je přístupný v síle Ducha Svatého. On nás vede, avšak nenutí. Žel že se Jeho vedení často bráníme tím, že se obracíme na nějakou svévolnou stezku. Zápletky se světem nebo nesprávné náboženské spojení nás mohou zadržovat, a dokud nejsme osvobozeni od tohoto spojení, neuvádí nás Duch Svatý do další pravdy. Zdá se, že většina křesťanů má málo porozumění pro to, jak snadno může být nebiblickými spojeními zbráněno duši v pokroku poznání pravdy.

Otázky učedníků ukazují, jak velmi potřebovali Ducha Svatého, aby mohli porozumět pravému smyslu slov Pána Ježíše. Než tomu tak bylo, vysvětloval jim význam Svých slov Pán sám.

Svět se bude radovat z toho, že zabil Pána, jehož bezhříšný život jej ustavičně obžalovával. Smutek učedníků kvůli ztrátě jejich Mistra měl však mít jen krátké trvání. Radost se vrátí, když Jej opět uvidí jako vzkříšeného. A tak se také stalo v den vzkříšení (kapitola 20,19.20). Byla to táž Osoba, která mezi nimi žila, snášela jejich slabosti, podporovala jejich víru a získávala jejich srdce, která nyní vstoupila do jejich středu. „Vizte ruce mé i nohy mé, já zajisté jsem ten.“ Nyní před nimi stál vzkříšený, na druhé straně smrti a hrobu.

„Radosti vaší žádný neodejme od vás.“ Tato radost souvisí s životem, který provždy triumfoval nad smrtí. Protože život našeho Pána je věčný, zůstává také radost Jeho vykoupených trvalá a jistá. A tato radost je vyhrazena jen pro Jeho lid. Svět Jej po Jeho smrti na kříži už neviděl. Jako vzkříšený se setkal znovu už jen s těmi Svými.

„V ten den“ zahrnuje nejen čtyřicet dní, během kterých Ježíš Jeho učedníci ještě viděli, nýbrž celé časové období, které začalo Jeho vzkříšením a vyznačuje se Jeho nepřítomností a přítomností Ducha Svatého. Zvláštním znakem této doby je vnitřní a přímý vztah věřících k Otci v nebi. Marie Magdaléna směla zmateným učedníkům přinést slavné poselství od Vzkříšeného: „Vstupuji k Otci *svému* a k Otci *vašemu*, k Bohu *svému* a k Bohu *vašemu*.“ (Jan 20,17) A my se smíme se svými prosbami – bez jakéhokoli prostředníka – obracet k Otci v Kristově jménu. Jaká výsada!

Co znamenají výrazy: „Vyšel jsem od Boha“ a „vyšel jsem od Otce“? Jako Mesiáš vyšel Pán Ježíš od Boha (kapitola 1,49); ale jako jednorozený Syn vyšel od Otce, aby Ježíš zjevil.

Slova Pána Ježíše na rozloučenou nejsou bez povzbuzení. Přes svá selhání (32. verš) a zkoušky, s nimiž se ve světě setkáváme (33. verš), smíme být dobré mysli, neboť Ten, který nás miluje, který pro nás žije, přijde, aby nás vzal k sobě. Ten, který je s námi, je Ten, který přemohl svět. O Jeho vítězství se smíme opírat a v Něm mohou naše srdce spočívat v dokonalém pokoji.

V předchozích kapitolách jsme naslouchali slovům Pána Ježíše, jak mluvil k učedníkům o Otci. Nyní je naší výsadou naslouchat Božímu Synu, jak mluví s Otcem o Svých učednících. V myšlenkách stojí za vykonaným dílem, takže zde zmíněná hodina už není hodina Jeho smrti, nýbrž hodina Jeho oslavení. Jako závislý člověk prosí Otce, aby Ho opět oslavil tou slávou, kterou u Něho měl, dříve než byl svět.

Jako Syn člověka vlastní Pán Ježíš soudcovskou moc nade všemi lidmi (kapitola 5,27). Dříve však, než ji užije, aby v návaznosti na to panoval, používá Svou moc, aby všem, které Mu Bůh dal, daroval věčný život.

V 1. Jana 5,20 je Pán Ježíš sám označen jako *věčný* život. A v Něm byl nám věřícím tento život zjeven a udělen. Před příchodem Krista a před tím, než bylo vykonáno Jeho dílo vykoupení, byl věřící (starozákonní) sice znovuzrozen, ale neměl vlastně *věčný* život, jak je nám zde představen. Tento život má své nejvyšší vyjádření v poznání a v požitku našich vztahů k Otci a Synu. Není jako přirozený život omezen na zem, ani není vázán na čas, ani není ukončen smrtí. Je to život, který nás uschopňuje mít obecenství s Božskými Osobami. Vede nás pryč z času do okruhu věčné slávy.

V těchto verších popisuje Pán Ježíš nejprve ty, za které se modlí, a vyjmenovává potom důvody, proč se za ně modlí. – V tomto zlém a Bohu nepřátelském světě jsou lidé, které Bůh Otec dal Svému Synu, aby jim zjevil jméno Otce a přivedl je k Němu do poměru dětí. Jako hříšníci by nikdy nemohli přijít k Otci. Ale nyní přišel na svět Syn, aby je hledal, aby jim zjevil Boha v milosti. Přijali Pána, poslechli Jeho slovo, zatím co svět zavrhl Ježího slova.

Tito vykoupení lidé jsou zvláštními předměty Boží péče. „Tvoji jsou,“ říká Syn k Otci a zdůvodňuje tím Svou přímluvnou prosbu. Pak přidává druhý důležitý důvod pro Svou modlitbu: „Oslaven jsem v nich.“ Byli jsme v tomto světě zanecháni k tomu, abychom představovali Toho, který vešel do slávy. Tou měrou, jak je Kristus viděn ve Svém lidu, je před světem oslaven.

Dalším důvodem pro modlitbu Pána je Jeho návrat k Otci. Nemohl Svůj lid už jako doposud chránit Svou přítomností. Zůstali ve zlém a Krista nenávidícím světě. Proto velmi potřebovali přímluvu Pána Ježíše.

Pán Ježíš přišel z nebe. Jeho život byl veden úmysly, které jsou světu naprosto cizí. Ano, svět Ho nenáviděl, protože nebyl z něho. Jeho lidu se nedaří jinak. Jemu svět nerozuměl. Lidé nebudou rozumět ani nám, když patříme Pánu Ježíši, stavíme se na Jeho stranu a následujeme Ho.

Svět, který nás obklopuje, znamená pro nás stále nebezpečí. Proto Pán Ježíš prosí za naše zachování od zlého ve světě. Přeje si naše praktické posvěcení. Posvěcení přitom neznamená jen oddělení od zlého, nýbrž zároveň oddanost a užitečnost pro Boha. Jak dospějeme k tomuto posvěcení? Je tu nejprve Boží slovo. Když je čteme, působí na naše svědomí, aby nás oddělilo od toho, co není slučitelné s našim vztahem k Otci. Dále je tu Kristus ve slávě, žijící Osoba, která mocně působí na naše srdce a vede naše smýšlení a snahy pryč od tohoto světa.

Ve verších 20 a 21 myslí Pán ve Své modlitbě na pozdější časy. Vidí všechny ty, kteří v Něho uvěří skrze slovo apoštolů. Jednota měla být svědectvím před světem – viditelným důkazem o tom, že Otec poslal Syna, aby způsobil takový výsledek. Žel že dnes je z toho vidět jen velmi málo.

Protože Kristus vykonal dílo vykoupení tak obdivuhodně, oslavil Jej Bůh jako Syna člověka (kapitola 13,31). Ale tuto slávu si Pán Ježíš nechce ponechat jen pro sebe, nýbrž chce ji sdílet s námi. Jaká milost!

Dnes svět ještě nevidí nic z této slávy, kterou Kristus obdržel jako člověk. Žel že pro naši nevěrnost nevidí také nic z jednoty všech vykoupených, o které je v této kapitole vícekrát řeč. Ale přijde chvíle, kdy se Kristus zjeví se všemi Svými ve slávě před celým světem. Pak Kristus – a jen Kristus – bude spatřován ve Svém lidu (2. Tesalonickým 1,10). Lidé poznají, že Ten, kterým pohrdli a kterého nenáviděli, je skutečně Poslaný od Otce, a poznají, že věřící v Krista, které zavrhovali a pronásledovali, jsou Otcem milováni stejnou láskou, jakou má ke Kristu.

Ale je tu sláva, která jde daleko nad onu slávu, která bude zjevena světu. Kristus jako Syn bude mít provždy u Otce jedinečné místo. Tato sláva, která patří jen Jemu, Synu, může být viděna jen v nebi. A my jsme poctěni tím, abychom tam přebývali a hleděli na Něho a obdivovali Ho v Jeho slávě, která Jemu jedinému patří.

Touto kapitolou začíná zpráva o posledních hodinách života našeho Pána a o Jeho smrti. Celé líčení nese zvláštní charakter tohoto Evangelia. Jestliže u Matouše a Marka vidíme více charakter oběti za hřích, pak zde máme charakter *zápalné oběti*. Kristus se sám vydal Bohu v oběť.

Zatímco Pán Ježíš používá čas po Fáze k tomu, aby učedníky povzbudil a poučil, připravuje Jidáš vše pro zatčení svého Mistra. Ale zajmutí Pána Ježíše i přes všechny zbraně přece není tak jednoduché. V Jeho odpovědi „Já jsem“ proniká něco z věčného Božství Jeho Osoby a působí, že všichni padají k zemi. Pocho-pové se nacházejí v přítomnosti Toho, o němž bylo řečeno: „Útok učinivše na mne zlostníci, k sežrání těla mého, protivníci moji a nepřátelé moji, sami se potkli a padli.“ (Žalm 27,2)

Ale Pán nechává lidi, které Jeho božský hlas srazil k zemi, opět vstát. Vydává se jim, aby Jeho učedníci ušli nejen jejich rukám, nýbrž také soudu, který On měl vytrpět na jejich i našem místě.

Jak často jednáme právě tak jako zde Petr: upřímní, plni horlivosti a lásky k Pánu, ale tělesní, takže nás Mistr musí kárat. Kéž bychom měli tento velký Vzor více před svými zraky!

Nyní se Pán Ježíš nechává svázat a vést nejprve k Annášovi, bývalému nejvyššímu knězi. Vidíme zde Božího Beránka – „jako beránek k zabití veden byl, a jako ovce před těmi, kdož ji stříhou, oněměl, aniž otevřel úst svých“ (Izaiáš 53,7).

Dva učedníci chtěli vědět, co se děje s jejich Mistrem: Petr a jiný učedník (Jan) následovali Pána Ježíše. Jan byl v tomto domě známý a mohl klidně vejít dovnitř. „Ale Petr stál u dveří vně.“ Na co asi myslel? Vzpomněl si na slova Pána: „Kam jdu, nemůžeš ty nyní jít za mnou... Amen, amen pravím tobě: Nezazpívá kohout, až mne třikrát zapřeš.“ (kapitola 13,36.38)? Zde ještě byl čas popřát sluchu slovům Pána.

Nato se Jan přimluvil za svého přítele a uvedl ho dovnitř. Tím začala pro Petra zkouška jeho lásky k Pánu, o které si myslel, že je mnohem větší než láska druhých učedníků (Matouš 26,33; Marek 14,29). Vrátná byla prvním nástrojem v ruce satana, aby ho tříbila (Lukáš 22,31). Její slova stačila k tomu, aby Petrovi nahnala takový strach, že zapřel každé spojení s obžalovaným. Přes tuto první porážku zůstal v tomto prostředí a ohříval se u ohně nepřátel svého Mistra.

Na otázku nejvyššího kněze ohledně Svého učení se Pán Ježíš odvolává na veřejnou službu, která nyní byla ukončena. Vydal dokonalé svědectví. Bylo zbytečné se o tom dále šířit. Nyní měl vykonat jinou službu: dát Svůj život. Když tak Pán stál před Svými žalobci a soudci, uskutečnil dokonale to, co čteme v Kazateli 3,7: Je „čas mlčení a čas mluvení“. (Čti též Lukáš 22, 67.68.) Ano je čas, kdy Bůh mlčí. A tak jako tehdy přišel takový čas pro Židy, tak stojí dnes křesťanstvo těsně přede dnem, kdy Boží hlas milosti umlkne.

A co je s Petrem? Stále ještě stojí u ohně a ohřívá se s nepřáteli svého Mistra. Právě musel přihlížet tomu, jak byl Pán Ježíš bit do tváře. A tu se ho jeden zeptal: „Nejsi-li i ty z učedníků jeho?“ A o něco později jiný: „Zdaž jsem já tebe neviděl s ním v zahradě?“ Po dva-krát zapírá svůj vztah k vězni. Pak kokrhá kohout, a to mu přivádí jasně na mysl hrůzu jeho hříchu (Marek 14,72). Musel by si zoufat, kdyby za něho Pán Ježíš neprosil (Lukáš 22,32). Jak často musel Pán Ježíš vynaložit námahu kvůli nám, když jsme Jej podobným nebo jiným způsobem zarmoutili.

Nyní vedou Židé svého vězně k Pilátovi, římskému místodržícímu. Má vyslovit rozsudek smrti. Aby se před Fáze neposkrvnili v pohanském domě, zůstávají venku. Ceremoniální znečištění bylo v jejich očích horší než vražda Božího Syna, jejich Mesiáše! A kde stojíme dnes? Dodržování určité „tvářnosti pobožnosti“ nebrání lidem v tom, aby žili ve věcech, které jsou v Božích očích zlé a hříšné.

Pilát, který sice věděl o závisti Židů, ale neznal jejich nenávist vůči Pánu Ježíši, Jej chce přenechat židovskému soudnictví. Ale Židé nechtějí žádné soudní jednávání; žádají jen *Ježíšovu smrt*. Nyní se tím případem musí zabývat římský místodržící. Vůči němu Pán Ježíš nemluví tak, jako předtím před nejvyšším knězem. Na pohanském muži nespočívá stejná odpovědnost jako na knížatech Židů.

Rozhovor s obžalovaným uvádí Piláta do rozpaků. Slova tohoto člověka burcují jeho svědomí, takže se ptá: „Co je pravda?“ Ale není ochoten čekat na odpověď; mohla by pro něho být nepříjemná. Spíše se snaží svalit odpovědnost za odsouzení nebo propuštění Ježíše na Židy. Židé dávají přednost zločinci před Božím Synem, a to vede k justiční vraždě, na které má Pilát svou vinu (kapitola 19,16).

Proč dal Pilát Ježíše bičovat, když předtím konstatoval Jeho nevinu (kapitola 18,38)? Myslel, že tímto ponížením a krutým jednáním zmírní nenávisť Židů a vzbudí jejich soucit? Ať je tomu jakkoli, tvrdá srdce žalobců nebyla dotčena. Zato se tímto jednáním provinují také pohané na nevinném Božím Synu.

„Aj člověk!“ Muž, poznamenaný trápením bičování, s krvácejícím čelem, s trnovou korunou na hlavě a k posměchu oblečen „královským pláštěm“ – tak Ho Pilát představil před Židy. K nám volá pisatel Epištoly Židům: „Považte, jaký jest ten, který snášel od hříšníků taková proti sobě odmlouvání (odporování).“ (Židům 12,3) Stvořitel a Soudce živých i mrtvých stál jako obžalovaný před Svými hříšnými tvory! Ten, před nímž se brzy každé koleno skloní, byl tak zneuctěn. Jaký pohled!

Po výslovném přání nejvyšších kněží a služebníků: „Ukřižuj, ukřižuj ho!“ chtěl Pilát odpovědnost za Jeho odsouzení přenést na Židy, poněvadž na Něm nenalezl žádné viny. Ale Bůh to nedopustil. On, který cele zná lidské srdce, chtěl zjevit, co sám už dávno věděl: Všichni – Heródes, Pilát, pohané i izraelský národ – se postavili *proti* Pánu Ježíši (Skutky ap. 4,27.28).

Nové obvinění od Židů proti Ježíšovi, že sám sebe činil Božím Synem, znepokojuje římského místodržícího ještě více. Už se nejedná jen o nárok na království, nýbrž na Božství. Aby si zjednal jasno, ptá se obžalovaného na Jeho původ. Odkud přichází člověk, který si říká Boží Syn? Pán Ježíš mu nedává odpověď, protože dřívější prohlášení soudce: „Já na něm žádné viny nenalézám“ (kapitola 18,38; 19,4.6) by stačila k tomu, aby případ uzavřel.

Avšak Pilát, který chce demonstrovat svou moc, se stále více dostává pod vliv Židů, kteří se ve své nenávisti proti Pánu Ježíši nebojí žádného prostředku. Chtějí Římana přivést k vynesení konečného rozsudku smrti. Uvádějí v pochybnost i jeho vlastní věrnost císaři a ze své strany podtrhují věrnou poddanost císaři, což byla čistá faleš (Lukáš 20,22).

„Tehdy vydal jim ho, aby byl ukřižován.“ Tak začala justiční vražda, která se stala nejhroznějším a nejnespravedlivějším činem v dějinách lidstva: ukřižování Božího Syna, který se stal člověkem.

Nenávist Židů se stále zvětšuje. Na každou Pilátovu námitku reagují prudčeji voláním: Ukřižuj ho!

Boží Syn je ukřižován mezi dvěma jinými! Zde nejsou označeni jako zločinci. Tváří v tvář neslýchanému zločinu, který byl spáchán lidmi, stojí před Božím Synem všichni na stejné úrovni. Jsou to „dva jiní“. Jejich zločin, ačkoli byl spravedlivě posouzen, bledne před tím, co spáchali jejich soudci.

Pro lidi stál Pán Ježíš na stejném stupni jako ostatní (srovnej s 5. veršem). Nyní visí *uprostřed* hříšníků, kteří zasloužili smrt. Ale On přišel, aby toto místo zaujal v milosti, aby po vykonaném díle mohl vstoupit do *středu* vykoupených lidí. O dva dny později se to naplnilo (kapitola 20,19). A ještě dnes je uprostřed těch, kteří se shromažďují jen k Jeho jménu (Matouš 18, 20).

Židé nebyli spokojeni s nadpisem na kříži, který normálně udával důvod rozsudku. Ale nic nezmohli. Tato slova, která mohl číst každý z tehdy civilizovaného světa, budou jednou opět aktuální – až Pán Ježíš přijde jako Král na tuto zem a každý v Něm pozná Toho kdysi ukřižovaného (Zjevení 1,7).

Dokonce i římsští vojáci museli, aniž by to věděli, jednat tak, aby se naplnila slova ze Starého zákona. Nesšívaná sukně je zmíněna jen v tomto Evangelii – je to poukaz na dokonalost Ježíšova života a služby i Jeho oběti.

Vedle všech těch zvědavých a posmívajících se lidí (Lukáš 23, 35.48) tu bylo také několik takových, jejichž srdce, plná soucitu a horoucí lásky, tloukla pro Ukřižovaného. Jen Pán uměl ocenit správně jejich přítomnost v takové chvíli.

Boží Syn, který se stal člověkem, má opustit svět. Zakrátko po vykonaném díle vykoupení skloní Svou hlavu a předá ducha Otcí. V takové hodině myslí Pán Ježíš v dokonalém lidském soucitu na Svoji matku, která byla už pravděpodobně vdovou. Ví, co srdce této matky ve své bolesti a osamění bude potřebovat uprostřed světa, který je nepřátelský vůči jejímu Synu a od kterého nemůže nic očekávat. Zná také srdce učedníka, kterého miloval. Jemu předává péči o Svou matku.

„Dokonáno jest!“ Jakou jistotu dává toto zvolání Pána každému věřícímu, u něhož vzhledem k jeho spasení vyvstávají ještě nějaké pochyby. Dílo vykoupení je pro věčnost dokonáno. On, jenž byl poslušný až ke smrti na kříži, může nyní předat Svého Ducha Bohu, Svému Otcí.

Mohlo mít pro Boha ještě nějakou cenu to, že Židé této velké sobotě věnovali zvláštní pozornost, když předtím zabili Jeho Syna? Náboženství, které je oddělené od Boha a od Jeho Syna, kteří mají být jeho zdrojem a obsahem, zatvrzuje srdce a stává se nesvědčivou praxí.

Vojáci, kteří měli urychlit smrt ukřižovaných, už neměli co k činění, když přišli ke kříži uprostřed. Pán Ježíš už zemřel. Přesto vbodl jeden z nich do boku zemřelého kopí. Bůh dopustil tuto poslední pohanu těla Svého milovaného Syna, aby dal všem svědectví o výsledku dokonání díla vykoupení. Vytekla krev a voda. Krev mluví o smíření hříchů. Jsou soudně odstraněny, takže Bůh nyní může odpustit viny každému pokání činícímu hříšníkově (Židům 9,22). Voda mluví o mravním očištění hříšníka, a přitom je voda obrazem Božího slova (srovnej s kapitolou 15,3).

V 35. verši podtrhuje apoštol s důrazem to, co viděl; neboť jen víra v Krista, který zemřel, zachraňuje a dává věčný život. Ve své 1. Epištole připojuje ke svědectví vody a krve ještě svědectví Ducha Svatého, který po Kristově oslavení sestoupil z nebe (1. Jana 5, 6–12).

Od této chvíle už nevěřící nemají nad tělem Pána Ježíše žádnou moc. Bůh dopustil, aby Jeho Syn byl na kříži počten mezi bezbožné (Lukáš 22,37; 23,33). Ale ve Svě smrti neměl sdílet hrob s nimi, nýbrž být „u bohatého“, a musel být položen do nového hrobu, do kterého ještě nikdy nebyl položen žádný mrtvý (Izaiáš 53,9; Žalm 16,10).

Dva Ježíšovi učedníci, kteří až do té doby zůstávali vskrytu, vystoupili nyní na veřejnost a svým jednáním se přiznali k opovrženému a ukřižovanému Nazaret-skému. Jakým obdivuhodným způsobem připravil Bůh Své nástroje pro tuto chvíli. Musel to být zámožný, vliv-ný muž, aby mohl mluvit s Pilátem. Nějaký chudý Gali-lejský by k němu asi nebyl připuštěn. Josef z Arimatie byl muž, kterého Bůh vyhlédl pro tuto službu Jeho Synu, a Nikodém, muž obdobného postavení, mu při-tom mohl pomáhat.

Vzhledem k nadcházejícímu velkému sobotnímu dnu uložili do hrobu toto svaté, byť i zemřelé tělo sice s úctou, ale přece s určitým spěchem. Zde spočíval, ne až do Svého nabalzamování, jak ti Jeho měli v úmyslu učinit (Marek 16,1), nýbrž v očekávání Svého vítězného vzkříšení.

Třikrát je v této kapitole zmínka o *prvním dnu týdne*: neboť vzkříšením Pána Ježíše začal nový věk, doba křesťanství. Počítání času začalo u izraelského národa uvedením svátku Fáze (2. Mojžíšova 12,2). Nyní, když to, co Fáze znázorňoval, se naplnilo, Bůh toto časové období uzavřel a učinil nový začátek.

Zpráva Marie Magdalény: „Vzali Pána mého z hrobu,“ vedla Petra a Jana k tomu, aby sami běželi k hrobu; ale hřích, kterého se dopustil (zapřel svého Mistra), brzdila kroky jinak tak nespoutaného Petra. Hrob byl prázdný; ale pořádek prostěradel ukazoval, s jakým majestátním klidem opustil Boží Syn místo určené pro mrtvé.

Jakou to měl Jan víru? Až do té doby věřili učedníci jen v žijícího Krista. To jim bránilo přijmout Jeho slova o vzkříšení. Když zemřel, bylo tím zmařeno vše, co od Něho očekávali. Když Jan nyní viděl prázdný hrob, uvěřil ve *vzkříšení* Ježíše z mrtvých. To, co mu ještě chybělo, byla víra v živou, *vzkříšenou Osobu*. Ještě neměl víru v Osobu vzkříšeného Krista, a proto měl ještě „domov“ v tomto světě, domov bez Něho. „I odešli opět učedníci tam, kde prvé byli.“

Zatím co učedníci šli domů, zůstala Maria Magdaléna s pláčem u hrobu. To je místo, kde naposledy viděla tělo svého milovaného Mistra. Její srdce tak velmi lpělo na Osobě jejího Spasitele, že už bez Něho neměla domov. Ani andělé, které viděla sedět v prázdném hrobu, neodvádějí Marii od myšlenky, která ji naplňovala. Mluví s nebeskými posly, jako kdyby jí byli rovni. Vzácnost nepřítomného Pána, její láska k Němu, zdroj její bolesti, přezařují andělské slávy. Kdyby naše srdce byla více zaměstnána Osobou Pána, jak mnoho věcí tohoto světa by ztratilo důležitost.

Nyní přichází na pomoc Své smutné ovečce dobrý Pastýř sám. Věděl, že jen On sám může uspokojit horoucí náklonnost v srdci Marie. Ano, jestliže budeme Pána hledat, jestliže naše srdce nebudou moci být ve světě, který Ho zavrhl, bez Něho, pak se nám zjeví ve Své celé lásce.

Jakmile Pán jmenuje její jméno, její srdce se chvěje a ona ví, kdo před ní stojí. Nyní smí nést učedníkům také ještě slavné poselství toho Vzkříšeného. Když Kristus dokonal dílo vykoupení a vstal z mrtvých, mohl mluvit učedníkům o jejich novém, nebeském postavení. Byli přivedeni do takového vztahu k Bohu, který odpovídal poměru Pána k Jeho Bohu a Otci. Jak obdivuhodné!

První den týdne, den vzkříšení našeho Pána, nám připomíná první den nového pořádku. Na půdě milosti vede Bůh věřící do nového, nebeského a věčného období. Staré časové období, ve kterém se Bůh zabýval přirozeným člověkem, bylo uzavřeno sobotou, kterou Pán strávil v hrobě. Zavádět znovu svěcení soboty by tedy znamenalo snižovat Kristovo dílo a jeho výsledky.

Večer onoho dne byli učedníci shromážděni jistě proto, aby mluvili o těch podivuhodných věcech, které se udály. Ze strachu před nenávistí Židů dochází k tomuto shromáždění za zavřenými dveřmi. A tu se v jejich středu – stranou světa a všeho toho, co ho vyznačuje – zjevuje Vítěz nad satanem, světem a smrtí. Přináší jim pokoj na půdě vykoupení, pokoj, který právě dobyl za tak vysokou cenu. Venku je svět se svým nepokojem, svou nenávistí, svým zlým svědomím a svým náboženstvím. Uvnitř je Pán se Svým lidem a pokojem, který pro ně dobyl na kříži. Jaký je to krásný obraz, toto první shromáždění okolo Pána jako středu!

Rány na rukou a boku Pána Ježíše jsou důkazem, že to je On, jenž visel na kříži. Svědčí ale také o Jeho lásce k nám až do smrti a jsou znamením vykonaného díla, na kterém spočívá naše postavení, náš pokoj a naše bezpečnost.

O týden později nalézáme učedníky opět shromážděné v první den týdne. Tato zpráva nám především ukazuje, že věřící křesťané se od začátku shromažďovali v první den týdne. Ve Zjevení 1,10 je tento den označen za den Páně nebo den patřící Pánu. Ze Skutků 20,7 vidíme, že se pro věřící stalo zvykem v tento den lámat chléb, a tak slavit večeři Páně na Jeho památku.

Tomáš, který v den vzkříšení nebyl s učedníky, je zde předobrazem židovského ostatku na konci časů. Až budou věřící doby milosti z této země vytrženi, bude ostatek Židů prováděn těžkými souženími, aby poznal jako Mesiáše Toho, „kterého probodli“ (Zjevení 1,7).

„Blahoslavení, kteří neviděli, a uvěřili!“ Toto blahoslavenství platí nám, kteří žijeme v době milosti, ale také víry. Neboť věříme a milujeme Toho, kterého jsme neviděli (1. Petra 1,8.9). Ale očekáváme Jeho příchod, abychom v okamžiku byli uvedeni do Jeho slavné přítomnosti (Jan 14,3; 1. Jana 3,2b).

Verše 30 a 31 nám ukazují, co bylo Božím cílem, když dal napsat toto Evangelium. Osoba, která je nám v něm představena Svými skutky a slovy, je *Ježíš, Kristus* (Mesiáš), *Boží Syn*.

Kdysi povolal Pán Ježíš některé ze Svých učedníků od jejich rybářského řemesla, aby Ho následovali, neboť je chtěl učinit rybáři lidí (Matouš 4,18–22). A nyní? Zklamání tím, že Pán Ježíš proti jejich očekávání nezřídil království na zemi, se vrátili ke svému pozemskému povolání. A co jejich úkol jako rybářů lidí? Zdálo se, že bez jejich Mistra už není aktuální.

Výsledek jejich svévolné cesty byl deprimující. „Té noci nic nepopadli.“ Ale na břehu stál Pán Ježíš, hotov přivést je nejprve do obcenství se sebou (v obrazu společného jídla). On sám se o všechno postaral, aby s Ním měli díl. A div, který způsobil, otevírá všem oči. „Pán jest.“

Ve spojení s událostmi předchozí kapitoly vidíme v této události také prorockou stránku. Kapitola 20, 19–23 je poukazem na dnešní dobu milosti. Ve verších 24–29 je Tomáš poukazem na věřící ostatek ze Židů, který nakonec pozná svého Mesiáše. Náš oddíl mluví o uvedení tisíciletého království, když byla do moře národů uvržena síť evangelia království. Na požehnání království budou mít potom podíl nejen Židé, nýbrž i lidé ze všech národů.

Předtím Petr věřil, že miluje Pána více než ostatní učedníci. Aby byl po svém pádu – zapření svého Mistra – napraven, musel ho Pán Ježíš osvobodit od jeho sebe-důvěry. Proto mu ne jednou, ale třikrát klade otázku ohledně jeho lásky k Němu. Pán zná naše povrchní, zlá srdce.

Jestliže není svědomí zatvrzeno, jsme po chybném kroku zarmoucení. Stává se ale, že u toho zůstaneme a naše napravení se opírá o lítost, kterou jsme pocítili po učiněné chybě. S tím jsme spokojeni a domníváme se, že také vůči Pánu je vše v pořádku. U polovičního napravení tu je nebezpečí, že v podobných okolnostech znovu padneme. Pán viděl Petrovy slzy (Lukáš 22,62), ale ty v Jeho očích nestačily. Chtěl jej vést ke kořeni zlého, chtěl, aby v hloubi svého srdce odsoudil příčiny svého pochybení. Proto třetí otázka Pána vlastně zní: „Miluješ mne tak, jak to říkáš? Jsem ti tak drahý, jak to tvrdíš?“ Ve skutečnosti tomu tak bylo. On, jenž zná srdce, to věděl, a proto Petrovi *plně* svěřil Své ovce: „Pas ovce mé.“ Zbaven sebedůvěry a obohacen ve své známosti lásky Pána k němu, k tomu byl schopen.

Na konci rozhovoru Pán vyzval Petra: „Pojď za mnou!“ (19. verš) Místo toho, aby svůj zrak obrátil cele na Mistra, ohlédl se Petr jinam. Ale když Pán Ježíš volá, není na místě starat se o něco jiného. Je bezpočet věcí, které nás chtějí odvracet od toho, abychom hleděli na Pána Ježíše a následovali Ho. Pán také nechce, abychom se starali o cestu, po které jde Pán s jinými. Proto nedal Petrovi žádnou informaci o tom, co má v úmyslu s Janem. To se ho netýkalo.

Náznaky, které Pán dal vzhledem ke smrti jednoho učedníka a k pozůstavení druhého učedníka, se týkají různé služby těchto dvou, ne délky jejich života. Petr byl poslán především k Židům. Tato služba byla ukončena rozptýlením tohoto národa. Židé byli dáni stranou, protože zavrhli Pána Ježíše i svědectví Ducha Svatého, vydané skrze apoštoly. Janova služba naproti tomu jde přes konečné soudy a zřízení Kristovy vlády až k uvedení věčného stavu (zvláště v knize Zjevení). Tím zůstává Janova služba až do příchodu Pána.

Na konci pisatel jakoby svým podpisem dotvrzuje pravdu řečeného a ještě jednou představuje nekonečnost Pána Ježíše, který, ačkoli je pravý člověk, je zároveň věčný Boží Syn.

Kniha Soudců nám vypráví dějiny Izraele poté, co přišel do země Kanán, která mu byla Bohem zaslíbena. Jsou velmi smutné, neboť nám ukazují, jak se lid stále více vzdaloval od Boha. Národ nebyl jednotný. Pokolení se oddělila a spojovala se v jedno už jen v otroctví pod jedním společným nepřítelem. Ačkoli Bůh probouzel soudce a skrze ně působil vysvobození, upadali i ti do hříchů, takže jejich dílo bylo omezené a neúčinné. – Kniha Soudců je starozákonní ilustrace úpadku křesťanského svědectví přes všechna Bohem působená vysvobození a probuzení, která tu byla v průběhu času.

„Kdo z nás potáhne... napřed?“ Tak se ptal lid, když byl v poddanosti Bohu ještě jednotný. Hospodin odpověděl jasně a dal k tomu také zaslíbení. Avšak reakce Judy ukazuje, jak slabé už bylo toto pokolení. Obrátil se ke svým bratrům se žádostí o pomoc, jako kdyby Boží zaslíbení nestačila!

Tento odklon od Božích směrnic se v první chvíli nezdá být tak zlý. Často i dnes člověk trochu vypomáhá jasným směrnicím Božího slova lidskou organizací. Na začátku nebyl pozorován žádný negativní vliv (bylo dobyté vítězství). Později však uvidíme, že takové jednání vede ke ztrátě síly (19. verš).

V tomto oddílu na začátku Knihy Soudců nacházíme milý, slunečný obraz, dříve než se v příštím oddílu stáhnou mraky. – Dobytí Hebronu a zkažení obrů (Enakim; srovnej s Jozue 15,14), které je v Jozue 14 připisováno Kálefovi, stojí zde před námi jako čin pokolení, ke kterému Kálef patřil. Činná síla, vytrvalost a důvěra v Boha jednoho jediného muže přichází k dobru celému pokolení. – Dnes žijeme ve dnech, které se podobají době soudců, kde záleží na osobní víře jednotlivců (srovnej s výrazem „ty ale“ ve 2. Timoteovi 3,10.14; 4,5). Patříme k těm, kteří vtiskují celku Božího lidu pečeť síly víry?

Také událost s Otonielem a Axou už byla vyprávěna dříve (Jozue 15, 16–19). Jestliže Bůh něco ve Svém Slově opakuje, má Své úmysly. Zde se zdá, že chce vyjádřit Svou radost ze skutků víry Svého lidu. Otoniel – jeho jméno znamená „moje síla je Bůh“ – zde představuje hrdinu víry, který nekoná své skutky z vlastní síly, nýbrž nalézá svou sílu ve svém Pánu. Axa, Otonielova pomocnice, je obrazem věřícího, který by chtěl být naplněn Duchem Svatým, aby se mohl těšit ze získaných nebeských požehnání. Axa byla „žádostivá“ vzhledem k požehnáním Kanánu. Jsou křesťané také tak „žádostiví“ vzhledem k požehnáním nebe?

Postup pokolení Juda v území Filistinských po dobytí tří měst: Gázy, Aškalon a Akaron náhle ustává. „Nevyhnal obyvatelů údolí, proto že vozy železné měli.“ Cožpak je všemohoucnost Boha, který byl s Judou (19. verš), omezená? Bůh Judovi zaslíbil, že dá zemi do jeho ruky (2. verš); ale toto zaslíbení Judovi nestačilo. Vzal si na pomoc ještě svého bratra. Proto Bůh omezuje sílu, kterou mu dal.

Proti této nedostatečné víře stojí víra Kálefa, který dobyl úplné vítězství nad hroznými obry, kteří dříve bydlili v Hebronu. Pravá víra v Boha nikdy nepodlehne!

O pokolení Benjamin je podána zpráva jen jedním veršem. U něho chyběla dokonce i ta nedostatečná víra Judova. Juda ještě bojoval o Jeruzalém (8. verš); Benjamin naproti tomu v něm prostě bydlel, aniž by vyvinul snahu zahnat Jebuzejské. Nepředstavuje Benjamin věřící, kteří se srovnali se světem? Jaká neúcta pro Pána Ježíše, který přece ze strany světa nezakusil nic než nenávisť, opovržení a nakonec smrt!

K dobytí města Bethel došlo s pomocí zrádce. To, co učinil, není čin víry jako u Raab (Židům 11,31). Nepřipojuje se k Božímu lidu, nýbrž vrací se do světa, aby za Bohem zkažené město vystavěl nové.

Co nyní následuje, je smutný příběh selhání. Je částečným opakováním toho, co nalézáme už v Knize Jozue (kapitola 15,63; 16,10; 17,12). Jestliže je tu zmínka jen o šesti pokoleních, neznamená to, že ta druhá by byla bez viny. Máme zde spíše vylíčena některá pokolení a některá pochybení jako obraz všeobecného stavu lidu.

Ztráta těchto měst pro jednotlivá pokolení se nezdá být otázkou chybějící síly – Bůh by jim dal do ruky také tato města – nýbrž chybějící duchovní energie. Kananejští *chtěli zůstat* ve své vlasti. A tak nechal Boží lid Kananejské bydlet mezi sebou. – Nechybí nám někdy duchovní energie k odsouzení a odstranění něčeho v našem životě, o čem víme, že to je v rozporu s Božími myšlenkami? Kéž bychom chtěli následovat Pána Ježíše se vší rozhodností!

„Gázer“ (29. verš) znamená „odříznutý, daleko vzdálený“. Jako město Kananejských mluví o vzdálení přirozeného člověka od Boha. Ale toto město patřilo nyní k městům Levitů (Jozue 21,21), takže jeho jméno nabývá pro věřícího nový význam: Kristus odnesl naše hříchy do „země pusté“ (3. Mojžíšova 16,22); na kříži byl „vytátn ze země živých“ (Izaiáš 53,8). Jak je to smutné, když se ztrácí vědomí o tom, co musel Kristus vytrpět pro naše hříchy.

Když Jozue ve své řeči na rozloučenou musel k lidu říci: „Odvrzte bohy (modly),“ (Jozue 24,14) a prorok Amos říká o modlách, že je s sebou nesli na své cestě pouští, pak je jasné, že modlářství nebylo nikdy v Izraeli odsouzeno až ke kořenu a lid se od něho nikdy zcela neočistil. To byla příčina úpadku, který začal, jakmile bohobojný vůdce Jozue a starší jeho generace zemřeli. Přicházející generace už neviděla Boží dílo, jen o něm slyšela a brzy na něj začala zapomínat.

Dějiny křesťanství ukazují podobný průběh. Dokud žili apoštolé, kteří byli očitými svědky, neukazovalo se zlo ještě veřejně, ačkoli tu v zárodku už bylo. Ale již v prvním století se křesťanské svědectví odchýlilo od zásad Božího slova. Jasně se ukázal úpadek a od té doby šel nezadržitelně dále, stále více od Boha pryč.

Jak se máme zachovat v takové situaci? Žít osobně vírou, která chybí celku! I my patříme ke generaci, která Boží dílo (kříž a začátek Církve) *neviděla*. Ale z Božího slova je *známe*. Kéž bychom je pevně drželi *vírou* a zcela zařídili svůj život podle Božích myšlenek tak, jak nás tomu učí Bible.

Jak rychle se list obrátil! V 1. kapitole jsme ještě četli: „Hospodin byl s Judou.“ V našem oddílu jsme četli: „Ruka Hospodinova byla proti nim.“ Odkud přišel tento obrat? Příčina ležela v srdci Izraelitů, kteří opustili Boha svých otců. Nahradili pravého Boha bohy, které si vymyslili lidé a kteří podle jejich představ cítili a jednali jako oni sami. Představy lidí jsou velmi rozličné; proto tolik bohů (12. verš). Jaká výzva Bohu! Jak velmi Jej tím popudili k žárlivosti! Rozumíme kázni, kterou Bůh musel na lid přivést.

Ale Hospodin se ještě Svého lidu nevzdal. Jakmile viděl známku pokory a porozumění, dal Bůh záchranu skrze soudce, které Svému lidu vzbuzoval. Protože však pokání nešlo v srdci lidu až ke kořeni zla, záviselo oživení zcela na bohabojných vůdcích. Jakmile ti zemřeli, „pohoršovali cest svých“.

Co pro nás znamenají tyto verše v duchovním směru? Naše přirozené srdce je stejně zkažené jako srdce Izraelitů. Jestliže nejsme bdělí a nezdržujeme se blízko u Pána Ježíše, bude se satan pokoušet získat vliv, a pak rychle přicházíme k pádu a zneuctujeme Pána. Právě napravení nastává jen tehdy, když odsoudíme také kořen zla.

Bůh ponechal v Kanánu různé pohanské národy, aby postavil izraelský lid na zkoušku a zkusil jejich poslušnost vůči Svým příkázáním, která dal skrze Mojžíše. Na každého z nás se obracejí slova apoštola Pavla: „Ale ty zůstávej v tom, čemu ses naučil, a což jest svěřeno, věda, od koho ses naučil. A že od dětinství svatá písma znáš.“ (2. Timoteovi 3,14.15) Skrze pozůstalé národy měla také budoucí pokolení poznat válku. Obdobně to platí dnes na konci doby milosti. Máme bojovat ten dobrý boj víry, aby nám nepřítel nemohl uloupit nic ze všech Božích požehnání (srovnej s 1. Timoteovi 1,18; 2. Timoteovi 2,2).

7. verš popisuje hřích lidu. Je to více než prosté přestoupení Mojžíšova zákona. Ukazuje se zde celá svévole, která nechává Boha a Jeho vůli zcela mimo zřetel. „Hřích je bezzákonnost.“ (1. Jana 3,4 – přel.) Odpovědí z Boží strany je útlak skrze krále z Mezopotámie. V trápení si opět vzpomínají na jméno Toho, na kterého zapomněli. Volají k Němu a On jim vzbuzuje soudce Otoniele. Ten, který se už dříve opíral zcela o svého Boha a o Jeho sílu, byl mužem, který mohl vést Izraele v boji, takže země měla v době jeho života pokoj.

Když bohobojný soudce zemřel, smutný příběh se u lidu opakuje: „Opět činili synové Izraelští to, což jest zlého před očima Hospodinovýmá.“ – Jak snadno upadneme i my víckrát do téhož hříchu, zvláště tehdy, když v sebeodsuzování nejdeme až ke kořeni zla a neodsoudíme ho. Avšak jak dobrotivý je Bůh! Nevzdává se nás tak rychle. Stejně jako tehdy Izraele, se pokouší i nás přivést opět k sobě cestami Své výchovy a kázně.

Druhé otroctví a útlak přišlo skrze Moába. Po 18 letech dal Bůh Svému vzdychajícímu lidu osvoboditele v Ahodovi. To, co vyznačovalo tohoto muže, byl meč na obě strany ostrý, který nosil po své pravé straně.

I my vlastníme takový meč. Je jím Boží slovo (Židům 4,12.13). Je jen otázka, zda s ním umíme zacházet a zda je stále nosíme při sobě, abychom je v pravou chvíli mohli použít jako zbraně. Přitom je jistě každému jasné, že nemá velký užitek mít Bibli jako knihu stále v kapse, když ji téměř neznáme. Jen častým používáním, tj. pilným čtením a studiem se učíme znát Boží myšlenky a zásady a jsme schopni toto Slovo správně používat na sebe i na druhé.

Moábova porážka je pro tu chvíli úplná: „Aniž kdo ušel.“ A přece je čas klidu a pokoje omezen, protože v srdci lidu nedošlo k úplnému obrácení.

Na základě nevěrnosti lidu a jeho odklonění od Boha se mohli Kananejští na severu, kteří za Jozue byli zcela poraženi (Jozue 11,2 a dále), opět vzchopit. Stali se silnými, měli opět válečné vozy (srovnej s Jozue 11,4) a Bůh dopustil, aby Izraele po dobu 20 let *násilně* sužovali.

Jak smutný byl stav Božího lidu, se ukazuje také v tom, že tu už nebyl *žádný muž*, kterého by Bůh mohl použít jako soudce. Debora prorokyně, žena, musela převzít tento úkol. Jestliže všichni muži smýšleli tak jako Barák, pak chápeme smutný úpadek v izraelském národu. Bůh se obrátil na Baráka s jasným úkolem, spojeným s obdivuhodným ujištěním. Ale kde zůstala Barákova důvěra v Boha? Chtěl jít do boje, jen když s ním půjde prorokyně Debora. Znamenala pro něj přítomnost ženy více než Boží zaslíbení?

Ale zkoušejme sami sebe. Jak často se opíráme více o viditelné věci, o okolnosti, o lidi okolo sebe, než o Pána, kterého sice nevidíme, jehož neklamné slovo však máme v rukou. Nepodobáme se potom Barákovi?

Azor, sídlo vlády Jabína, krále Kananejských, leželo v území pokolení Neftalím. Území Zabulon s ním sousedilo. Z těchto dvou pokolení, která zvláště trpěla útlakem, vytáhlo nyní deset tisíc mužů s Barákem do boje. Zaujali postavení na hoře Tábor. – Když se musíme postavit proti Božímu protivníkovi (Jakuba 4,7; 1. Petra 5,8.9), je dobré dívat se na postavení „shůry“, z Božího hlediska, z nebeské perspektivy. Pak nemáme před očima nejprve velkou moc nepřítele, nýbrž vítězství, které už dobyl Pán Ježíš na kříži.

Jasný postoj vůči utlačovateli a touha po osvobození z jeho otroctví přivolává ihned na jeviště nepřítele a jeho vojsko. Ale to nám nemusí působit úzkost. „Zdali Hospodin nevyšel před tebou?“ Bůh sám přišel na pomoc lidu, který poznal své pochybení, a osvobodil jej z kázně, kterou na něj dopustil.

Ale Barák musel sklidit pokořující ovoce své chybějící důvěry v Boha. Chtěl se vedle Boha opřít také o viditelnou oporu – prorokyni Deboru, a tak Bůh dal kníže vojska Zizaru do rukou ženy, která ho nezabila válečnou zbraní, nýbrž domácím nástrojem, který měla ve svém stanu po ruce. Přes tento hrdinský čin ani tato žena neopustila své místo poddanosti, které je podle Boha.

Po vítězství, které Bůh daroval, zpívají Debora a Barák píseň chvály za osvobození. Připomíná píseň, kterou kdysi zpívali Mojžíš a celý izraelský národ na břehu Rudého moře (2. Mojžíšova 15). Zde slyšíme už jen *dva* hlasy. Jaké je to smutné znamení úpadku!

Píseň začíná chválou Boží milosti, která způsobila oživení v srdcích jednotlivců. Pak obracejí zpěváci svůj pohled zpět do minulosti a vzpomínají na dřívější Hospodinovy skutky při vejítí do země (lid přišel tehdy z Idu-mejské země; 5. Mojžíšova 2,8). – Kéž bychom i my v dobách úpadku křesťanského svědectví vždy znovu hleděli zpět na počátek a pevně drželi to, „co bylo od počátku“.

Ve verších 6 a 7 popisují zpěváci úpadek. Dostali se do poroby od svých nepřátel, poněvadž opustili Boha a zvolili si nové bohy. Následkem byla nejistota na silnicích, opuštěné vesnice, válka a nedostatek zbraní proti zlu.

Tam, kde se ale srdce v lítosti vrací k Bohu, vrací se také Boží požehnání. Tak tomu nebylo jen tehdy, to platí i dnes. Tak volá Pán ke shromáždění v Efezu: „Ale mám proti tobě to, že jsi tu první lásku svou opustil. Protož pomni... a číš pokání.“ (Zjevení 2,4.5)

Popisu boje, jak ho Bůh sám vedl (verše 19–22), předchází poučný výčet pokolení a jejich chování v tomto konfliktu. Efraim, Benjamin, Izachar táhli s nimi. Ruben měl vážné porady, dokonce pojal rozhodnutí, ale nevykonával je. Dan byl zaměstnán jinde a Asser se nenechal rušit ve svém klidu. Účast s nasazením života byla jen u pokolení Zabulon a Neftalím. A jak je to s námi? Možná že pravidelně navštěvujeme shromáždění věřících, ale jinak jsme ve věcech Pána pasivní. Anebo má zaměstnání a jiné věci na nás takové nároky, že pro Pána nemáme čas? Ani s pouhými dobrými předsevzetími se k ničemu nedojde; vše zůstane při starém. Kéž bychom byli takoví, jako Zabulon a Neftalím (porovnej s Římanům 16, 3–5).

23. verš nám ukazuje, jak Bůh posuzuje duchovní lenost. Město Meroz nedrželo s nepřítelem. Jeho obyvatelé ho nepodporovali žádným způsobem. Ale nedělali nic jiného, zůstali pasivními. Proč? Mysleli si, že to půjde i bez nich? Anebo chtěli čekat, až boj dojde k jejich městské zdi? Jsme spokojeni, že naše vlastní duše je spasena, ale osud tak mnoha nevěřících je nám lhostejný?

Mysleme však na Jáhel! Její síla byla nepatrná, ale odvážila se s Boží pomocí hrdinského činu a dobyla velkého vítězství. Bůh ji poctil a požehnal jí.

Země se mohla těšit pokoji po dobu čtyřiceti let. Pak přišlo nové odvrácení lidu od Boha. Tentokrát si Bůh jako kázeň použil Madianských, kteří jsou, tak jako Izraelité, Abrahamovými potomky (1. Mojžíšova 25,2). – Madian je obrazem pozemských věcí tohoto světa. Když se u věřících stanou opět prioritou, je duchovní hlad nutným následkem. To, co svět nabízí, nemůže duši nikdy nasytit. Duchovní život věřícího, který se zaměstnává jen pozemskými věcmi, zakrňuje, navenek je už sotva viditelný a zůstává nanejvýš ve skrytých záhybech srdce (2. verš). – Chudoba žene Izraelity na modlitbu. „Volali k Hospodinu.“

Bůh neodpovídá ihned vysvobozením. Posílá nejprve proroka, který má lidu připomenout podivuhodné Boží cesty s nimi od vykoupení z Egypta až k dobytí země. Dále musí Boží muž položit prst na příčinu jejich těžké situace: „Ale neposlechli jste hlasu mého.“

Když prorok vyřídil své poselství, opět zmizel. Neznáme ani jeho jméno. Ale prorok není důležitý, nýbrž Boží slovo, které přinesl. A toto slovo přišlo do srdcí a svědomí posluchačů. Nyní má působit, aby Bůh mohl potom lid také osvobodit.

Bůh nyní přichází v podobě „anděla Hospodinova“ k muži, jehož chce učinit osvoboditelem a soudcem Svého lidu. Gedeon je ze strachu před nepřáteli, kteří by mu mohli uloupit poslední potraviny, zaměstnán mlácením pšenice na zvláštním místě, totiž v lisu. Tu k němu přistupuje anděl Hospodinův se slovy: „Hospodin s tebou, muži udatný.“ A v odpověď na Gedeonovy námitky anděl pokračuje: „Jdi v této síle své, a vysvobodíš Izraele z ruky Madianských!“

Gedeon má námitky a pochybnosti. Je nejmladší v domě svého otce a jeho rod je nechudší v pokolení Manasses. Jak by mohl takovou věc vykonat? Ale tu anděl vysvětluje, co síla vlastně je. Je to přítomnost Pána. Ten, kdo se Ho pevně drží a je si vědom Jeho bezprostřední přítomnosti, ten obdrží sílu stát proti nepřátelskému světu a také nepovolovat falešné opozici Božího lidu.

Možná že nám Pán také, podobně jako Gedeonovi, ukázal nějaký úkol, který bychom pro Něho měli konat. Ale my jsme se ptali: „Čím já vysvobodím Izraele?“ Jak lehce hledíme na sebe, na své možnosti a schopnosti nebo na jiné lidi, abychom se podle nich orientovali, namísto abychom s vírou šli kupředu s *Ním* a prožili, co Bůh může vykonat.

Není možné, aby vedle nového Božího oltáře, který mluví o pokoji, jenž může být nalezen jen v Bohu, stál dále modlářský oltář. To by vedlo k rozdělené víře. Proto musel být Bálův oltář zbořen ještě téže noci a modla (Kral. překlad: „háj“) posekána. Zato měl na vrchu pevnosti (Kral. překlad: „skály“) – tam, kde si zvykli skrývat se před Madianskými – postavit oltář Bohu a obětovat na něm druhého volka otce Joasa jako zápalnou oběť. Aby nebyl nevěřícími sousedy od svého činu zadržen, učinil to Gedeon v noci. Ale ráno byla výzva Bálovi zjevná.

Gedeon ke své víře připojil ctnost (2. Petra 1,5), duchovní rozhodnost, kterou potřebuje každý dobrý bojovník Ježíše Krista. Tato energie je Boží prostředek k tomu, aby druzí byli probuzeni a povzbuzeni. Tak vidíme vystupovat Joasa, Gedeonova otce. Jeho posměšná slova rozptylují odpor proti jeho synu a starají se o to, aby Gedeon dostal titul vyzyvatele Bále. A Gedeon táhne ne bez zkušenosti do boje, který nyní začne. Už se prokázal jako muž víry. Tato víra je nutná, aby mohl nadále vítězit.

Nyní se vynořují nepřátelé. Nestál satan za těmito loupežníky, aby v zárodku udusil právě začínající probuzení a návrat k pravému Bohu? Ale Bůh je tu a On je silnější. V následujících oddílech je popsána příprava a výběr těch, které Bůh chtěl použít jako nástroje k vítězství.

Nejprve čteme o Duchu Božím, který posilnil vůdce Gedeona. Gedeonova vlastní síla a moudrost by v tomto boji byly naprosto nedostačující. Tak jsme také my bezpečni jen v závislosti na Pánu.

Ale Gedeon ještě není plně připraven. Není si nikterak jistý, že Bůh skutečně chce lid skrze jeho ruku zachránit, a prosí o znamení. Jak je Bůh milostivý, že vychází Svému pochybujícímu služebníkovi vstříc!

Rouno je obrazem Izraele, který byl uprostřed pohan-
ských národů naplněn rosou Božího požehnání. Ale list se obrátil. Kvůli svým hříchům, zvláště kvůli ukřižování svého Mesiáše zůstal Izrael „suchý“ a národy, které neměly žádné naděje a byly bez Boha na světě (Efezským 2,11.12), přišly k požitku Boží milosti a milosrdenství, jak tomu je v naší době. Kristus zemřel na kříži, aby „na pohany to požehnání Abrahamovo přišlo v Kristu Ježíši“ (Galatským 3,14).

Když byla víra vůdce Božími znameními posilněna, přichází výběr těch, kteří mají skutečně táhnout do boje. Volání trubky sice následovalo 32 000 mužů, ale více než dvě třetiny jen s chvějícím se srdcem.

U studnice Charod, což znamená studnice strachu a hrůzy, přivádí Bůh k použití nařízení ze zákona (5. Mojžíšova 20,8). „Kdo jest strašlivý a lekavý, vrať se.“ Zmenšením počtu bojovníků chtěl Bůh zabránit tomu, aby si lid Boží vítězství neučinil vlastní chloubou. Pro Gedeona jistě nebylo lehké poslechnout tohoto Božího nařízení. Jeho vojsko bylo přece už čtyřikrát menší než nepřátelské (srovnej s kapitolou 8,10), a nyní z něho měl ještě dvě třetiny propustiti domů! Ale měl se naučit, že „není nesnadné Hospodinu zachovati ve mnoze aneb v mále“ (1. Samuelova 14,6).

Deset tisíců těch, kteří zůstali, bylo v Božích očích stále ještě příliš mnoho. Gedeon je musel vést k vodě, aby je tam Bůh mohl „zkusit“. Žízeň měli jistě všichni, ale jen tři sta čerpalo vodu rukou, aby se napili jakoby při cestě. Všichni ostatní se sklonili, aby svou žízeň vydatně utišili. – Tak se jedni křesťané těší bohatě z požehnání, která jim prozřetelnost nabízí na cestě; druzí se nenechají ničím odvést od cíle líbit se svému Pánu a okoušejí občerstvení, které jim Pán ve službě dává, jen za chodu.

Redukce vojska na setinu původního, již tak skromného počtu, byla pro Gedeonovu víru asi tvrdou zatěžkávací zkouškou. Bůh to věděl, a staral se nyní o nutné povzbuzení. Musel je dodat sám nepřítel. Pán vyzývá Gedeona, aby sešel dolů k táboru Madianských a vyslechl rozhovor dvou vojáků. Jako znalec srdcí říká: „Pakli se bojíš sjítí sám, sejdi s Půrou, služebníkem svým.“ (10. verš – přel.) Gedeon – a my všichni – nemá sám v sobě větší cenu než těch 22 000 váhavých, kteří se vrátili domů. Kéž bychom na to nikdy nezapomněli především ve službě pro našeho Pána, ať už je jakkoli malá a nevýznamná. „Beze mne nic nemůžete učiniti.“

To, co Gedeon slyší, jej sklání ve velebení před Bohem. Dokonce nepřátelé musejí vydat svědectví, že jejich osud je zpečetěn (14. verš). Při pohledu na naše nepřátele – tělo, svět a satana – nás Bůh upozorňuje podobně: máme co činit s poraženým nepřítelem. Tělo je ukřižováno (Římanům 6,6); svět je poražen (Jan 16,33; 1. Jana 5,4) a satan je poražený nepřítel (Židům 2, 14).

Výzbroj tří set Gedeonových mužů je zvláštní: trubky, prázdné džbány a pochodně. Trubky mluví o ústním svědectví Božího slova. Džbány ukazují na naše křehké lidské tělo a pochodně na Ježíšův život, světlo Krista, které má být vidět v našem životě (2. Korintským 4,6.10).

Jak bude nyní dobyto vítězství nad nepřáteli? Uprostřed noci je rozbito těch tři sta džbánů. Světlo pochodní je vidět a zároveň zaznívá hlas trubek a bojové volání: „Meč Hospodinův a Gedeonův!“ Zbytek zařizuje Bůh sám. „Obrátil Hospodin meč jednoho proti druhému, a to po všem ležení.“ – Tímto způsobem můžeme i my ještě dnes dobýt vítězství proti takovým, kteří vnikají do Božího lidu, aby ho rozptylovali a zaháněli do „jam a jeskyň“ a brali mu každé požehnání a duchovní potravu. Jak důležité je přitom jasné svědectví Božího slova (trubka) a celá rozhodnost pro věc Pána (bojové volání). Dále může Boží světlo (pochodeň) svítit jen tehdy, když naše osobnost ustoupí do pozadí, „aby hojnost té moci byla Boží, a ne z nás“ (2. Korintským 4,7 – přel.). Jak často jsme stáli v cestě vítězství Pána, protože jsme hledali ještě něco pro vlastní čest, namísto aby-chom zcela ustoupili do pozadí, aby mohl být Pán učiněn velkým!

I když Bůh chtěl jen tři sta mužů, aby dobyl vítězství, tu přece měla všechna pokolení mít podíl na výsledcích. Efraim je dokonce osobně pozván, aby pronásledoval nepřátele a opět jim odjal vody, které tito předtím obsadili. I tomuto pokolení připadá podíl na vítězství: madianská knížata Goréb a Zéb.

Sotva bylo dobyto vítězství nad Madianskými, už vzniká uvnitř Božího lidu nespokojenost a odpor proti vůdci, kterého Bůh ustanovil. Efraim se cítí poškozen. Toto pokolení by rádo zaujalo první místo. Taková přání a myšlenky jsou vždy úrodnou půdou pro nespokojenost. Neznáme to ze svého osobního života? Ano, můžeme být žárliví kvůli energii víry druhých, když si sami nestojíme dobře!

Jak reaguje na tyto útoky Gedeon? Utišuje zlo tím, že setrvává v dokonalé pokoře. Vůbec nemluví sám o sobě, kromě toho, že se ptá: „Zdaž jsem co takového provedl, jako vy?“ Zaujímá to nejnižší místo, připisuje vše Bohu a zdůrazňuje obzvláště to, co v té věci mohl učinit Efraim.

Potom prožívají Gedeon a jeho muži to, co je ještě dnes podílem věřících, kteří chtějí setrvat ve věrnosti k Božímu slovu: vyčerpání a nedostatečnou podporu. Gedeon se nedává od svého cíle odvést ani únavou ani odporem měst a dobývá úplného vítězství. Jak by to bylo krásné, kdyby i při nás byly tyto dva podstatné znaky: energie víry a pravá pokora, která nedá vyrůst sebedůvěře a vede nás k hledání celé naší síly v Bohu. Oba znaky se však mohou ukázat jen v obecenství s Pánem.

Po vítězství nad Madianskými má Gedeon čas vypořádat se s posměvači ze Sochot a Fanuel. Bezděčně tu musíme myslet na lidi, kteří se sice nazývali křesťany, ale pravým věřícím, kteří chtěli následovat Pána Ježíše na cestě poslušnosti vůči Bibli, byli v mnoha věcech překážkou. Jak často slyšíme, že v Bibli je mnohé zastaralé, a proto se to nemusí brát tak přesně. Ti, kteří se chtějí držet jen Božího slova a odmítají ideje světa a všeobecné smýšlení, jsou označováni za ztrnulé a zaostalé. Pán Ježíš se se všemi, kteří nyní překáží Jeho dílu, bude zabývat jako Soudce!

Proč Gedeon neusmrtil na místě oba madianské krále (12. verš)? Chtěl svými vznešenými zajatci pro sebe zaznamenat nějaký triumf, např. před obyvateli Sochot a Fanuel? V každém případě jsou slova těchto mužů lichocením světa, které se může pro každého věřícího stát nebezpečným; neboť zasévá do jeho srdce zárodek sebedůvěry. Oč lepší by bylo, kdyby vůbec nepřišli ke slovu! Ale takto říkají Gedeonovi, když vyprávějí o mužích z Tábora: „Jako ty... jeden každý na pohledění jako *syn královský*.“ A potom: „Vstaň ty a oboř se na nás, nebo jaký jest muž, taková i síla jeho.“

Gedeonova životní dráha, která až do této doby zářně probíhala, končí těžkým selháním. Po lichocení světa odporuje i nabídce svých krajanů, kteří jej chtějí udělat králem. „Nebudu já panovati nad vámi, ani panovati bude nad vámi syn můj, Hospodin panovati bude nad vámi.“ Gedeon nepotřebuje žádný čas na rozmyšlení, aby na návrh izraelských mužů dal tuto jasnou odpověď.

Ale vzniká dojem, že týmž dechem, kdy odmítá království, vztahuje svou ruku po kněžství. Prosí o zlaté náušnice z kořisti a dělá z toho efod, který tvoří část oblečení nejvyššího kněze. Bůh mu sice na začátku jeho dráhy přikázal, aby postavil oltář a obětoval na něm. Ale to byla jednorázová věc, aby bylo ukázáno Hospodinovo postavení vůči modle Bálovi. Pro všeobecnou kněžskou službu v Izraeli *byl jen jeden nejvyšší kněz*, který konal svou službu v Sílo, kde byl postaven stánek (Jozue 18,1; 19,51). Tak se tato věc stává jemu a jeho rodině osídlem.

V křesťanstvu, kde podle naučení Nového zákona už neexistuje zvláštní kněžská třída, nýbrž všichni věřící jsou povoláni, aby byli duchovním způsobem kněžími, začali lidé už časně zavádět „duchovní“ v protikladu k „laikům“, „efod“, skrze který se může lid blížít Bohu! Ano, dokonce dosadili zástupce za Pána Ježíše. Jak je to smutné!

Na konci poslední kapitoly jsme četli o novém odpadnutí izraelského lidu od Boha. Gedeon sám učinil svým efodem začátek. Nyní z jeho vlastní rodiny povstává jeden, který to, co jeho otec odmítl – vládu nad lidem – chce na sebe strhnout mocí. Každý prostředek mu je dobrý, aby dosáhl svého cíle.

Pochlebenstvím a uměním přemlouvat získává nejprve obyvatele města své matky. Pak ochotně přijímá peníze, které mu jsou dány z modlářského chrámu, aby za ně najal zlé muže pro útok proti svým vlastním bratrům. Bálův poklad nastoupil na místo Hospodinovy moci a dává lupiči trůnu do ruky prostředek, aby mohl pronásledovat a zničit potomstvo víry, Boží rodinu.

Jen jediný, Jotam, Gedeonův nejmladší syn a nevýznamný člověk, může skrze Boží milost uniknout tím, že se skryl. To je jediný jasný pohled v tomto krajně temném příběhu v Knize Soudců. Bůh nechává zlo jít velmi daleko, ale přece mu klade meze a i v nejtemnější době si udržuje svědectví (Zjevení 2,13). Toho se smíme s důvěrou pevně držet.

Ten, jenž z domu Gedeonova přežil, nezůstává v skrytu. Volba Abimelecha za krále působí, že volá na obyvatele města Sichem z hory Garizim a předkládá jim jejich konání pomocí bajky.

Jak výstižně přitom líčí náklonnost lidského srdce, které chce namísto Boha viditelného krále. Ale odklon od Boha a Jeho zásad s sebou nese ztrátu Božího požehnání. To nacházíme v historii Izraele zřetelně ilustrováno. Všechny tři nejprve jmenované stromy jsou v Božím slovu použity na Izraele.

Oliva a její olej mluví o moci Ducha Svatého. Izrael mohl tuto duchovní moc uskutečnit jen tehdy, když se oddělil od národů a od jejich zásad. Jeho sousední národy si ustavily nad sebou krále (1. Samuelova 8,5), zatím co nad Izraelem chtěl vládnout Bůh sám.

U *fíkovníku* jde o nesení ovoce pro Boha, a to bylo možné jen tehdy, když se Izrael držel v oddělení od národů.

Vinný kmen a jeho mošt mluví o radosti, která spočívá ve vzájemném obecenství lidí s Bohem. Tento požitek se ztratil, jakmile se Izrael přizpůsobil národům duchem i mravy.

Není těžké vyvodit z toho, co bylo řečeno, paralelu pro náš život. Jestliže náš život už není určován Pánem Ježíšem, nýbrž idejemi světa, ztrácíme sílu, ovoce a radost z obecenství s Bohem.

Když někdo osamělý volá, jako Jotam, zřídka kdy ho kdo poslouchá. Dnes je tomu stejně jako tehdy. Ale když ten, kdo varuje, stojí na Boží straně a skutečně zvěstuje Boží slovo, poselství Bible, pak se jeho slovo v čas určený od Boha naplní. Vidíme to zde, a platí to i dnes vzhledem k oznamování soudu nad všemi, kteří neprijdou v upřímném pokání se svými hříchy k Pánu Ježíši a nechtějí v Něho uvěřit.

Po tři roky byl Abimelech s pomocí občanů Sichem neprávoplatným vládcem nad Izraelem. Pak Bůh zasel skrze zlého ducha roztržku mezi něho a obyvatele Sichem. Tito lidé a Abimelech šli vstříc konci, před kterým byli důrazně varováni.

Nejprve jednají občané Sichem nevěrně vůči Abimelechovi. Pak se pokoušejí za pomoci jiného vůdce setrást Abimelechovo jho. Ale nestačí nahlas volat: „Kdo jest Abimelech? A jaké jest Sichem, abychom sloužili jemu?“ Jestliže tu není moc k tomu, aby ten druhý byl přemožen, musí člověk zůstat pod jeho vládou. Jak mnohý člověk to musel zakusit, když se chtěl vlastní silou osvobodit z pout hříchu. Dokud nepřišel k Pánu Ježíši, prožíval jen porážky.

Abimelech má ve městě spojence, Zebula, který ho včas varuje, takže může učinit opatření. Překvapivým manévrem získává nadvládu nad svými soupeři a odpadlým městem. Gál, který musel zjistit, že nemá celé město na své straně, že uvnitř městských zdí je zrádce, se statečně brání, ale bez úspěchu. Na konci mu zůstává už jen útěk.

To, co nacházíme v tomto a v následujícím oddílu, je prorocky část dějin církve, jak probíhaly po reformaci v 17. století. „Nová víra“ se rychle stala politickou záležitostí. Podle vyznání víry vládce nad určitým územím se toto území buď stalo protestantským nebo zůstalo katolické. Byly uzavírány politické smlouvy, mobilizovaly se armády a nakonec vedly rozpory ve vyznání k třicetileté válce (1618 – 1648), na kterou rozsáhlá území Evropy téměř vykrvácela.

A kde zůstával Jotam po celou tu dobu, kdy Abimelech vládl a odehrávaly se události s Gálem a lidmi ze Sichem? Uprchl do Beera (= studna). To je místo, kde se zdržuje víra: u studny nikdy nekončící lásky Pána Ježíše, kde voda života teče volně a bez přestání. Kde se zdržujeme my? V pozemském a zesvětštělém křesťanstvu nebo venku za náboženským táborem u Pána Ježíše? Jen On může a chce uspokojit všechny naše potřeby.

Jak dlouho bude Abimelech, tento krutý panovník, vládnout? Stále je to ten silný muž, který s krajní tvrdostí potrestal odpadlictví města Sichem. Nestačí mu, že Gál a jeho bratři jsou zahnáni. A tak když obyvatelé nic netušíce opustí město, aby šli po své práci na poli, jsou ze zálohy přepadeni a zabiti.

Lidem, kteří se ještě zdržují ve městě, zbývá už jen útěk do věže chrámu boha Berit. Pomůže modla, které dokonce postavili dům? Na Toho jediného, který by je skutečně mohl zachránit, na Hospodina, už dlouhou dobu nemysleli (kapitola 8,33.34), a tak musejí i oni nejhorším způsobem zahynout.

Když se křesťanství stále více vzdalovalo od Boha a od Jeho zásad, snažili se lidé najít ochranu na všemožných místech. Uctívají mrtvé lidi, ze kterých si udělali „svaté“, a doufají, že jim pomohou. Pomohli jim modlitby k těmto lidem? Ne! Pravý pokoj, pravé štěstí a absolutní bezpečnost před soudem najde člověk jen u Pána Ježíše, Spasitele hříšníků. Smutná zkušenost lidí ze Sichem nás varuje, abychom nespolehali ani na svou sílu ani na své schopnosti a možnosti. A nikdy se nechtějme spoléhat na někoho jiného než na svého Boha.

Další město, proti kterému se nyní Abimelech obrací, je Tébes. I zde lidé utíkají do silné věže a doufají, že tak budou moci útočníkovi vzdorovat. Abimelechův úmysl je stejný jako v Sichem: Chce ty, kteří se tam uzavřeli, zničit ohněm. Avšak dříve než k tomu dochází, zasahuje jeho samého smrt. Nadešla chvíle, kdy ho zastihuje soud, který kdysi ohlásil jeho bratr Jotam (20. verš). Žena shazuje kus mlýnského kamene ze střechy věže na Abimelechovu hlavu. „A tak odměnil Bůh zlým Abimelechovi za nešlechtnost.“

Tato událost nám ukazuje na konec falešné církve, „Babylonu“, o které čteme v Knize Zjevení. Po vtržení všech pravých věřících zůstanou ve všech lidmi zřízených církvích a církevních skupinách už jen vyznavači, kteří nemají život z Boha. Ve Zjevení je nám představeno toto celé křesťanské vyznání a je předpověděn jeho konec: „I zdvihl jeden silný anděl kámen jako žernov veliký, a hodil jím do moře, řka: Tak prudce uvržen bude Babylon, to město veliké, a nikoli více nebude nalezen.“ (Zjevení 18,21) Tento příběh nám dokazuje, že zlo nikdy nebude ponecháno bez trestu. A proto nikdy neoslabujeme vážnost hříchu, ani ho lehkovážně nepřecházíme (Kazatel 8,11–13).

Zdá se, že za soudců, kteří následovali po svémocné vládě Abimelechově, měla země klid a blahobyť. V těchto verších nečteme nic o válkách a nepokojích. Také není blíže vysvětleno, jak Tola obhajoval Izraele. Je pouze napsáno, že *bydlil* v Samir, *soudil* Izraele, a potom byl také v Samir *pochován*.

Bůh má různé nástroje. Jedny používá k tomu, aby vykonal velké činy, druhé k tomu, aby ve vši tichosti sloužili Jeho lidu. Kéž bychom chtěli vidět úkol, který nám dal Pán, a s věrností jej konali k Jeho cti a oslavení.

Časy klidu nepřivedly srdce lidí k Bohu blíže. „Opět pak synové Izraelští činili to, což jest zlého před očima Hospodinovýmá.“ Jak smutný je seznam různých bohů, které musí Duch Svatý vyjmenovávat. – Neprožíváme dnes podobné časy? Žijeme v klidu a blahobytu, ale lidé se stále více vzdalují od Boha. Zato stále roste počet náhradních bohů a náboženských proudů. Stále více lidí se otevírá východním náboženstvím a množícím se sektám. Jak dlouho ještě nechá Bůh působit Svoji milost? Zde, v Knize Soudců, museli lidé zakusit Boží hněv skrze útlak od Filistinských a Ammonitských.

„I byl Izrael *náramně* soužen.“ (9. verš) To bylo nutné, aby jejich srdce bylo přivedeno k poznání. S *trochou* soužení by se možná smířili, tak jako tomu bylo později (kapitola 15,11); ale tím by nepřišli k poznání svých hříchů. Tíže hříchu jim je přivedena na vědomí velikostí soužení.

Jak odpovídá Bůh na jejich volání? Už je tak často zachránil, ale nyní to už nechce učinit. Mají hledat pomoc u svých model. Tato tvrdá řeč byla nutná, aby poznání jejich hříchu nezůstalo jen na povrchu. „Kdo přikrývá přestoupení svá, nepovede se jemu šťastně; ale kdo je *vyznává* a *opouští*, milosrdenství dojde.“ (Příslaví 28, 13) Bylo potřebné, aby Izrael vzdálil ze svého středu cizí bohy, aby se tito nemohli stát příčinou k novému hřešení. – Zkoumejme svůj život! Nejsou tu snad také věci, lidská spojení nebo zvyky, které nás stále znovu svádějí ke hříchu? Pak tyto věci odstraňme nebo s nimi s rozhodností skončeme, abychom, tak jako Izrael, mohli zakusit Boží milosrdenství a pomoc.

Opět je na obzoru válka. Kdo však má vést izraelské vojsko? Jeden druhému klade otázku: „Kdo je ten muž?“ Nebylo by lépe jít s tak důležitou otázkou k Bohu samému? Jen On to přece byl, kdo mohl pomoci a darovat vítězství.

Jefta je ten muž, kterého chce Bůh postavit do čela izraelského vojska (srovnej s otázkou v kapitole 10,18). Byl to statečný hrdina, ale měl neslavný původ. Byl synem nevěstky. A přece ho Bůh chce použít.

Když myslíme na sebe, musíme jistě říci s apoštolem Pavlem, že ne mocné, vznešené, moudré a silné Bůh vyvolil, nýbrž „neurozené u světa a za nic položené“ (1. Korintským 1,26–28). A tito vyvolení, kteří se sami ze sebe nemohli vykázt ničím přitažlivým, jsou poctěni, aby jako věřící v tomto světě zrcadlili charakterové rysy Pána Ježíše Krista, a to přes všechny své slabosti. Jaká je to výsada!

A tak nám chce Bůh také v životě Jefta, přes jeho nedostatečnosti, ukázat některé rysy Pána Ježíše. – Jeho bratři ho vyhnali. Pánu Ježíši odpověděli Židé, abychom tak řekli, slovy z podobenství o hřivně: „Nechceme, aby tento kraloval nad námi.“ (Lukáš 19,14) Jefta se chce stát vůdcem nad Galádeskými teprve po vítězství nad nepřáteli. Tak bude Kristus v budoucnosti, teprve když předtím triumfoval nad Svými nepřáteli, Izraelem veřejně uznán za Krále.

Ammonitští byli zavilí nepřátelé Božího lidu. Využili slabosti Izraele k tomu, aby mu upírali právo na určitá území v Galád, tedy na východní straně Jordánu. Ammonitští byli potomci Lotovi (1. Mojžíšova 19,38). Představují nám ovoce těla, když ve věřícím nabude opět vrchu.

Následky, které vyvstávají z obnovené působnosti těla v našem životě, mohou být velmi zlé a dalekosáhlé. V podobenství o koukoli v poli to je trochu ilustrováno (Matouš 13,24–30). „Když pak lidé zesnuli, přišel nepřítel jeho, a nasál koukole mezi pšenici.“ Nedostatečná bdělost otevírá nepříteli dveře v našem životě a k našim domům a rodinám. Jak rychle tu svět vnese dovnitř něco, co je jen k naší škodě!

Jak vzdoruje Jefte těmto nepřátelům a jejich neoprávněným územním nárokům? Božím slovem, když ammonitskému králi představuje historii izraelského lidu. Země, kterou Izrael zabral na východní straně Jordánu, patřila kdysi Seonovi a Ogovi, ale nikoli Ammonitským. Jefte by se rád vyhnul sporu a chce vlastnit jen tu zemi, kterou jim dal Hospodin (24. verš). – Když zjistíme, že naše tělesné jednání způsobilo, že svět přišel mezi Boží lid, nezbyvá ani pro nás nic jiného, než si znovu vzpomenout na Boží slovo a na to, co nám Bůh daroval.

Nepřátelé neposlouchají slov Jefte. Dochází k ozbrojené srážce. Bůh zvláštním způsobem vystrojuje Svého služebníka a vůdce lidu: „Nadšen byl Jefte duchem Hospodinovým.“

Ale ach, Jefte se nespokojuje s Boží milostí a silou, nýbrž vyjednává s Bohem dohodu. Chce Mu za Jeho pomoc nějak zaplatit. Ale jak může člověk, který nemá v rukou příští hodinu svého života, činit Bohu takové sliby? Proto Pán Ježíš v Novém zákoně takové sliby výslovně zakázal: „Ale já pravím vám: Abyste nepřísahali všelijak... nebo nemůžeš jednoho vlasu učiniti bílého aneb černého.“ (Matouš 5,33–37) To jediné, co Bůh od člověka žádá, je poslušnost. Kéž by jí bylo v našem osobním životě více k nalezení!

Tento slib přivedl Jefte do velkého trápení. Cítil se zavázán dodržet své slovo, i když šlo o jeho jedinou dceru. A tak radost z takového velkého, Bohem způsobeného vysvobození byla ukvapenými slovy samotného Jefte zakalena. Bděme proto pečlivě nad svými slovy; neboť lehkovážně učiněné sliby mohou mít závažné následky (Příslloví 20,25).

S muži Efraim jsme se setkali už v 8. kapitole. Tehdy činili Gedeonovi výčitky, že je nevzal s sebou do boje. Zcela podobně zní nyní výčitka činěná Jefte. Nebyla to žárlivost v jejich srdci, která působila, že se nechali strhnout k takovým slovům? – Ano, když hříchy ve svém životě neodsoudíme u kořene, budou se brzy opakovat. Tak tomu bylo u Efraima.

Po prvé dokázal Gedeon zabránit válce mezi bratry tím, že v pokoře zaujal poslední místo a postavil „paběrování Efraimovo“ před „vinobraní Abiezerovo“. Efraim se nechal ukonejšit, ale své žárlivé jednání neodsoudil. V době Jefte tato žárlivost znovu vyvstala. Efraim v boji nehnul ani prstem proti Ammonitským, a přece chtěl zaujmout první místo.

Jefte chybělo pokorné smýšlení Gedeonovo. Jeho srdce reaguje na Efraimův posměch stejně žárlivě. A tím byla vyvolána válka mezi bratry. To, co Efraim s posměchem řekl o Galádských: „Jste uprchlíci Efraimští“ (4. verš – přel.), se nyní stalo pravdou o nich (5. verš). Jak smutný byl celý ten spor pro lid a jaké zneučtění pro Boha! – Kéž bychom se chtěli vystříhat takového boje v Boží rodině a měli široké srdce vzhledem k Božímu dílu v tomto světě, i když je svěřeno jiným rukám než jsou naše.

O třech následnících Jefte je nám řečeno jen málo. Čas pokoje se zdá být následkem velkého vítězství Jefte nad Ammonitskými. Význam jmen těchto mužů a jejich pořadí nám dává ještě trochu více světla a vede nás k lepšímu duchovnímu porozumění těmto krátkým veršům.

Jefte znamená „Bůh otvírá“. Správná cesta podle Boha začíná pro věřícího vždy dveřmi, které otevřel sám Bůh (srovnej se Zjevením 3,8). – Abesam znamená „rychlý“ nebo „plný lesku“. Když nám Bůh otevřel dveře, smíme na cestu vstoupit bez váhání. Navenek to snad není cesta „plná lesku“, ale ve skutečnosti tomu tak je; neboť to je cesta, po které jde Pán s námi. – Elon znamená „silný strom, dub“. Cesta věřícího je cesta vnitřního růstu. Pán nechce, abychom duchovně zůstali nemluvnaty, nýbrž abychom se stali dospělými, tj. silnými ve víře. Křesťané, kteří se stali v životě víry silnými jako dub, jsou bouřemi (zkouškami víry) sice otřásáni, ale nikoli vyvráceni. – Poslední soudce v této řadě se jmenuje Abdon, což znamená „služebný“. Prokázaná víra vytváří předpoklad k pravé službě pro Pána (Filipským 2,19–22). Kéž by nás život víry vedl k tomu, abychom se stali upotřebitelnými nástroji ve službě pro Pána.

Delší doba klidu nezměnila srdce lidu. Když zemřel soudce Abdon, činí lid opět „což jest zlého před očima Hospodinovýmá“. Jako následek toho jsou po 40 let utlačováni Filistinskými. Ale tentokrát neslyšíme nic o zkouškách srdce a o volání po osvobození. Izrael se smířil s touto vládou. Ale ne tak Hospodin.

Probouzí posledního soudce: Samsona. Ten měl být Božím nazarejským, tj. Bohu zasvěceným (4. Mojžíšova 6,2 a dále), a to od života matky, a proto měla jeho matka dbát odpovídajících předpisů.

Čemu se z toho můžeme duchovně učit? Filistinstí představují lidi, kteří nejsou znovuzrozeni, ale míchají se do duchovních věcí. Jsou to takoví, kteří se nazývají křesťany, chovají se nábožně, ale nemají život z Boha. Dnes je křesťanstvo takovými lidmi ovládáno. Co má v tom případě pravý věřící dělat? Být tak jako Samson oddělený pro Boha. Jedním z jeho znaků je zdržování se od vína a silného nápoje, které jsou obrazem pozemských radostí. Nyní je žel tisíce věřících, kteří se snaží co možná plně vychutnat všechno to, co země nabízí z krásných a zajímavých věcí. Zapomínají přitom na své nebeské občanství a nikdy se neptají: Přivede mne tento způsob života blíže k Pánu Ježíši nebo ne? Kéž bychom byli více obrázeni k nebi!

Manue a jeho žena ukazují ve svém jednání něco z všeobecného stavu izraelského lidu ve vztahu k Bohu. První setkání s andělem Hospodinovým nevyvolává radost a bezpečnost, nýbrž bázeň (6. verš). Manue má málo porozumění. Přeje si vědět více. Bůh vyslýchá jeho modlitbu a anděl se zjevuje po druhé, ale ne s nějakým jiným poselstvím. Je třeba s vírou poslechnout a žít v opravdovém oddělení pro Boha. – Tak tomu je ještě dnes. Porozumění myšlenkám a vůli Boží nerozlučně souvisí s opravdovým osobním oddělením pro Boha a oddělením od světa. Ten, kdo vede povrchní křesťanský život, a přitom se poddává všem idejím světa, bude stěžít moci růst v porozumění Božích myšlenek.

Manue si ještě nevšiml, že před ním stojí *anděl Hospodinův*, (tedy Pán Ježíš sám). Dříve než Pán přijme oběť, objasňuje muži, že člověk může přinést oběť jen Bohu. Otázku na Svě jméno zodpovídá zázrakem. „Divnou věc učinil.“ Jak krásný poukaz na Božího Syna, který se stal člověkem, na Immanuele (Bůh s námi), jak oznámil prorok Izaiáš Pána Ježíše (Izaiáš 9,6).

Nyní začíná vlastní Samsonův příběh. Probíhá krajně smutně, ačkoli byl Samson Bohu zasvěcený nazarejský. Proč to? Ach, Samson nehleděl výlučně na Pána. Jeho oči viděly filistinskou ženu, a ta se mu líbila (3. a 7. verš). Jak si to máme dát dohromady? Je nemožné se na jedné straně poddávat světu (žádost očí; 1. Jana 2, 15.16) a na druhé straně jasně zaujímat stanovisko v boji víry proti němu. Nemůžeme světu nabízet levou ruku a pravou rukou chtít proti němu bojovat. Samson sice dobyl vítězství v boji se lvem, ale krátký čas nato podlehl lsi Filistinských. Nedařilo se nám už podobně? Když satan vystoupil v tvářnosti řvoucího lva, uměli jsme proti němu vystoupit s duchovní silou, takže musel utéci (1. Petra 5,8.9; Jakub 4,7); ale když nás napadl lsi, byli jsme málo bdělí a utrpěli jsme porážku.

Tento oddíl je navíc jasným varováním všem mladým věřícím, kteří stojí před otázkou manželství. Nevol nikdy partnera, který „se ti líbí“, nýbrž pros Boha, aby ti tvého budoucího partnera ukázal! Poslechni své věřící rodiče a především Boží slovo, které výslovně varuje před nerovným jhem s nevěřícím partnerem (2. Korintským 6,14).

Může být mezi Božím nazarejským a Filistinskými opravdu nějaké obecenství? Ne, nikdy! Svět nikdy plně nepřijme věřícího, který se s ním chce spřátelit. To musel zakusit i Lot v Sodomě (1. Mojžíšova 19,9). Také Samsonova žena, kterou si vyvolil, byla více nakloněna svým krajanům než jemu. Podařilo se jí vylákat z něho řešení hádanky a prozradit je pozvaným. Ten, kdo si zadá se světem, si sotva uvědomuje, jak zlé je ve skutečnosti smýšlení světa (viz také pohrůžku v 15. verši).

Boží milost ochránila Samsona před manželským spojením s Filistinkou, které by bylo jasným krokem neposlušnosti vůči Bohu (5. Mojžíšova 7,3). S hněvem opustil neblahé místo, když hosty odškodnil tím, co odjal jejich soukmenovcům na jiném místě. Pak šel „(nahoru) do domu otce svého“, kde by býval měl zůstat, dokud by mu Bůh neukázal, kdy a jak má vytáhnout proti Filistinským (4. verš).

Tak jako Samson byl Filistinskými oloupen o své tajemství, ztrácíme my své obecenství s Bohem, když si zahráváme se světem. Radost srdce nalezneme opět teprve tehdy, když se s otevřeným vyznáním svého hříchu vrátíme k Bohu a On přerušené obecenství napraví (1. Jana 1,9).

Samson je od Boha vyhlédnutý soudce, skrze kterého chce působit proti Filistinským. Žel že tento muž, ačkoli je Bohu zasvěcený a je vybavený neobvyklou tělesnou silou, je mravně krajně slabý. Chybí mu potřebné ovládání se ve vztahu ke druhému pohlaví. Jde tam, kam ho vede jeho srdce, a nechává se zcela vést svými city. Nedosáhne proto Bůh Svého cíle? Naštěstí ano; neboť nevěra Jeho lidu se nikdy nedotkne Božích cest a nezabrání jim. Dosáhne Svého cíle – zde osvobození Izraele od Filistinských – nejen skrze věci, které nalézají Jeho uznání, nýbrž také skrze chyby Svého lidu a odpor satana a světa. Jaká útěcha to je pro nás, kteří, tak jako tehdy Samson, často nedosahujeme svého tělesného cíle, protože Bůh nemůže schvalovat naše cesty.

Že Samsonovo jednání v těchto verších je tělesné, poznáváme z toho, že chybí slova: „I sstoupil na něj Duch Hospodinův.“ (Srovnej s kap. 13,25; 14,6.19; 15,14). Šlo především o jeho *osobní* pomstu za zklamání, které prožil. Ale Bůh stál za scénou, a proto znamenala porážka nepřátel přesto osvobození pro lid.

Jaký mravní úpadek se ukazuje ve verších 9–13! K Samsonovi tu přichází 3000 mužů z Judy, aby ho svázali a předali nepřátelům. Svého krajana a osvoboditele chtějí vydat, protože jsou jím rušeni z klidu svého otroctví. Dávají přednost jhu Filistinských před těžkostmi boje víry. Neodpovídá tento stav také stavu mnoha věřících křesťanů? Přizpůsobili se světu a nechtějí být rušeni takovými, kteří Boží slovo opět berou vážně ve všech částech a rozhodně se oddělují od všeho, co přichází od světa a patří k němu.

Po obdivuhodném vítězství nad Filistinskými hrozí Samsonovi nebezpečí, že zemře žízní. Bůh ho zázračným způsobem zachraňuje z „pramene volajícího“. Do podobného postavení může přijít každý služebník, když vychází k činnosti pro Pána a zapomíná sám pro sebe načerpat osvěžení a posilu z Božího slova. Pán Ježíš řekl Svým učedníkům: „Pojďte vy sami obzvláště na pusté místo, a odpočňte sobě.“ (Marek 6,31) A k nám všem volá: „Žízní-li kdo, pojď ke mně, a napij se.“ (Jan 7,37) Jak velmi to potřebujeme!

Tři ženy vyznačují v Samsonově životě stupně, po kterých sestupoval z místa, na kterém ho chtěl Bůh mít, až ke ztrátě nazarejství a Boží síly. První *se mu líbila*. Měl v úmyslu vzít si ji za ženu. S druhou nechtěl uzavřít manželství. Ale protože neuměl ovládnout svou žádost, vstoupil s ní do *přechodného, hříšného spojení* (1. Korintským 6,18). Třetí ženu *miloval*. Tím spoutala jeho srdce, a vedlo to ke ztrátě jeho zasvěcení pro Boha.

Přes jeho převrácenou cestu mu Bůh ještě nevzal sílu. Ale to, co mohl a měl použít k osvobození svého lidu od jha Filistinských, sloužilo nyní jen k tomu, aby osvobodilo jeho samého z ruky nepřátel. Nebyl v stavu zahnat nepřátele na útěk, nýbrž se musel násilným činem zachránit z jejich rukou. Nám se bude v duchovním životě dařit stejně, když tělu v nás opět ponecháme nadvládu. Pak druhým už nemůžeme být pomocí. Možná že nám Bůh dá ještě sílu, abychom opustili místo hanby. Ale když se nenecháme varovat zavřenými branami a střeženým městem, nezůstaneme ani my ušetření hořkých zkušeností Samsona.

Včera jsme četli: „Potom pak zamiloval ženu v údolí Sorek.“ To je smutný cíl cesty věřícího, jenž neodsoudí hnutí svého přirozeného srdce, nýbrž poddává se jim a pěstuje je. Když u nás má tělo opět navrch, nebude to dlouho trvat a svět se zmocní našich náklonností. Ale tím ztratíme důvěrné spojení s Bohem a kontakt se zdrojem síly.

Cítil se Samson u Filistinských dobře? Říci, že ano, by asi neodpovídalo pravdě. Naléhání a trápení ze strany té ženy, aby se dověděla tajemství jeho síly, způsobilo, že „umdlena jest duše jeho, jako by již měl umřítí“. Ale „oklamání hříchu“ (Židům 3,13) postoupilo ve svém účinku tak daleko, že Samson už neměl mravní sílu opustit tuto ženu a toto místo. Jak je to smutné! – Také věřící ve světě nikdy nenajde pravou radost. Svědomí ho nenechá v klidu. Jeho radost je otrávena. Neznáme to i my z hořkých zkušeností?

Nakonec Samson povoluje naléhání, „otevřel jí cele srdce své“ a zpečetuje tím svou porážku. Nyní je otrokem svých nepřátel. Má toto být konec tohoto soudce z Izraele? Naštěstí ne! Božím cílem je vždy napravení padlého věřícího. A tak poslední verš našeho oddílu zní: „Potom počaly mu vlasy na hlavě odrostati po oholení.“

Byla to kázeň z Boží strany, že Samsonovi byly vyloupeny oči. Stále nechával své zraky volně bloudit okolo sebe a viděl ženy, které se jeho tělu zdály být žádostivé (kapitola 14,1.2.3; 16,1). Jako slepý měl nyní čas znovu si vzpomenout na svého Boha. Zdá se, že zároveň s rostoucími vlasy našel opět obecenství se svým Bohem, a tím i sílu. Následky jeho cesty ale trvaly: zůstal slepým vězněm nepřátel Božího lidu.

Filistínští naproti tomu jásali nad svým úspěchem a připsali Samsonovo zajmutí svému bohu Dágonovi. Samsonova porážka vedla ke zneuctění pravého Boha, k triumfu mrtvé modly Dágon nad Hospodinem. Zrovna tak nedostatek opravdovosti u křesťanů tvoří nejmnějším zbraň světa proti Kristu samému. Svět nejen opovrhne nevěrnými věřícími, nýbrž skrze ně také Pánem Ježíšem (srovnej s Římanům 2,24). Budme na stráži, aby kvůli nám nebyla jménu Pána Ježíše činěna útržka.

Jásot Filistinských netrvá dlouho. Pán dává Svému služebníkově ještě jednou potřebnou sílu, aby dobyl nad svými a Božími nepřáteli vítězství, jež se stává triumfem pravého Boha, o kterém se Filistínští domnívali, že je poražen.

17. až 21. kapitola naší knihy tvoří, abychom tak řekli, jakýsi dodatek. Události, které nám v ní byly až dosud líčeny, jsou vzorky stavu lidu v době těsně po smrti Jozue a ve dnech soudců. Je to smutný obraz!

V naší kapitole se mluví o matce a synu, kteří si zřídili boží dům a zasvětili kněze, a to naprosto podle svých vlastních myšlenek. Byli jistě velmi nábožní. Měli v ústech jméno Hospodinovo a spojovali je se svým konáním, ale žádným způsobem se neptali na Boží vůli. Nestarali se o to, zda to vše může Bůh schválit.

Při bohoslužbě těchto dvou lidí bylo vše špatně. Věc začala krádeží. Později syn sice stříbro vrátil, avšak bez jakéhokoli hnutí lítosti a pokání, které je ale velmi důležité. Jak by mohl být Bůh mezi těmi, u nichž je neodsouzené zlo?

Matka posvětila stříbro Hospodinu, aby byla udělána modla. Jaký rozpor! Ale srdce člověka se vždy kloní k tomu, aby směšovalo bohoslužbu se svévolnými myšlenkami (modlářství) a to celé stavělo pod jméno svatého Boha. Kolik věcí tohoto druhu se nalézají dnes v křesťanstvu, ve kterém lidé zcela sešli z cesty poslušnosti vůči Božímu slovu.

Naše kapitola obsahuje pokračování příběhu, o kterém jsme uvažovali včera. Soukromý hřích se stává veřejným. Modloslužba, která až do té doby byla omezena na jednu rodinu, se stává oficiálním náboženstvím jedné části pokolení Dan.

Dan se ukázal jako nejslabší pokolení Izraele. Selhal, když měl dobýt své dědictví. Nechal se Amorejskými zahnat do hor (kapitola 1,34). V tomto smyslu je třeba rozumět prvnímu verši naší kapitoly. – Nyní vírou slabé pokolení vysílá pět mužů, aby mimo okruhu Božího dědictví hledali místo přebývání, kterého by se mohli snáze zmocnit. Nacházejí takové místo, které poskytuje vše, co si přirozené srdce žádá (10. verš). Podobné věci viděl Lot, když jeho zrak padl na rovinu Jordánu a na město Sodomu. Podobala se zahradě Hospodinově! (1. Mojžíšova 13,10)

Těch pět z pokolení Dan nalézají však na své cestě ještě něco jiného. Potkávají Levítu v Míchově domě. Přišel tam z *vlastní vůle*, Míchou byl *zaměstnán a zaplacen*. Jaký je to výstižný popis tak zvaného duchovenstva, jak je dnes známé v křesťanstvu! Skrze tohoto „kněze“ se těch pět mužů chce dotazovat Boha na radu ohledně jejich cesty. Muž jim bez váhání dává žádanou odpověď a ještě ji spojuje s Hospodinovým jménem.

Zvědové našli v Lais příležitost, kterou hledali. A nyní se vojsko 600 mužů dává na cestu udanou pěti špióny. U Míchova domu se zmocňují modly. A Levíta? Je to vskutku nájemník. Větší osobní výhody převažují u něho ihned všechny závazky, které měl ke svému dřívějšímu zaměstnavateli. Myšlenka ptát se na Boží vůli mu vůbec nepřichází na mysl. Jeho srdce má radost, že je povolán na nové místo, a tak bere efod, terafim a vyřezávaný obraz a jde uprostřed lidu (20. verš). Tím, že se Levíta se svou modlou stává knězem oné části pokolení Dan, dostává modloslužba oficiální, úřední charakter.

Mícha běží za lupiči. Volá: „Bohy mé... Což pak již budu mítí?“ Když mu byly vzaty vnější věci jeho náboženství – modly a kněz – nezůstalo mu už nic. Jak jinak si tu stojí muž víry! I v těch nejnepříznivějších okolnostech mu zůstává Bůh sám, ujištění Jeho slova, kněžská služba Pána Ježíše v nebi a myšlenka na Boží dům, ke kterému patří všichni praví věřící.

Když bylo Lais přepadeno a zničeno a jeho obyvatelé zabiti, stavějí příslušníci pokolení Dan město znovu a bydlí v něm. Nové město nazývají jménem otce svého pokolení. Byla tu u nich tedy ještě určitá tradice, ale už dávno ne Boží bázeň. Jméno Dan má pro ně větší důležitost než Hospodinovo jméno.

V tomto městě je tedy pevně zřízena modloslužba, která začala v domě Míchy, „až do dne zajetí obyvatelů země“, tj. tak dlouho, dokud stál stánek smlouvy v Sílo. Potom upadla truhla smlouvy do rukou nepřátel a svaťně v Sílo za Eliho skončila (Žalm 78, 60.61). Když ale za Samuele došlo k návratu k Bohu, byla tato modloslužba v pokolení Dan bezpochyby odstraněna.

Jaký smutný obraz úpadku je nám ukázán ve 30. verši. Modlářským knězem pro pokolení Dan se stal Jonatan, potomek z Mojžíšovy rodiny. Je možné, že někdo, jehož dědeček (nebo pradědeček) byl tak věrným a bohabojným mužem a vůdcem lidu, se dostane na takové scestí? Ano, víra a věrné následování Pána Ježíše jsou krajně osobní věci. Nikdo nemůže vést pobožný život na základě víry rodičů. Musí znát Pána Ježíše jako osobního Spasitele a osobně se poddat Jeho autoritě jako Pána.

V této kapitole máme další příklad stavu, který v době soudců vlád v Izraeli. Jestliže v kapitolách 17 a 18 šlo o jeho pokažený vztah k Bohu, tedy o *náboženský* stav, pak je nám zde odkryt *mravní* stav lidu. Tento krajně smutný, ba šokující příběh by nás měl vést blíže k Pánu Ježíši, abychom u Něho zůstali ostríhání před takovým zlým postojem vůči bližnímu.

Levíta a jeho vedlejší žena nám představují uvolnění mravů, které tehdy vládly dokonce mezi těmi, kteří chtěli sloužit Bohu (porovnej s 18. veršem). Ačkoli tato žena zle hřešila, a pak utekla od svého muže, šel muž za ní – ne aby mluvil k jejímu srdci, aby poznala svůj hřích, činila pokání a opět dala věci do pořádku s Bohem a lidmi, nýbrž prostě proto, aby ji přivedl zpět.

Jak velmi se přestává i dnes mezi věřícími vážně smýšlet o sexuálních hříších. Je snaha to přecházet, aniž by došlo ke skutečnému sklonění se a pokoření srdce. Otec ženy vidí v konání tohoto muže bezpochyby ospravedlnění zla, a pokouší se proto zdržet jej co nejdéle. Ano, svět nám bude vždy laskavě vycházet vstříc, když naše jednání bude sloužit jeho zájmům.

Když se Levíta z Efraim, který se ani neptal na Boží vůli, nýbrž nechal se vést a ovlivňovat druhými lidmi a okolnostmi, konečně vypravil na cestu, bylo už pozdě. Do soumraku došli z Betléma jen do Jebus, pozdějšího Jeruzaléma, ve kterém tehdy ještě bydlili Jebuzejští.

Nyní zjevuje muž smýšlení, které je žel někdy i u věřících – možná i u tebe a u mne. Ten, který si nečinil výčitky z toho, že se spojil se smilnou ženou, nechtěl jít nyní do města cizinců. A my? My se bojíme navenek se spojovat se světem, a přitom jsou vnitřní zdroje našeho srdce znečištěny. Můžeme veřejně vzhledem ke světu zaujímat velmi jasný postoj, a zároveň být velmi nedbalými, pokud jde o osobní svatost.

Tak prochází muž kolem Jeruzaléma, aby přenocoval v některém městě izraelském. Ale musí učinit zkušenost, že nenajde přijetí u lidu, kterému Bůh výslovně přikázal, aby Levítů neopouštěli (5. Mojžíšova 12,19). Pro tyto Benjaminské jsou jak Levité, tak i příslušníci pokolení Efraim cizinci, se kterými podle toho také jednají. – Jak velmi se dostala tato studená atmosféra do křesťanstva od doby, kdy se rozštěpilo, a stále ještě štěpí, na sekty a denominace.

Včera jsme četli otázku: „Kam se béřeš, a odkud jdeš?“ (17. verš) Jsou to srdce zpytující slova, která bychom neměli jen tak přejít. Tak jako tehdy chybělo spojení izraelského lidu k Bohu, tak i dnes u mnoha chybí pravé spojení srdce s Pánem Ježíšem. Kde zůstává celá oddanost Tomu, který pro nás zemřel na kříži? Neměli bychom opět přemýšlet o své cestě? Kde leží naše zájmy a naše cíle? Měli jsme nějaké období, kdy jsme byli Pánu Ježíši vnitřně mnohem blíže než dnes? Pak znovu přemýšlejme o svém životě, a bude-li to nutné, dejme mu novou orientaci.

To, co Levíta v Gabaa prožil, bylo horší než to, co čteme o Lotovi (1. Mojžíšova 19,1–11). Když vyvstane zlo v Božím lidu, je to vždy horší, než když se táž věc stane ve světě. Zde žádný anděl nevztahuje ruku, aby, jako u Lota, ochránil spravedlivého. Protože srdce už neměla žádné spojení s Bohem, rozvíjí se zlo bez zábran, aby dosáhlo hrozného vrcholu.

Bůh nic nezkrášluje, když popisuje přirozený stav člověka. Boží slovo nám říká přesně, kdo jsme. Ale popisuje nám také Boží milost. Zde o ní však nic nečteme, protože žádný ze zúčastněných se neutíkal k Bohu. Vážné volání z tísnivé situace by Bůh jistě nenechal bez odpovědi.

Zpráva o zločinu, který byl spáchán v Gabaa, přivádí lid jednomyslně k Hospodinu do Masfa. Když Levíta přede všemi vypráví, co se stalo – a přitom zamlčuje svůj podíl na celém příběhu – reaguje lid *jednomyslně* s rozhodností proti provinilému městu (verše 8 a 11).

Zde slyšíme o jednotě lidu, jak se v Knize Soudců jinak prakticky nevyskytuje, a k tomu je řečeno, že se shromáždili *k Hospodinu*. Bylo tím vše v pořádku? Nikoli, jen zdánlivě. Chybělo to rozhodující – spojení srdce s Bohem. O věci se rozmlouvá na lidské úrovni, aniž by byl ohledně toho dotázán Bůh. To, co se stalo, je označeno za zločin, za hanebný skutek v Izraeli, aniž by přitom mysleli na to, jak velmi byl zneuctěn Bůh. V neposlední řadě klame i jednota. Gabaa a pokolení Benjamin jsou považováni jako jsoucí vně lidu. Proto nedochází také k žádnému sklonění se a zarmoucení podle Boha v srdcích druhých pokolení kvůli tomu, co se stalo *v jejich národu*.

Jak často se dnes jedná podobným způsobem vůči zlu uprostřed věřících. Zaujímáme proti němu pevný postoj, ale bez jakéhokoli zármutku ve vlastním srdci. Bez sebeodsuzování chceme soudit druhého.

Vystoupení lidu proti provinilému městu vyvolává odpor celého pokolení Benjamin. Proč asi? Protože slova lidu vyjadřují ducha vlastní nevinnosti: „Jaký to zlý skutek stal se mezi vámi?“ Těm jedenácti pokolením nechybí horlivost, chybí jim však bratrská láska, která by se s provinilými sklonila kvůli tomu, že Bůh byl tímto hříchem tak velmi zneuctěn.

Nyní, když válka mezi bratry je nevyhnutelná, se Izrael ptá Boha: „Kdo z nás půjde napřed k boji proti synům Benjamin?“ Jsou připraveni začít boj. Ale při jednání se zlem je zapotřebí více než jen hotovost jednat. Tomu se musí nyní Izrael bolestivým způsobem naučit.

Po první porážce nacházíme slzy na místě hněvu, tj. zarmoucení podle Boha. Vyhledávají Boží přítomnost a ptají se: „Půjdeme-li ještě k boji?“ Po druhé porážce se ještě jasněji ukazují výsledky Božího díla v jejich srdcích. *Všichni* jdou do Bethel, aby se sklonili před Bohem. Pláčí a postí se, to znamená, že k zármutku přichází ještě pokoření se. Oběti vyjadřují znovu nalezené obecenství s Bohem. A otázka, kterou kladou nyní, ukazuje, že svévole lidu je zlomena: „Půjdeme-li ještě k boji..., čili tak necháme?“

Bohu buď dík, vztah k Hospodinu byl opět navázán; ale za jakou cenu! (21. a 25. verš) Nemuseli jsme také už sklízet hořké ovoce svévolných cest, než jsme opět našli přerušené obecenství se svým nebeským Otcem?

Nyní může Bůh znovu žehnat a zaslíbit vítězství (28. verš). Avšak vítězství má dvě stránky, jednu povzbuzující a jednu krajně smutnou. Povzbuzující je to, že Bůh nenechává zlo beztrestně se rozvíjet. Svým časem povede k odpovědnosti také lidi, kteří dnes bezstarostně žijí hříšným životem a bez Boha. Ale potom už nebude úniku před Božím soudem. Krajně smutné v této historii je, že v tomto boji bylo téměř vyhlazeno jedno pokolení Božího lidu. Jen 600 mužů mohlo utéci a zachránit se v bezpečí na skále Remmon.

Shrňme na konci této kapitoly ještě jednou naučení ohledně jednání vůči zlu v místním shromáždění. K zásadám opravdové kázně patří: láska k Bohu a k bratrům, i k chybnějším, závislost na Pánu a Jeho Slovu, a také sebeodsuzování. Jestliže tyto věci chybí, bude kázeň nedostatečná a nezpůsobí ovoce nápravy podle Boha.

Po vykonání soudu nad pokolením Benjamin se ukazuje v izraelském lidu pozitivní i negativní stránky, které bychom nechtěli přehlédnout. Nyní, když meč vykonal svou povinnost, si pokolení jsou vědoma toho, že jedno pokolení bylo téměř vyhlazeno. Jsou smutní a velmi pláčí. Jsme i my smutní kvůli věřícím, kteří sešli z pravé cesty Božího slova a možná se ztratili ve světě, anebo museli být vyloučeni z obecnství věřících?

Nezavázali se Izraelité příliš rychle a nedomyšleně přísahou? Jak často nás strhla horlivost pro Boží věc k nepromyšlenému jednání nebo slovům, která jsme nemohli vzít zpět a která vedla k problémům! Kéž bychom se z této historie Izraele učili více se ptát na vůli a vedení Boží, než abychom jednali podle vlastního uvážení.

Zdá se, že na základě další přísahy (5. verš) se Izraelité cítí oprávněni jednat s takovou tvrdostí vůči obyvatelům Jábes Galád. Žel neslyšíme nic o tom, že by se byli ptali Boha na Jeho vůli. Byli sice zarmoucení před Bohem, měli oltář, ale chtěli problém, jak opatřit ženy pro těchto 600 Benjaminských, řešit na základě vlastních úvah.

„Lidu pak líto bylo Benjamína“. Lítost v srdci je vždy bodem, na který Bůh může navázat, aby odpustil a napravil. Tak vidíme na konci této knihy, že pokolení, které bylo téměř vyhlazeno, opět staví svá města a bydlí v nich. Spor je ukončen, takže každé pokolení se může v pokoji navrátit do svého dědictví.

Ale poslední verš ještě jednou podtrhuje základní postoj, který ovládá Knihu Soudců a zvláště její poslední kapitoly. „Každý, což se mu vidělo, to činil.“ Dny, v nichž dnes žijeme, nejsou jiné. Přibývající počet rozdělení a sekt v křesťanstvu dokazuje se vši jasností, že většina lidí si myslí, že v otázkách víry může rozhodovat a jednat podle vlastní vůle a dobrozdání. Bůh tento stav nemění. Nechává lidi, ale vede zraky každého upřímného věřícího ke Svému nepochybnému Slovu. Ve slovech apoštola Pavla na rozloučenou, kterými se v Milétu obrátil na starší z Efezu, mezi jiným řekl: „A již nyní, bratří, poručím vás Bohu a slovu milosti jeho, kterýž mocen jest vzdělati, a dáti vám dědictví mezi všemi posvěcenými.“ (Skutky ap. 20,32) Toto Slovo do dnešního dne neztratilo nic ze své působnosti. Je a zůstává i v našich dnech úpadku tím jediným, co je neproměnné a neotřesitelné.

Ačkoli Kniha Rut spadá do doby soudců, nestaví zde Bůh do popředí selhání člověka v jeho odpovědnosti, nýbrž Boží *milost*. A je to osobní víra jednotlivce, která se chápe této milosti a přivlastňuje si ji.

Dny soudců byly charakterizovány svévolí mezi Božím lidem (Soudců 17,6; 21,25). Divíme se tomu, že Bůh chtěl hladem přivést srdce lidí k sobě zpět? Ale namísto aby se Elimelech ptal po příčině hladu v Betlémě, domu chleba, hledá útočiště mimo hranice Izraele, u pohanského národa. Tím jeho rodina unikla hladu, ale ne Boží ruce.

Otec, Elimelech, umírá v cizí zemi. Vráť se zbytek rodiny zpět? Nikoli. Synové jdou o krok dále. Berou si pohanské ženy a spojují se tak s lidem, o kterém Bůh řekl: „Tolikéž ani Moábský nevejde do shromáždění Hospodinova, ani desáté koleno jejich nevejde do shromáždění Hospodinova až na věky.“ (5. Mojžíšova 23,3) I oni umírají v cizině. – Jak mnohý věřící otec, který hledal pohodlí světa, musel potom prožít, že jeho děti šly ještě o krok dále, hledaly svět sám a uzavřely manželství s nevěřícími. To je důrazné naučení z těchto prvních veršů.

Boží kázeň má vždy před očima napravení věřícího. Tak tomu bylo i zde u Noémi. Bůh dal Svému lidu opět požeňování, avšak nikoli v moábské zemi, nýbrž v Betlémě. Způsobil, aby zpráva o tom pronikla až do moábské země, kde bydlela Noémi. Jak je to obdivuhodné! Pak už nebylo nic, co by tuto chudou ženu ještě mohlo zadržet v moábské zemi. Taková rozhodnost je nakažlivá. Obě její snachy ji chtějí doprovázet.

Ale jak si máme vysvětlit slova, která Noémi říká Rut a Orfě? Zdá se, že v době své nepřítomnosti v kananejské zemi zcela ztratila ze zřetele Boha Izraele. Už pro ni mnoho neznamena. Posuzuje vše jen podle viditelných věcí. Její víra se zmenšila na minimum. To nejvyšší, co si pro své snachy přeje, je nové manželství a rodina, i na úkor spojení s Hospodinem, tím jediným pravým Bohem. Může věřící skutečně přijít tak daleko, že se snaží jiného člověka zadržet od setkání s Pánem Ježíšem, anebo od rozhodného následování Krista? Nechme se chováním Noémi varovat. Kéž bychom vzhledem k úzké cestě mluvili nejen o *oddělení* od všeho, co je v rozporu s Božím slovem, nýbrž také o *požitku* obcenství s Pánem a o Jeho *zalíbení* v nás, když jdeme po takové cestě.

Slova Noémi nezůstávají bez odezvy. Obě snachy pláčí. Pak se Orfa nechává slovy Noémi přesvědčit a vrací se ke svému lidu a *svým bohům*. Od té chvíle už o ní nic neslyšíme.

Rut se naproti tomu nenechává přemluvit. V jejím srdci bydlí víra, která je silnější než argumenty Noémi. Spočetla náklady – i to, že bude bez muže – a nechce se v žádném případě oddělit od Noémi, která pro ni znamená spojení s pravým Bohem a Jeho lidem. „Rut pak přidržela se jí.“

Společně dosahují Betléma. Kvůli nim vzniká v městčku rozruch. Máme i my radost z toho, když věřící, který se dostal na bludné cesty – do světa nebo prostě do vlašného stavu – najde cestu zpět do nezkaleného obecenství se svým Pánem? Ale bez uznání Boží kázně a bez pokoření není možná náprava. Noémi musela vyznat, že bez obecenství s Pánem se ztrácí radost a do duše vstupuje hořkost (srovnej s Galatským 6,8).

S návratem k Bohu a Jeho lidu je spojeno nové požeňování – žeň ječmene. Je pozoruhodné, že nejen Noémi, nýbrž i Rut Moábská je považována za *navráťší se*. Na základě rozhodnutí srdce (16. a 17. verš) je Duch Svátý už počítá k Božímu lidu. Jaká to je milost!

Obě ženy se sice vracely do Betléma při začátku žně ječmene, ale vždyť ony nic nezasely, aby mohly mít podíl na žni. *Boží milost* je však nenechává prázdné. Bůh sám se ve Svém zákoně postaral o chudé a připravil pro ně možnost sbírání klasů (3. Mojžíšova 19,9.10; 23,22; 5. Mojžíšova 24,19–22). Boží prozřetelnost vede Rut na pole Bóza, Elimelechova příbuzného, který je zámožný muž.

Bóz je zde obrazem Pána Ježíše a služebník, který je nad ženci, mluví obrazně o Duchu Svatém. Bózovo pole je nejen místem, kde je potrava, nýbrž také místem, kde platí jen Bózova vůle. To nám dává myslet na Matouše 18,20, na místo, kde věřící *jsou shromážděni ve jménu Pána Ježíše* a On je ten jediný střed. Klasy, které Rut sbírá, přicházejí od ženců. To jsou, duchovně viděno, dělníci Páně, kteří káží Slovo, vysvětlují je a osobně jsou jednotlivcům nápomocni na jejich další cestě víry. Ale Rut, která představuje člověka, který je mladý ve víře, se musela sama shýbnout pro každý klas. Zdravý duchovní růst je tedy z naší strany podmíněn horlivostí a přebýváním na „Bózově poli“. Vyhledáváme skutečně to místo, kde má první místo a všechna práva Pán Ježíš a ne lidé?

Bózovo pole představuje místo shromažďování, kde jen Pán Ježíš má všechna práva, kde se všichni poddávají Jemu a Jeho vedení skrze Ducha Svatého. Na tomto poli jsou nejen klasy – tedy duchovní potrava pro srdce –, zde dochází také k osobnímu setkání s Pánem Ježíšem. A tak jako tento majitel statku má péči o dobro cizinců, tak se také Pán Ježíš stará o každého z nás. Je Jeho přáním, abychom nešli na „pole“ někoho jiného, abychom se přidrželi těch, kteří už déle znají Pána Ježíše a jsou s Ním v důvěrném vztahu (Jeho služebnice), abychom ani my nezůstávali zpět, nýbrž ustavičně hleděli na pole, které je právě sklízeno, za těmi, které Bůh používá, aby nás vedli dále (1. Tesalonickým 5,12; Židům 13,7).

Rut je přemožena tak velkou milostí. Bózova slova jdou k jejímu srdci. A když k nám mluví Pán Ježíš, pak se tak daří i nám. Jeho slova nejsou určena v první řadě pro rozum, nýbrž pro naše srdce. Přivádějí nám znovu na mysl nekonečnou milost, které se nám, ztraceným, dostalo.

V době jídla se smí Rut posadit k žencům a sám majitel ji obsluhuje. Pán Ježíš nechce, abychom byli ustavičně a bez odpočinku v činnosti. Chtěl by, abychom si také udělali čas, odpočinuli u Něho a znovu se posilnili (Marek 6,30.31). Svou milostivou péčí způsobí, že práce potom bude postupovat snáze a rychleji (15. a 16. verš).

Večer Rut vymlátí to, co sebrala. Chce si vzít domů jen zrní, ne slámu. Sláma představuje ve zvěstování Slova všechno to, co je pomocným prostředkem k ukázání pravdy Božího slova. Nezůstávejme tedy u daru řeči toho, kdo Slovo zvěstuje, nebo u ilustrací, které používá, nýbrž držme se Božího slova.

Výnos její denní práce obnáší efi ječmene. Podle 2. Mojžíšovy 16, 16.36 to znamená pokrm pro jednoho člověka na 10 dní. Ale to není vše, co přináší své tchyni. Také z jídla, které na Bózově poli obdržela od něho samého, něco ponechala, aby to přinesla Noémi. Možná že v našem okolí jsou staří a nemocní věřící, kteří už nemohou opouštět svůj příbytek. Mysleli jsme už na to, abychom jim přinesli něco z toho, co jsme obdrželi při zvěstování Božího slova?

Na otázku: „*Kdes sbírala dnes?*“ Rut vypráví, *u koho* pracovala. Nejde jí o pole, nýbrž o vlastníka pole. Tohoto prvního dne se Rut směla o Bózovi dovědět čtyři věci, které i my smíme od našeho Pána Ježíše zakusit. Všímal si jí (5. verš). Mluvil k jejímu srdci (13. verš). Pozval ji k jídlu a pohostil ji (14. verš). Směla poznat jeho jméno (19. verš). Bóz znamená: v něm jest síla. Není obdivuhodným předobrazem Pána Ježíše, který všechno může?

Noémi může říci sběratelce klasů více o majiteli pole, na kterém pracovala. Bóz je blízký příbuzný, je jedním z jejích krevních příbuzných nebo vyplatitelů. Takový vyplatitel měl vstoupit v činnost, když nějaký Izraelita z jeho příbuznosti zchudl. Pak se měl ujmout jeho dědictví (3. Mojžíšova 25,25; 5. Mojžíšova 25,5). Nemusíme tu myslet na našeho Pána? On se nás ujal, když jsme jako hříšníci byli před Bohem naprosto zchudlí. Tím, že se stal člověkem, se skutečně stal naším „krevním příbuzným“, a také naším Vykupitelem (Židům 2,14.15).

Jak velmi se řeč Noémi obrátila k dobrému. V kapitole 1,9 přála své snaše odpočinutí v moábské zemi. Nyní chce přivést Rut do spojení s Bózem, svým pravým vyplatitelem. – Ale k pravému praktickému obecenství s Pánem Ježíšem musejí být splněny předpoklady, které jsou zde ukázány. Umytí mluví o použití Božího slova jako vody na nás a náš život (1. Petra 1,22). Pomazání ukazuje na Ducha Svatého, který by měl určovat vše v našem životě (Efezským 5,18; Galatským 5,16). A šaty jsou obrazem našeho chození, našich zvyků, které mohou druzí vidět (Koloským 3, 12.13). Rut poslechla všech rad Noémi. Mohla to učinit, protože vše stálo ve spojení s Božími nařízeními o vyplatiteli. Jak je dobré, když mladí věřící poslechnou a dbají toho, co jim starší sdělují z Božího slova.

Nyní Rut, poslušná Noémíny výzvy, jde dolů k mlatu. Vyhledává toho, který jediný jí může pomoci a ochránit ji, a klade se ve vší tichosti k jeho nohám. Nemluví to o požehnaném místě, kde i my můžeme nalézt odpočínutí pro své duše? (Matouš 11,29) U nohou Pána Ježíše, v ustavičném osobním obecenství s Ním najdeme odpočínutí pro své srdce.

Místo u Jeho nohou je však také ve spojení s mlatem. Tam bylo vymláceno a províváno zrno, to znamená, že zrníčka byla oddělována od plev. Tak by Pán Ježíš chtěl vzdálit z našeho života vše, co pro Něho nemá cenu. Nemůžeme mít s Pánem Ježíšem plné obecenství, jestliže v našem životě jsou věci, v nichž nemůže mít zalíbení, nebo když o některých věcech smýšlíme jinak než On. Svým Slovem nás na to upozorňuje a na nás je, abychom tyto věci v sebeodsuzování odsoudili a odložili.

Bóz je hotov ujmout se věci Rut. Chválí ji, že nešla za touhou a žádostí vlastního srdce, nýbrž že uznává jeho práva, která na ni má podle Božího slova, a jednala podle toho. Ale mluví o jednom bližším příbuzném, který by ji snad chtěl vyplatit. Vidíme v tom poukázání na zákon, který sice ukazoval cestu k životu, ale nedával člověku sílu, aby mohl dodržet přikázání. Podobnou zkušenost nalézáme v Římanům 7.

Rut vstala dříve než se rozednilo. Bóz ji však nenechává odejít s prázdnýma rukama. Šest měr ječmene vkládá do jejího pláště. Jak musela tato dobrotivost posilnit její důvěru, že ten muž skutečně vezme její záležitost do ruky a vyřídí ji.

Otázka její tchyně ukazuje, že se Rut svým pobytem na mlatě stala jinou. Nikdo nemůže být u Pána Ježíše, aniž by na něm nebyla zjištěna změna k podobnosti s charakterovými rysy Krista. Srdce Rut je plné toho, který se s takovou láskou o ní stará. „I vypravovala jí všechno, což jí učinil muž ten.“

Třetí kapitola začíná otázkou Noémi: „Nemám-liž pohledati tobě *odpočinutí*?“ a končí ujištěním: „Neboť neobleví (*neodpočine*) muž ten, až tu věc dnes k místu přivede.“ Tak je největší tužbou Pána Ježíše, aby všichni, kteří k Němu přišli se svými hříchy a našli odpočinutí pro své svědomí, našli také v Boží přítomnosti odpočinutí pro své srdce. Proč si to pro nás přeje? Protože nás miluje. „Kristus miloval církev, a vydal sebe samého za ni, aby ji posvětil, očisťuje ji omýváním vodou skrze slovo, aby ji sobě postavil slavnou církev.“ (Efezským 5,25–27 – část přel.)

To, co Bůh vzhledem k Rut slíbil, nyní provádí. Brána označuje místo vlády a správy (5. Mojžíšova 16,18). Zde, zcela veřejně a cestou práva, měla být projednávána záležitost Rut.

Jak už bylo zmíněno, představuje ten jiný příbuzný *zákon*, poněvadž tu byla teoretická možnost obdržet na základě vlastních skutků život (3. Mojžíšova 18,5; Galatským 3,12; Ezechiel 18, 21). Ale tento pokrevní příbuzný nemohl vyplatit. Zákon činí člověka jen odpovědným, ale nemůže mu dát sílu, aby své odpovědnosti dostál. Nemůže také odstoupit od svých požadavků, aniž by ztratil svou autoritu. Zde může pomoci jen *milost* a tu nalézáme obrazně ztělesněnou v Bózovi.

Když byla dána odpověď na dvě otázky: Kdo má právo vykoupit? a: Kdo je v stavu vykoupit?, vyvstává ještě třetí: Je vyplatitel ochoten vykoupit? My můžeme říci: Ano, z lásky. Hledme přece na Pána Ježíše, jehož předobraz vidíme v Bózovi! Stal se člověkem, tedy skutečně krevním příbuzným. Zaplatil tu nejvyšší cenu, aby nás mohl vlastnit (Matouš 13,46), a vešel do smrti z lásky ke každému jednotlivému z těch Svých a z lásky ke Své církvi. „Syn Boží, který zamiloval mne, a vydal sebe samého za mne.“ (Galatským 2,20)

Když ten druhý příbuzný prohlásil, že je neschopen vykoupit, je koupě skutečněna Bózem. Před staršími a vším lidem kupuje Bóz celé dědictví Elimelechovy rodiny. Získává pro sebe za ženu také Rut Moábskou. Nekupuje ji proto, aby byla jeho otrokyní, nýbrž aby našla místo na jeho srdci. Nadále nebude chudou vdovou, skromnou sběratelkou klasů, uctivou prosebnicí, nýbrž ženou zámožného Bóza. Nyní vše, co mu náleží, je také jí k dispozici. – Není to s námi, které Pán vykoupil, podobně? V Kristu nám je požehnáno každým duchovním požehnáním, jsme v Něm vyvoleni před založením světa a určení k synovství. Jsme v Kristu dědici vesmíru (Efezským 1,3–11). Za všechno vděčíme Jemu, našemu „Bózovi“.

Přáními, která starší a všechen lid na závěr vyjadřují, přijímají Rut ihned v jejím postavení a cti, do kterého ji Bóz přivedl. Mluví k Bózovi o jeho *mladé* ženě, ačkoli byla asi 10 let provdána za svého prvního muže. To nám připomíná, jak je Církev představena ve věčnosti: „jako nevěsta okrášlená muži svému“ (Zjevení 21,2). Už nikdy neztratí svou svěžest a bezvadný stav. Tam na věčnosti už nebude stárnutí ani úpadek. Jak to bude slavné!

Nyní je Rut právoplatně Bózovou ženou. Patří provždy jemu, je s ním nerozlučně spojena. Bózova láska dovedla vše ke slavnému konci. – Ale tak jako se u Rut mohlo uskutečnit vše jen ve spojení s Bózem, je i naše spasení, ano i sláva nebe, nerozlučně spjata s Pánem Ježíšem. „Koho bych měl na nebi? A mimo tebe v žádném líbosti nemám na zemi.“ (Žalm 73,25)

A Noémi? Nestojí stranou, nýbrž také požívá poženání a štěstí, kterého se dostalo Rut. Protože Rut miluje starou Noémi, smí jí Obéd být tím, kdo „občerství duši tvou a chovati tě bude v starosti tvé“. – To může být pravda také na duchovním poli. Jestliže jdeme v úzkém a nezkaleném spojení s Pánem Ježíšem, bude to viditelné v praktickém životě a může to sloužit k osvěžení takových, kteří kdysi sešli z pravé cesty, ale poznali to a navrátili se. Tak mnoho tu může způsobit láska!

Závěrečné verše této milé knihy nám otevírají poklady Boží milosti. Syn Rut bude dědečkem krále Davida. Tato kdysi pohanská žena nalézá místo v rodokmenu Pána Ježíše samého (Matouš 1,5). Jak slavné jsou cesty Boží milosti!

Epištola Filipským je Epištola *křesťanské zkušenosti*. Proto se Pavel nepředstavuje jako apoštol, nýbrž jako služebník Ježíše Krista. Nemluví o darech a autoritě, které má jen apoštol, nýbrž o zkušenosti, kterou může učinit každý křesťan, který jde v síle a pod vedením Ducha Svatého. Požehnané zkušenosti věřícího nejsou závislé na vnějších okolnostech. Jak by jinak mohl apoštol v této Epištole tolik mluvit o radosti, když byl přece ve vězení v Římě a musel přihlížet, jak uprostřed shromáždění působily kazící síly, a když tu bylo proti-venství z vnějšku (verše 15–17 a 28)?

Dříve než Pavel začíná s vlastními sděleními, děkuje ze srdce Bohu za dobrý stav, ve kterém se Filipští nalézali. Mohl by Pán Ježíš také nám vystavit takové svědectví? Jak je to s naší účastí na evangeliu?

Jak je krásný tento vzájemný vztah mezi Pavlem a Filipskými! V žádné ze svých modliteb se nezapomene modlit za tyto věřící. Ano, nebylo to pro něho ani nucení ani břemeno; pro něho to byla radost modlit se za ně. Na druhé straně věděl, že i on má místo v srdci Filipských. Nikterak nebyli bez účasti na všem tom, co apoštol prožíval. Proto chápeme, že to věrného služebníka Páně všemi nitkami táhlo do Filippi. Toužil po nich „srdcem Krista“.

Boží dílo pro *nás* bylo skrze Pána Ježíše vykonáno jednou provždy. Ale Boží dílo v *nás*, skrze Ducha Svatého, je pokračující věcí. Proto si apoštol pro Filipské přeje, aby jejich láska *více a více* se rozhojňovala. Měli větší mírou poznávat to výtečnější (srovnej s kapitolou 4,8).

Od 12. verše začíná Pavel mluvit o svých vlastních okolnostech. Jeho uvěznění muselo být pro věřící oné první doby těžkým úderem. Ale když si satan myslel, že tím zabrání šíření evangelia, pak se přepočítal. Uvězněním něho služebníka Páně přišlo evangelium také do pretoria (kasárna císařské tělesné gardy a vyšetřovací vězení). Dále získalo mnoho bratrů skrze tyto okolnosti větší důvěru v Pána. Energie Pavlovy víry je podnítila, aby nyní zvěštovali Boží slovo více a horlivěji.

Ve verších 15 až 18 nejde o kázání falešného evangelia, nýbrž o zvěstování dobrého poselství z nečistých úmyslů a zlých pohnutek. Ale vězeň nemyslí na sebe, nýbrž jen na Krista a Jeho práva. V Pánu, jemuž se zcela vydal, spočívá, i když má mučednickou smrt před očima.

Život apoštola Pavla může být shrnut do jednoho slova: *Kristus*. Kristus byl výchozím bodem, obsahem a cílem jeho nového života. Kristus pro něho znamenal vše. A když to byla vůle Pána, aby zemřel, byl to pro něho v každém směru zisk. Pak bude provždy u Toho, jenž byl obsahem jeho života zde.

Když navzájem srovnával život a smrt, mohl o smrti říci: „Být s Kristem, což by *mnohem* lépe bylo.“ Avšak hledal jen zájmy svého Pána, a proto ukončil větu slovy: „Ale pozůstatí v těle potřebněji jest pro vás.“

V dalším průběhu Epištoly zjistíme, že *jednota* smýšlení a ducha mezi Filipskými byla hlavní apoštolovou starostí o ně (27. verš; kapitola 2,2; 4,2). Roztržka je zlo, které se vždy znovu snaží vplížit do středu i těch nejduchovnějších a nejoddanějších křesťanů. Jak velmi tu musíme být na stráži!

Jako *výsada* je zde ukázána nejen víra v Krista, nýbrž i utrpení pro Krista a Jeho evangelium. Pro Pavla to bylo skutečností. Jeho příběh to dokazuje. Jak by mohl tehdy ve Filippi zpívat chvalozpěvy (Skutky ap. 16,23–25) a nyní napsat Epištolu radosti z vězení v Římě?

Filipští poslali apoštolu Pavlovi skrze Epafrodita podporu pro jeho živobytí. Tento dar byl pro něho osvěžujícím výrazem jejich lásky k němu a znamením obecenství Ducha, které bylo mezi nimi a jím. Nyní si přál, aby také navzájem byli jednoho smýšlení.

Jak ale měli Filipští, a jak máme my, následovat těchto apoštolových směrnic a žít tak? Tím, že hledíme na velký příklad, Krista, a zjevujeme ve svém životě Jeho smýšlení. Verše 6 – 11 popisují stručnými slovy Osobu, dílo a oslavení Pána Ježíše tak obdivuhodně, že se při nich musíme několik okamžiků zastavit. Kristus byl Bůh – v protikladu k Adamovi, který chtěl být jako Bůh (1. Mojžíšova 3,5.6) – ale ponížil se tak nízko, jak to bylo možné. Ne že by přitom přestal být Bůh; ale stal se pravým člověkem v podobnosti služebníka, který ve všem chtěl být poslušný Boha. Byl chudý, opovržený a pronásledovaný. Jeho ponížení a Jeho poslušnost Jej vedly až ke smrti na kříži.

S touto cestou člověčenství a hlubokého ponížení Pána Ježíše bylo spojeno obdivuhodné oslavení Boha. Nikdy nebyl žádný člověk tak poslušný Boha jako On. „Proto i Bůh povýšil ho nade vše.“ Bůh vyvýšil Krista a dal Mu všechnu moc v nebi i na zemi. Jednou se před Ním skloní *každé* koleno a *každý* jazyk Jej vyzná jako Pána. Uznají Jej tak i Jeho nepřátelé.

I během apoštolovy nepřítomnosti měli Filipští věrně jít svou cestou jako věřící. Co však znamenalo, že měli působit své vlastní spasení s bází a s třesením? Bylo jejich spasení nějakou nejistou věcí, závislou na jejich konání? Ne, v žádném případě! Skrze víru v Krista obdrželi Filipští dokonalé vykoupení od hříchu a zavržení. Ale jejich tělo ještě nebylo vykoupeno. Pavel zde obrací zrak ke spasení *na konci* běhu věřícího, kdy i jeho smrtelné tělo bude vykoupeno. Naše cesta nás vede temným světem, kde nás obklopuje „pokolení zlé a převrácené“, takže to při pohledu na naši slabost nejde bez bázně a třesení. Jak obdivuhodné!

Ve verších 17 a 18 používá Pavel obraz ze Starého zákona. Považuje oddanost Filipských apoštolovi a jejich dar za hlavní oběť a svou mučednickou smrt, před kterou stojí, za mokrou oběť, tedy za podřadnější oběť, neboť byla kropena na hlavní oběť (viz např. 4. Mojžíšova 15,5). Jaký je to příklad pokorného muže, který nehleděl na své věci, nýbrž na věci druhých (4. verš)!

Radost, kterou mohl vyjadřovat tváří v tvář své mučednické smrti, se zakládala také na skutečnosti, že „umřítí a býti s Kristem“ je „mnohem lepší“ (kapitola 1,23).

Pavel měl okolo sebe různé věřící, ale žádný, kromě Timotea, nebyl vhodný k tomu, aby byl poslán do Filipi. Proč? Protože jim chybělo právě smýšlení Pána Ježíše, který nikdy nemyslel na sebe, nýbrž vždy na druhé a na jejich blaho. Ani Pavel nemyslel na sebe. Chtěl poslat toho, s kterým měl skutečné obecenství ducha, aby se dověděl, jak se Filipským daří. – Než se ale doví, jaký bude rozsudek o něm, chtěl poslat zpět do Filipi Epafrodita, který mu přinesl dar Filipských; avšak ne s prázdnýma rukama. Bezpochyby směl přinést tento dopis svým spoluvěřícím.

Jak krásný je titul, který apoštol dává Epafroditovi: spolupracovník a spolubojovník. Každý věřící je pracovník a bojovník ve službě svého Pána. Ale jsme v praxi také *spolupracovníci* a *spolubojovníci* apoštola Pavla, to znamená pracujeme a bojujeme v souhlasu s učěním, které se nachází v jeho Epištolách, nebo jednáme více podle vlastního dobrozdání?

Věrnost a oddanost, s níž posel Epafroditus vykonal svůj úkol, jej přivedla na okraj smrti. Jak daleko jde naše sebezapření ve službě pro Pána Ježíše? Není tento muž zářným příkladem toho, že Bůh v první řadě neoceňuje druh a velikost služby, nýbrž oddanost srdce, s níž je služba pro Pána konána?

Okolnosti v životě věřícího nedávají vždy důvod k radosti. Ale ať přijde co chce, v Pánu se můžeme radovat vždy. Neboť v Něm je všechno jisté. – Nyní zde byli ale takoví, kteří se pokoušeli věřící od Krista odvádět. Byli to lidé ze židovství, kteří chtěli spojovat zákon s evangeliem. Pavel se proti nim staví nejostřejšími slovy a nazývá je psy a zlými dělníky.

V křesťanství už neplatí přirozený člověk (zde nazván „tělo“) a jeho přednosti, zato Kristus je vše. Ale často to trvá velmi dlouho, než se ze zkušenosti naučíme, že naše domnělé vnější výsady nemají před Bohem větší cenu než smetí. Apoštol Pavel to jednou důkladně poznal a postavil Krista na místo vlastního Já (7. verš). A tak to zůstalo také v jeho dalším životě v následování Pána Ježíše. Mnoho let po svém obrácení mohl nyní Filipským v přítomném času napsat: „Nýbrž i všecky věci pokládám škodou býti pro vyvýšenost známosti Krista Ježíše Pána svého.“

Pavel měl vzhledem ke Kristu tři přání: Chtěl Ho *získat*; neboť pro Něho se vzdal všech vnějších výhod. Chtěl být v Něm *nalezen*, ve spravedlnosti, která je dokonale podle Boha. A přál si Jej *poznat*, a přitom jít podobnou cestou jako On, aby ve všem poznal, kdo je Kristus.

Pavel se zde přirovnává k lehkému atletovi, který běží, ale ještě nedosáhl cíle. Avšak Kristus ve slávě, počátek a cíl jeho nového života, jej uchvátil, a to jej vší mocí táhlo vzhůru. Pavel jako běžec neztratil nikdy oslaveného Krista z očí. Jeho srdce bylo nerozdělené. Kristus sám mu byl vzácný a toužebný. Vše jiné pro něho nemělo cenu. Jaký šťastný muž! To je pravý křesťanský život. Takové buď naše smýšlení a jděme týmiž šlépějemi.

Žel že už tehdy nebyli všichni, kteří si říkali křesťané, příkladem pro druhé. Pavel mluví o takových, kteří jsou nepřátelé kříže Kristova. Tito lidé nebyli nepřátelé ukřižovaného Krista. Prostě nechtěli na sebe vzít pohanění a opovržení kříže. Žili jen pro sebe samé a byli zaměřeni na pozemské věci. Neměli chuť následovat zavrženého Ježíše z Nazaréta. Jak hrozný je konec těch, kteří se počítají ke křesťanům jen navenek!

Naše občanství je ale v nebi; naše srdce je tam, kde je náš poklad, Kristus. A brzy – při příchodu Pána Ježíše Krista – bude vykoupeno i naše tělo. Pak opustíme tuto zemi a vejdemo do nebe, své pravé vlasti.

„A tak...“ Těmito slovy je vytvořen vztah ke třetí kapitole. *Přestože* tu byli takoví, kteří opovrhovali křížem našeho Pána Ježíše Krista, a *protože* naše nebeské povolání a určení je v mocných rukou našeho Pána zajištěno, máme a smíme *pevně stát* v Pánu. Zklamání nebudeme.

Jak mohl být vyřešen problém nejednotnosti mezi Filipskými, aniž by to vedlo k roztržce? Měli jednostejně smyslit v *Pánu*. Jestliže je náš pohled upřen jen na Pána, pak naše srdce bude taženo k Němu a žárlivost, svévole a rozpory zmizí.

Verše 4 až 9 obsahují různá praktická napomenutí, aby náš denní život souhlasil s naším nebeským povoláním. Začínají *radostí v Pánu* a končí *Bohem pokoje* (9. verš). *Pán* má být zdrojem pravé radosti nezávisle na všech okolnostech; On, který je vyvýšen nad všechny okolnosti. Avšak Duch Svatý myslí také na starosti a soužení, které na nás mohou doléhat, a ukazuje nám v modlitbě vzácné útočiště a nevyčerpatelný zdroj pomoci. K pobožnému životu ale také patří, abychom se zabývali tím, co je od Boha a z nebe. Kéž bychom se chtěli stále pohybovat v atmosféře, která je charakterizována nebem. Pak budeme v sobě mít i v těžkostech Boží pokoj a v našem denním životě bude Bůh *pokoje s námi*.

V posledních verších Epištoly píše apoštol o tom, co pro něho Filipští udělali. Od všech shromáždění nemohl přijmout takový dar; neboť měl obavu, že by ho kvůli tomu později napadli (1. Korintským 9,1–15; Skutky ap. 20,33–35). Ale od Filipských jej mohl přijmout s radostí.

„Všechno mohu v Kristu, který mne posiluje.“ Pavel na své životní cestě prošel nejrůznějšími poměry a udělal zkušenost, že se vždy a ve všem může spolehnout na svého Pána. Ale musel se nejprve *učit*. Apoštolu Pavlovi nebylo vrozeno, aby byl vždy spokojen s okolnostmi, ve kterých se nacházel. Nyní vzhlížel k Bohu a netoužil po ničem víc, než co On mu chtěl dát. Naučili jsme se už také této lekci?

„Bůh pak můj naplní všelikou potřebu vaši.“ Apoštol tím chce říci: *Můj Bůh*, který mi pomáhal a vždy mi žehnal, jehož lásku a milost jsem poznal, se bude o vás starat podle tohoto bohatství.

Jak krásné jsou poznámky spojené s pozdravy. „Bratři, kteří jsou se mnou.“ Ještě bylo mnoho takových, kteří stáli při uvězněném apoštolovi. Později tu stál zcela sám (2. Timoteovi 4,16). Je tu zvláštní zmínka o pozdravech těch, kteří jsou z domu císařova. Až do okolí pohanského vládce tedy proniklo radostné poselství a bylo přijato.

Třetí Mojžíšova kniha pojednává o Božích svatých zásadách a nařízeních, která dal, aby lidé z Jeho lidu se Mu mohli blížit jako velebitelé. V této knize nacházíme oběti, kněžství, místo velebení a různé zákony, které ukazovaly, v jakém stavu musí být člověk, aby mohl vstoupit do Boží svaté přítomnosti.

Všechny oběti jsou obrazy *jedné* oběti Ježíše Krista. Ukazují různé stránky této jedinečné oběti. Kniha začíná *obětí zápalnou*. Tato dobrovolná oběť, kterou člověk z izraelského lidu směl přinést Bohu, byla obětí, která byla zcela pro Boha. Ve svém duchovním významu mluví o Pánu Ježíši, jak se v naprosté poslušnosti a oddanosti obětoval Bohu. Tak čteme o Kristu v Efezským 5,2, že „vydal sebe samého za nás, dar a oběť Bohu u vůni rozkošnou“.

Zvíře bez vady ukazuje na Toho, „který hříchu neučil“ (1. Petra 2,22) a „hříchu nepoznal“ (2. Korintským 5,21) a o kterém je napsáno: „hříchu v něm není“ (1. Jana 3,5). Bylo rozloženo na kusy, aby byla ukázána také bezvadnost jeho nitra. Tak mohl Pán Ježíš skrze žalmistu říci: „Což myslím, nepředstihá úst mých.“ (Žalm 17,3) Vše na Něk bylo dokonalé.

Zápalná oběť byla dobrovolnou obětí. Bůh se staral o to, aby každý, i ten nejchudší Izraelita, jestliže si to přál, mohl přinést takovou zápalnou oběť, která je „oběť ohnivá, vůně spokojující Hospodina“. Jestliže volek přesahoval jeho možnosti, směl přinést skopce (samce ovce) nebo kozla; ba dokonce i holubici přijal Bůh jako oběť zápalnou.

V duchovním významu to ukazuje na skutečnost, že ne každý věřící má stejné porozumění o dokonalostech Osoby Pána Ježíše a velikosti Jeho díla pro Boha. Přesto se smí klanět, tj. přistupovat před Boha a říkat Mu, jakou oddanost a obětování se Bohu našel v Pánu Ježíši a v Jeho díle na kříži. Před Bohem bude příjemný, neboť je to v každém případě Jeho Syn, který Mu je představen.

Duchovní růst věřícího a větší poznání Pána Ježíše Krista se budou tedy zjevovat také ve velebení. Dítě ve víře podle 1. Jana 2,13 přinese možná holubici, mládenec naproti tomu skopce a otec v Kristu volka.

Kněz nás upomíná na našeho velkého Kněze v nebi, skrze kterého smíme Bohu přinášet své oběti (Židům 13,15). Stará se o to, aby z našeho nedokonalého velebení přišlo před Boha jen to, co je pro Jeho srdce líbeznou vůní.

Suchá oběť (oběť pokrmů, obětní dar) byla nekrvavá oběť. Nemluví tedy o smrti Pána Ježíše, nýbrž o Jeho životě, o Jeho dokonalém člověčenství. Tato oběť nebyla pálena celá, nýbrž jen její pamětný díl. Zbytek sloužil za pokrm Aronovi a jeho synům. Tak je dokonalý život Krista na jedné straně líbeznou vůní, radostí pro Boha, a na druhé straně obdivuhodným příkladem pro nás, z kterého se můžeme radovat, kterým se můžeme sytit a který smíme napodobovat (1. Petra 2,21–24).

Součástí suché oběti jsou: bělná mouka, olej a kadidlo. *Bělná mouka* je jemná, čistá, bílá, rovnoměrná. Představuje nám Kristovo člověčenství, dokonalé ve všech podrobnostech. Skutky 10,38 nám podávají souhrn tohoto života pro Boha. – *Olej* mluví o Duchu Svatém. Když se stal Pán Ježíš člověkem, byl nejprve zplozen z Ducha Svatého (Matouš 1,18.20); pak při Svém křtu v Jordánu byl „pomazán“ Duchem Svatým a při začátku Jeho veřejné služby čteme, že byl plný Ducha Svatého (Lukáš 3,22; 4,1.14). – *Kadidlo* představuje celé uspokojení, které Bůh našel v životě Svého Syna na této zemi. *Všechno* kadidlo muselo být spolu s pamětnou částí suché oběti páleno na oltáři. Ve všem, co Pán Ježíš činil a mluvil, oslavoval Svého Boha. Žil jen pro Něho a nikdy nehledal uznání lidí.

Když jsme včera mluvili o součástech, které patřily ke každé suché oběti, přicházíme dnes k věcem, které byly ze suché oběti vyloučeny: kvas a med. *Kvas* mluví o nadýmavé domýšlivosti, pýše a pokrytectví, které předstírá něco, co tu není. V Kristu nebylo z toho všeho nic. Slovům a skutkům Pána Ježíše, ano, celé Jeho bytosti bylo všechno zlé naprosto cizí. *Med* mluví o přirozených náklonnostech, milých projevech citů, které mohou být i u nevěřících. Tyto city mohou být – když jsou posvěceny skrze milost – žádoucí a potřebné mezi námi. Ale nesmějí tvořit žádnou část oběti. Pán Ježíš se ve Své oddanosti Bohu nikdy nenechal vést city; ale byl poslušný z lásky k Otci (Jan 14,31).

Naproti tomu měla každá suchá oběť být osolena *solí*. Sůl je konzervační prostředek, který chrání před zkažením. V první řadě představuje posvěcující sílu, která chrání před zkázou, jež útočí na vše, co přichází od Boha. Sůl nechyběla v životě Krista. Jeho slovo bylo vždy v milosti, kořeněno solí (Koloským 4,6). Výraz „sůl smlouvy“ se zdá zahrnovat i nás obětující. Stojí náš život v souladu s obětním darem? Možná že umíme pěkně mluvit o plné oddanosti Pána Ježíše Bohu. Jak rozhodně se ale my sami oddělujeme od zlých věcí?

Třetí obětí v této Knize je oběť *pokojná* nebo *děkovná*. Obětující ji nepřinášel proto, aby „byla příjemná za něho“ jako zápalná oběť (kapitola 1,4), nýbrž „k děkování“ (kapitola 7,12 – přel.). Představuje Pána Ježíše v Jeho oběti, jak se vydal ne Bohu, nýbrž za mne, aby vyšel vstříc všem mým potřebám. Každý věřící smí nyní skrze víru vědět, že byl v Kristu před Bohem přijat, že jeho hříchy byly smířeny skrze Kristovu oběť a že tak může mít obecenství s Otcem a s Jeho Synem, Ježíšem Kristem, ale také s ostatními věřícími (1. Jana 1,3). V pokojné oběti je vyjádřen tento dík vůči Bohu, ale také obecenství navzájem.

Jméno „oběť pokojná“ vede naše myšlenky ke Koloským 1,20 a Efezským 2,14 a 17. Kristus „*učinil* pokoj“ skrze krev Svého kříže. On „*je* náš pokoj“ a On nám, kteří jsme kdysi byli od Boha vzdáleni, „*zvěstoval* pokoj“.

Krev a *tuk* byly části pokojné oběti, které patřily Bohu. Krev Pána Ježíše je věčným základem našeho vztahu k Bohu; ale jen On sám ji může plně ocenit. Tuk mluví o vnitřní rozhodnosti Pána činit jen Boží vůli a o Jeho oddanosti Bohu až do smrti. Jakou libost v ní Bůh našel, můžeme jistě jen tušit. Proto náleží všechen tuk Hospodinu.

Podobně jako u zápalné oběti, i zde byla jako oběť dovolena různá zvířata. Mohl to být skot, ovce nebo koza. Dále to nemusel být bezpodmínečně samec, byla přípustná i samice. Proč tomu tak bylo? V pokojné oběti je nám představeno ocenění Pána Ježíše *velebitelem*. Nyní nemůže žádné lidské srdce, i kdyby jeho láska k Bohu a k Pánu Ježíši byla jakkoli silná, poznat a ocenit Kristovy pohnutky, Jeho lásku, oddanost a poslušnost tak jako Bůh. Proto je zde povolena samice zvířete – která je v Bibli vždy obrazem slabosti.

Samec, stejně jako samice, museli však být „bez vady“. Kristus je ve Své přirozenosti, ať je ceněn od Boha nebo od velebitele, vždy týž, totiž čistý a svatý.

Důrazu na konci kapitoly: „Všecken tuk Hospodinu bude“ a „žádného tuku a žádné krve nebudete jísti“, je třeba si všimnout. Nikdy žádný člověk nebude moci vyzpytovat tajemství pobožnosti (1. Timoteovi 3,16), tj. člověčenství Božího Syna, který na sebe vzal tělo, aby se mohl dát jako oběť. „Žádný nezná Syna, jediné Otec.“ (Matouš 11,27) Cena Jeho krve a Jeho Osoby převyšuje naši schopnost chápání jako stvořených bytostí.

Oběť za hřích, kterou máme před sebou v této a v příští kapitole, a oběť za *vinu* nejsou dobrovolné oběti. Zde už nejde o velebitele, nýbrž o provinilce, který přichází k Bohu, aby obdržel odpuštění. Zde všechno předepíše Bůh, proti kterému se vlastně obrací každý hřích.

Ve 3. Mojžíšově knize však máme různé druhy obětí za hřích, které musíme rozlišovat. U oběti za hřích ve velký den smíření (16. kapitola) se jedná o základ vztahu mezi Bohem a Jeho lidem. Krev oné oběti byla přinesena do svatyně svatých a bylo jí kropeno na víko truhly smlouvy. V tom vidíme obraz oběti Pána Ježíše, která byla přinesena jednou provždy, ale podrží svou cenu před Bohem na věky. Vzhledem k jednotlivci tam jde o obrácení a o znovuzrození. Kdo uvěřil v Pána Ježíše a Jeho dílo vykoupení, smí vědět: všechny mé hříchy jsou odpuštěny.

V naší kapitole se jedná o hřích z *opomenutí* (Kral. překlad: „z *poblouzení*“). Tak tomu může být u pomazaného kněze (verše 1–12), u všeho lidu (verše 13–21), u knížat (verše 22–26) nebo u kohokoli jiného z lidu (verše 27–35). U dvou prvních kategorií se postupovalo podobně. Obrazně tu jde o hřích, který se týká shromáždění, tj. věřících, kteří se shromažďují na jednom místě. Jak může být v takovém případě obnoveno obcenství s Bohem?

Když je řeč o hříchu z opomenutí, nejde o neobrácené lidi, nýbrž o věřící, kteří z nedostatku bdělosti upadli do hříchu. Boží slovo nikdy nepřijímá, že věřící hřeší vědomě. Když ale zhřeší, tu tím bylo přerušeno obecenství mezi ním a Bohem a Boží slovo ukazuje východisko.

Jestliže zhřešil pomazaný kněz nebo shromáždění, musela být krev oběti přinesena do svatyně. To bylo místo vlastní bohoslužby. Tato služba byla však hříchem, ke kterému došlo, přerušena a mohla být obnovena jen skrze krev. Oběť sama musela být spálena vně za táborem. – Jak jasně to vše mluví o Pánu Ježíši. „Pakli by kdo zhřešil, přímluvce máme u Otce, Ježíše Krista spravedlivého. A on jest oběť slitování (smíření) za hříchy naše.“ (1. Jana 2,1.2) Na nás je, abychom hříchy vyznali, aby nám mohlo být odpuštěno (1. Jana 1,9). Ale měli bychom si přitom vždy znovu uvědomovat, jak těžce Pán Ježíš musel trpět na kříži Golgoty, na místě vně za městskou zdí Jeruzaléma – i kvůli tomuto hříchu, který však nyní byl vyznán. To nás ostříhá před lhostejností.

U knížete, který zhřeší, a u prostého muže z lidu jde obrazně o *osobní obecenství* s Bohem, které bylo hříchem v našem životě přerušeno.

Kněz, kníže a muž z lidu museli přinést oběť různé velikosti: kněz býka, kníže kozla a prostý Izraelita kozu nebo ovci. Bůh činí rozdíly vzhledem k odpovědnosti. Když dva učiní totéž, není to vždy totéž! Ne že by existovaly hříchy, které by v Jeho očích byly méně zlé než jiné. Ne, každý hřích je v Jeho očích hrozný. Ale Bůh přesto rozlišuje, zda hřích učiní nějaký bratr, který již po léta následuje Pána, nebo zda zhřeší někdo, kdo byl obrácen teprve nedávno.

U knížete nebo u muže z lidu nepřináší kněz krev do svatyně, neboť zde jde o *osobní* obecenství s Pánem, které bylo přerušeno, ne o obecenství celého shromáždění. Kněz potře krví rohy měděného oltáře a zbytek vyleje ke spodku oltáře. To je místo, ke kterému může přijít každý z lidu. Ten, kdo pochybil, přijde, vidí krev a vzpomene si, že dílo bylo vykonáno a jeho hřích je smířen. Směle může zpívat: „Všechny, všechny moje hříchy odstranila Jeho krev.“ Ví, že také tento hřích je odstraněn, když ho před Bohem vyznal; neboť Pán Ježíš za něj nesl trest.

ŠÍŘENÍ PÍSMĚ SVATÉHO
Nabočany 19
538 62 HROCHŮV TÝNEC